

Województwo
Śląskie

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO
ROKU 2019 Z UWZGLĘDNIENIEM
PERSPEKTYWY DO ROKU 2024
ZA LATA 2017–2018 ORAZ ZA LATA
2019–2020**

Zamawiający:

Województwo
Śląskie

Siedziba: ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice

Dokument został opracowany na zlecenie i we współpracy z:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Departament Ochrony Środowiska, Ekologii i Opłat Środowiskowych

Zespół autorski:

Wykonawca:

LEMITOR Ochrona Środowiska Sp. z o.o.

ul. Jana Długosza 40

51-162 Wrocław

mgr inż. Przemysław Lewicki

mgr inż. Stanisław Lewicki

dr inż. Zbigniew Lewicki

dr Paweł Binkiewicz

mgr inż. Wiktoria Kurzawska

mgr Marta Mróz

dr inż. Krzysztof Papuga

mgr Katarzyna Stadnik

mgr Marta Stobińska

mgr inż. Natalia Toczek

mgr Monika Tokarczuk

mgr inż. Joanna Woźniak

Spis treści

1.	Cel przygotowania Raportu oraz podstawa prawna jego przygotowania	11
1.1.	Metodyka opracowania	11
2.	Ocena realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań w latach 2017–2018 oraz w latach 2019–2020, określonych w Programie	12
2.1.	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA)	12
2.1.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu w zakresie Powietrze atmosferyczne	12
2.1.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	22
2.1.2.1.1.	PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	24
2.1.2.1.2.	PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	30
2.1.2.1.3.	PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	37
2.1.2.1.4.	PA4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających	39
2.1.2.1.5.	PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania	41
2.1.2.1.6.	PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza	43
2.1.2.2.1.	PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii	44
2.1.2.2.2.	PA8.1 Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego.....	46
2.1.2.2.3.	PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii.....	47
2.1.3.	Podsumowanie	48
2.2.	ZASOBY WODNE (ZW)	49
2.2.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	49
2.2.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	56
2.2.2.1.1.	ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju.	59
2.2.2.1.2.	ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.....	66
2.2.2.1.3.	ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.....	71
2.2.3.	Podsumowanie	77
2.3.	GOSPODARKA ODPADAMI (GO).....	77

2.3.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	77
2.3.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	93
2.3.2.1.1.	GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.	94
2.3.2.1.2.	GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania	102
2.3.2.1.3.	GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.	110
2.3.3.	Podsumowanie	111
2.4.	OCHRONA PRZYRODY (OP).....	111
2.4.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	111
2.4.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	119
2.4.2.1.1.	OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.....	121
2.4.2.1.2.	OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo	129
2.4.2.1.3.	OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.	135
2.4.3.	Podsumowanie	142
2.5.	ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH (ZSN).....	143
2.5.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	143
2.5.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	148
2.5.2.1.1.	ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	149
2.5.3.	Podsumowanie	153
2.6.	GLEBY (GL)	153
2.6.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	153
2.6.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	158
2.6.2.1.1.	GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego	160
2.6.2.1.2.	GL2. Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego.....	161

2.6.2.2.1.	GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	165
2.6.3.	Podsumowanie	168
2.7.	TERENY POPRZEMYSŁOWE (TP).....	168
2.7.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	168
2.7.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	169
2.7.2.1.1.	TP1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	170
2.7.3.	Podsumowanie	172
2.8.	HAŁAS (H).....	172
2.8.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	172
2.8.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	180
2.8.2.1.1.	H1 Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas	181
2.8.2.1.2.	H2 Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	187
2.8.3.	Podsumowanie	189
2.9.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)	189
2.9.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu.....	189
2.9.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych.....	198
2.9.2.1.1.	PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.....	198
2.9.3.	Podsumowanie	199
2.10.	PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM (PPAP).....	199
2.10.1.	Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu	199
2.10.2.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych	201
2.10.2.1.1.	PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.....	202
2.10.2.1.2.	PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych	206
2.10.3.	Podsumowanie	207
2.11.	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE (ZS).....	207
2.11.1.	Analiza i wykaz zadań zrealizowanych	207
2.11.1.1.1.	ZS1. Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP).....	208
2.11.1.1.2.	ZS2. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego	208
2.11.1.1.3.	ZS3. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	209

2.11.1.1.4. ZS 4. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego.....	210
2.11.2. Podsumowanie.....	210
3. Przegląd i weryfikacja priorytetów ochrony środowiska zawartych w Programie	210
4. Ocena spójności zadań wyznaczonych do realizacji w powiatowych programach ochrony środowiska z zadaniami wyznaczonymi w Programie	214
5. Opis barier w realizacji poszczególnych zadań.....	214
6. Ocena monitoringu wdrażania ww. Programu na terenie województwa śląskiego	214
7. Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych w ww. Programie	222
8. Wnioski	232
9. Wytyczne do ujęcia w projekcie Programu.....	233
SPIS AKTÓW PRAWNYCH	236
SPIS TABEL.....	238
SPIS RYCIN.....	240

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BDO	Baza Danych o Produktach, Opakowaniach i Gospodarce Odpadami
BEiŚ	Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku
BPK	Beskidzkie Parki Krajobrazowe
CDPGŚ	Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FG02	Frakcja Granulometryczna o średnicy zastępczej ziaren poniżej 0,02 mm
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GM	Gmina miejska
GMM	Genetycznie Modyfikowane Mikroorganizmy
GMO	Genetycznie Modyfikowane Organizmy
GMW	Gmina miejsko-wiejska
GW	Gmina wiejska
GZM	Górnośląski Związek Metropolitalny / Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IK	Instalacje Komunalne
IOŚ-PIB	Instytut Ochrony Środowiska. Państwowy Instytut Badawczy
ISOK	Informatyczny System Osłony Kraju
IUNG	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
IChPW	Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd	Jednolite części wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
JSW S.A. KWK Jastrzębska Spółka Węglowa spółka akcyjna kopalnia węgla kamiennego	
KPGO 2014	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014
KPOŚK	IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KWK Sp. z o.o. Kopalnia Węgla Kamiennego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LZO	Lotne Związki Organiczne
MBP	Mechaniczno-Biologiczne Przetwarzanie Odpadów
MNP	Miasto na prawach powiatu
MOTZ	Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi
MOTZ	Mapa Osuwisk i Terenów Zagrożonych ruchami masowymi ziemi
MPW	Metan z pokładów węgla
MPWiK	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

MSZ-KIIP	Miejski System Zarządzania-Katowicka Infrastruktura Informacji Przestrzennej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NSEE	Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej
NSGW 2030	Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu
OChK	Obszar Chronionego Krajobrazu
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OG	Oddział Górnośląski
OPI-TPP	System zarządzania terenami pogórnicznymi na terenie województwa śląskiego
ORSIP	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	Obszar specjalnej ochrony ptaków
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pole elektromagnetyczne
PEP 2030	Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGO WŚ 2014	Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014
PGO WŚ 2022	Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PGW	Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy
PK CKKRW	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich
PK LnGL	Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą
PKBS	Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego
PKOG	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PNEC	Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités”
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POKA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
PONE	Program Ograniczenia Niskiej Emisji
POP	Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego
POŚpH	Program ochrony środowiska przed hałasem
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSPA	Potencjalni sprawcy poważnych awarii
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

PWP 2030	Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016)
PWŚK	Program wodno-środowiskowy kraju
PZD	Powiatowy zarząd dróg
PZO	Plan Zadań Ochronnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RGOK	Regiony Gospodarki Odpadami Komunalnymi
RIPOK	Regionalne Instalacje do Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RPMWŚ	Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego
RPO WSL	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SGGW	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
SM	Spółdzielnia mieszkaniowa
SOOS	Specjalny obszar ochrony siedlisk
SOPWŚ	Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego
SP	Starostwo powiatowe
SPGOWŚ	Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego
SUiKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
SUiKZP	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
SUW	Stacje Uzdatniania Wody
SWOT	akronim angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia)
SZWO	Substancje Zubożające Warstwę Ozonową
ŚCSI	Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego
ŚODR	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ŚODR	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ŚOR	Środki Ochrony Roślin
ŚZMiGW	Śląski Zarząd Melioracji i Gospodarki Wodnej
WCZK	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
WODGIK	Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
WODR	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WPPTPiZ	Wojewódzki Program Przekształceń Terenów Poprzemysłowych i Zdegradowanych wraz z Koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych oraz prognozą jego oddziaływania na środowisko

WSO	Wojewódzki System Odpadowy
WWA	Wielopierścieniowe Węglowodory Aromatyczne
ZDR	Zakład Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZPKWŚ	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
ZS ŚOB	Związek Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny
ZSAiO	Zespół Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących
ZSEE	Zużyty Sprzęt Elektryczny i Elektroniczny
ZUK	Zakład Usług Komunalnych
ZWK	Zakład Wodociągowo Kanalizacyjny
ZZR	Zakład Zwiększonego Ryzyka
ŻPK	Żywiecki Park Krajobrazowe

1. Cel przygotowania Raportu oraz podstawa prawna jego przygotowania

Zarząd Województwa Śląskiego na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54), sporządza raport z realizacji programu ochrony środowiska, a następnie przedstawia go Sejmikowi Województwa Śląskiego. Po przedstawieniu raportu Sejmikowi Województwa Śląskiego, dokument ten przekazuje się Ministrowi Klimatu i Środowiska. Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) raport zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej.

Głównym celem Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, za lata 2017-2018 oraz za lata 2019-2020 (zwanego dalej Raportem) jest analiza zrealizowanych działań z ochrony środowiska. Analiza w szczególności uwzględnia ocenę sposobów i źródeł finansowania zadań oraz stopień realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań. Ponadto Raport zawiera m.in. opis stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu oraz wytyczne do ujęcia w kolejnym projekcie Programu. Przygotowane opracowanie stanowi drugi raport z Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 (zwanego dalej Programem).

1.1. Metodyka opracowania

Raport składa się z 9 rozdziałów, w tym z oceny stopnia realizacji wyznaczonych zadań, analizy poniesionych kosztów przez podmioty odpowiedzialne za realizację zadań oraz analizy wskaźnikowej. Raport uwzględnia wszystkie wyznaczone priorytety w Programie oraz cele strategiczne, operacyjne i zadania. Zakres informacji wymaganych do uwzględnienia w Raporcie odpowiada treści przyjętego Programu ochrony środowiska.

Główne źródło danych stanowiły wyniki ankietyzacji obejmującej podmioty odpowiedzialne za realizację zadań, w szczególności jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty), zarządcy infrastruktury, jednostki administracji rządowej, przedsiębiorcy oraz spółki komunalne. Zakres ankiety obejmował m.in. opis wykonanych działań, nakłady finansowe poniesione w latach raportowania oraz zidentyfikowane trudności przy realizacji działań. Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji przedstawiono w Raporcie.

Zbieranie danych prowadzono w okresie od stycznia do marca 2024 r. Wysłano ankiety do 167 gmin, 36 powiatów ziemskich i miast na prawach powiatu oraz do 588 jednostek i podmiotów działających na terenie województwa śląskiego. Spośród ankietowanych odpowiedzi udzieliło 51,4% gmin, 83,3% powiatów, a także 18,2% podmiotów i zakładów. Ankiety z danymi otrzymane od jednostek samorządu terytorialnego oraz przedmiotów obarczone były w części zadań niepełnym uzupełnieniem lub brakiem danych.

Dodatkowym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych, w tym m.in.:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (KZGW, RZGW w Gliwicach, Poznaniu Krakowie i Warszawie oraz podległe im zarządy zlewni);
- Lasów Państwowych (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, nadleśnictwa zlokalizowane na terenie województwa śląskiego).

Ponadto wykorzystywano raporty z realizacji powiatowych oraz gminnych programów ochrony środowiska, które były przekazywane Zarządowi Województwa Śląskiego. Wykorzystano również dane literaturowe, w tym publikacje instytucji funkcjonujących w obszarze ochrony środowiska na terenie województwa śląskiego.

Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone na podstawie danych pozyskanych z GUS i GIOŚ (lata 2017-2020).

2. Ocena realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań w latach 2017–2018 oraz w latach 2019–2020, określonych w Programie

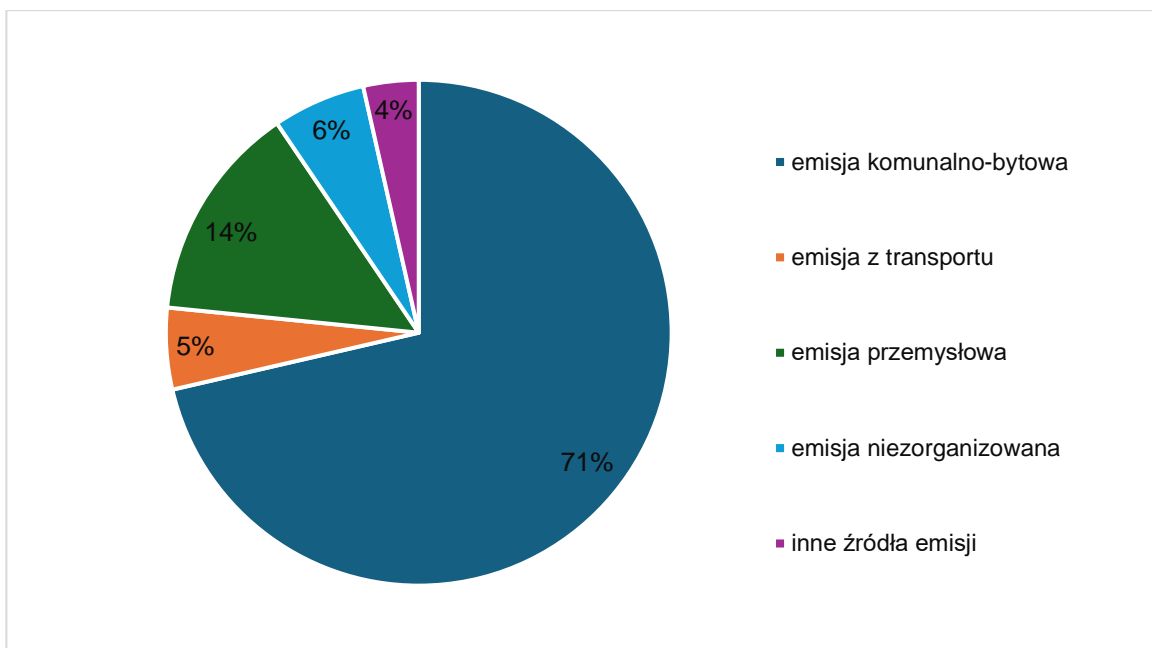
2.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA)

2.1.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu w zakresie Powietrze atmosferyczne

Jednym z najważniejszych dokumentów określających politykę poprawy jakości powietrza na obszarze województwa jest program ochrony powietrza (dalej POP), który zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, opracowuje zarząd województwa. W okresie, który obejmuje diagnoza środowiska, tj. lata 2017-2020, obowiązywały następujące Programy: „Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 r. (aktualizacja poprzedniego POP), „Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r. (aktualizacja poprzedniego POP), „Program ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/12/7/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 roku oraz „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. Wszystkie trzy Programy (z 2014, 2017 i 2020 r.) zostały opracowane ze względu na notowane przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu i ozonu na obszarze województwa śląskiego. Program z 2019 r. został uchwalony z powodu przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki w strefie śląskiej.

Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy stanu jakości powietrza, poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery z sektora komunalno-bytowego, w największym stopniu odpowiedzialnego za wysokie stężenia zanieczyszczeń.

Emisja zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego, stanowi 71% całkowitej emisji zanieczyszczeń, 5% zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza pochodzi z transportu, 14% z przemysłu, 6% stanowi emisja niezorganizowana, a pozostałe 4% emisja z innych źródeł emisji m. in.: z rolnictwa, czy emisja wtórna z transportu.

Ryc. 1 Udział poszczególnych źródeł emisji w województwie śląskim w latach 2018-2020¹

Emisja generowana przez indywidualne urządzenia grzewcze w gospodarstwach domowych jest wyjątkowo problematyczna, ponieważ pochodzi z wielu emitatorów niewielkiej wysokości, przez co emitowane zanieczyszczenia kumulują się przede wszystkim wokół miejsca powstawania. Ponadto, wysokie stężenia zanieczyszczeń w połączeniu z niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi, słabym przewietrzaniem (wysoka zabudowa, miejscowości w dolinach), prowadzą do powstawania nienaturalnego zjawiska atmosferycznego, jakim jest smog. Problem ten dotyczy przede wszystkim sezonu grzewczego trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia.

Kluczową rolę w skutecznej realizacji działań naprawczych wskazanych w POP odgrywała przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwała nr V/36/1/2017 z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwała antysmogowa). Zakres uchwały obejmuje wprowadzenie na terenie całego województwa śląskiego ograniczeń dla instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych (kocioł, kominek, piec) jeżeli:

- dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania;
- wydzielają ciepło;
- wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika.

Ograniczenie dotyczy wszystkich podmiotów użytkujących takie instalacje, jeżeli nie spełniają one minimum standardu emisyjnego zgodnego z klasą 5 pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń według normy PN-EN 303-5:2012.

Wprowadzone wymagania dotyczące eksploatacji instalacji na paliwa stałe spełniających minimalne standardy emisyjne zgodne klasą 5 obowiązują od 1 września 2017 r. Wyjątkami są instalacje, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 r., wówczas ograniczenie obowiązuje:

- od 1 stycznia 2022 r. w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej;
- od 1 stycznia 2024 r. w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji;

¹ Opracowanie własne na podstawie danych z bazy KOBIZE udostępnionej w Rocznych Ocenach Jakości Powietrza – Raport Wojewódzki za lata 2017-2020

- od 1 stycznia 2026 r. w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji;
- od 1 stycznia 2028 r. w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012. W przypadku instalacji kominków i trzonów kuchennych dopuszczono do eksploatacji wyłącznie urządzenia, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej lub normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 i 2 załącznika do Rozporządzenia Komisji (UE)2 w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe. Wprowadzone ograniczenia w przypadku kominków i trzonów kuchennych, które powinny spełniać ww. wymogi, obowiązują od 1 stycznia 2023 r. chyba, że ich eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 r. i instalacje te:
 - osiągają sprawność cieplną na poziomie, co najmniej 80%;
 - zostaną wyposażone w urządzenie redukujące emisję pyłu do wartości:
 - 50 mg/m³ pyłu drobnego (przy 13% O₂) z kominków z otwartą komorą spalania, ogrzewanych paliwem stałym;
 - 40 mg/m³ pyłu drobnego (przy 13% O₂) z kominków i trzonów kuchennych z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących paliwo stałe inne niż drewno sprasowane w formie peletów;
 - 20 mg/m³ pyłu drobnego (przy 13% O₂) dla kominków z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących drewno prasowane w formie peletów.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Wyniki oceny oraz klasyfikacji stref są niezwłocznie przekazywane zarządowi województwa.

Województwo śląskie zostało podzielone na 5 stref, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914):

- aglomeracja górnośląska;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
- miasto Bielsko-Biała;
- miasto Częstochowa;
- strefa śląska.

Poniżej przedstawiono opis stanu jakości powietrza w latach objętych analizą, wynikającego z Rocznych ocen jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2017, 2018, 2019 i 2020, wykonaną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach (w 2017 r.) i Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach GIOŚ (w latach 2018-2020). Ponadto wykazano ilość zlikwidowanych pozaklasowych instalacji w danym roku oraz osiągnięte w wyniku wymian redukcje zanieczyszczeń.

Stan na 2017 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2017 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

2 Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE

Tabela 1 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w r. 2017³

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5 ¹⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ²⁾
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	C [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/PL2403	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	C	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	C [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).

1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),

2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu

W roku 2017 wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w każdej ze stref (klasa C), dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), dwutlenku siarki w strefie śląskiej (klasa C), dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu docelowego maksymalnego stężenia 8-godzinne ozonu, uśrednionej za okres trzech lat (2015-2017) w strefie aglomeracja górnośląska i strefie śląskiej (klasa C) oraz poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM10

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 62% do 139% poziomu dopuszczalnego⁴.

Na 8 stanowiskach, spośród 23 z których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były niższe niż 40 µg/m³, na dwóch równo poziomowi dopuszczalnemu, a na 13 stanowiskach stężenia średnioroczne były wyższe niż poziom dopuszczalny.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 (35 dni w roku) wyniosła od 23 dni w Złotym Potoku do 106 dni w Wodzisławiu Śląskim.

Wartości średnich stężeń pyłu PM10 w 2017 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³):

- w aglomeracji górnośląskiej - od 40 µg/m³ do 52 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 41 µg/m³ do 51 µg/m³;
- w strefie miasto Bielsko-Biała - 38 µg/m³;
- w strefie miasto Częstochowa – od 34 µg/m³ do 42 µg/m³;
- w strefie śląskiej - od 25 µg/m³ do 56 µg/m³.

Pył zawieszony PM2,5

W 2017 r. wartość dopuszczalna pyłu zawieszonego PM2,5 wynosząca 25 µg/m³ (faza I) była przekroczona na 8 z 9 stanowisk pomiarowych na terenie województwa śląskiego.

Wartości średnich stężeń PM2,5 w 2017 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 31 µg/m³ do 39 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 28 µg/m³;

⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2017 r.

- w strefie miasto Bielsko-Biała – 32 µg/m³;
- w strefie miasto Częstochowa – 28 µg/m³;
- w strefie śląskiej od 20 µg/m³ do 30 µg/m³.

Benzo(a)piren

W 2017 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu na 11 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m³ i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej - 7 - 8 ng/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 16 ng/m³;
- w Bielsku-Białej - 7 ng/m³;
- w Częstochowie - 5 ng/m³;
- w strefie śląskiej - 6 - 14 ng/m³.

W tabeli 2 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w roku 2017 w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r.

Tabela 2 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2017 na terenie województwa śląskiego⁵

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja b(a)p, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	5349	268,7	162,4	0,13
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	617	64,2	38,5	0,031
miasto Bielsko-Biała	268	14,4	8,6	0,007
miasto Częstochowa	142	6,8	4,1	0,003
strefa śląska	4539	305	180,1	0,183

Stan na 2018 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2018 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 3 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w r. 2018⁶

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5 ²⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ¹⁾
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
aglomeracja rybnicko- jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]

⁵ Sprawozdania z Programu ochrony powietrza z lat 2015-2017

⁶ Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2018 rok”

miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	C [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).

- 1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),
- 2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu.

W roku 2018 wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w każdej ze stref (klasa C), dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu docelowego maksymalnego stężenia 8-godzinne ozonu, uśrednionej za okres trzech lat (2016-2018) strefie śląskiej (klasa C) oraz poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM₁₀

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ mieściły się w przedziale od 63% do 138% poziomu dopuszczalnego⁷. Na 11 stanowiskach, spośród 23 których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były wyższe niż 40 µg/m³.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM₁₀ (35 dni w roku) wyniosła od 23 dni w Złotym Potoku do 125 dni w Pszczynie.

Wartości średnie stężeń pyłu PM₁₀ w 2018 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³)⁷:

- w aglomeracji górnośląskiej - od 37 µg/m³ do 47 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 45 µg/m³ do 51 µg/m³;
- w strefie miasto Bielsko-Biała - 37 µg/m³;
- w strefie miasto Częstochowa – od 33 µg/m³ do 39 µg/m³;
- w strefie śląskiej - od 25 µg/m³ do 55 µg/m³.

Pył zawieszony PM_{2,5}

W 2018 r. wartość dopuszczalna pyłu zawieszonego PM_{2,5} wynosząca 25 µg/m³ (faza I) była przekroczona na 9 z 10 stanowisk pomiarowych na terenie województwa śląskiego.

Wartości średnich stężeń PM_{2,5} w 2018 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 30 µg/m³ do 35 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 31 µg/m³;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 29 - 36 µg/m³;
- w strefie miasto Częstochowa – 26 µg/m³;
- w strefie śląskiej od 20 µg/m³ do 39 µg/m³.

Benzo(a)piren

W 2018 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu na 11 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m³ i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej 5 ng/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej - 13 ng/m³;
- w Bielsku-Białej - 4 ng/m³;
- w Częstochowie - 3 ng/m³;
- w strefie śląskiej - 4 - 9 ng/m³.

W tabeli 4 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w roku 2018 w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla

⁷ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2018 rok

terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r.

Tabela 4 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2018 na terenie województwa śląskiego⁸

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja b(a)p, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	8538	268,9	208,2	0,093
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	1180	79,1	61,3	0,027
miasto Bielsko-Biała	476	16,9	13,1	0,006
miasto Częstochowa	269	12,7	9,8	0,004
strefa śląska	7663	531,3	411,4	0,176

Stan na 2019 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2019 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 5 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2019⁹

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5 ²⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ¹⁾
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	C [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	A	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	A / A1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	C [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).

1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),

2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu

W 2019 roku wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w każdej ze stref, pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja górnośląska, strefie rybnicko-jastrzębskiej, strefie miasto Częstochowa oraz w strefie śląskiej (klasa C), pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie aglomeracja górnośląska, strefie rybnicko-jastrzębskiej, strefie miasto Bielsko-Biała (klasa C), dopuszczalnej wartości dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu docelowego maksymalnego stężenia 8-godzinne ozonu, uśrednionej za okres trzech lat (2017-2019) w strefie aglomeracja górnośląska i strefie śląskiej (klasa C) oraz poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

⁸ Sprawozdania z Programu ochrony powietrza z lat 2018-2020

⁹ Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2019 r.

Pył zawieszony PM10

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 45% do 110% poziomu dopuszczalnego.¹⁰ Na 3 stanowiskach (spośród 22 z których wyniki wykorzystano do oceny rocznej) stężenia średnioroczne były wyższe niż 40 µg/m³, na 18 stanowiskach niższe niż poziom dopuszczalny, a na 1 na poziomie dopuszczalnego stężenia.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 (35 dni w roku) wyniosła od 8 dni w Złotym Potoku do 106 dni w Pszczynie.

Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2019 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³):

- w aglomeracji górnośląskiej – od 29 µg/m³ do 41 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 36 µg/m³ do 44 µg/m³;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 28 µg/m³;
- w strefie miasto Częstochowa – od 26 µg/m³ do 34 µg/m³;
- w strefie śląskiej – od 18 µg/m³ do 44 µg/m³.

Pył zawieszony PM2,5

W 2019 roku wartość dopuszczalna pyłu zawieszonego PM2,5 wynosząca 25 µg/m³ (faza I) była przekroczona na 4 z 10 stanowisk pomiarowych na terenie województwa śląskiego.

Wartości średnich stężeń PM2,5 w 2019 roku wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 24 µg/m³ do 28 µg/m³
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 25 µg/m³
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 22 - 28 µg/m³
- w strefie miasto Częstochowa – 20 µg/m³
- w strefie śląskiej od 16 µg/m³ do 31 µg/m³

Wartość dopuszczalna pyłu zawieszonego PM2,5 wynosząca 20 µg/m³ (faza II) była przekroczona na 7 z 10 stanowisk pomiarowych na terenie województwa śląskiego.

Benzo(a)piren

W 2019 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu na 11 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m³ i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej 4 ng/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej 13 ng/m³;
- w Bielsku-Białej 4 ng/m³;
- w Częstochowie 3 ng/m³;
- w strefie śląskiej od 4 do 8 ng/m³.

W tabeli 6 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w roku 2019 w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r.

Tabela 6 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2019 na terenie województwa śląskiego¹¹

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM10, Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM2,5, Mg/rok	Osiągnięta redukcja b(a)p, Mg/rok
--------	--	----------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

¹⁰ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2019 r.

¹¹ Sprawozdania z Programu ochrony powietrza z lat 2018-2020

aglomeracja górnośląska	9273	308,2	238,6	0,107
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	1125	69,3	53,7	0,024
miasto Bielsko-Biała	825	28,1	21,8	0,010
miasto Częstochowa	264	17,9	13,9	0,006
strefa śląska	9437	644,4	498,9	0,217

Stan na 2020 r.

W niniejszej części przedstawiono w sposób syntetyczny stan jakości powietrza w 2020 r. we wszystkich strefach województwa śląskiego.

Tabela 7 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2020¹²

Nazwa strefy/kod strefy	Symbol klasy dla poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5 ²⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ¹⁾
aglomeracja górnośląska/ PL2401	A	C	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
aglomeracja rybnicko-jastrzębska/ PL2402	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Bielsko-Biała/ PL2403	A	A	A	A	A	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]
miasto Częstochowa/ PL2404	A	A	A	A	C	A / A1	A	A	A	A	C	A [D2]
strefa śląska/ PL2405	A	A	A	A	C	C / C1	A	A	A	A	C	A [D2]

Poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1), poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C, C1) lub celu długoterminowego (D2).

1) wskazano klasę poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 odpowiednio dla fazy I i fazy II (faza I / faza II),

2) w nawiasie kwadratowym wskazano klasę poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu

W 2020 r. wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w każdej ze stref, pyłu zawieszonego PM10 w strefie aglomeracja górnośląska, strefie aglomeracja rybnicko-jastrzębska, strefie miasto Częstochowa i w strefie śląskiej (klasa C), pyłu zawieszonego PM2,5 (faza I i II) w strefie aglomeracja górnośląska, strefie rybnicko-jastrzębskiej, strefie miasto Bielsko-Biała oraz w strefie śląskiej (klasa C), wartości dopuszczalnej dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska (klasa C), poziomu celu długoterminowego ozonu w każdej ze stref (klasa D2).

Pył zawieszony PM10

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 37% do 95% poziomu dopuszczalnego¹³. Na terenie województwa śląskiego średnia roczna wartość pyłu zawieszonego PM10 (40 µg/m³) nie została przekroczona.

Dopuszczalna częstość przekraczania stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 (35 dni w roku) wyniosła od 1 dnia w Złotym Potoku do 75 dni w Pszczynie.

Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2020 r. wyniosły (przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³):

- w aglomeracji górnośląskiej - od 27 µg/m³ do 34 µg/m³;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 30 µg/m³ do 33 µg/m³;

¹² Opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2020”

¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2020 rok

- w strefie miasto Bielsko-Biała - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – od 23 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 31 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w strefie śląskiej - od 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 38 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Pył zawieszony PM_{2,5}

W 2020 r. wartość dopuszczalna pyłu zawieszonego PM_{2,5} wynosząca 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (faza II) była przekroczona na 8 z 12 stanowisk pomiarowych na terenie województwa śląskiego.

Wartości średnich stężeń PM_{2,5} w 2020 r. wynosiły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 23 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – 22 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w strefie miasto Bielsko-Biała – 21 - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w strefie miasto Częstochowa – 18 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- w strefie śląskiej od 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Benzo(a)piren

W 2020 r. średnie roczne stężenia benzo(a)pirenu na 10 stanowiskach przekroczyły wartość docelową 1 ng/m^3 i wyniosły:

- w aglomeracji górnośląskiej od 3 ng/m^3 do 4 ng/m^3 ;
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej 9 ng/m^3 ;
- w Częstochowie 3 ng/m^3 ;
- w strefie śląskiej od 4 do 9 ng/m^3 .

W tabeli 8 zestawiono dane nt. ilości zlikwidowanych instalacji pozaklasowych oraz osiągnięte w wyniku likwidacji redukcje pyłowe oraz b(a)p w roku 2019 w poszczególnych strefach województwa śląskiego. Dane pochodzą ze sprawozdań gminnych z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r.

Tabela 8 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2020 na terenie województwa śląskiego¹⁴

Strefa	Liczba zlikwidowanych pozaklasowych instalacji	Osiągnięta redukcja PM ₁₀ , Mg/rok	Osiągnięta redukcja PM _{2,5} , Mg/rok	Osiągnięta redukcja b(a)p, Mg/rok
aglomeracja górnośląska	9268	356,9	329,2	0,179
aglomeracja rybnicko-jastrzębska	1331	103,7	94,8	0,051
miasto Bielsko-Biała	881	46,24	45,4	0,026
miasto Częstochowa	350	26	22,9	0,012
strefa śląska	14468	1104,7	1033,1	0,566

W analizowanych latach 2017-2020 jakość powietrza w województwie śląskim uległa poprawie. Przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} nie są przekraczane w każdej ze stref. Poprawę jakości powietrza odnotowano w strefie miasto Częstochowa i w strefie miasto Bielsko-Biała. Bezpośredni wpływ na obserwowaną poprawę jakości powietrza mają wprowadzone w latach 2017 i 2020 Programy ochrony powietrza, w których zawarto

¹⁴ Sprawozdania z Programu ochrony powietrza z lat 2018-2020

działania naprawcze oraz tzw. uchwała antysmogowa, w na mocy której w województwie śląskim wymieniane są źródła ogrzewania budynków mieszkalnych, użytkowych oraz administracji publicznej.

2.1.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 9. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Powietrze atmosferyczne (PA)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych		
Cel operacyjny: PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych		
PA 1.1.	Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	JST
PA 1.2.	Aktualizacja Programu ochrony powietrza	UMWŚ
PA 1.3.	Monitorowanie i zarządzanie działaniami poprzez wprowadzenie systemu sprawozdawczości z zakresu działań naprawczych realizowanych w skali lokalnej i wojewódzkiej	UMWŚ
PA 1.4.	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	JST
PA 1.5.	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z rozbudową sieci mobilnych stanowisk pomiarowych	WIOŚ
Cel operacyjny: PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza		
PA 2.1.	Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast	JST, zarządcy dróg
PA 2.2.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	UMWŚ, JST, zarządzający komunikacją publiczną
PA 2.3.	Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach	JST, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną
PA 2.4.	Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu	JST
Cel operacyjny: PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza		
PA 3.1.	Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję	Producenci i dystrybutorzy ciepła sieciowego, mieszkańcy,

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
		spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, jednostki sektora finansów publicznych
PA 3.2.	Kontrola jakości paliw na rynku w oparciu o przepisy ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw	Inspekcja handlowa
PA 3.3.	Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	Jednostki sektora finansów publicznych
PA 3.4.	Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych	JST
Cel operacyjny: PA4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających		
PA 4.1.	Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych	WIOŚ
PA 4.2.	Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję niezorganizowaną	Przedsiębiorstwa energetyczne i przemysłowe, przedsiębiorstwa
PA 4.3.	Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw	Przedsiębiorstwa
PA 4.4.	Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny	Przedsiębiorstwa, inwestorzy
Cel operacyjny: PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania		
PA 5.1.	Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu wypracowania wspólnej strategii działań na rzecz redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych	UMWŚ
PA 5.2.	Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych w zakresie współpracy z województwem małopolskim w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających działania w ochronie powietrza, a także w celu wypracowania wspólnych strategicznych działań naprawczych w kierunku poprawy jakości powietrza w rejonie południowej Polski	UMWŚ
Cel operacyjny: PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza		
PA 6.1.	Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	UMWŚ, WIOŚ, Wojewoda Śląski
PA 6.2.	Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	UMWŚ, JST, organizacje ekologiczne,

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
PA 6.3	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny.	Gminy województwa śląskiego, Straż miejska, Policja
Cel strategiczny: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami		
Cel operacyjny: PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii		
PA 7.1.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	JST, zarządcy budynków, jednostki podległe samorządom, jednostki sektora finansów publicznych
PA 7.2.	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	JST, właściciele, zarządcy nieruchomości
Cel operacyjny: PA8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego		
PA 8.1.	Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego	Jednostki sektora finansów publicznych, osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, przedsiębiorstwa
PA 8.2.	Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	UMWŚ, JST
Cel operacyjny: PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii		
PA 9.1.	Realizacja działań proefektywnościowych (w tym działań w zakresie budownictwa efektywnego energetycznie) przez osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa	Osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, przedsiębiorstwa
PA 9.2.	Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce	JST, organizacje ekologiczne

2.1.2.1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych

2.1.2.1.1. PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych

PA1.1. Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów.

W raportowanym okresie na terenie województwa śląskiego obowiązywały programy:

- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji uchwała Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 r. (POP2014), który obowiązywał do końca 2017 r.

- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia eksplozji uchwała Nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r. (POP2017);
- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu uchwała Nr VI/12/7/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 r. (POP2019);
- Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego uchwała Nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. (POP2020).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2020

Zgodnie z harmonogramem działań naprawczych wskazanych w ww. Programach przeprowadzono działania mające na celu poprawę jakości powietrza na terenie województwa śląskiego:

W 2017 r. (POP2014) zrealizowano działania z zakresu:

- ograniczenia emisji z urządzeń małej mocy do 1 MW:
 - wymieniono źródła ciepła, opalane paliwami stałymi;
 - przeprowadzono termomodernizację budynków;
 - zamontowano instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.
- ograniczenia emisji z transportu:
 - poprawiono organizację ruchu pojazdów w Aglomeracjach;
 - poprawiono oznakowanie dróg i wytyczono drogi alternatywne;
 - rozwinięto system ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej;
 - wprowadzono dodatkowe mechanizmy zmniejszające uciążliwość ruchu samochodowego;
 - wprowadzono strefy płatnego parkowania;
 - rozwinięto komunikację publiczną;
 - zintegrowaniu transportu publicznego na terenie powiatów.
- ograniczenia emisji ze źródeł punktowych;
 - wykonano przegląd pozwoleń zintegrowanych w województwie śląskim;
 - wprowadzono zasadę bezwzględnego egzekwowania obowiązku przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego na etapie wydawania pozwoleń zintegrowanych;
 - prowadzono kontrole przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w zakładach;
 - ujednolicono sposób przekazywania danych odnośnie emisji substancji przez podmioty gospodarcze.

W latach 2018-2020 (POP2017, POP 2019 POP 2020) zrealizowano działania z zakresu:

- ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych:
 - wymieniono źródła ciepła, opalane paliwami stałymi;
 - przeprowadzono termomodernizację budynków;
 - zamontowano instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.
- ograniczenia emisji ze źródeł komunikacyjnych (POP 2017, POP 2019):
 - zastosowano systemy inteligentnego sterowania ruchem;
 - wydano plany z zapisami dotyczącymi eliminacji transportu ciężarowego z miast;
 - utworzono ścieżki rowerowe;
 - utworzono buspasy;
 - utworzono trasy alternatywne;

- utworzono strefy płatnego parkowania;
 - wymieniono częściowo tabor poprzez zakup pojazdów spełniających wysokie normy emisji spalin;
 - utworzono centra przesiadkowe;
 - utwardzono pobocza;
 - ograniczono emisję wtórną pyłu poprzez czyszczenie dróg na mokro.
- prowadzenia edukacji ekologicznej związanej z ochroną powietrza (od lipca 2020 r. - POP2020):
 - przeprowadzono kampanie informacyjne;
 - przeprowadzono akcje szkolne;
 - przeprowadzono konferencje;
 - przygotowano materiały edukacyjne.
 - prowadzenia kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów (od lipca 2020 r. -POP2020):
 - prowadzono kontrole przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach;
 - prowadzono kontrole przestrzeganie zapisów śląskiej uchwały antysmogowej;
 - prowadzono kontrole przestrzeganie zakazu spalania pozostałości roślinnych.

W okresie 2018-2020 wprowadzono również działania wspomagające z zakresu promocji, edukacji oraz działania informacyjne i szkoleniowe, polegające na:

- informowaniu o szkodliwości stosowania niewłaściwych paliw i instalacji;
- promowaniu stosowania niskoemisyjnych źródeł ogrzewania oraz ciepła sieciowego;
- promowaniu wiedzy dot. niskoemisyjnych paliw stałych oraz prawidłowej eksploatacji instalacji;
- promowaniu oszczędności energii, (termomodernizacja i inne);
- promowaniu zrównoważonego transportu w miastach (komunikacja publiczna, rowery);
- przekazywaniu informacji o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie oraz wskazówek dotyczących preferowanych sposobów zachowania ograniczających narażenie na złą jakość powietrza.

PA 1.2. Aktualizacja Programu ochrony powietrza.

Na podstawie art. 91 ust. 9c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54) w przypadku stref, dla których Programy ochrony powietrza zostały uchwalone, a poziomy dopuszczalne, docelowe lub pułap stężenia ekspozycji są przekraczane w kolejnych latach, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza, określając w nim działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji”, która jest aktualizacją Programu przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 roku.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nie aktualizowano programów ochrony powietrza, ponieważ nie było takiego obowiązku prawnego. W tym okresie uchwalono nowy Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu uchwała nr VII/12/7/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. oraz Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego uchwała nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

PA1.3. Monitorowanie i zarządzanie działaniami poprzez wprowadzenie systemu sprawozdawczości z zakresu działań naprawczych realizowanych w skali lokalnej i wojewódzkiej.

W raportowanym okresie zgodnie z art. 94 ust. 2a ustawy Prawo ochrony środowiska zarząd województwa, co 3 lata, przekazywał ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, począwszy od dnia wejścia w życie uchwały w sprawie określenia programu ochrony powietrza lub planu działań krótkoterminowych do dnia zakończenia realizacji odpowiednio tego programu lub planu. Od 2020 r. zarząd województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska co roku, w terminie do dnia 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy, sprawozdanie okresowe z realizacji działań naprawczych wynikających z programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych. Natomiast w terminie 6 miesięcy po zakończeniu realizacji programu ochrony powietrza lub planu działań krótkoterminowych, zarząd województwa przekazuje sprawozdanie końcowe z realizacji programu lub planu obejmujące cały okres ich realizacji. Ponadto w raportowanym okresie na podstawie zapisów Programów ochrony powietrza, a od 2020 roku zgodnie z art. 94 ust. 2a ustawy Prawo ochrony środowiska wójt, burmistrz lub prezydent miasta oraz starosta byli zobowiązani do przekazywania rocznych sprawozdań z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji. Sprawozdanie przekazywano zarządowi województwa, a od 2020 roku również wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, w terminie do 30 kwietnia każdego roku za rok poprzedni (POP2014, POP2017, POP 2019) oraz do 15 lutego każdego roku za rok poprzedni (POP 2020).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

PA1.4. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej.

Plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN) realizują jednostki samorządu terytorialnego i zawierają działania wykorzystujące zasoby, służące poprawie efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu lokalnego potencjału OZE. Priorytetem PGN jest ograniczenie końcowego zużycia energii na terenie objętym takim planem¹⁵.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) ma na celu ograniczenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery, pochodzącej z lokalnych kotłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych, w których spalanie odbywa się w sposób nieefektywny a paliwo jest niskiej jakości. W ramach PONE wykonuje się inwentaryzację źródeł ciepła na terenie gminy, analizę techniczno-ekonomiczną likwidacji lub wymiany pozaklasowych urządzeń grzewczych, wskazanie efektu ekologicznego oraz harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych zadań.

Opracowanie wyżej opisanych dokumentów nie jest obowiązkowe, gminy opracowują je dobrowolnie. Gminy ubiegające się o wsparcie finansowe, z zakresu przedsięwzięć związanych z efektywnością energetyczną oraz odnawialnymi źródłami energii w ramach RPO 2014-2020 miały obowiązek przygotować PGN.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PGN poprzez:

- przyjęcie uchwały nr XXVI/258/2017 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 11 maja 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXII/257/2017 Rady Gminy Suszec z dnia 23 lutego 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXVII/250/17 Rady Miejskiej w Koniecpolu z dnia 09 lutego 2017 r.;

¹⁵ <https://wfosigw.pl/plan-gospodarki-niskoemisyjnej-dla-gmin/>

- przyjęcie uchwały nr XLIX/538/18 Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach z dnia 22 maja 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr LII/1060/18 Rady Miasta Katowice z dnia 25 stycznia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr 784/XLIX/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 27 czerwca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLIV/331/2018 Rady Gminy Mierzęcice z dnia 18 kwietnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXX/293/18 Rady Gminy Kamienica z dnia 22 czerwca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXIV/240/2018 Rady Gminy Kruszyna z dnia 18 kwietnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLII/354/2018 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 28 marca 2018 r.;

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PONE poprzez¹⁶

- przyjęcie uchwały nr XXXV/214/2017 Rady Miasta Imielin z dnia 27 września 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXIV/204/2017 Rady Miasta Imielin z dnia 30 sierpnia 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr 29.214.2017 Rady Gminy Panki z dnia 26 lipca 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLI/254/2017 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 27 czerwca 2017 r.;
- przyjęcia uchwały nr XXVII/222/2017 Rady Gminy Istebna z dnia 31 marca 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXII/244/2017 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 16 lutego 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr 268/XLIX/2017 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 29 grudnia 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLI.493.2017 Rady Miasta Wojkowice z dnia 18 grudnia 2017 r.;
- przyjęcie uchwały nr 330/LXII/2018 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 26 września 2018 r.;
- przyjęcia uchwały nr LIII/404/18 Rady Gminy Pilchowice z dnia 23 sierpnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXI/285/2018 Rady Gminy Wielowieś z dnia 19 lipca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr LVII/462/18 Rady Miasta Łęczyny z dnia 24 maja 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr 345/XXXVII/2018 Rady Miejskiej w Woźnikach z dnia 28 maja 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLVII/784/18 Rady Miasta Tychy z dnia 26 kwietnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLVIII/372/2018 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 26 kwietnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr LI/385/2018 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 26 kwietnia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr L/329/2018 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 27 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLI/257/2018 Rady Miasta Imielin z dnia 26 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr L/372/2018 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 28 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr LII/434/18 Rady Miasta Łęczyny z dnia 22 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXVII/310/2018 Rady Gminy Istebna z dnia 15 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXV.240.2018 Rady Gminy Kornowac z dnia 28 lutego 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLIV.366.2018 Rady Miejskiej w Strumieniu z dnia 28 lutego 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XLIX/361/2018 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 1 marca 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr 279/LII/2018 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 15 lutego 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXXVI/296/2018 Rady Gminy Istebna z dnia 31 stycznia 2018 r.;

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji PGN poprzez:

- przyjęcie uchwały nr 45/VIII/19 Rady Gminy Janów z dnia 25 marca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VII/71/2019 Rady Gminy Porąbka z dnia 28 maja 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VII.56.2019 Rady Miejskiej W Strumieniu z dnia 30 kwietnia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr III/47/2019 Rady Miasta Gliwice z dnia 7 lutego 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr 5/XXXVI/2018 Rady Gminy w Boronowie z dnia 30 stycznia 2018 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXVIII/459/2020 Rady Miasta Chorzów z dnia 29 października 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXIII/196/2020 Rady Miejskiej w Pszowie z dnia 18 grudnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXIII/192/2020 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 16 kwietnia 2020 r.;

¹⁶ Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji za lata 2015-2017

- przyjęcie uchwały nr 2873/194/VI/2020 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 9.12.2020 r.

Zadanie realizowano w wyniku wdrożenia lub aktualizacji/zmiany lub wdrożenia zasad udzielania dotacji na wymianę źródeł ciepła w ramach PONE poprzez¹⁷:

- przyjęcie uchwały nr XII/101/2019 Rady Gminy Rudnik z dnia 27 listopada 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XII/92/2019 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 26 listopada 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XIII/126/2019 Rady Gminy Wilkowice z dnia 27 listopada 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr X/77/2019 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 24 września 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XII/115/19 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 12 września 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XI/110/19 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 18 lipca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr IX/92/19 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 10 lipca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr IX/84/19 Rady Gminy Pilchowice z dnia 11 lipca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XIV/182/19 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 czerwca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VIII/80/19 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 11 czerwca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VII/56/2019 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 28 maja 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VI/53/2019 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 16 kwietnia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr 46/VIII/2019 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 17 kwietnia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr VII/54/2019 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 28 marca 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr V/34/2019 Rady Gminy Istebna z dnia 28 lutego 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr IV/25/2019 Rady Gminy Istebna z dnia 30 stycznia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr 40/IV/2019 Rady Miejskiej w Woźnikach z dnia 28 stycznia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr IV/27/2019 Rady Gminy Wielowieś z dnia 24 stycznia 2019 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXII/249/20 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 22 grudnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXII/248/20 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 22 grudnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXIII/148/2020 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 15 grudnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXIII/206/2020 Rady Gminy Rudnik z dnia 25 listopada 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr 161/XXVII/2020 Rady Miejskiej w Blachowni z dnia 29 października 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXV/333/2020 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 października 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXII/184/20 Rady Gminy Pilchowice z dnia 20 sierpnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XVII.125.2020 Rady Gminy Kornowac z dnia 28 maja 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XVI/148/2020 Rady Gminy Wielowieś z dnia 21 maja 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XVI/134/2020 Rady Gminy Rudnik z dnia 15 kwietnia 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr 142/XII/2020 Rady Miejskiej w Woźnikach z dnia 4 marca 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XXII/165/2020 Rady Miejskiej w Żywcu z dnia 27 lutego 2020 r.;
- przyjęcie uchwały nr XIII/121/2020 Rady Gminy Wielowieś z dnia 20 lutego 2020 r.

PA1.5. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z rozbudową sieci mobilnych stanowisk pomiarowych.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Główny Inspektor Ochrony Środowiska, zgodnie z art. 89 ust. 1 ww. ustawy w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji

¹⁷Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji za lata 2018-2020

w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Na terenie województwa śląskiego wydzielonych zostało 5 takich stref:

- aglomeracja górnośląska;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
- miasto Częstochowa;
- miasto Bielsko-Biała;
- strefa śląska.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W latach 2017-2018 badania jakości powietrza w ramach PMŚ prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ). Monitoring jakości powietrza realizowany był na 28 stacjach pomiarowych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W latach 2019-2020 badania jakości powietrza w ramach PMŚ prowadził GIOŚ. Monitoring jakości powietrza realizowany był na 27 stacjach pomiarowych w 2019 r. oraz na 29 stacjach pomiarowych w 2020 r.

2.1.2.1.2.PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza

PA2.1. Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast.

Plany rozwoju transportu w regionie uwzględniają rozwój sieci transportu oraz poprawę jakości powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast¹⁸.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowano m.in. poprzez¹⁹:

- budowę i przebudowę dróg wojewódzkich przez Zarząd Województwa Śląskiego:
 - obwodnicy Buczkowic (DW 942);
 - obwodnicy Woźnik (DW 789);
 - obwodnicy Myszkowa (DW 791);
 - DW 793 Żarki-Myszków;
 - DW 936 w Wodzisławiu Śląskim;
 - DW 421 w Nędzy;

¹⁸Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Kwiecień 2014

¹⁹ Raport o stanie województwa za 2018 rok, załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 912/40/VI/2019 z dnia 08.05.2019 r.

- DW 784 w Dąbrowie Zielonej;
- DW 793 Janów - Złoty Potok;
- DW 904 w Rększowicach i Kolonii Poczesnej;
- budowa sygnalizacji świetlnej w ciągu DW 910 w Będzinie.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem ankietowym zadanie realizowały PZD poprzez:

- budowę obwodnicy w Knurowie od ul. Szpitalnej do ul. Rybnickiej (I Etap): budowa drogi dojazdowej do terenów KSSE w Knurowie;
- budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego przy ul. Sienkiewicza w Blachowni;
- rozwój Katowickiego Systemu Zintegrowanych Węzłów Przesiadkowych;
- wprowadzenie zakazu ruchu pojazdów pow. 10 ton przez centrum miasta Pilica i części Zarzecza;
- modernizację nawierzchni dróg w Wojkowicach;
- uchwalenie zmiany MPZP gminy Lipowa z uwzględnieniem zagadnienia rozwoju transportu oraz działań mających wpływ na jakość powietrza;
- uzgadnianie przez wydział komunikacji i drogownictwa miasta Dąbrowa Górnicza dokumentacji projektowej dla zadania „Wykonanie dokumentacji projektowej dla budowy Centrum Przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego PKP Centrum w Dąbrowie Górniczej wraz z budową układu komunikacyjnego”;
- przebudowę ul. Jagiellońskiej i Zabrskiej wraz z przebudową skrzyżowania ulic Zabrskiej, Hutniczej i Bł. Czesława w Gliwicach;
- budowę mostu nad potokiem Ostropka w ciągu ul. Wójtowskiej w Gliwicach;
- budowę drogi (ul. N. Bończyka) na odcinku od ul. Myśliwskiej do ul. Św. Wojciecha w Gliwicach;
- przebudowę układu dróg przy ul. Kujawskiej w Gliwicach;
- budowę drogi równoległej do ul. Murarskiej w Gliwicach;
- przebudowę skrzyżowania ulic Tarnogórskiej, K. Olszewskiego i Kurpiowskiej w Gliwicach;
- opracowanie preferencyjnych zasad ruchu i parkowania dla samochodów niskoemisyjnych na terenie Katowic;
- budowę trasy północ-południe od ulicy Bukowej do ulicy Edmunda Kokota w Rudzie Śląskie;
- budowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ulic Sobieskiego, Starej i E. Plater w Będzinie oraz na ul. Szpitalnej (w ciągu drogi powiatowej 4701 S) w Czeladzi;
- budowę ronda na skrzyżowaniu ul. Piłsudskiego z ul. Rafała Sznajdera i ul. Sierżanta Załogi (w ciągu drogi powiatowej 4714 S) w Będzinie;
- przebudowę dróg powiatowych na terenie powiatu częstochowskiego;
- budowę autostrady A1 na terenie powiatu częstochowskiego;
- wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich w Lublińcu.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane m.in. poprzez^{20 21}:

- zabezpieczenie korpusu drogowego i przebudowę odcinka DW 781 od km 52+600 do 52+850 wzdłuż rzeki Kocierzanka w Kocierzu Moszczanickim;
- przebudowę mostu wraz z mostem objazdowym nad rzeką Ruda w ciągu DW 919 w km 23+177 w Rudach;
- przebudowę łuku w ciągu DW 786 w Mstowie;
- budowę sygnalizacji świetlnej w Bojszowach na skrzyżowaniu DW 931 z ul. Gaikową i Jedlińską;

²⁰Raport o stanie województwa za 2019 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 937/122/VI/2020 z dnia 29.04.2020 r.

²¹Raport o stanie województwa za 2020 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1023/229/VI/2021 z dnia 208.04.2021 r.

- przebudowę mostu nad potokiem Kopydło w ciągu DW 941 w km 18+634 w Wiśle;
- przebudowę dwóch zatok autobusowych oraz wyznaczenie przejścia dla pieszych w ciągu DW 791 w m. Fugasówka;
- przebudowę ul. Korczaka (w ciągu drogi DW 917) od km 0+000 do km 0+980 w Raciborzu;
- przebudowę DW 904 na odcinku ok. 1,2 km od ronda do mostu w Rększowicach oraz od skrzyżowania z DK 1 na długości ok. 170 m w miejscowości Kolonia Poczesna;
- przebudowę DW 921 wraz z budową chodnika w Pilchowicach;
- przebudowę skrzyżowania ul. Cieszyńskiej z ul. Zdrojową i Sznelowiec (w ciągu drogi DW 939) w Pszczynie;
- przebudowę skrzyżowania DW 786 w Św. Annie;
- przebudowę DW 935 od skrzyżowania z DK 45 w Raciborzu do granicy miasta Rybnik;
- przebudowę DW 941 od obwodnicy Ustronia do DW 942;
- przebudowę skrzyżowania ul. Zwycięstwa z ul. Lignozy (w ciągu drogi DW 924) w Knurowie;
- projekt budowy ciągów pieszych i pieszo-rowerowych w ciągu DW 794 w Smoleniu;
- budowę Regionalnej Drogi Racibórz – Pszczyna na odcinku od włączenia do DK 45 w gminie Rudnik do granicy miasta Rybnik;
- przebudowę DW 933 na odcinkach od km 12+151 do km 19+344 oraz od km 33+130 do km 49+238;
- przebudowę DW 913, na odcinku od skrzyżowania z DK 78 w miejscowości Celiny do skrzyżowania z DK 86;
- przebudowę DW 941 od obwodnicy Ustronia do DW 942.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie realizowały PZD poprzez:

- rozbudowę ul. Brodzińskiego wraz z budową mostu na rzece Bobrówce w Cieszynie;
- budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego przy ul. Sienkiewicza w Blachowni (kontynuacja);
- rozwój Katowickiego Systemu Zintegrowanych Węzłów Przesiadkowych (kontynuacja);
- wprowadzenie zakazu ruchu pojazdów pow. 10 ton przez centrum miasta Pilica i części Zarzecza (kontynuacja);
- finansowanie prac modernizacyjnych nawierzchni dróg w Wojkowicach;
- budowę Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna od włączenia do DK 45 w gminie Rudnik do granicy miasta Rybnik;
- wprowadzenie ograniczeń ruchu ciężarowego na ulicach: Witczaka, Piłsudskiego, Powstańców Śląskich, Lenartowicza, Prusa, Alojzjanów oraz Gwareckiej w Bytomiu;
- wprowadzenie ograniczeń ruchu pojazdów ciężkich na drogach w gminie Pilchowice;
- budowę mostu nad rzeką Kłodnicą w ciągu ul. Dworcowej i ul. Wrocławskiej w Gliwicach;
- przebudowę skrzyżowania ulic Toszeckiej, Myśliwskiej i Pionierów w Gliwicach;
- przebudowę skrzyżowania ulic Kozielskiej i ul. L. Wyczółkowskiego w Gliwicach;
- przebudowę ul. Jagiellońskiej i ul. Zabrskiej wraz z przebudową skrzyżowania ul. Zabrskiej z ul. Hutniczą i ul. Bł. Czesława w Gliwicach;
- opracowanie na terenie Katowic preferencyjnych zasad ruchu i parkowania dla samochodów charakteryzujących się niskim poziomem emisji (kontynuacja);
- modernizację DW 911 i DK 94 w Piekarach Śląskich;
- budowę bezkolizyjnego węzła drogowego w rejonie ul. Turyńskiej i ul. Oświęcimskiej wraz z przebudową ul. Oświęcimskiej w Tychach;
- wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach w mieście Lubliniec.

PA2.2. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego.

Zintegrowane systemy komunikacji miejskiej stanowią rozwiązanie, które mają przyczynić się do poprawy jakości powietrza aglomeracji miejskich. Dodatkowym rozwiązaniem jest wymiana

przestarzałych pojazdów na nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy w skład którego wchodzi autobusy elektryczne i hybrydowe.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (Wydział Komunikacji i Transportu) poprzez²²:

- zakup 12 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych do wykonywania kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich;
- realizację umowy o świadczenie usług publicznych z operatorem Przewozy Regionalne Sp. z o.o.;
- realizację umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego z operatorem Koleje Śląskie Sp. z o.o.;
- udzielanie zezwoleń na wykonywanie regularnych i regularnych specjalnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały gminy poprzez:

- zakup niskoemisyjnych autobusów komunikacji publicznej oraz trolejbusów w Cieszynie, Czechowicach-Dziedzicach, Konopiskach, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Rudzie Śląskiej oraz Tychach;
- opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla budowy przystanku kolejowego Gliwice Kopernik wraz z infrastrukturą w Gliwicach;
- opracowanie dokumentacji związanej z budową węzła przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego w Wiśle Centrum;
- budowę węzłów przesiadkowych w Częstochowie, Katowicach oraz Koszęcinie;
- usprawnienie komunikacji zbiorowej w Jasienicy, Kornowacu oraz Pilchowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (Wydział Komunikacji i Transportu) poprzez²³:

- zakup 12 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych do wykonywania kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich;
- realizację umowy o świadczenie usług publicznych z operatorem Przewozy Regionalne Sp. z o.o.;
- realizację umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego z operatorem Koleje Śląskie Sp. z o.o.;
- uzgadnianie rozkładu jazdy pociągów kursujących na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (przygotowanie projektów rozkładów jazdy pociągów, uzgodnienie ich z operatorami, województwami ościennymi oraz zarządcą infrastruktury - PKP PLK);
- opiniowanie projektów przebudowy i budowy infrastruktury kolejowej na terenie województwa śląskiego, opiniowanie projektów rewitalizacji, modernizacji lub zbycia infrastruktury dworcowej;
- udzielanie zezwoleń na wykonywanie regularnych i regularnych specjalnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowano poprzez:

- zakup niskoemisyjnych autobusów komunikacji publicznej oraz trolejbusów w Cieszynie, Czechowicach-Dziedzicach, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Katowicach, Konopiskach, Raciborzu, Rędzinach oraz Tychach (kontynuacja);

²² „Raport o stanie województwa za 2018 rok”

²³ „Raport o stanie województwa za 2019 rok”

- realizację zadania pn.: „Niskoemisyjny transport miejski Centrum Przesiadkowe w Zabrze ZIT WI/JGN/107/20”;
- opracowanie dokumentacji związanej z budową węzła przesiadkowego w rejonie dworca kolejowego w Wiśle Centrum (kontynuacja);
- budowa węzła przesiadkowego w Częstochowie, Katowicach i Wiśle;
- podpisanie umowy przez Gminę Blachownia, w ramach której firma GTV BUS realizowała darmowy transport publiczny na terenie gminy.

PA2.3. Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach.

Według ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 320) inteligentne systemy transportowe (ITS) to systemy wykorzystujące technologie informacyjne i komunikacyjne w obszarze transportu drogowego, obejmujące infrastrukturę, pojazdy i jego użytkowników. ITS bazują na bieżących danych o warunkach ruchu, stanie infrastruktury drogowej oraz warunkach meteorologicznych²⁴.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Działanie realizowano poprzez²⁵:

- realizację zadania pn. „Rozwój Zrównoważonego Transportu Miejskiego w Bielsku-Białej” (zadanie obejmowało modernizację kluczowej sygnalizacji świetlnej, montaż tablic dynamicznej informacji pasażerskiej, stworzenie portalu internetowego umożliwiającego uzyskanie informacji o przystankach, liniach autobusowych oraz godzinach odjazdów autobusów z przystanków oraz stworzenie serwisu internetowego związanego z ruchem drogowym);
- zaprojektowanie i uruchomienie Liniowego Systemu Zarządzania Ruchem na terenie Chorzowa w ramach zadania pn.: „Budowa Centrum Przesiadkowego Chorzowskiego Rynku wraz z infrastrukturą towarzyszącą” (zadanie obejmowało m.in.: wyposażenie 32 sygnalizacji w akomodacyjne sterowniki umożliwiające regulację ruchu drogowego w czasie rzeczywistym, montaż na wszystkich skrzyżowaniach z sygnalizacją świetlną oraz najważniejszych rondach kamer monitoringowych, montaż 10 tablic radarowych, wykonanie punktu ważenia pojazdów na DK 79 oraz uruchomienie portalu dla mieszkańców i mobilnej aplikacji informacyjnej);
- budowę węzłów przesiadkowych na terenie Częstochowy:
 - przy dworcu PKP Częstochowa Główna (ul. Piłsudskiego);
 - przy dworcu PKP Częstochowa Stradom;
 - przy dworcu PKP Częstochowa Raków;
- rozbudowanie inteligentnego systemu transportowego na terenie Gliwic;
- rozpoczęcie wdrażania Katowickiego Inteligentnego Systemu Zarządzania Transportem.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały PZD poprzez:

- wykonanie oznakowania pionowego i poziomego dróg w powiecie bieruńsko-lędzińskim służącego zmniejszeniu prędkości oraz tonażu samochodów;
- wykonanie oznakowania poziomego na drogach przez starostwo powiatowe w Będzinie;
- budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w Piekarach Śląskich;

²⁴ <https://drogi.gddkia.gov.pl/serwisy-gddkia/krajowy-system-zarzadzania-ruchem/zalozenia-kszr/co-to-jest-its>

²⁵ Raport monitoringowy strategii rozwoju systemu transportu województwa śląskiego za lata 2016-2022

- oznakowanie dróg oraz oddanie do użytkowania zintegrowanego węzła przesiadkowego w Cieszynie;
- budowę lokalnego centrum przesiadkowego w Knurowie;
- uzupełnianie oznakowania drogowego, budowę progów zwalniających, mijanek oraz budowę węzła przesiadkowego w Blachowni;
- zagospodarowanie Centrum Przesiadkowego wraz z budową ścieżek rowerowych w Bobrownikach Dobieszowicach;
- budowa Centrum Przesiadkowego w Koszęcinie.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Działanie realizowano poprzez:

- realizację drugiego etapu rozbudowy systemu ITS w Bielsku-Białej (modernizacja kolejnych sygnalizacji świetlnych, montaż tablic dynamicznej informacji pasażerskiej, instalacja kamer monitoringu wizyjnego na skrzyżowaniach i tablicach przystankowych oraz głównych wlotach do miasta, w tunelu Hulanka oraz przejściach podziemnych);
- zaprojektowanie i uruchomienie Liniowego Systemu Zarządzania Ruchem w Chorzowie w ramach zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa Centrum Przesiadkowego Chorzowskiego Rynku wraz z infrastrukturą towarzyszącą” (kontynuacja);
- montaż 47 tablic dynamicznej informacji pasażerskiej oraz budowa węzłów przesiadkowych na terenie Częstochowy:
 - przy dworcu PKP Częstochowa Główna (ul. Piłsudskiego);
 - przy dworcu PKP Częstochowa Stradom;
 - przy dworcu PKP Częstochowa Raków;
- budowę Katowickiego Inteligentnego Systemu Zarządzania Transportem ITS;
- budowę i wdrażanie Inteligentnego Systemu Zarządzania i Sterowania Ruchem Drogowym w Tychach (obejmującego m.in. przebudowę lub budowę sygnalizacji świetlnych, priorytet dla pojazdów uprzywilejowanych oraz pojazdów transportu zbiorowego, zintegrowanie istniejących parkingów Park&Ride (P+R) z systemem ITS, zabudowanie 20 dynamicznych tablic parkingowych, wyposażenie parkingów w 6 stacji ładowania samochodów elektrycznych, zainstalowanie 76 niezależnych kamer automatycznego rozpoznawania tablic rejestracyjnych, wdrożenie podsystemu odcinkowego pomiaru prędkości na 6 odcinkach).

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadanie zrealizowały PZD poprzez:

- wykonanie oznakowania pionowego i poziomego dróg w powiecie bieruńsko-łędzińskim służące zmniejszeniu prędkości oraz tonażu samochodów;
- wykonanie oznakowania poziomego na drogach przez starostwo powiatowe w Będzinie;
- budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w Piekarach Śląskich (kontynuacja);
- oznakowanie dróg w Cieszynie;
- budowę lokalnego centrum przesiadkowego w Knurowie (kontynuacja);
- uzupełnianie oznakowania drogowego, budowę progów zwalniających, mijanek oraz budowę węzła przesiadkowego w Blachowni (kontynuacja);
- budowę parkingu Park&Ride w Łodygowicach;
- budowę centrów przesiadkowych w Stanicy, Żernicy oraz Wilczy.

PA2.4. Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu.

Polityka rowerowa to plan rozwoju infrastruktury rowerowej w regionie. Dokument obejmuje drogi rowerowe, велоstrady, trasy rowerowe, parkingi dla rowerów oraz ich integrację z transportem publicznym. Głównym celem polityki rowerowej jest poprawa mobilności mieszkańców regionu, poprawa zdrowia, zmniejszenie emisji CO₂ i hałasu, tworzenie nowych miejsc pracy przy tworzeniu infrastruktury rowerowej oraz promocja regionu jako regionu przyjaznego mieszkańcom i turystom.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Górnośląski Związek Metropolitalny obowiązywał dokument pn.: „Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej. Marzec 2016”. Głównym celem opracowania była identyfikacja standardów i wytycznych polityki rowerowej w miastach GZM, w tym rozwój spójnej metropolitalnej sieci tras rowerowych²⁶.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było poprzez:

- budowę dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych na terenie Dąbrowy Górniczej, Gliwic, Rudy Śląskiej i Raciborza;
- budowę ścieżek rowerowych na terenie Jastrzębia-Zdroju w ramach „Programu Interreg V-A Republika Czeska-Polska”;
- wybudowanie ścieżki rowerowej na terenie Żarek w ramach zadania pn. „Przebudowa dróg: 651027S (ulicy Deyny, Kukuczki) 651063S (ulicy Malinowskiego, Górskiego) oraz Komara, Skolimowskiej, Kusocińskiego w Żarkach wraz z odwodnieniem”;
- modernizację i wybudowanie ścieżek rowerowych na terenie Będzina oraz w gminie Cieszyn, Sławków, Bobrowniki, Godów, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Węgierska Górka, Chorzów i Blachownia.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w dniu 5 czerwca 2019 r. przyjął uchwałą zarządu nr 1221/45/VI/2019 dokument pn. "Założenie Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Śląskiego wraz z Koncepcją Sieci Regionalnych Tras Rowerowych", który stanowi podstawę do planowania polityki rowerowej regionu. Dokument ten opisuje główną sieć tras rowerowych w regionie i trasy pomocnicze oraz stanowi podstawę do planowania budżetu i budowy spójnej sieci dróg i szlaków rowerowych w regionie. W kolejnych latach przewiduje się określenie szczegółowych przebiegów każdej z tras i określenie budżetu na ich wykonanie. Ukończenie sieci planowane jest na rok 2030.

Regionalna polityka rowerowa województwa śląskiego jest integralną częścią polityki rozwoju województwa i opiera się na dokumentach strategicznych tj. Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+, Strategii Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ oraz Programie Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim 2020+, w których wskazano konieczność planowania i budowy infrastruktury rowerowej o wysokim standardzie technicznym i o zasięgu obejmującym obszar całego regionu²⁷.

W celu realizacji polityki rowerowej samorząd województwa podejmuje działania w zakresie współpracy z wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w rozwój mobilności rowerowej na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym i międzynarodowym.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- budowę tras rowerowych na terenie Dąbrowy Górniczej, Jastrzębia-Zdroju, Raciborza, Tarnowskich Górach i Żywca;
- modernizację oraz rozbudowę tras rowerowych na terenie gmin: Czechowice-Dziedzice, Dębowiec, Golezów Kobiór, Łodygowice, Ustroń i Wisła;
- rozpoczęcie programu pn. „Rowerowy Maj” w Tarnowskich Górach, którego zadaniem było propagowanie transportu rowerowego wśród dzieci;
- rozpoczęcie tworzenia gminnych programów rozbudowy tras rowerowych.

²⁶ Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Górnośląski Związek Metropolitalny, marzec 2016

²⁷ Założenia Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Śląskiego wraz z koncepcją sieci regionalnych Tras Rowerowych (w ujęciu korytarzowym)

2.1.2.1.3.PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza

PA3.1. Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję.

Działanie realizowano w oparciu o zapisy tzw. uchwały antyśmogowej i polegały na wymianie pozaklasowych źródeł ciepła w sektorze komunalno-bytowym na urządzenia spełniające normy.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na²⁸:

- sieć ciepłowniczą – 2273 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 4372 szt.;
- kotły na pelet – 484 szt.;
- kocioł węglowy klasa 5 – 3576 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 8 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 202 szt.;
- instalacje OZE – 1877 szt.

W 2018 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na²⁹:

- pompy ciepła – 163 szt.;
- sieć ciepłowniczą – 518 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 6295 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 84 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 377 szt.;
- kocioł węglowy klasa 5 – 5407 szt.;
- kocioł na biomasę klasa 5 – 757 szt.;
- instalacje OZE – 1892 szt.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na²⁹:

- pompy ciepła – 344 szt.;
- sieć ciepłowniczą – 688 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 8769 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 10 szt.;
- ogrzewanie elektryczne – 429 szt.;
- kocioł węglowy klasa 5 – 4371 szt.;
- kocioł na biomasę klasa 5 – 903 szt.;
- instalacje OZE – 211 szt.

W 2020 r. zlikwidowano pozaklasowe kotły na węgiel i przeprowadzono wymianę ogrzewania na²⁹:

- pompy ciepła – 380 szt.;
- sieć ciepłowniczą – 139 szt.;
- ogrzewanie gazowe – 3561 szt. ;
- ogrzewanie elektryczne – 134 szt.;
- ogrzewanie olejowe – 4 szt.;
- kocioł węglowy klasa 5 – 1478 szt.;

²⁸ Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji za lata 2015-2017

²⁹ Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji za lata 2018-2020

- kocioł na biomasę klasa 5 – 518 szt.;
- instalacje OZE – 200 szt.

PA3.2. Kontrola jakości paliw na rynku w oparciu o przepisy ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2023 r. poz. 846, 1681) określa zasady organizacji i działania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw przeznaczonych do stosowania w pojazdach, w tym ciągnikach rolniczych, maszynach nieporuszających się po drogach, w instalacjach energetycznego spalania, w wybranych flotach oraz przez rolników na własny użytek. Dodatkowo ustawa określa zasady monitorowania oraz stosowania niektórych środków ograniczania emisji gazów cieplarnianych w cyklu życia paliw stosowanych w transporcie i energii elektrycznej stosowanej w pojazdach samochodowych – w celu ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania paliw na środowisko oraz zdrowie ludzi. Ustawa określa także zasady kontrolowania jakości paliw stałych wprowadzanych do obrotu lub obejmowanych procedurą celną dopuszczenia do obrotu, jeżeli paliwa te przeznaczone są do użycia w: gospodarstwach domowych oraz instalacjach spalania o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Badanie jakości paliw realizowane jest przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Badanie jakości paliw realizowane jest przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku.

PA3.3. Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej.

Termomodernizacja budynku ma na celu zabezpieczenie domu przed utratą ciepła, a tym samym obniżenie kosztów energii.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Inwestycje związane z przeprowadzeniem termomodernizacji budynków użyteczności publicznej opisano przy zadaniu PA7.1.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Inwestycje związane z przeprowadzeniem termomodernizacji budynków użyteczności publicznej opisano przy zadaniu PA7.1.

PA3.4. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych.

Zadanie realizowano w ramach tworzenia Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Programów Ograniczenia Niskiej Emisji. Prowadzono ankietyzację i inwentaryzację nieruchomości, tworzono gminne bazy danych zawierające informacje o źródłach ciepła czy stosowanym paliwie opałowym.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zrealizowano w gminach: Dąbrowa Górnicza, Czechowice-Dziedzice, Porąbka, Strumień, Ustroń.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie zrealizowano w gminach: Dąbrowa Górnicza, Kobiór, Porąbka, Strumień, Suszec, Ustroń.

2.1.2.1.4.PA4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających

PA4.1. Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych.

Zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 425), Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach wykonywał kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W ramach działalności kontrolnej WIOŚ prowadzone były kontrole planowe i pozaplanowe, w tym również kontrole interwencyjne.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. wykonano 820 kontroli w tym 454 kontrole planowane, 366 kontroli pozaplanowych, z czego 280 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 368 decyzji;
- 424 zarządzenia pokontrolne;
- 450 pouczeń;
- 178 mandatów;
- 215 wystąpień do innych organów.

W 2018 r. wykonano 745 kontroli w tym 430 kontroli planowanych, 315 kontroli pozaplanowych, z czego 258 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 232 decyzje;
- 405 zarządzeń pokontrolnych;
- 379 pouczeń;
- 206 mandatów, postanowień;
- 289 wystąpień do innych organów.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. wykonano 739 kontroli w tym 295 kontroli planowych, 444 kontroli pozaplanowych, z czego 325 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 177 decyzji;
- 387 zarządzeń pokontrolnych;
- 399 pouczeń;
- 219 mandatów;
- 110 postanowień;
- 310 wystąpień do innych organów.

W 2020 r. wykonano 859 kontroli w tym 227 kontroli planowych, 632 kontroli pozaplanowych, z czego 455 stanowiły kontrole interwencyjne.

Wydano:

- 209 decyzji;
- 452 zarządzenia pokontrolne;
- 387 pouczeń;
- 217 mandatów;
- 201 postanowień;
- 512 wystąpień do innych organów.

PA4.2. Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję niezorganizowaną.

Podmioty wprowadzające gazy lub pyły do powietrza z instalacji stosują różne urządzenia ograniczające ich emisję.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane było przez podmioty poprzez działania:

- modernizacja lub budowa instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń (m.in. ArcelorMittal Poland i Fortum Power and Heat);
- likwidacja lub modernizacja kotłowni węglowych (m.in. Fortum Power and Heat, Metalpol Węgierska Górka, Schumacher Packaging Myszków);
- modernizacja lub budowa sieci przyłączy c.o. (m.in. Fortum Power and Heat, Tauron Ciepło);
- modernizacja systemów filtrujących i odpylających (m.in. ArcelorMittal Poland, GAL Żory).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- modernizacja lub budowa instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń (m.in. ArcelorMittal Poland i Fortum Power and Heat);
- likwidacja lub modernizacja kotłowni węglowych (m.in. Fortum Power and Heat, Metalpol Węgierska Górka, Schumacher Packaging Myszków);
- modernizacja lub budowa sieci przyłączy c.o. (m.in. Fortum Power and Heat, Tauron Ciepło);
- modernizacja systemów filtrujących i odpylających (m.in. ArcelorMittal Poland, GAL Żory).

PA4.3. Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw.

Biopaliwo jest produkowane z biomasy i stosowane jest jako czystsze źródło energetyczne niż paliwa kopalne powodując mniejszą emisję dwutlenku węgla. Na terenie województwa śląskiego funkcjonują zakłady posiadające instalacje do produkcji biopaliwa.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Instalacje do produkcji biopaliw na terenie województwa śląskiego to³⁰:

- LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. 43-502 Czechowice-Dziedzice, ul. Łukasiewicza 2;
- Bioagra-Oil S.A. ul. Przemysłowa 64, Tychy.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Instalacje do produkcji biopaliw na terenie województwa śląskiego to³¹:

- LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o. 43-502 Czechowice-Dziedzice, ul. Łukasiewicza 2;
- Bioagra-Oil S.A. ul. Przemysłowa 64, Tychy.

PA4.4 Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny.

Odnawialne źródła energii (OZE) są nieodłącznym elementem międzynarodowej polityki klimatyczno-energetycznej. Z roku na rok obserwuje się regularny wzrost ich znaczenia w ogólnym bilansie energetycznym. Zwiększenie udziału zielonej energii w znaczącej mierze zależy od możliwości uzyskania dofinansowań. Na terenie województwa śląskiego w latach sprawozdawczości obowiązywały m.in. programy takie jak „Czyste Powietrze” czy „KAWKA”, które przyczyniły się do

³⁰ <https://www.gov.pl/web/wios-katowice/pozwolena-zintegrowane>

³¹ <https://www.gov.pl/web/wios-katowice/pozwolena-zintegrowane>

szybszego i sprawniejszego wprowadzania zmian w systemie energetycznym jak i gospodarce niskoemisyjnej³². Programy te dofinansowywane były przez WFOŚiGW w Katowicach jak i NFOŚiGW.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane było m.in. w ramach zadań PA1.4., PA.3.1, PA.8, a także przy okazji przeprowadzanych termomodernizacji. Podmioty realizowały zadanie poprzez montaż: instalacji solarnych, pomp ciepła, kotłów opalanych biomasą czy paneli fotowoltaicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane było m.in. w ramach zadań PA1.4., PA.3.1, PA.8, a także przy okazji przeprowadzanych termomodernizacji. Podmioty realizowały zadanie poprzez montaż: instalacji solarnych, pomp ciepła, kotłów opalanych biomasą czy paneli fotowoltaicznych.

2.1.2.1.5.PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania

PA5.1. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu wypracowania wspólnej strategii działań na rzecz redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych.

W okresie od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2020 r. realizowany był projekt i-AIR REGION we współpracy strony polskiej i czeskiej mający na celu osiągnięcie harmonizacji działań w szeroko rozumianej kwestii ochrony i poprawy jakości powietrza poprzez wsparcie podjętych już działań i działań zaplanowanych w drodze edukacji ekologicznej, wypracowania wspólnych zapisów legislacyjnych, jednolitych możliwości finansowania realizacji zadań oraz wypracowania technik i metod badania zanieczyszczeń powietrza przy wykorzystaniu najnowszych technologii. Projekt otrzymał dofinansowanie z Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska w ramach 4 osi priorytetowej (priorytet inwestycyjny) służącej wzmocnieniu zdolności instytucjonalnej organów administracji publicznej i zainteresowanych stron oraz skutecznej administracji publicznej poprzez promowanie współpracy prawnej oraz administracyjnej, a także współpracy pomiędzy obywatelami i instytucjami³³. Jednym z efektów realizacji były dwie konferencje międzynarodowe o tematyce związanej z ochroną powietrza.

Zadanie zostało zrealizowane przez następujące podmioty:

- po stronie czeskiej:
 - Stowarzyszenie Rozwoju Kraju Morawsko-Śląskiego;
 - Kraj Morawsko-Śląski;
 - Uniwersytet Techniczny Ostrava;
 - Regionalne Stowarzyszenie Współpracy Śląska Cieszyńskiego;
- po stronie polskiej:
 - Województwo Śląskie;
 - Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze;
 - Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2018 r. odbyły się:

- 3 spotkania projektowe;
- 1 wykład w centrum edukacji.

³² <https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna/odnawialne-zrodla-energii-czym-sa-i-co-nalezy-o-nich-wiedziec>

³³ <https://powietrze.slaskie.pl/content/projekt-i-air-region>

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. odbyło się:

- 7 spotkań projektowych;
- konferencja "OVZDUŠÍ bez HRANIC - POWIETRZE bez GRANIC";
- 8 prezentacji w szkołach podstawowych i średnich (4 po stronie polskiej i 4 po stronie czeskiej);
- 1 wykład w centrum edukacji.

W 2020 r. w ramach zadania odbyło się:

- 7 spotkań projektowych;
- 2 konferencje "OVZDUŠÍ bez HRANIC - POWIETRZE bez GRANIC".

PA5.2. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych w zakresie współpracy z województwem małopolskim w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających działania w ochronie powietrza, a także w celu wypracowania wspólnych strategicznych działań naprawczych w kierunku poprawy jakości powietrza w rejonie południowej Polski.

W ramach programu LIFE finansowane są innowacyjne projekty w zakresie ochrony powietrza w Europie, które są nowym instrumentem wspierania strategii poprawy stanu środowiska na dużym obszarze. Województwo Śląskie jest partnerem projektu, którego Beneficjentem Koordynującym jest Województwo Małopolskie.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. UMWS realizował następujące zadania:

- przygotowano regionalną inwentaryzację źródeł emisji zanieczyszczeń i modelowania warunków meteorologicznych;
- odbyła się konferencja regionalna o charakterze szkoleniowo-warsztatowym pn. „Realizacja Programu ochrony powietrza oraz uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego” (konferencja i warsztaty);
- odbyła się konferencja szkoleniowa pn. „Ograniczyć smog poprzez skuteczną kontrolę instalacji grzewczych do 1 MW na paliwa stałe”;
- przeprowadzono kampanię społeczną i edukacyjną w zakresie walki ze smogiem w województwie śląskim.

W 2018 r. realizacja obejmowała:

- wyjazd studyjny do Czech;
- szkolenie dla pracowników merytorycznych JST i straży gminnych dot. metodyki wykrywania nielegalnego spalania odpadów;
- konferencję regionalną dotyczącą aspektów formalno-prawnych realizacji Programu ochrony powietrza i uchwały antysmogowej.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizacja zadania obejmowała:

- konferencje szkoleniowe dla mieszkańców dot. ograniczenia niskiej emisji;
- zakończenie II etapu kampanii społecznej i edukacyjnej w zakresie walki ze smogiem w województwie śląskim;
- działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców województwa śląskiego w zakresie niskiej emisji.

2.1.2.1.6.PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza

PA6.1. Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej.

Wojewódzkie programy monitoringu środowiska opracowane przez Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska (RWMS) określają system monitoringu jakości powietrza w danym województwie. System ten w głównej mierze opiera się na sieciach stacji pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w nierzadkich punktach województwa, głównie miastach gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń³⁴.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane przez WIOŚ w Katowicach. Na stronie internetowej administrowanej przez WIOŚ w Katowicach zamieszczano dane pochodzące ze stacji Śląskiego Monitoringu Jakości Powietrza.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane przez GIOŚ. Na stronie GIOŚ znajdują się informacje dotyczące jakości powietrza oraz zamieszczane są powiadomienia o:

- ryzyku przekroczeń substancji w powietrzu;
- przekroczeniu poziomu informowania substancji w powietrzu;
- przekroczeniu poziomu alarmowego w powietrzu.

PA6.2. Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie do ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza.

Kampanie edukacyjne dotyczące promowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza prowadzono m.in. poprzez: szkolenia, warsztaty, spotkania z mieszkańcami, publikowanie artykułów prasowych, prowadzenie audycji radiowych, organizowanie konkursów ekologicznych, publikowanie informacji na stronach i portalach internetowych oraz kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Gliwice, Mikołów, Racibórz, Tarnowskie Góry, Będzin, Chorzów, Cieszyn, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Jejkowice, Knurów, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Mierzęcice, Nędza, Pilica, Pilchowice, Porąbka, Pyskowice, Siewierz, Sławków, Suszec, Szczyrk, Świerklany, Ujsoły, Wilamowice, Wisła.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Jastrzębie-Zdrój, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Bielsko-Biała, Gliwice, Mikołów, Racibórz, Tarnowskie Góry, Będzin, Chorzów, Cieszyn, Dąbrowa Zielona, Godów, Jejkowice, Knurów, Konopiska, Nędza, Pilica, Pilchowice, Porąbka, Pyskowice, Siewierz, Sławków, Szczyrk, Wilamowice, Wisła.

PA6.3. Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjny.

Straże gminne oraz miejskie prowadziły kontrole indywidualnych systemów grzewczych w zakresie spalania odpadów w latach 2017-2020.

³⁴ https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/measuring_air_assessment_mearings

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Lubliniec, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Zabrze, Żywiec, Będzin, Blachownia, Bobrowniki, Boronów, Chorzów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Dębowiec, Goczałkowice-Zdrój, Goleszów, Jasienica, Jaworze, Knurów, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lubliniec, Łaziska Górne, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mysłowice, Myszków, Nędza, Pilchowice, Porąbka, Psary, Pyskowice, Racibórz, Rędziny, Rudnik, Skoczów, Sławków, Strumień, Suszec, Świerklany, Tarnowskie Góry, Ujsoty, Węgierska Górka, Wisła, Wilamowice, Wojkowice, Żarki.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Lubliniec, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Zabrze, Żywiec, Będzin, Cieszyn, Chorzów, Knurów, Lubliniec, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wisła, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Skoczów, Strumień, Toszek, Wilamowice, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dębowiec, Goczałkowice-Zdrój, Goleszów, Jasienica, Jaworze, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mysłowice, Myszków, Nędza, Pilchowice, Porąbka, Psary, Rędziny, Rudnik, Suszec, Świerklany, Ujsoty, Węgierska Górka.

2.1.2.2. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami

2.1.2.2.1.PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii

PA7.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację.

Efektywność energetyczna budynku, czyli jego sprawność energetyczna, to stopień przygotowania budynku do zapewnienia komfortu jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem przy jednoczesnym możliwie najniższym zużyciu energii przez ten budynek. Obejmuje ona m.in. izolacyjność cieplną przegród budynku oraz sprawność zastosowanych w nim instalacji i urządzeń³⁵.

Termomodernizacja obejmuje zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji, jak i strukturze budynku oraz instalacjach doprowadzających ciepło. Najczęściej przeprowadzane działania to docieplanie ścian zewnętrznych i stropów, wymiana okien i drzwi czy też wymiana lub modernizacja systemów grzewczych i wentylacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej realizowano w gminach: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Tychy, Zabrze, Cieszyn, Częstochowa, Kłobuck, Lubliniec, Mikołów, Pszczyna, Racibórz, Rybnik, Żywiec, Będzin, Blachownia, Bobrowniki, Chorzów, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Zielona, Gilowice, Godów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Kalety, Kobiór, Koniecpol, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lubliniec, Lyski, Łaziska Górne, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Pilchowice, Pilica, Porąbka, Psary, Pyskowice, Racibórz, Siewierz, Sławków, Starcza, Strumień, Suszec, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ujsoty, Wilamowice, Włodowice.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej realizowano w gminach: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa

³⁵ <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologie/efektywnosci-energetycznej-budynkow>

Górnica, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Piekary Śląskie, Tychy, Zabrze, Cieszyn, Częstochowa, Kłobuck, Lubliniec, Mikołów, Pszczyna, Racibórz, Rybnik, Tarnowskie Góry, Żywiec, Będzin, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Dąbrowa Zielona, Gilowice, Godów, Goleszów, Jasienica, Kalety, Kłobuck, Kobiór, Koniecpol, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lubliniec, Lyski, Łaziska Górne, Łodygowice, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Pilchowice, Pilica, Psary, Pyskowice, Racibórz, Rędziny, Siewierz, Skoczów, Sławków, Starcza, Strumień, Suszec Szczekociny, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wisła, Włodowice.

PA7.2. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2017 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.³⁶:

- modernizacja źródeł ciepła w ramach „Programu ograniczenia niskiej emisji w budynkach mieszkalnych na terenie Miasta Żory na lata 2016-2018”;
- termomodernizacja budynków jednorodzinnych w ramach „Programu ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Psary”;
- termomodernizacja 32 budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w tym likwidacja źródeł niskiej emisji w Zabrzu;
- termomodernizacja piętnastu budynków mieszkalnych przy ul. Radockiego i Tyskiej w Katowicach;
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Sosnowcu (SM Jagiellonka);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Jastrzębiu-Zdroju (SM NOWA);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Malczewskiego oraz Wadowickiej w Bielsku-Białej.

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2018 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.³⁷:

- termomodernizacja budynku mieszkalnego położonego przy ul. R. Dmowskiego w Sosnowcu;
- kompleksowy program termomodernizacji budynków mieszkalnych w Chorzowie przy ul. Styczyńskiego oraz Wiejskiej;
- termomodernizacja budynków przy ul. Tysiąclecia i Styczyńskiego w Tarnowskich Górach;
- termomodernizacja 7 budynków zlokalizowanych w Katowicach (SM Załęska Hałda);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych położonych w Knurowie (Lokatorsko-Własnościowa SM);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych w Gliwicach (SM Stare Gliwice);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych położonych przy ul. Galaktyki 1 i ul. Kruczej w Gliwicach;
- termomodernizacja budynku zlokalizowanego w Katowicach przy ul. Sikorskiego 40.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania polegające na termomodernizacji realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Tarnowskie Góry, Chorzów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Kalety, Knurów, Kobiór, Koszęcin, Lubliniec, Łaziska Górne, Łodygowice, Pilica, Porąbka, Przyrów, Psary, Racibórz, Siewierz, Skoczów, Strumień, Suszec, Wisła i Żarki.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

³⁶ Sprawozdanie z działalności WFŚiGW w Katowicach za 2017 rok

³⁷ Sprawozdanie z działalności WFŚiGW w Katowicach za 2018 rok

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2019 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.³⁸:

- termomodernizacja budynku zlokalizowanego przy ul. G. Narutowicza w Sosnowcu;
- kompleksowy program termomodernizacji budynków mieszkalnych należących do zasobów Górniczej SM, usytuowanych w Jastrzębiu-Zdroju przy ul. Katowickiej oraz ul. Marusarzówny;
- modernizacja systemu oświetlenia na energooszczędne w budynku przy ul. Dmowskiego 15 w Bielsku-Białej (Śródmiejska SM w Bielsku-Białej);
- wymiana systemów napędów, sterowania i oświetlenia wind w 16 klatkach schodowych budynków wielorodzinnych znajdujących się w zasobach Karpackiej SM w Bielsku-Białej.

Inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków mieszkalnych zakończonych w 2020 r. zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach to m.in.³⁹:

- termomodernizacja sześciu budynków mieszkalnych, wielorodzinnych, zlokalizowanych w Jastrzębiu-Zdroju należących do SM JAS-MOS;
- termomodernizacja 8 budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Katowicach (Katowicka SM);
- termoizolacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Lędzinach (SM OSKARD);
- termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Jastrzębiu-Zdroju (SM NOWA).

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania polegające na termomodernizacji realizowały gminy: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Chorzów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Goczałkowice Zdrój, Goleszów, Jasienica, Kalety, Kłobuck, Knurów, Kobiór, Koszęcin, Lipowa, Lubliniec, Łaziska Górne, Łodygowice, Pilica, Porąbka, Przyrów, Psary, Racibórz, Skoczów, Strumień, Suszec, Wisła, Włodowice, Żarki i Żarnowiec.

2.1.2.2.2.PA8.1 Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego.

PA8.1. Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego.

Energia ze źródeł odnawialnych, takich jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna i geotermalna nie powoduje emisji CO₂ oraz innych szkodliwych substancji.

Zadanie realizowały gminy i spółdzielnie mieszkaniowe poprzez następujące działania⁴⁰:

- montaż instalacji solarnych;
- montaż pomp ciepła;
- montaż kotłów opalanych biomasą;
- budowa elektrowni fotowoltaicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji zadania, takie jak budowa instalacji fotowoltaicznych, montaż pomp ciepła oraz wymiana oświetlenia miejskiego realizowane było przez gminy Będzin i Knurów oraz Hutniczo-Górnicza SM w Katowicach oraz SM Nasz Dom.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadania takie jak budowa instalacji fotowoltaicznych i słonecznych modułów fotoelektrycznych, montaż pomp ciepła oraz wymiana oświetlenia miejskiego

³⁸ Sprawozdanie z działalności WFŚiGW w Katowicach za 2019 rok

³⁹ Sprawozdanie z działalności WFŚiGW w Katowicach za 2020 rok

⁴⁰ Sprawozdanie z działalności WFŚiGW w Katowicach za 2017 rok oraz 2018 rok

realizowana była przez gminy Siemianowice Śląskie, Kornowac i Lubliniec oraz przez Śląsko-Dobrowską SM i przedsiębiorstwo AQUA. Ponadto zainstalowano turbinę wodną na SUW Wapienica w Bielsku Białej.

PA8.2. Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe to dokument, który na poziomie strategicznym określa i precyzuje politykę energetyczną gminy. Zawiera on pełną charakterystykę w zakresie źródeł zasilania sieci przesyłowych i instalacji odbiorczych wraz z bilansem zużycia energii i paliw. Jest to dokument, określający w założonym okresie, potrzeby energetyczne gminy oraz możliwości i sposób ich pokrycia. Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 266) dokument należy aktualizować co 3 lata.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przez gminy: Ruda Śląska, Sławków, Wiśła;
- aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przez gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Zabrze, Rybnik, Cieszyn, Rydułtowy, Szczyrk, Wojkowice, Pilica, Strumień, Godów, Ornontowice;
- dodatkowo Departament Gospodarki Przestrzennej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego co roku opiniował przedkładane przez JST „Projekty założeń do planów zaopatrzenia gmin w media energetyczne”.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przez gminy: Piekary Śląskie, Sławków, Bobrowniki, Dębowiec, Świerklany;
- aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe - działanie zrealizowane przez gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Lubliniec, Racibórz, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wilamowice, Łodygowice;
- dodatkowo Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego co roku opiniował przedkładane przez JST „Projekty założeń do planów zaopatrzenia gmin w media energetyczne”.

2.1.2.2.3. PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii

PA9.1. Realizacja działań proefektywnościowych (w tym działań w zakresie budownictwa efektywnego energetycznie) przez osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa.

Realizacja zadania wynika z konieczności spełniania przez nowo powstałe budynki coraz lepszych klas energetycznych określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać te budynki.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane na bieżąco. Powstają budynki mieszkalne w standardzie pasywnym o znikomym zapotrzebowaniu na energię użytkową.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane na bieżąco. Powstają budynki mieszkalne w standardzie pasywnym o znikomym zapotrzebowaniu na energię użytkową.

PA9.2. Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce.

Do działań związanych z kształtowaniem postaw społecznych można zaliczyć prowadzenie szkoleń i warsztatów z uczniami i mieszkańcami, artykuły prasowe, audycje radiowe, organizowanie konkursów ekologicznych, pikniki ekologiczne, publikowanie informacji na stronach i portalach internetowych oraz kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych dotyczących wdrażania efektywności energetycznej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Siemianowice Śląskie, Mikołów, Pszczyna, Rybnik, Blachownia, Bobrowniki, Cieszyn, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Kobiór, Kornowac, Koszęcin, Lipowa, Lubliniec, Łodygowice, Nędza, Pilchowice, Pilica, Porąbka Przyrów, Strumień, Suszec, Wilamowice, Wojkowice.

Dodatkowo w Czechowicach-Dziedzicach opracowano projekt gminnego programu określającego zasady naboru beneficjentów w ramach projektu – „Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Czechowice-Dziedzice”. Projekt ten dotyczy mikroinstalacji OZE do produkcji energii elektrycznej w budynkach jednorodzinnych w ramach mechanizmu taryf gwarantowanych.

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego opracował w 2018 r. „Poradnik dla gmin dot. planowania energetycznego”.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Gliwice, Mikołów, Pszczyna, Rybnik, Tarnowskie Góry, Bobrowniki, Blachownia, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Kobiór, Koszęcin, Lipowa, Nędza, Pilchowice, Pilica, Porąbka Przyrów, Strumień, Suszec, Wilamowice.

Ponadto w Cieszynie utworzono Cieszyńską Radę Młodych ds. Klimatu oraz przeprowadzono warsztaty dla jej członków.

2.1.3. Podsumowanie

Dla komponentu – Powietrze Atmosferyczne (PA) wyznaczono 2 cele strategiczne:

- Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.
- Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.

Komponent związany z powietrzem atmosferycznym był realizowany w ramach 9 celów operacyjnych obejmujących 28 zadań:

- PA1. skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych;
- PA2. wdrażanie mechanizmów ograniczający negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- PA4. Wdrażanie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających;
- PA5. Wzmocnienie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania;
- PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza;
- PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii;

- PA8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego;
- PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 25 zadań;
- nie otrzymano informacji na temat 3 zadań.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 25 zadania;
- nie otrzymano informacji na temat 3 zadań.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że wyznaczone cele strategiczne zostały zrealizowane.

2.2.ZASOBY WODNE (ZW)

2.2.1.Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

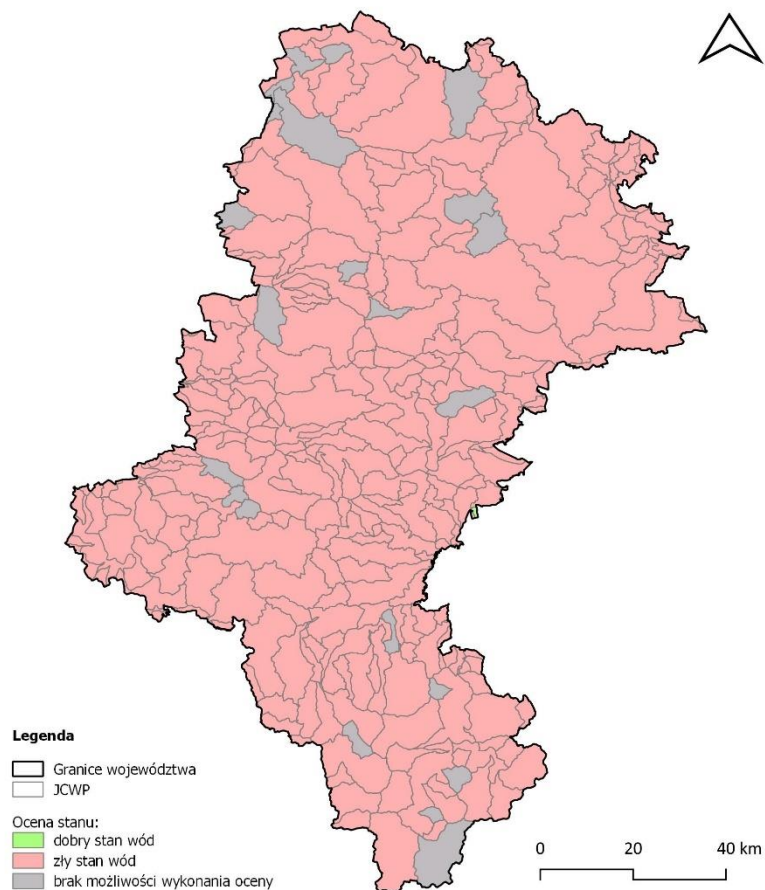
Województwo śląskie położone jest na obszarze trzech dorzeczy: Wisły, Odry oraz Dunaju. Dorzecze Wisły stanowi 55,4% całej powierzchni województwa, dorzecze Odry 44,4%, a dorzecze Dunaju jedynie 0,2% obszaru województwa. Województwo śląskie leży na terenie 7 regionów wodnych.

Hydrografia województwa cechuje się wysokim zróżnicowaniem. W regionie występuje mała ilość naturalnych zbiorników wodnych, natomiast znajduje się tutaj wiele zbiorników powstałych w wyniku działalności człowieka. Do najważniejszych zbiorników zaporowych należą zbiorniki Goczałkowice, Wapienica, Kaskada Soły (składająca się ze zbiorników Tresna, Porąbka i Czaniec), Łąka, Dzieckowice, Kozłowa Góra, Dzierżno Duże, Rybnik oraz Poraj. Zbiorniki wodne spełniają funkcje przeciwpowodziowe, energetyczne, rekreacyjne, hodowlane, przeciwpożarowe, chłodnicze, a także stanowią źródło zaopatrzenia w wodę. Charakterystyczne dla województwa śląskiego są zbiorniki w wyrobiskach poeksploatacyjnych, w nieckach zapadliskowych, czy też stawy ziemne. Użytkowe wody podziemne występują na terenie województwa śląskiego w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu, dewonu oraz permu. Na obszarze województwa zlokalizowanych jest 24 GZWP.

Ocena stanu środowiska

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Celem monitoringu jakości wód było dostarczenie wiedzy o stanie wód, określenie działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami. Na poniższym rysunku przedstawiono ocenę jakości wód JCWP znajdujących się na terenie województwa śląskiego⁴¹.

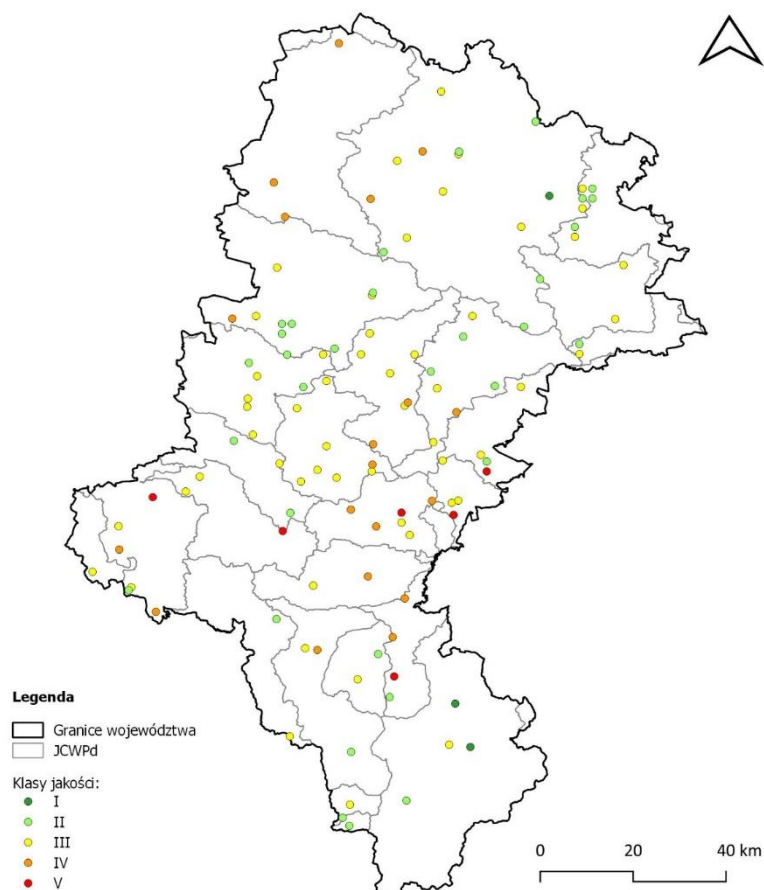
⁴¹ <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/>, stan na rok 2019

Ryc. 1 Ocena jakości wód JCWP znajdujących się na terenie województwa śląskiego⁴²

Na poniższym rysunku przedstawiono ocenę stanu wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu.

⁴² Opracowanie własne na podstawie <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/>, stan na rok 2019

Ryc. 2 Ocena stanu wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu⁴³

Stan na 2017 r.

W 2017 r. oceniono stan 111 JCWP w tym wykonano klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego dla 63 JCPW oraz sklasyfikowano 81 JCWP w zakresie stanu chemicznego. Dobry stan wód oceniono w 1 JCWP tj. dla JCWP Toszecki Potok w obrębie zbiornika Pławniowice do ujścia (zbiornik Pławniowice). Pozostałe 110 JCWP oceniono jako stan zły. W 55 JCWP o złym stanie wód zdecydował umiarkowany, słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny, a dodatkowo w 17 JCWP także stan chemiczny poniżej dobrego. O ocenie pozostałych 55 JCWP zdecydowała ocena stanu chemicznego poniżej stanu dobrego. Największy wpływ na ocenę stanu wód miały następujące parametry:

- elementy biologiczne: fitobentos i makrobezkręgowce bentosowe;
- elementy fizykochemiczne: azot azotynowy i fosfor fosforanowy;
- elementy chemiczne: benzo(a)piren, fluoranten i nikiel.

W przypadku klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP wyniki zostały przedstawione w tabeli (Tabela 10). Ocenę wykonano dla 30 JCWP w dorzeczu Wisły oraz 33 w dorzeczu Odry.

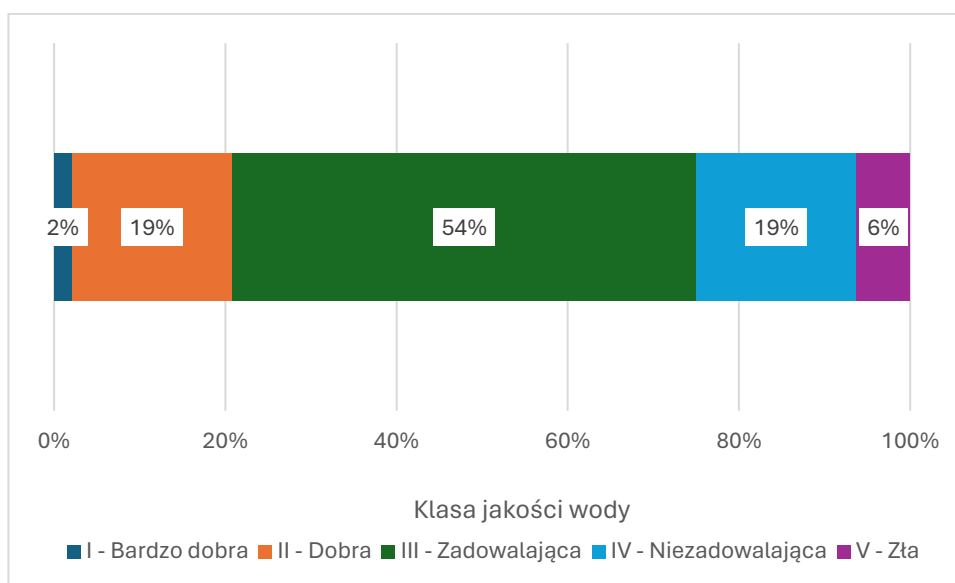
⁴³ Opracowanie własne na podstawie <https://mjwp.gios.gov.pl>, stan na rok 2019

Tabela 10 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP⁴⁴

Ocena stanu/potencjału	Liczba JCWP	
	Stan ekologiczny	Potencjał ekologiczny
Dobry	4	4
Umiarkowany	16	13
Słaby	19	3
Zły	2	2

Odnosnie stanu chemicznego, dobry stan stwierdzono w 9 JCWP natomiast w 72 JCWP oceniane stężenia badanych substancji chemicznych przekraczały określone dla nich środowiskowe normy jakości.

W 2017 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 48 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu⁴⁵.

Ryc. 3 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2017 r.⁴⁶

Stan na 2018 r.

W 2018 r. oceniono stan 118 JCWP, w tym wykonano klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego dla 72 JCPW oraz sklasyfikowano 87 JCWP w zakresie stanu chemicznego. Stan wszystkich analizowanych JCWP oceniono jako zły. Na ocenę 37 JCWP miał wpływ umiarkowany, słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny. W 62 JCWP o złym stanie zdecydował stan chemiczny poniżej dobrego, a w przypadku 19 JCWP zarówno stan/potencjał ekologiczny jak i stan chemiczny poniżej dobrego.

⁴⁴ GIOŚ

⁴⁵ <https://mjwp.gios.gov.pl>

⁴⁶ Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

Największy wpływ na ocenę stanu wód miały następujące parametry:

- elementy biologiczne: fitobentos i ichtiofauna;
- elementy fizykochemiczne – azot azotynowy i fosfor fosforanowy;
- elementy chemiczne – benzo(a)piren, fluoranten i nikiel oraz difenyloetery bromowane badane w biocie.

W przypadku klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP wyniki zostały przedstawione w tabeli (Tabela 11). Ocenę wykonano dla 20 JCWP w dorzeczu Wisły oraz 52 w dorzeczu Odry.

Tabela 11 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP⁴⁷

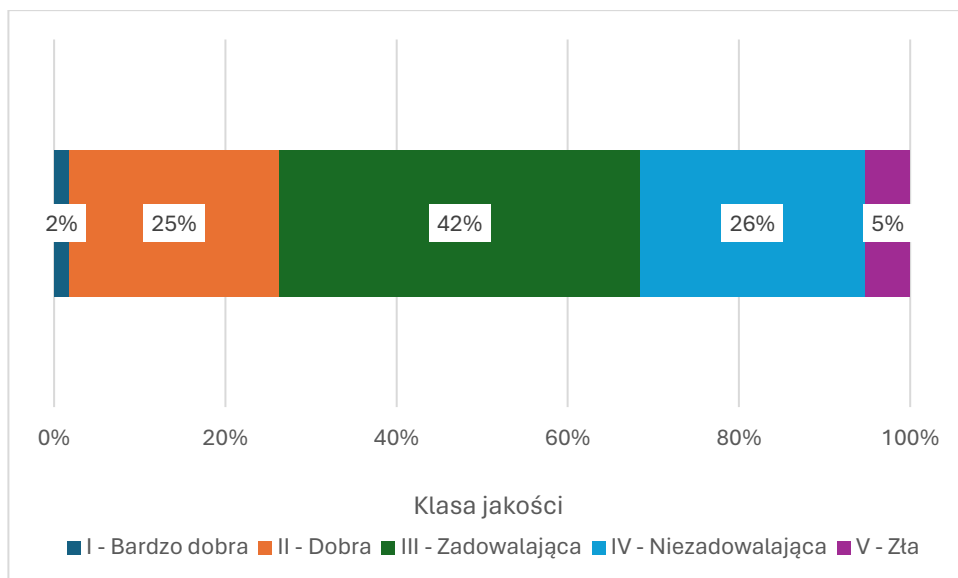
Ocena stanu/potencjału	Liczba JCWP	
	Stan ekologiczny	Potencjał ekologiczny
Bardzo dobry stan	3	-
Dobry	10	3
Umiarkowany	24	10
Słaby	12	7
Zły	2	1

Przy klasyfikacji stanu chemicznego badane były substancje, dla których określono środowiskowe normy jakości. Wyniki klasyfikacji wykazały dobry stan chemiczny w 6 JCWP, a w pozostałych 81 JCWP stan chemiczny sklasyfikowano poniżej dobrego.

W 2018 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbki wód podziemnych pobrano w 57 punktach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu⁴⁸.

⁴⁷ GIOŚ

⁴⁸ <https://mjwp.gios.gov.pl>

Ryc. 4 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2018 r.⁴⁹

Stan na 2019 r.

W 2019 r. oceniono stan 122 JCWP w tym wykonano klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego dla 104 JCPW oraz sklasyfikowano 110 JCWP w zakresie stanu chemicznego. Tylko w jednej oceniono stan wód jako dobry (JCWP Matylda - ujście do Przemszy). Na ocenę 19 JCWP miał wpływ umiarkowany, słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny, w 12 JCWP o złym stanie zdecydował stan chemiczny poniżej dobrego, a w przypadku 90 JCWP zarówno stan/potencjał ekologiczny, jak i stan chemiczny poniżej dobrego. Największy wpływ na ocenę stanu wód miały następujące parametry:

- elementy biologiczne: fitobentos i ichtiofauna;
- elementy fizykochemiczne – azot azotynowy;
- elementy chemiczne – benzo(a)piren, fluoranten i heptachlor oraz difenylotery bromowane badane w biocie.

W przypadku klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP, wyniki zostały przedstawione w tabeli (Tabela 12). Ocenę wykonano dla 63 JCWP w dorzeczu Wisły, 40 w dorzeczu Odry oraz 1 w dorzeczu Dunaju.

Tabela 12 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP⁵⁰

Ocena stanu/potencjału	Liczba JCWP	
	Stan ekologiczny	Potencjał ekologiczny
Bardzo dobry stan	1	-
Dobry	3	3
Umiarkowany	26	16
Słaby	17	17
Zły	12	9

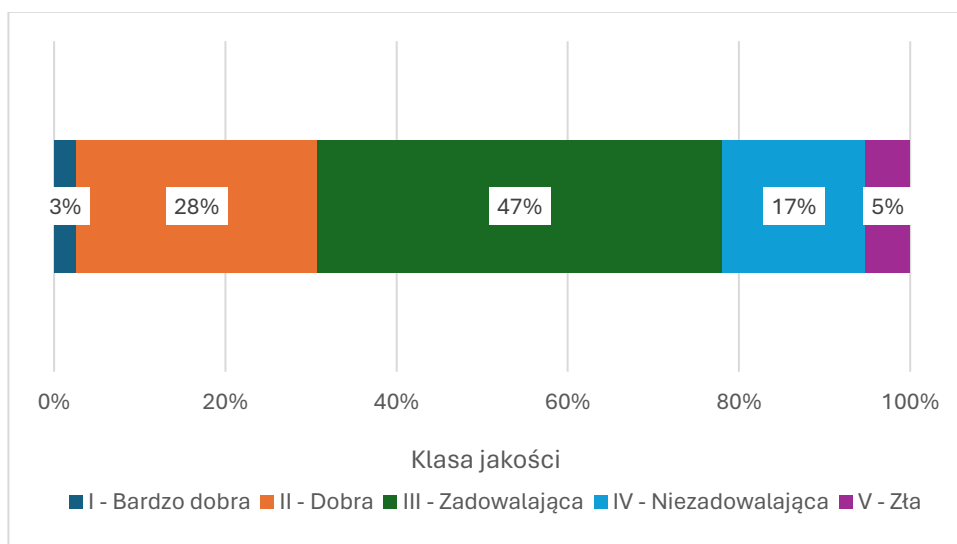
⁴⁹ Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

⁵⁰ GIOŚ

Przy klasyfikacji stanu chemicznego badane były substancje, dla których określono środowiskowe normy jakości. Stan chemiczny wód poniżej dobrego stwierdzono w 101 JCWP, a w 9 JCWP stan chemiczny wód oceniono jako dobry.

W 2019 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 114 punktach pomiarowych.

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu.

Ryc. 5 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2019 r.⁵¹

Stan na 2020 r.

W 2020 r. nie wykonywano klasyfikacji stanu chemicznego, stanu i potencjału ekologicznego oraz oceny stanu JCWP, a jedynie sklasyfikowano poszczególne wybrane parametry. W ocenie stanu chemicznego przyjęto zasadę, że najgorszy parametr decyduje o ocenie JCWP. W 2020 r. oceniono parametry stanu i potencjału ekologicznego w 50 JCWP (12 w dorzeczu Wisły oraz 38 w dorzeczu Odry). Ze względu na brak oceny stanu lub potencjału ekologicznego JCWP w poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację elementów biologicznych oraz elementów fizykochemicznych.

Tabela 13. Klasyfikacja elementów biologicznych oraz fizykochemicznych JCWP⁵²

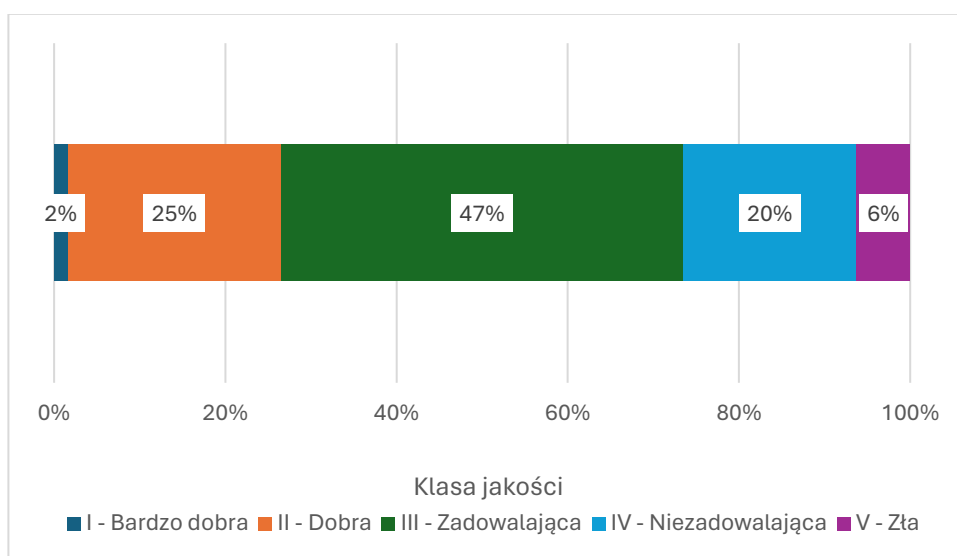
Elementy biologiczne		Elementy fizykochemiczne	
Klasa	Liczba JCWP	Klasa	Liczba JCWP
1	5	1	1
2	7	2	5
3	16	>2	36
4	15		
5	4		

⁵¹ Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

⁵² GIOŚ

W 2020 r. klasyfikację parametrów stanu chemicznego wykonano dla 120 JCWP, gdzie badane były substancje dla których określono środowiskowe normy jakości. W 113 JCWP co najmniej jeden z klasyfikowanych parametrów wskazywał na stan chemiczny poniżej dobrego, a w 7 JCWP badanie parametry wskazywały na dobry stan chemiczny.

W 2020 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 64 punktach pomiarowych. Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych punktów monitoringu⁵³.

Ryc. 6 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2020 r.⁵⁴

2.2.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 14 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zasoby wodne (ZW)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód		
Cel operacyjny: ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju		
ZW 1.1.	Opracowanie i przyjęcie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy	KZGW, RZGW
ZW 1.2.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni	RZGW
ZW 1.3.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP)	RZGW

⁵³ <https://mjwp.gios.gov.pl>

⁵⁴ Opracowanie własne na podstawie GIOŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZW 1.4.	Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu stref ochrony pośredniej dla ujęć wód	RZGW we współpracy z właścicielami ujęć wód
ZW 1.5.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	WIOŚ, PIG
ZW 1.6.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	JST, straż miejska
ZW 1.7.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ
ZW 1.8.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, RZGW, KZGW, inne np. Pozarządowe, szkoły
ZW 1.9.	Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozlewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC	JST, KZGW, RZGW, inne
ZW 1.10.	Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: - działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, - przywracanie drożności cieków, - zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	JST, KZGW, RZGW, inne
Cel operacyjny: ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu		
ZW 2.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	JST, zarządy dróg, zarządzający komunikacją publiczną
ZW 2.4.	Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej(w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	JST, podmioty działające w imieniu gmin
ZW 2.5.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, KZGW, RZGW, inne np. pozarządowe, szkoły
ZW 2.6.	Informatyczny system monitorowania i oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach jako specjalistyczny moduł ORSIP	UMWŚ, GIG, ŚCSI
Cel operacyjny: ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą		

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZW 3.1.	Opracowanie i przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych	KZGW, RZGW
ZW 3.2.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym	UMWŚ, JST
ZW 3.3.	Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód	JST, ŚZMiUW, inne
ZW 3.4.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)	JST, ŚZMiUW, inne
ZW 3.5.	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny	RZGW Gliwice
ZW 3.6.	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	JST, ŚZMiUW, RZGW
ZW 3.7.	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom	JST, ŚZMiUW, RZGW
ZW 3.8.	Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane	JST, spółki wodne i ich związki
ZW 3.9.	Usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych na ciekach i obiektach gospodarki wodnej	Zakłady górnicze
ZW 3.10.	Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, – związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, – związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”, – związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód 	JST, inne podmioty
ZW 3.11.	Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych	JST, RZGW, ODR, inne podmioty
ZW 3.12.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	JST, RZGW, ODR, inne podmioty

2.2.2.1. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

2.2.2.1.1.ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju.

ZW1.1. Opracowanie i przyjęcie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca zakres wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej nakłada na państwa członkowskie obowiązek realizacji zadań na rzecz ochrony wód: śródlądowych, powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych oraz podziemnych. Głównym założeniem dyrektywy było osiągnięcie do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach do 2027 r., określonych w niej celów środowiskowych tj. osiągnięcie dobrego stanu wód oraz ekosystemów. Dyrektywa zobowiązuje do opracowywania planów gospodarowania wodami dla każdego dorzecza występującego w danym kraju. Plany gospodarowania wodami stanowią wytyczne do podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz określają zasady gospodarowania nimi w przyszłości⁵⁵. W latach 2017-2020 trwały prace polegające na opracowaniu II aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Większość zadań planistycznych dofinansowana została ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

ZW1.2. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni.

Warunki korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni stanowią po części instrument planistyczny, który charakteryzuje region wodny oraz określa zasady ich wykorzystywania np. poboru. Akty te również dotyczą zasad budowy nowych urządzeń wodnych. Jednym ze sposobów określania zasad korzystania z wód określonych w ww. dokumentach może być ograniczenie praw właścicieli gruntów, które są położone w granicach zlewni⁵⁶.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Wydano następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Dyrektora Generalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 10 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 17 lipca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 29 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły.

⁵⁵ <https://www.gov.pl/web/susza/plany-gospodarowania-wodami-na-obszarach-dorzeczy-pgw>

⁵⁶ <https://www.prawo.pl/samorzad/akty-prawa-miejscowego,78576.html>

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z art. 315 obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.), warunki korzystania z wód regionu wodnego nie stanowią już dokumentów planistycznych w zakresie planowania w gospodarowaniu wodami. Tym samym nie opracowywano takich dokumentów.

ZW1.3. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP).

Zgodnie z art. 141 ustawy Prawo Wodne obszary ochronne zbiorników wodnych są ustanawiane przez Wojewodę na wniosek Wód Polskich, jako akt prawa miejscowego, które określają odpowiednie ograniczenie lub zakaz użytkowania gruntów. Zapisy tych rozporządzeń mają na celu ochronę zasobów wód przed pogorszeniem ich jakości, w szczególności stanu chemicznego⁵⁷.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Nie ustanowiono obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nie ustanowiono obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego.

ZW1.4. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu stref ochrony pośredniej dla ujęć wód.

Teren ochrony pośredniej wód zostaje wyznaczony na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrologicznej ujęcia wód. Wyznaczona strefa ochrony pośredniej obejmuje obszar ochrony jakościowej i ilościowej ujęcia. Sposób w jaki ustala się granice terenu ochrony pośredniej określa ustawa Prawo wodne. Przepisy te określają nakazy, zakazy i ograniczenia w użytkowaniu terenów wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia ochrony pośredniej⁵⁸.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego opublikowano następujące rozporządzenia dotyczące ustanowienia stref ochrony dla ujęć wód:

- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Dobra” w Jaworznie;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Rudzicach;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Dankowicach;
- Rozporządzenie nr 7/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Jarosław Dąbrowski” w Jaworznie;
- Rozporządzenie nr 6/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Dąbrowie Górniczej - Tucznawie;
- Rozporządzenie nr 5/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Pogórzcu k/Skoczowa;

⁵⁷ <https://www.pgi.gov.pl/psh/psh-2/ochrona-wod-podziemnych.html>

⁵⁸ Ustawa Prawo wodne

- Rozporządzenie nr 4/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla studni S - 6 w Rudzie Śląskiej – Halembie;
- Rozporządzenie nr 1/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 31 stycznia 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej studnia S - 1 Babice;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Kaniowie;
- Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Bielany” w Jaworznie.

Ponadto opublikowano 9 rozporządzeń zmieniających wcześniej opublikowane rozporządzenia ustanawiające strefy ochrony ujęcia wody.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego opublikowano następujące rozporządzenia dotyczące ustanowienia stref ochrony dla ujęć wód:

- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody na potoku Górnik w Ustroniu Poniwcu;
- Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 7 stycznia 2020 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Skoczowie - Zawiślu.

W 2019 r. opublikowano 1 rozporządzenie zmieniające wcześniej opublikowane rozporządzenie ustanawiające strefę ochrony ujęcia wody.

ZW1.5. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu.

Monitoring wód jest prowadzony w oparciu o zapisy ustawy Prawo Wodne. Głównymi celami monitoringu jest uzyskanie informacji o stanie i jakości wód a pozyskane dane następnie udostępniane są opinii publicznej przy pomocy systemów teleinformatycznych. Monitoring jest prowadzony dla wód powierzchniowych, podziemnych, morskich oraz osadów dennych⁵⁹.

Badania stanu wód podziemnych i powierzchniowych prowadziły dwa podmioty: GIOŚ i PIG-PIB. GIOŚ prowadzi zadanie w sposób ciągły przy czym badania wód powierzchniowych były prowadzone na rzekach oraz zbiornikach zaporowych. Zakres badań obejmował wskaźniki biologiczne, fizykochemiczne oraz chemiczne, a monitoring obejmował 198 punktów pomiarowych. Badania były prowadzone w ramach państwowej służby hydrogeologicznej w oparciu o krajową sieć pomiarową oraz sieć regionalną. Ponadto GIOŚ dokonał badań uzupełniających w zakresie elementów fizykochemicznych (realizowane przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach i Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ – Oddział w Katowicach).

PIG-PIB przeprowadził monitoring stanu chemicznego JCWPd obejmujący jednostki uznane za zagrożone nieosiągnięciem wyznaczonych dla nich celów środowiskowych. W ramach państwowej służby hydrogeologicznej monitoring jest prowadzony w sposób ciągły.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

PIG-PIB realizował zadanie poprzez:

- obserwacje wahań zwierciadła wód podziemnych, które w 2017 r. prowadzono w 93 punktach pomiarowych oraz w 16 punktach monitoringów badawczych;
- w 2018 r. monitoring prowadzono w 97 punktach pomiarowych oraz w 16 punktach monitoringów badawczych.

⁵⁹ <https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-jakosci-wod>

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

PIG-PIB realizował zadanie poprzez:

- w 2019 r. przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego JCWPd obejmujący swoim zasięgiem cały kraj. W 2020 r. nadal kontynuowano badania jednostek, które są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- w 2019 r. przeprowadzono badania w 114 punktach pomiarowych, a w 2020 r. w 62 punktach;
- W 2019 r. prowadzono obserwacje wahań zwierciadła wód podziemnych w 97 punktach monitoringu stanu ilościowego oraz w 16 punktach monitoringów badawczych⁶⁰.

ZW1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gminy mają obowiązek prawny prowadzenia ciągłej ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania na podstawie art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządków gminach (Dz.U.2024.0.399 t.j.).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją ewidencje zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków były prowadzone w gminach: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Będzin, Cieszyn, Knurów, Pyskowice, Rydułtowy, Szczyrk, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice oraz Łaziska Górne, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Koniecpol, Krzanowice, Pilica, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Szczekociny, Toszek, Żarki, Suszec, Węgierska Górka, Wilamowice, Boronów, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Jaworze, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lyski, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Pilchowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rudnik Rędziny, Ujsoly, Łodygowice, Świerklany, Jejkowice, Bobrowniki.

Łącznie ewidencji poddano:

- w 2017 r. zewidencjonowano 17 248 zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków;
- w 2018 r. zewidencjonowano 32 135 zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na podstawie otrzymanych wyników ankietyzacji ewidencje były przeprowadzone w gminach: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Będzin, Cieszyn, Knurów, Pyskowice, Rydułtowy, Szczyrk, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Łaziska Górne, Czechowice-Dziedzice, Boronów, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Jaworze, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lyski, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Pilchowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rudnik, Rędziny, Ujsoly, Łodygowice, Świerklany, Jejkowice, Strumień oraz Bobrowniki.

Łącznie ewidencji poddano:

- W 2019 r. zewidencjonowano 18 826 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych;
- W 2020 r. zewidencjonowano 12 707 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.

⁶⁰ Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Katowicach w latach 2019-2020

ZW1.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.

Jednym z obowiązków WIOŚ jest kontrola warunków decyzji dotyczących pobierania wód powierzchniowych lub podziemnych a także wprowadzania ścieków do środowiska⁶¹.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 36 kontroli planowanych oraz 44 nieplanowanych. WIOŚ w Katowicach wydał:

- 8 decyzji;
- 42 zarządzenia pokontrolne;
- 33 pouczenia;
- 7 mandatów;
- 5 wystąpień do innych organów.

W 2018 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 9 kontroli planowanych oraz 30 nieplanowanych. WIOŚ w Katowicach wydał:

- 2 decyzje;
- 31 zarządzeń pokontrolnych;
- 24 pouczenia;
- 7 mandatów;
- 13 wystąpień do innych organów.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 35 kontroli planowanych oraz 56 nieplanowanych. WIOŚ w Katowicach wydał:

- 30 decyzji;
- 59 zarządzeń pokontrolnych;
- 41 pouczeń;
- 20 mandatów;
- 60 wystąpień do innych organów.

W 2020 r. w ramach działalności kontrolnej przeprowadzono 4 kontrole planowane oraz 99 nieplanowanych. WIOŚ w Katowicach wydał:

- 13 decyzji;
- 78 zarządzeń pokontrolnych;
- 54 pouczeń;
- 30 mandatów;
- 64 wystąpień do innych organów.

ZW1.8. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.

W celu przybliżenia i rozpowszechnienia wiedzy związanej z gospodarką wodną prowadzono działania edukacyjne w formie konkursów, warsztatów, pogadarek, wycieczek, wykładów, gier terenowych oraz lekcji.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Mikołów, Rybnik, Tarnowskie Góry, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Cieszyn,

⁶¹ <https://www.gov.pl/web/gios/kontrola2>

Racibórz, Sławków, Szczyrk, Wisła, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Siewierz, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Dąbrowa Zielona, Goczałkowice Zdrój, Kobiór, Kornowac, Koszęcin, Lipowa, Nędza, Plichowice, Porąbka, Węgierska Górka.

Zadanie było realizowane m.in. poprzez:

- organizację warsztatów i konkursów dla dzieci i młodzieży przez Zespół Szkół Sportowych w Dąbrowie Górniczej;
- w 2017 r. w Rudzie Śląskiej przeprowadzono warsztaty ekologiczne w 10 szkołach podstawowych oraz 11 przedszkolach. W 2018 r. było to 30 szkół podstawowych oraz 15 przedszkoli;
- działania edukacyjne dla rolników, obejmujące wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencji przy zastosowaniu fito i agromelioracji;
- informowanie i edukowanie mieszkańców w zakresie zasobów wód powierzchniowych, możliwości ich wykorzystania i zasad ochrony;
- WFOŚiGW przygotował i opublikował broszury, albumy, ulotki, przewodniki, plakaty, a także filmy edukacyjne o tematyce ochrony środowiska oraz racjonalnym gospodarowaniu wodą⁶²;
- organizację projektu Akademia Młodego Ekologa w Świerklanach. Warsztaty dotyczyły działań mających na celu ochronę środowiska i klimatu na których, zostały poruszone kwestie związane z gospodarką wodną.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Mikołów, Rybnik, Tarnowskie Góry, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Cieszyn, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Wisła, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Siewierz, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Dąbrowa Zielona, Goczałkowice Zdrój, Kobiór, Kornowac, Koszęcin, Lipowa, Nędza, Plichowice, Porąbka, Świerklany, Węgierska Górka.

Zadanie było realizowane m.in. poprzez:

- w 2019 r. w Cieszynie odbyły się wakacyjne zajęcia dla dzieci pn. „Woda to życie. Wakacyjne warsztaty dla dzieci”. Głównymi aspektami poruszonymi w czasie zajęć było oszczędzanie wody oraz wpływ ocieplenia klimatu na jej poziom;
- działania edukacyjne, dla rolników, obejmujące wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencji przy zastosowaniu fito i agromelioracji;
- informowanie i edukowanie mieszkańców w zakresie zasobów wód powierzchniowych miasta, możliwości ich wykorzystania i zasad ochrony;
- w ramach Światowego Dnia Wody zorganizowano ekologiczny projekt „Strażnik Czystej Wody” skierowanego dla uczniów klas trzecich z Dąbrowy Górniczej;
- Zespół Szkół Techniczno-Usługowych im. Jana Pawła II w Tarnowskich Górach zorganizował wykład pn. „Woda i ekologia” w ramach edycji projektu artystyczno-ekologicznego EkoKraina.

ZW1.9. Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozelewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC.

Zintegrowany system informacyjny gospodarowania wodami służy do gromadzenia danych na temat: sieci hydrograficznej, stacji pomiarowo-obszaryjnych, przebiegu granic działów wodnych, profili wody w kąpieliskach, ilości oraz jakości wód podziemnych i powierzchniowych, lokalizacji źródeł zanieczyszczeń, ilości i rodzaju substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, urządzeń wodnych, obszarów chronionych, a także wyników i badań środowiskowych zgodnie z Ustawą Prawo Wodne.

⁶² Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2017 i 2018 r.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie było realizowane poprzez następujące działania:

- w Dąbrowie Górniczej system na bieżąco zbierał informacje o stanie wód powierzchniowych oraz źródeł ulokowanych w granicach obszaru objętego monitoringiem;
- dla powiatu bieruńsko-lędzińskiego został wprowadzony system informatyczny monitoringu powodziowego. W wyniku realizacji zadania środkami ochrony przeciwpowodziowej zostało objętych 1 500 osób⁶³.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie było realizowane poprzez następujące działania:

- w Dąbrowie Górniczej system na bieżąco zbiera informacje o stanie wód powierzchniowych oraz źródeł ulokowanych w granicach obszaru objętego monitoringiem;
- w obrębie miasta Katowice, Regionalny Zarząd Wód Polskich przy współpracy z WIOŚ opracował założenia miejskiego monitoringu wód powierzchniowych zintegrowanych z platformą cyfrową miasta;
- na terenie Katowic i Dąbrowy Górniczej zainstalowano czujniki teleinformatyczne służące ostrzeganiu o podtopieniach.

ZW1.10. Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni

Renaturyzacja wód powierzchniowych jest przykładem działania, dzięki któremu można zwiększyć możliwość naturalnej retencji. Takie działanie przyczynia się do ochrony i zachowania naturalnych ekosystemów i sprzyja ich samostmej regeneracji. Poprawa hydromorfologii koryt oraz przywracanie drożności cieków zmniejsza ryzyko powodziowe, łagodzi skutki suszy, a także ogranicza koszty prac utrzymaniowych i sprzyja rekreacji⁶⁴.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Pracami wykonywanymi w ramach zadania były: udrażnianie koryt rzecznych, przywracanie ich naturalnej ciągłości, poprawianie warunków życiowych organizmów bytujących w ciekach wodnych, konserwacja i naprawa urządzeń wodnych oraz melioracyjnych, karczowanie wałów, zabezpieczanie osuwających się wałów oraz czyszczenie wałów melioracyjnych.

Według przeprowadzonej ankietyzacji zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Ruda Śląska, Tychy, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Jejkowice, Kobiór, Nędza oraz w powiatach częstochowskim i rybnickim.

Zadanie było realizowane poprzez następujące działania:

- na terenie Częstochowy w 2017 r. prowadzone były prace przy udrażnianiu rzek, budowie wałów przeciwpowodziowych oraz remoncie jazu;
- na terenie Rybnika, RZGW w Gliwicach prowadził prace związane z: usuwaniem zatorów, wiatrołomów z koryta i skarp cieków oraz wykaszanie traw w obrębie cieków Przegędza oraz Bierawka;
- Katowice realizowały program utrzymania rzek i cieków na terenie miasta, a także przeprowadzały prace konserwacyjne na wałach przeciwpowodziowych i rowach melioracyjnych;
- w Jastrzębiu-Zdroju zostały wykonane prace związane z usuwaniem namułu rzecznych po okresie jesienno-zimowym.

⁶³ Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2017 r.

⁶⁴ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-renaturyzacji-wod-powierzchniowych>

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Pracami wykonywanymi w ramach zadania były: udrażnianie koryt rzecznych, przywracanie ich naturalnej ciągłości, poprawianie warunków życiowych organizmów bytujących w ciekach wodnych, konserwacja i naprawa urządzeń wodnych oraz melioracyjnych, karczowanie wałów, zabezpieczanie osuwających się wałów, oraz czyszczenie wałów melioracyjnych.

Według przeprowadzonej ankietyzacji zadanie realizowano w gminach: Częstochowa, Rybnik, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Ruda Śląska, Tychy, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Jejkowice, Kobiór, Nędza.

Zadanie było realizowane poprzez następujące działania:

- na terenie powiatu częstochowskiego w 2019 r. została przeprowadzona konserwacja zbiornika wodnego w Przyrowie, a także dokonywano rozbiórek tam zbudowanych przez bobry;
- na terenie powiatu rybnickiego, RZGW w Gliwicach zrealizował następujące prace utrzymaniowe: usuwanie zatorów, wiatrołomów z koryta i skarp ciek, wykaszanie traw w obrębie ciek Przegędza oraz Bierawka;
- KWK Borynia – Zofiówka – Bzie wykonała odmulenie potoku Świerklańskiego na odcinku 360 m;
- w 2019 r. prace wykonywane na terenie Częstochowy polegały na wykaszaniu wałów rzek: Warta, Stradomka, Konopka oraz Kucelinka;
- od 2020 r. Tychy przeprowadziły prace związane z utrzymaniem roślinności szuwarowej wzdłuż linii brzegowej jeziora Paprocany;
- Ruda Śląska prowadziła wykaszanie wałów wzdłuż Bytomka oraz Kłodnicy;
- w Strumieniu w 2019 r. przeprowadzono prace utrzymaniowe przy cieku Hyniek.

2.2.2.1.2.ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

ZW2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej

Realizacja zadania polegała na tworzeniu systemów zbierania i retencjonowania wody opadowej oraz modernizacji funkcjonującej sieci kanalizacji wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Prace związane były również z budową takich obiektów jak: studnie chłonne, separatory, wpusty uliczne, sieć sanitarna grawitacyjna, ulepszanie odwodnień dróg, uszczelnianie sieci kanalizacyjnej, w tym ograniczenie przedostawania się ścieków do gruntu, budowa podziemnych zbiorników służących do retencjonowania wody opadowej oraz studni betonowych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było poprzez działania:

- Spółka AQUA S.A. w latach 2017-2020 przeprowadziła prace związane z budową nowych sieci kanalizacyjnych w gminach Bielsko-Biała, Buczkowice, Jasienica, Jawor, Szczyrk i Wilkowice;
- KWK Knurów-Szczygłowice wybudowała wylot wód dołowych z szybów kopalnianych do rzeki Bierawki;
- Wodociąg Racibórz w 2017 r. wykonały 38 podłączeń do sieci kanalizacyjnych, w 2018 r. wykonano 20 podłączeń;
- w Bytomiu naprawiono i uszczelniono sieci kanalizacyjne, które zostały uszkodzone na skutek działalności górnictwa.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono:

- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gmin: Skoczów (12,9 km), Ustroń (9,6 km), Kalety (15,3 km), Goleszów (4,0 km), Wyry (12,2 km), Rydułtowy (5,2 km), Rudziniec (12,3 km);

- budowę kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Górkach Wielkich;
- budowę sieci wodno-kanalizacyjnej w Ziemięcicach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Rybnik, Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Koniecpol, Krzanowice, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Szczekociny, Toszek, Wilamowice, Włodowice, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Goczałkowice Śląskie, Godów, Goleszów, Jasienica, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Krzyżanowice, Lipowa, Lubomia, Łodygowice, Nędza, Ornontowice, Pilchowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rędziny, Świerklany, Żarnowiec, Starcza, Suszec, Węgierska Górka.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- Wodociągi Racibórz w 2019 r. wykonały 80 podłączeń do sieci kanalizacyjnych, w 2020 r. wykonano 20 podłączeń;
- w Bytomiu naprawiono i uszczelniono sieci kanalizacyjne, które zostały uszkodzone na skutek działalności górnictwa.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono⁶⁵:

- rozbudowę kanalizacji sanitarnej w Markłowicach Górnych;
- budowę kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Górkach Wielkich;
- budowę sieci wodno-kanalizacyjnej w Ziemięcicach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Rybnik, Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Koniecpol, Krzanowice, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Szczekociny, Toszek, Wilamowice, Włodowice, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Goczałkowice Śląskie, Godów, Goleszów, Jasienica, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Krzyżanowice, Lipowa, Lubomia, Łodygowice, Nędza, Ornontowice, Pilchowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rędziny, Świerklany, Żarnowiec, Starcza, Suszec, Węgierska Górka.

ZW2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych.

Działania wykonane w ramach zadania umożliwiają wprowadzenie nowych technologii oczyszczania ścieków oraz rozbudowę istniejących węzłów technologicznych. Inwestycje uzupełniające system oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych, mają za zadanie zapewnienie stabilnej pracy obiektu, usprawnienie procesu oczyszczania ścieków oraz zapewnienie dotrzymania standardów jakości ścieków oczyszczonych. W ramach realizacji zadania, wykonywano prace związane z optymalizacją wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków, modernizacją instalacji wentylacyjnych, modernizacją stacji zlewnych oczyszczalni oraz przebudową komór fermentacyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków w Częstochowie w technologii odwróconej osmozy;

⁶⁵ Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za 2019 i 2020 r.

- prace projektowe nad oczyszczalnią ścieków „Barbara” w Rudzie Śląskiej;
- rozbudowę oczyszczalni ścieków w Zasolu Bielańskim;
- przebudowę miejskiej oczyszczalni ścieków Zagórze oraz rozpoczęcie prac projektowych przebudowy oczyszczalni ścieków Radocha przez Sosnowieckie Wodociągi w latach 2016-2017;
- uzyskanie dofinansowania ze środków POIiŚ na lata 2014-2020 na inwestycję pn. „Modernizacja i rozbudowa części osadowej oczyszczalni ścieków w Lublińcu”;
- modernizację do lokalnej oczyszczalni ścieków w gminie Lyski.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono:

- rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w gminie Tarnowskie Góry;
- budowę oczyszczalni ścieków o przepustowości 1000 m³/dobę w miejscowości Złochowice;
- przebudowę wraz z rozbudową gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Widzów;
- rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków w Skoczowie w zakresie gospodarki osadowej wraz z odzyskiem biogazu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bytom, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Ruda Śląska, Tychy, Zabrze, Rybnik, Sławków, Tarnowskie Góry, Wisła, Wojkowice, Krzanowice, Przyrów, Skoczów, Wilamowice, Boronów, Jaworze, Kornowac, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lubomia, Nędza, Pilchowice, Porąbka, Psary, Rędziny, Świerklany, Suszec, Węgierska Górka.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie analizy projektu pn. „Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Lyskach i Suminie wraz z modernizacją Oczyszczalni Ścieków w Suminie” przez gminę Lyski;
- modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków w Częstochowie w technologii odwróconej osmozy (kontynuacja);
- modernizację oczyszczalni ścieków „Centralna” w Bytomiu;
- rozbudowę oczyszczalni ścieków w Zasolu Bielańskim (kontynuacja);
- wymianę urządzeń technologicznych oczyszczalni ścieków w Strumieniu.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono:

- budowę biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości do 2 000 m³ w miejscowości Karolina, gmina Rędziny.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Ruda Śląska, Tychy, Zabrze, Rybnik, Lubliniec, Tarnowskie Góry, Wisła, Poręba, Knurów, Wojkowice, Krzanowice, Przyrów, Siewierz, Strumień, Wilamowice, Boronów, Jaworze, Kornowac, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lubomia, Nędza, Pilchowice, Porąbka, Psary, Rędziny, Świerklany, Suszec, Hażlach, Węgierska Górka.

ZW2.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy. Przy jego realizacji gmina zobowiązana jest do zapewnienia realizacji dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny, ze szczególnym uwzględnieniem jej jakości. Wszelkie działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji ujęć wody oraz związanej infrastruktury przyczyniają się do poprawy jakości całego systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę istniejącego w gminie.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- zawarcie 20 umów na modernizację i budowę wodociągów przez Wodociągi Racibórz;
- remont sieci wodociągowej przy głównych arteriach miasta Lubliniec w 2017 r.;
- podłączenie nowych odbiorców do sieci wodociągowej przez Zakład Usług Komunalnych w Żarkach;
- wymiana złoża eksploatacyjnego odazotowania wody oraz opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla budowy wodociągu oraz rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej w gminie Jasienica.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono:

- budowę stacji uzdatniania wody w: Pawłowicach, Wilkowicach, Lipowej;
- budowę Stacji Uzdatniania Wody Ostropa;
- modernizację studni nr 7 Stacja Uzdatniania Wody Kleszczów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Rybnik, Bytom, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Rybnik, Cieszyn, Lubliniec, Łaziska Górne, Racibórz, Stawków, Żory, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Pilica, Siewierz, Wilamowice, Włodowice, Bobrowniki, Boronów, Jasienica, Krzyżanowice, Lelów, Lyski, Ornontowice, Pilchowice, Poczesna, Psary, Suszec, Węgierska Górka.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- zawarcie 70 umów na modernizację i budowę wodociągów przez Wodociągi Racibórz w 2019 r., natomiast w 2020 r. zawarto 80 umów;
- wymianę wodociągów oraz budowę przepompowni wodociągowej w Lublińcu;
- podłączenie nowych odbiorców do sieci wodociągowej przez Zakład Usług Komunalnych w Żarkach;
- modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej w Szymolicach oraz Górki Śląskie w gminie Nędza;
- modernizację sieci wodociągowej na odcinku H autostrady A1 w gminie Poczesna w partnerstwie z GDDKiA w 2020 r.;
- rozbudowę sieci wodociągowej wraz z pompownią wody w Gilowicach gmina Lubomia;
- wymianę pomp w stacji uzdatniania wody w gminie Starcza.

Według informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przeprowadzono:

- modernizację wodociągu DN 1000 Czarny Las-Bytom w Rudzie Śląskiej;
- przebudowę i rozbudowę stacji uzdatniania wody w Krzepicach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Rybnik, Bytom Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Cieszyn, Lubliniec, Łaziska Górne, Rydułtowy, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Żory, Pilica, Skoczów, Wilamowice, Włodowice, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dębowiec, Gilowice, Goleszów, Krzyżanowice, Lubomia, Lyski, Nędza, Pilchowice, Poczesna, Psary, Suszec, Węgierska Górka.

ZW2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych).

System monitorowania urządzeń sieci wodno-kanalizacyjnej składa się z wielu podzespołów, których główną rolą jest zbiór danych odnośnie przepływu wody i ścieków, stanu technicznego zasuw oraz zastawek, a także pomiarów jakościowych. System monitoringu i przesyłu danych służy również do

zgłaszania awarii operatorowi systemu ⁶⁶. W ramach realizacji zadania zostały wykonane następujące prace: zakup i montaż urządzeń do monitorowania jakości wody i ścieków, rozbudowa systemu wizualizacji i sterowania komór wodomierzy, modernizacja systemów sterowania i telemetrii, instalacja rejestratorów ciśnienia wody a także montowanie nakładek do zdalnego odczytu danych u klientów.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- modernizację systemu wizualizacji w centralnej dyspozytorni w Raciborzu;
- założenie 500 sztuk nakładek do zdalnego odczytu wodomierzy w Piekarach Śląskich w 2018 r.;
- modernizację procesu technologicznego w stacji uzdatniania wód „Wisła Czarne” oraz rozbudowę i zmodernizowanie systemu monitoringu oraz telemetrii na istniejących obiektach wodociągowych w gminie Wisła.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Piekary Śląskie, Tychy, Łaziska Górne, Racibórz, Tarnowskie Góry, Wisła, Lyski, Węgierska Górka.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- modernizację stacji uzdatniania wody poprzez instalacje zaworów modulujących oraz montaż rejestratorów pracy sieci wodociągowej w Wiśle (kontynuacja);
- założenia 5 950 sztuk nakładek do zdalnego odczytu wodomierzy w Piekarach Śląskich;
- montaż urządzenia systemu telemetrycznego do zdalnego monitorowania i sterowania stacją uzdatniania wody przez Zakład Wodociągów Komunalnych w Gilowicach w 2020 r.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Cieszyn, Łaziska Górne, Racibórz, Tarnowskie Góry, Wisła, Gilowice, Kobiór, Lubomia, Węgierska Górka.

ZW2.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.

W celu przybliżenia i rozpowszechnienia wiedzy związanej z gospodarką wodno-ściekową prowadzono działania edukacyjne w formie konkursów, warsztatów, pogadanek, wycieczek, wykładów, gier terenowych oraz lekcji.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- organizację zajęć tematycznych, konkursów, działań edukacyjno-informacyjnych, wydarzeń w przedszkolach, szkołach oraz na uczelniach wyższych na terenie gminy Częstochowa;
- dni otwarte w miejskich oczyszczalniach ścieków: „Halemba-Centrum”, „Orzegów” oraz „Barbara” w Rudzie Śląskiej;
- umożliwianie uczniom zwiedzania oczyszczalni ścieków, organizację rozmów na temat oszczędzania wody w gminie Skoczów;
- organizacja konkursu dla uczniów dotyczący wiedzy o wodzie w gminie Poczesna;
- organizacja wycieczki edukacyjną dla uczniów do miejskiej oczyszczalni ścieków w Żorach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Mikołów, Tarnowskie Góry, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Rybnik, Cieszyn, Żory,

⁶⁶ <https://blog.ecol-unicon.com/inteligentne-monitorowanie-sieci-wodno-kanalizacyjnych>

Skoczów, Pilica, Blachownia, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Jejkowice, Kobiór, Lipowa, Poczesna, Porąbka, Rudnik, Świerklany.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizowano tożsame działania jak w latach 2017-2018.

ZW2.6. Informatyczny system monitorowania i oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach jako specjalistyczny moduł ORSIP.

ORSIP 2.0 czyli Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego to system, który umożliwi dostęp do danych przestrzennych w postaci interaktywnych map. System ten umożliwia prezentację danych przestrzennych w aplikacjach mapowych i jest dostępny dla mieszkańców, przedsiębiorców oraz administracji publicznej⁶⁷.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ORSIP 2.0 nie zawierał modułu dotyczącego oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach⁶⁸.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

ORSIP 2.0 nie zawierał modułu dotyczącego oceny skuteczności gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach³².

2.2.2.1.3. ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą

ZW3.1. Opracowanie i przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym obejmują wszystkie obszary zarządzania ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed wystąpieniem rzek z koryt.⁶⁹ Na podstawie danych od PGW WP - KZGW w latach 2017-2020 prowadził przegląd oraz aktualizację planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

ZW3.2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zadanie to ma celu uwzględnianie w zapisach MPZP lub SUIKZP, obszarów narażonych na powódzie i wykluczania takich terenów z zabudowy. Zadanie realizowane było poprzez:

- wyznaczenie i wprowadzeniu do miejskich planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie;

⁶⁷ <https://geoportal.orsip.pl/zalozenia-i-cele-orsip-20>

⁶⁸ <https://geoportal.orsip.pl/orsip-20>

⁶⁹ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>

- opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu opinii i uzgodnień organów odpowiedzialnych za wyznaczanie obszarów zagrożenia powodziowego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Według przeprowadzonej ankietyzacji granice obszarów zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone przez gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Knurów, Racibórz, Rydułtowy, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Pilica, Siewierz, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Żarki, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kobiór, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Ornontowice, Poczesna, Świerklany, Ujsoły, Suszec.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjętym Uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619) został uwzględniony obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Według przeprowadzonej ankietyzacji granice obszarów zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone przez gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Knurów, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Kłobuck, Pilica, Siewierz, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Żarki, Bobrowniki, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kobiór, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Ornontowice, Poczesna, Świerklany, Ujsoły, Suszec.

W sporządzonym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy, przyjętym Uchwałą Nr 263.XX.2019 Rady Miasta Częstochowy z dnia 21 listopada 2019 r. uwzględniono mapy zagrożenia powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny zagrożone podtopieniami.

ZW3.3. Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód.

Retencja polega na magazynowaniu wody, która ograniczy zmienność zasobów wodnych i związanego z tym niekorzystnego oddziaływania suszy. Retencja ma minimalizować skutki suszy, przeciwdziałać powodziom i równolegle odtwarzać bądź utrzymywać istniejące mokradła i obszary wodno-błotne. Nietechniczne formy retencji wód polegają na wykorzystaniu istniejących uwarunkowań przyrodniczych, właściwym kształtowaniu krajobrazu zlewni, renaturyzacji elementów systemu wodnego zniekształconych dotychczasową gospodarczą działalnością człowieka. Do grupy technicznych form retencji wód należy: budowa zbiorników wodnych (np. oczka wodne, stawy, studnie filtracyjne), podpiętrzanie jezior, budowa polderów⁷⁰.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Czechowice-Dziedzice, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój. W jego ramach wykonywano następujące działania:

- właściwe kształtowanie i pielęgnacja zieleni miejskiej;
- zwiększenie udziału powierzchni przepuszczalnych poprzez preferowanie w obiektach infrastruktury na obszarach zabudowanych materiałami przepuszczalnymi np. asfalt porowaty;
- objęcie ochroną w formie użytków ekologicznych bądź zespołów przyrodniczo krajobrazowych najcenniejszych obszarów wodno-błotnych.

⁷⁰ Program małej retencji dla Województwa Śląskiego - aktualizacja 2016 r.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizowano tożsame działania jak w latach 2017-2018.

ZW3.4. Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych).

Magazyny przeciwpowodziowe są wykorzystywane do składowania niezbędnego sprzętu oraz materiałów przeznaczonych do wykorzystania w bezpośredniej akcji przeciwpowodziowej, a także innych działaniach związanych z zarządzaniem kryzysowym⁷¹.

Zadanie było realizowane w sposób ciągły i polegało na:

- bieżącym doposażaniu magazynów w ekwipunek oraz sprzęt;
- konserwacji posiadanego sprzętu w celu utrzymania go w dobrej kondycji;
- zakupie nowego ekwipunku takiego jak: napełniacze piasku, zapory przeciwpowodziowe, agregaty, worki, piasek, łopaty, szpadle, platformy ratownicze, odzież oraz obuwie przystosowanej do trudnych warunków atmosferycznych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Racibórz, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Rybnik, Będzin, Knurów, Racibórz, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Godów, Krzyżanowice, Lyski, Miedźna, Świerklany.

Podmiotami współuczestniczącymi przy wykonywaniu zadania były również PSP, OSP, WOPR oraz policja.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Racibórz, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Rybnik, Będzin, Knurów, Racibórz, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Godów, Krzyżanowice, Lyski, Miedźna, Świerklany.

Podmiotami współuczestniczącymi przy wykonywaniu zadania były również PSP, OSP, WOPR oraz policja.

ZW3.5. Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny.

Zbiornik Racibórz Dolny pełni funkcję ochrony przeciwpowodziowej dla ponad 2,5 mln mieszkańców, z trzech województw: śląskiego, opolskiego oraz dolnośląskiego. Pojemność zbiornika wynosi 185 mln m³. Inwestycja zlokalizowana na terenach należących do gmin Racibórz, Krzyżanowice, Kornowac, Lubomia i Gorzyce zajmuje powierzchnię 2 626 ha. Na polder przeciwpowodziowy składa się czasza zbiornika, obwałowania, kanał zrzutowy oraz obiekty melioracyjne regulujące stosunki wodne na przyległym terenie. Inwestycja została zrealizowana przy udziale środków unijnych, a także z: Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetu państwa⁷².

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowano poprzez:

- likwidację wsi Nieboczowy i Ligota Tworkowska, które były usytuowane na terenie powstającej czaszy zbiornika;
- zawarcie umowy z firmą Budimex S.A. na dokończenie budowy zbiornika;
- przeprowadzenie koniecznych prac oraz działań zabezpieczających.

⁷¹ www.katowice.uw.gov.pl

⁷² <https://www.wody.gov.pl/aktualnosci/1171-uroczyste-otwarcie-zbiornika-przeciwpowodziowego-w-raciborzu>

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowano poprzez:

- ukończenie budowy wsi Nieboczowy w nowej lokalizacji;
- budowę instalacji przelewowo-spustowej z zamknięciami regulacyjnymi;
- osiągnięcie funkcjonalności zbiornika, w razie wystąpienia wiosennych roztopów;
- w połowie 2020 r. zostały zakończone prace budowlane, a następnie zostało wydane pozwolenie na użytkowanie zbiornika.

ZW3.6. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych.

Budowa obiektów przeciwpowodziowych mających na celu ochronę mieszkańców lub innych strategicznych budynków przed zalaniem wodą w momencie wystąpienia rzeki z koryta⁷³.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane poprzez:

- przebudowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych na terenie Częstochowy;
- budowę suchego polderu na rzece Kłodnicy.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach zrealizował zadanie poprzez:

- regulację cieku Goczałkowickiego;
- modernizację i nadbudowę lewostronnego obwałowania rzeki Wisły w Bieruniu - Czarnuchowicach (od ujścia rzeki Przemszy do mostu w ulicy Warszawskiej);
- rozbudowę pompowni wałowej Ciechowice w miejscowości Ciechowice, gmina Nędza;
- budowę ubezpieczeń brzegowych w celu likwidacji wyrwy brzegowej Małej Wisły w Dankowicach.

Na podstawie Raportu o stanie województwa śląskiego za 2018 r. wykazano:

- wybudowanie nowych obwałowań i instalacji przeciwpowodziowych w powiatach: raciborskim, bielskim, cieszyńskim, bieruńsko-lędzińskim, pszczyńskim, Częstochowa, żywieckim, częstochowskim, myszkowskim, tarnogórskim, oraz gliwickim⁷⁴.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na podstawie Raportu o stanie województwa śląskiego za 2019 r. wykazano:

- wybudowanie nowych obwałowań i instalacji przeciwpowodziowych w powiatach: raciborskim, bielskim, cieszyńskim, bieruńsko-lędzińskim, pszczyńskim, Częstochowa, żywieckim, częstochowskim, myszkowskim, tarnogórskim oraz gliwickim⁷⁵.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Gliwice, Jasienica, Miedźno.

ZW3.7. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom.

Budowa, przebudowa oraz modernizacja budowli wodnych służy również rozwojowi turystyki, sportu i rekreacji. Wykonywane prace mogą być związane z regulacją rzek, budową instalacji spiętrzających oraz przebudową koryta.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach realizował zadanie poprzez:

- odbudowę instalacji wodnych zabudowy regulacyjnej rzeki Brennica;

⁷³ inzynierbudownictwa.pl

⁷⁴ Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 912/40/VI/2019 z dnia 08.05.2019 r.

⁷⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 937/122/VI/2020 z dnia 29.04.2020 r.

- przebudowę koryta ciek Drama;
- bieżące utrzymanie, konserwację i modernizację śluz;
- bieżące utrzymanie oraz budowę pomostów;
- bieżące utrzymanie i konserwację ubezpieczeń i opasek brzegowych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Czechowice-Dziedzice, Krzyżanowice, Jastrzębie-Zdrój.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizowano tożsame działania jak w latach 2017-2018.

ZW3.8. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

W ramach realizacji zadania prowadzono takie działania jak:

- prace melioracyjne przy kopalniach węgla kamiennego;
- czyszczenie i modernizacja rowów;
- oczyszczanie dna kanałów;
- faszynowanie brzegów stawów;
- usuwanie usterek drenarskich;
- odmulanie;
- konserwacja śluz;
- remonty kanałów ulgi;
- poprawa stanu;
- utrzymanie drożności cieków;
- regulacje rowu melioracyjnego przy KWK Sośnica.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Rybnik, Tarnowskie Góry, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Cieszyn, Knurów, Racibórz, Ustroń, Skoczów, Strumień, Toszek, Wilamowice, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kobiór, Krzyżanowice, Łodygowice, Miedźna, Poczesna, Porąbka, Rudnik, Świerklany, Suszec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było kontynuowane przez jednostki wskazane w opisie realizacji zadania w latach 2017-2018.

ZW3.9. Usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych na ciekach i obiektach gospodarki wodnej.

Eksploracja złóż kopalni niesie za sobą negatywny wpływ na powierzchnię ziemi. Towarzyszące eksploatacji przekształcenia i deformacje terenu prowadzą do zmian warunków hydrotechnicznych gruntów oraz doprowadzają do tworzenia się zalewisk, zagrażających zalaniem infrastruktury. Tym samym, zadanie polega na przywracaniu pierwotnego stanu środowiska zdegradowanego wskutek robót górniczych⁷⁶.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez KWK Mysłowice-Wesoła oraz KWK Pniówek poprzez:

- przeprowadzenie napraw instalacji wodnych na potoku Ławeckim przez KWK Mysłowice-Wesoła;
- działania naprawcze obwałowań rzeki Pszczyński;

⁷⁶ www.jsw.pl

- regulację cieków w Markłowicach oraz Rybniku w celu uregulowania stosunków wodnych oraz likwidacji szkód górniczych;
- bieżące przepompowywanie wód deszczowych, powierzchniowych, a także z rowów i drenaży budynków które wystąpiły w czasie eksploataowania złóż.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez KWK Mysłowice-Wesoła, KWK Borynia-Zofiówka-Bzie oraz KWK Knurów-Szczygłowice poprzez:

- renaturyzację koryta rzeki Pszczynki w Krzyżowicach;
- naprawę przepompowni wód na rowie Bojkowskim w Gierałtowic;e;
- bieżące przepompowywanie wód deszczowych, powierzchniowych, a także z rowów i drenaży budynków które wystąpiły w czasie eksploataowania złóż.

ZW3.10. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych, związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”, związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód.

Zadanie realizowane było poprzez rozwój infrastruktury sprzyjającej zagospodarowaniu wód opadowych na terenach zindustrializowanych. W ramach niego przebudowano sieci kanalizacji deszczowej, wybudowano kolektory deszczowe, niecki bioretencyjne oraz zbiorniki. Prowadzono także akcje promocyjne zachęcające mieszkańców do retencjonowania wód. Jednym z elementów systemu zagospodarowania wód opadowych jest mikroretencja. Działanie może polegać na gromadzeniu wody w przydomowych ogródkach oraz wykorzystywanie jej do podlewania trawnika⁷⁷.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Ruda Śląska, Cieszyn, Żarki, Dębowiec, Goleszów, Kobiór.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Ruda Śląska, Tychy, Cieszyn, Żarki, Dębowiec, Goleszów.

ZW3.11. Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych.

Działanie polega na edukacji i rozpowszechnianiu informacji dotyczących dobrych praktyk oraz nowoczesnych metod służących ochronie wód. Zadanie realizowano poprzez:

- publikację informacji na stronie ARiMR oraz innych jednostek dotyczących rolnictwa;
- organizację szkoleń informacyjno-edukacyjnych dla rolników;
- organizację szkoleń wyjazdowych dla rolników do ośrodków doradztwa rolniczego;
- organizację targów rolniczych, wystaw sprzętu rolniczego;
- udostępnianie informacji o dobrych praktykach rolniczych na stronach internetowych urzędów.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

⁷⁷ <https://www.wzc.com.pl/o-nas/mikroretencja-sposobem-na-susze>

ZW3.12. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.

Zadanie polegało na poszerzeniu wiedzy na temat skutków jakie powodują powodzie i susze oraz metod ich zapobiegania. Głównymi adresatami byli uczniowie. Zadanie to realizowano w formie warsztatów, pogadanek, wycieczek, wykładów, gier terenowych oraz lekcji.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Blachownia, Tarnowskie Góry, Czechowice Dziedzice, Skoczów, Dąbrowa Zielona, Goczałkowice Zdrój, Koszęcin, Lipowa, Łodygowice, Porąbka oraz powiaty częstochowski i mikołowski.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Blachownia, Tarnowskie Góry, Czechowice Dziedzice, Skoczów, Dąbrowa Zielona, Goczałkowice Zdrój, Koszęcin, Lipowa, Łodygowice, Porąbka oraz powiaty częstochowski i mikołowski.

2.2.3.Podsumowanie

Dla komponentu Zasoby wodne (ZW) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Działania związane z zasobami wodnymi był realizowane w ramach 3 celów operacyjnych obejmujących 28 zadań:

- ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju;
- ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu;
- ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 26 zadań;
- nie zrealizowano 2 zadań.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 26 zadań;
- nie zrealizowano 2 zadań.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że przedstawione cele operacyjne były realizowane, co wskazuje na dobrą tendencję zmian.

2.3.GOSPODARKA ODPADAMI (GO)

2.3.1.Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) obowiązkowym zadaniem własnym każdej z gmin jest zapewnienie czystości i porządku na ich terenie oraz zapewnienie warunków niezbędnych do jego utrzymania. Poniżej wskazano wybrane zadania w omawianym obszarze leżące w kompetencjach gmin:

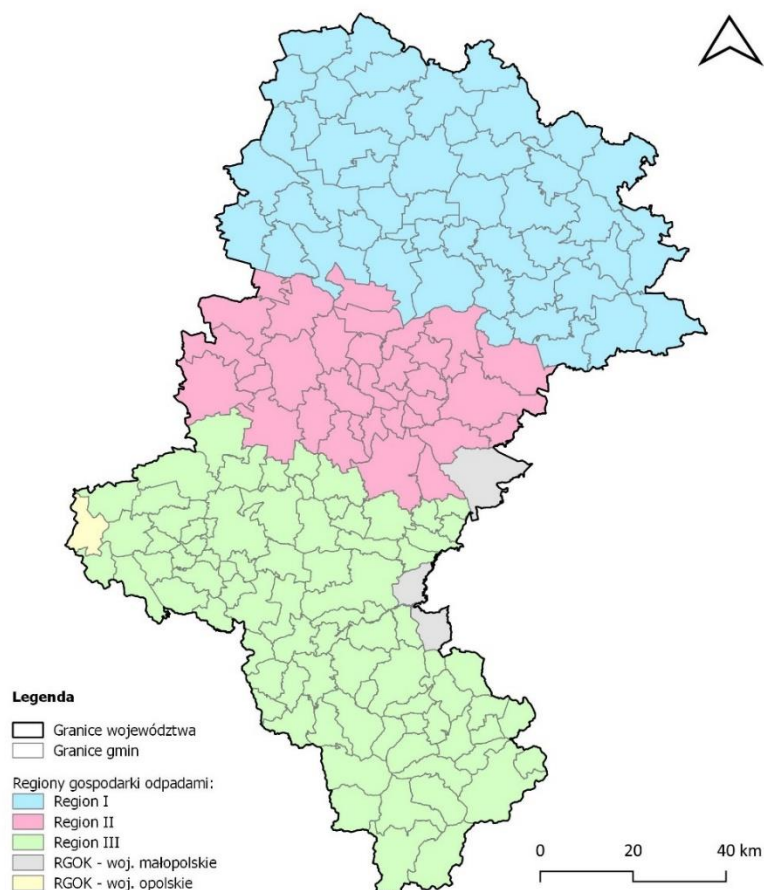
- zapewnienie warunków do wykonywania prac w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy bądź tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację działań w tym obszarze;
- zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub wspólnych ze związkiem metropolitalnym instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych obejmującej co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady;
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych łatwo dostępnych dla mieszkańców;
- tworzenie i utrzymywanie punkty napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami;
- wykonywanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wszystkie obowiązki ujęte w ww. ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach gminy mogą realizować samodzielnie bądź poprzez zlecenie ich realizacji powołanej do tego celu organizacji – związek gminny, spółka.

W analizowanym okresie 2017-2020, obowiązywał przyjęty uchwałą Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 roku „Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022” (PGOWŚ 2022).

Kluczowym celem w zakresie gospodarki odpadami zgodnie z zapisami ww. Planu jest rozwój systemu gospodarki odpadami z uwzględnieniem obowiązującej hierarchii postępowania z odpadami.

Ww. uchwała w sprawie przyjęcia PGOWŚ 2022 oraz uchwała nr V/37/8/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022”, wyznaczały regiony gospodarki odpadami komunalnymi (RGOK) oraz regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. W myśl tych uchwał województwo śląskie podzielone zostało na 3 regiony gospodarki odpadami. Poniżej przedstawiono podział województwa śląskiego na RGOK.

Ryc. 7 Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie śląskim⁷⁸

Zgodnie z regionalizacją systemu gospodarowania odpadami, na terenie województwa wyznaczano regiony gospodarki odpadami komunalnymi tj. obszary sąsiadujących ze sobą gmin liczących łącznie co najmniej 150 tys. mieszkańców i obsługiwanych przez instalacje o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (w skrócie RIPOK⁷⁹). Wszystkie wytworzone zmieszane odpady komunalne, selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania, musiały być przetworzone i zagospodarowane w ramach danego regionu, w którym zostały wytworzone. W związku z wskazanymi w ramach ustawy zasadami, regiony gospodarki odpadami komunalnymi musiały zapewniać samowystarczalność.

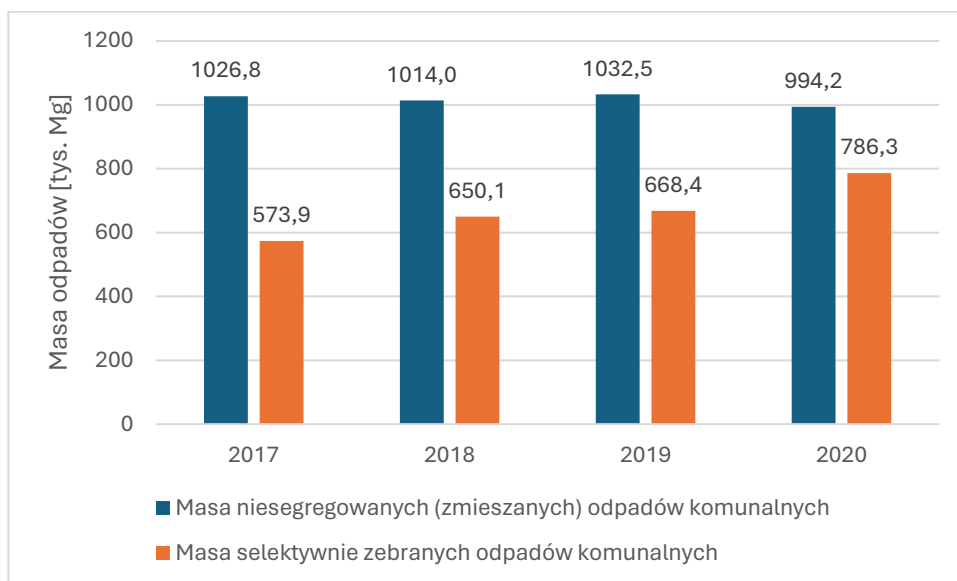
Nowelizacja ustawy o odpadach, wprowadzona na mocy ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, której zapisy zaczęły obowiązywać od 6 września 2019 roku, spowodowała zniesienie RGOK, co skutkowało zniesieniem ograniczeń w zakresie miejsc przetwarzania ww. odpadów.

W województwie śląskim masa odbieranych odpadów komunalnych zmieszanych w latach 2017-2020 analizowana w ramach Raportu była zmienna. Tendencję wzrostową odnotowano w zakresie udziału odpadów zebranych selektywnie w całkowitej masie odebranych odpadów komunalnych.

⁷⁸ Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁷⁹ Definicja uchylona z dniem 30 czerwca 2021 roku, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw

Na poniższym wykresie przedstawiono korelację między masą niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych a masą selektywnie zebranych odpadów komunalnych.

Ryc. 8 Korelacja masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i masy selektywnie zebranych odpadów komunalnych w latach 2017- 2020⁸⁰

Informacje w zakresie gospodarowania odpadami w obrębie każdej z gmin udostępniane są na stronach internetowych poszczególnych gmin. Na stronach urzędów można znaleźć między innymi: terminarz odbioru odpadów wraz z wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego za ich odbiór, zasady segregacji odpadów, cennik i terminy płatności opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Nadrzędnymi kierunkami w zakresie systemów gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego użycia oraz ich recykling.

Azbest

Azbest to włókniste materiały nieorganiczne, które są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. Włókna azbestowe charakteryzują się dużą wytrzymałością i odpornością na warunki klimatyczne i działanie silnych substancji chemicznych. Azbest staje się szkodliwy dla zdrowia, gdy nastąpi jego korozja bądź uszkodzenie w wyniku, czego uwalniane są włókna mineralne, które są szkodliwe dla zdrowia wskutek ich wdychania.

Działania w zakresie usuwania azbestu w obszarze województwa śląskiego zostały ujęte w Programie usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032, przyjętego Uchwałą Nr 1258/49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.

Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego koresponduje z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętym dnia 29 lipca 2009 r. zgodnie z Komunikatem Ministra Gospodarki. Cele przyjęte w ramach ww. Programów są tożsame. Poniżej wskazano kluczowe z nich:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Za długim okresem obowiązywania ww. Programów przemawia wysoki stopień rozproszenia azbestu na terenie całego kraju, nieznana dokładna ilość wyrobów azbestowych oraz wysokie koszty

⁸⁰ Opracowanie własne na podstawie „Województwo Śląskie w liczbach”, Urząd Statystyczny w Katowicach

demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych ponoszone przez właścicieli nieruchomości.

Narzędziem informatycznym służącym do gromadzenia oraz przetwarzania danych otrzymanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest jest Baza Azbestowa. Od 2013 r. jest ona obligatoryjnym systemem dla gmin oraz urzędów marszałkowskich służącym do prowadzenia rejestru w zakresie wyrobów azbestowych.

W analizowanym okresie, WFOŚiGW w Katowicach udzielał gminom wsparcia w formie dotacji na realizację zadań w zakresie usuwania azbestu i wyrobów go zawierających, w których udział mają środki bezzwrotne przekazane przez NFOŚiGW.

Instalacje komunalne

Przez instalację komunalną rozumie się instalację do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów spełniającą wymagania najlepszej dostępnej techniki, o której mowa w art. 207 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy o odpadach, która zapewnia:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Pojęcie instalacji komunalnej (w skrócie IK) zgodnie z ustawą o odpadach obowiązuje od 6 września 2019 r. i znosi wcześniej obowiązujące pojęcie RIPOK. IK nie obejmuje już swoim zakresem instalacji do przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych.

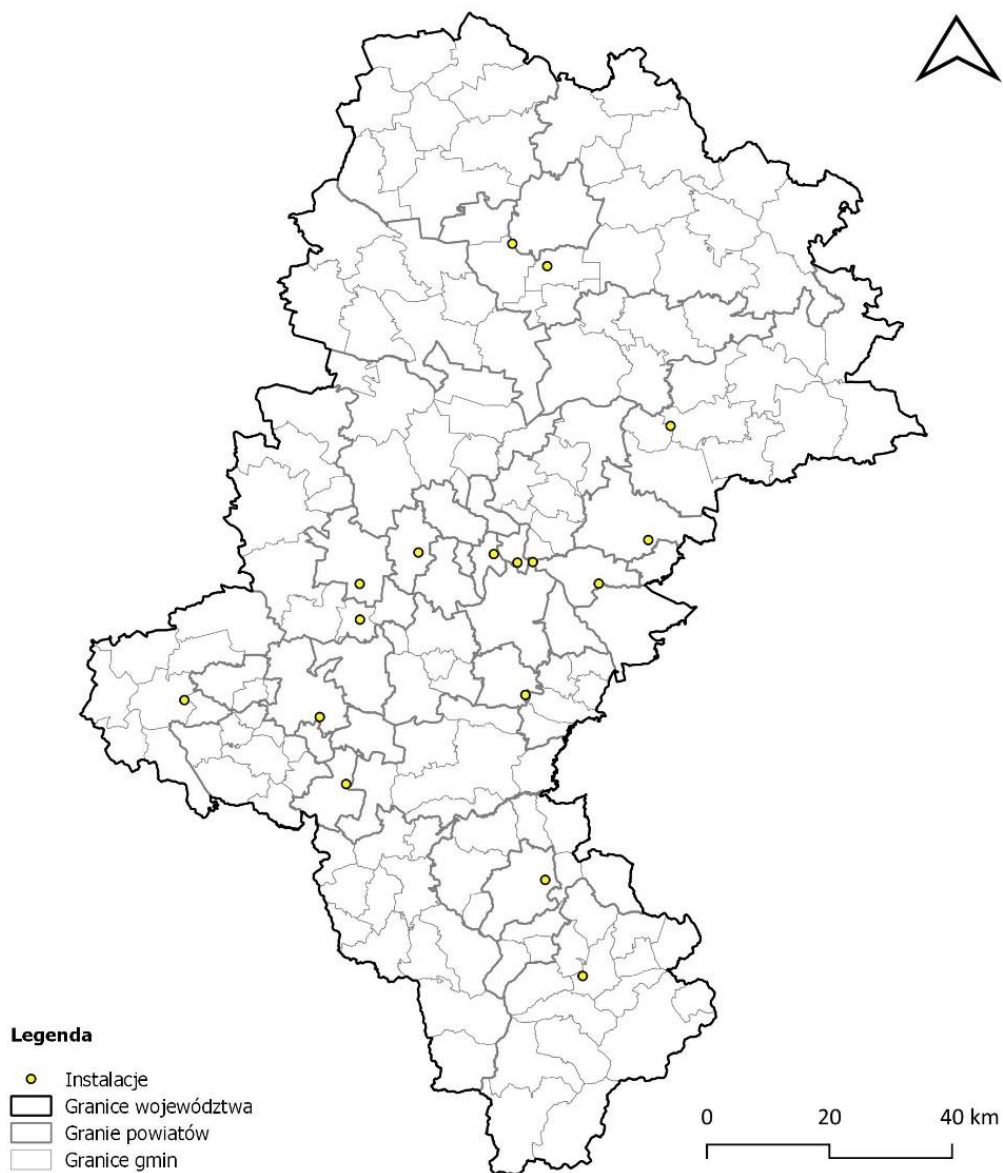
Marszałek województwa zobowiązany jest do prowadzenia listy IK funkcjonujących oraz planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji zgodnie z art. 38b ustawy o odpadach. Lista instalacji prowadzona jest w Biuletynie Informacji Publicznej. Poniżej przedstawiono wykaz instalacji komunalnych funkcjonujących na terenie województwa śląskiego (zgodnie ze stanem na dzień 04.04.2024 r.).

Tabela 15 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie z zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku⁸¹

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1	Częstochockie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Sobuczyna, ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa	ul. Konwaliowa 1, 42-263 Wrzosowa
2	PZOM STRACH Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska	ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska
3	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska, 42-400 Zawiercie
4	ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Starocmentarna 2, 41-300 Dąbrowa Górnicza	ul. Główna 144A, 42-530 Dąbrowa Górnicza
5	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze	ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze

⁸¹ Opracowano na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego” umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
6	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Miłowicka 7a, 40-312 Katowice
7	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec	ul. Grenadierów, 41-200 Sosnowiec
8	PTS ALBA Sp. z o.o., ul. Bytkowska 15, 41-503 Chorzów	ul. Brzezińska, 41-503 Chorzów
9	Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o., ul. Kaszubska 2, 44-100 Gliwice	ul. Rybnicka, 44-100 Gliwice
10	BM Recykling Sp. z o.o., ul. Tkacka 30, 34-120 Andrychów	ul. Konopnickiej 11, 41-100 Siemianowice Śląskie
11	PPHU KOMART Sp. z o.o., ul. Szpitalna 7, 44-194 Knurów	ul. Szybowa 44, 44-194 Knurów
12	COFINCO POLAND Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice	ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
13	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko Biała
14	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy
15	SEGO Sp. z o.o., ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 65, 44-251 Rybnik
16	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa	ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz
17	BESKID ŻYWIEC Sp. z o.o., ul Kabaty 2, 34-300 Żywiec	ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec

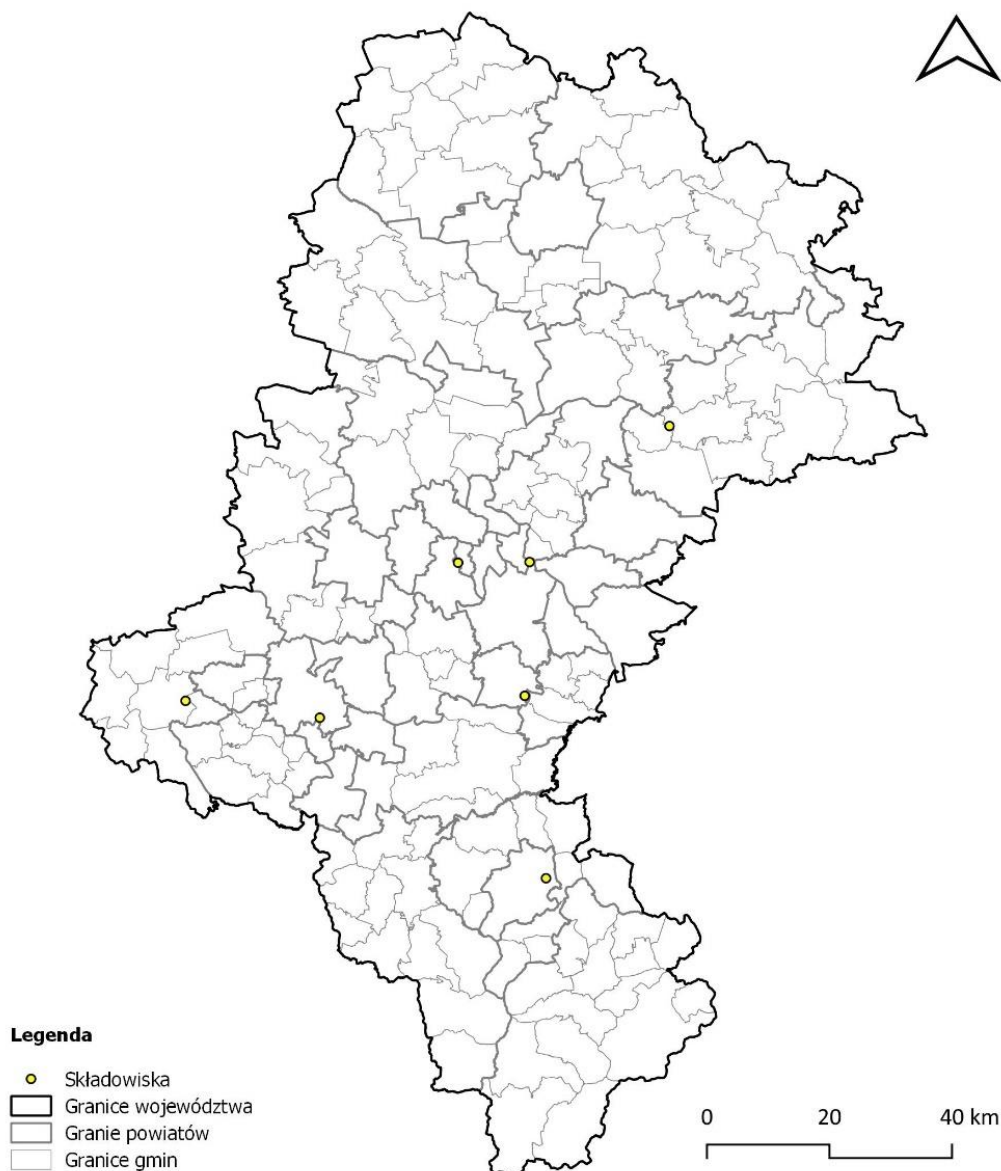
Ryc. 9 Instalacje komunalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych⁸²

⁸² Opracowanie własne na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego” umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Tabela 16 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych⁸³

Lp.	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji
1	MASTER - Odpady i Energia Sp. z o.o., ul. Lokalna 11, 43-100 Tychy	ul. Serdeczna 100, 43-100 Tychy
2	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Obroki 140, 40-833 Katowice	ul. Żwirowa, Katowice
3	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o., ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	ul. Wojska Polskiego, Świętochłowice
4	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Podmiejska 53, 42-400 Zawiercie	ul. Podmiejska, 42-400 Zawiercie
5	Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, ul. Krakowska 315 d, 43-300 Bielsko-Biała	ul. Krakowska 315d, Bielsko Biała
6	Hossa Sp. z o.o., ul. Hotelowa 12, 44-213 Rybnik	ul. Oskara Kolberga 67, Rybnik
7	Raciborskie Centrum Recyklingu R3 Racibórz Sp. z o.o., ul. Rybnicka 125, 47-400 Racibórz	ul. Rybnicka 125, Racibórz
8	Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. ul. Parkowa 1, 47-451 Tworków	ul. Dworcowa, 47-451 Tworków
9	Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul. T. Kościuszki 11, 41-902 Bytom	ul. Jana Pawła II 10, 41-902 Bytom

⁸³ Opracowano na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego” umieszczonej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego

Ryc. 10 Instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów⁸⁴

Stan na 2017 r.

Odpady komunalne

W 2017 r. na obszarze województwa śląskiego zebrano ogółem 1 026,8 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 841,8 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 573,9 tys. odpadów komunalnych⁸⁵.

W zakresie gospodarowania odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2017 r. odpady trafiły do:

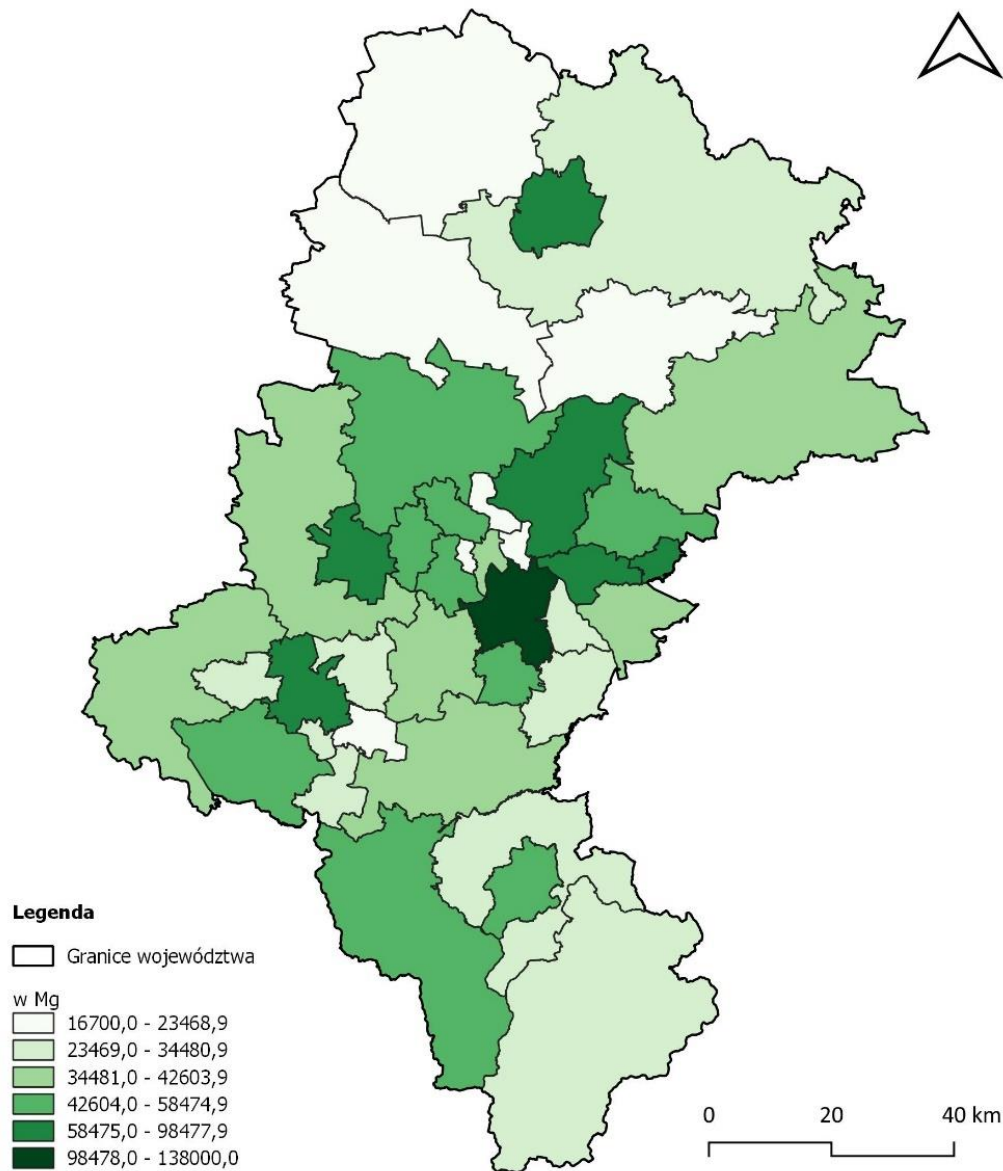
- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – ok. 10,4% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – ok. 9,3% zebranych/odebranych;

⁸⁴ Opracowanie własne na podstawie „Listy instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego”

⁸⁵ Województwo Śląskie w liczbach”, opracowanie z 2021 r., Urząd Statystyczny w Katowicach

- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – 0,20% zebranych/odebranych;
- składowania – 1,5% zebranych/odebranych⁸⁶.

Na Ryc. 11 przedstawiono ilości wytworzonych odpadów komunalnych w powiatach. W 2017 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu m. Rybnik – ok. 475 kg/rok, drugi w kolejności był powiat bieruńsko-łędziński – ok. 453 kg/rok⁸⁷.

Ryc. 11 Odpady komunalne wytworzone w 2017 r. w przekroju powiatowym⁸⁷

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2017 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 31 648,2 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem - 12 163,8 tys. Mg;

⁸⁶ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁸⁷ Opracowanie własne na podstawie GUS

- poddano odzyskowi - w inny sposób - 11 666,4 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 654,4 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych - 2 649,2 tys. Mg⁸⁸.

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2017 r. wynosiła ok. 10,2 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 4,5 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 176,6 tys. Mg⁸⁹.

Stan na 2018 r.

Odpady komunalne

W 2018 r. na obszarze województwa śląskiego zebrano ogółem 1 014,0 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 851,9 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 650,1 tys. Mg odpadów komunalnych⁹⁰.

W zakresie gospodarowania odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2018 r. odpady trafiały do:

- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – ok. 13,4% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – ok. 9,2% zebranych/odebranych;
- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – 0,24% zebranych/odebranych;
- składowania – 1,9% zebranych/odebranych⁹¹.

Na Ryc. 12 przedstawiono ilości wytworzonych odpadów komunalnych w poszczególnych powiatach. W 2018 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu m. Rybnik – ok. 478 kg/rok, drugi w kolejności był powiat m. Katowice – ok. 459 kg/rok⁹².

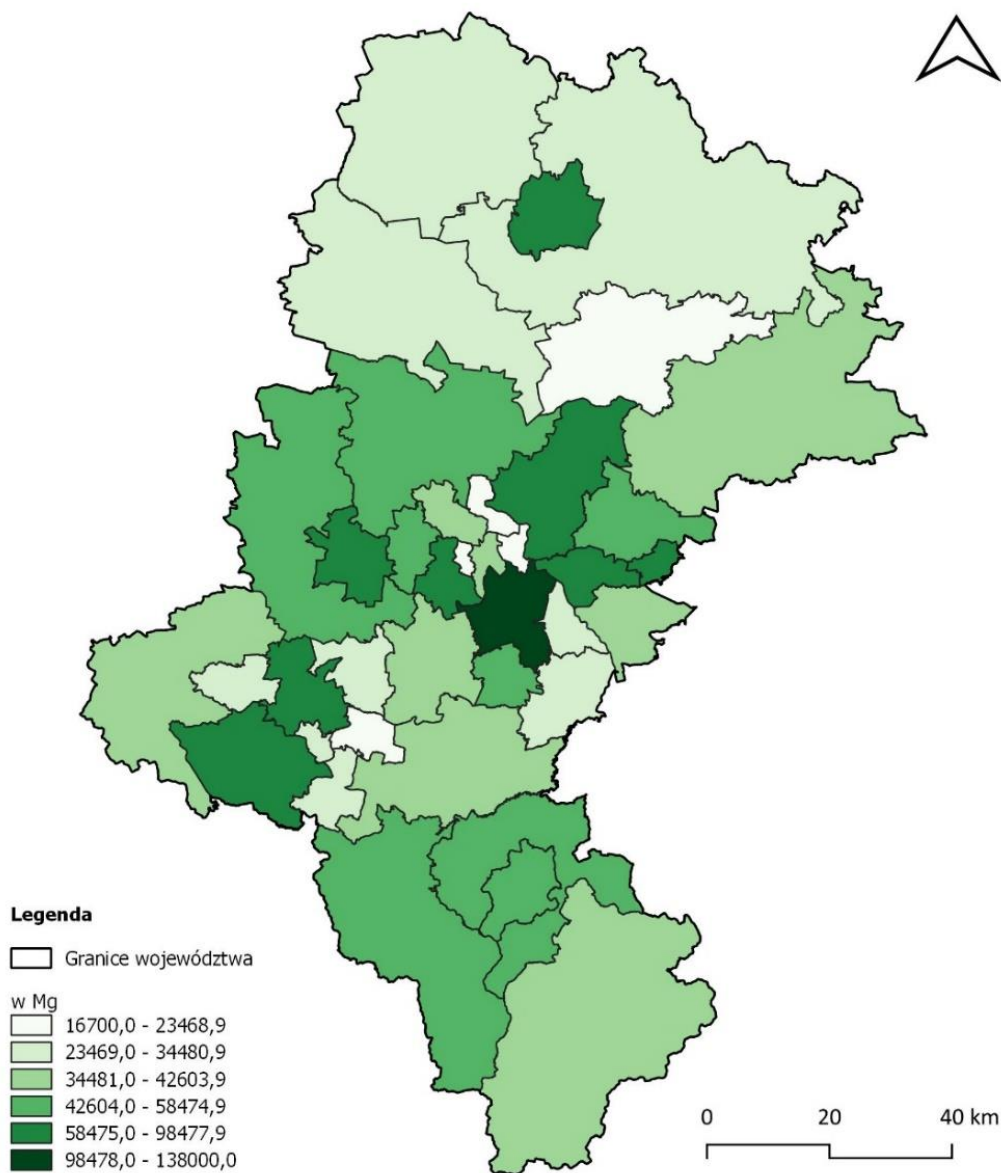
⁸⁸ Opracowanie własne na podstawie GUS, kategoria: Stan i Ochrona Środowiska, grupa: Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) z wyłączeniem odpadów komunalnych. podgrupa: Odpady wytworzone w ciągu roku

⁸⁹ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁹⁰ Województwo Śląskie w liczbach*, opracowanie z 2021 r., Urząd Statystyczny w Katowicach

⁹¹ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁹² Opracowanie własne na podstawie GUS

Ryc. 12 Odpady komunalne wytworzone w 2018 r. w przekroju powiatowym⁹³

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2018 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 28 678,6 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem - 12 456,4tys. Mg;
- poddano odzyskowi - w inny sposób - 11 658,0 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 186,1 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych - 2 153,8 tys. Mg⁹⁴.

⁹³ Opracowanie własne na podstawie GUS

⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie GUS, kategoria: Stan i Ochrona Środowiska, grupa: Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) z wyłączeniem odpadów komunalnych. podgrupa: Odpady wytworzone w ciągu roku

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2018 r. wynosiła ok. 9,8 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 6,5 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 182,5 tys. Mg⁹⁵.

Stan na 2019 r.

W 2019 r. na obszarze województwa śląskiego zebrano ogółem 1 032,5 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 877,7 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 668,4 tys. Mg odpadów komunalnych⁹⁶.

W zakresie gospodarowania odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2019 r. odpady trafiły do:

- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – ok. 14,9% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – ok. 9,7% zebranych/odebranych;
- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – ok. 0,2% zebranych/odebranych;
- składowania – ok. 1,8% zebranych/odebranych⁹⁷.

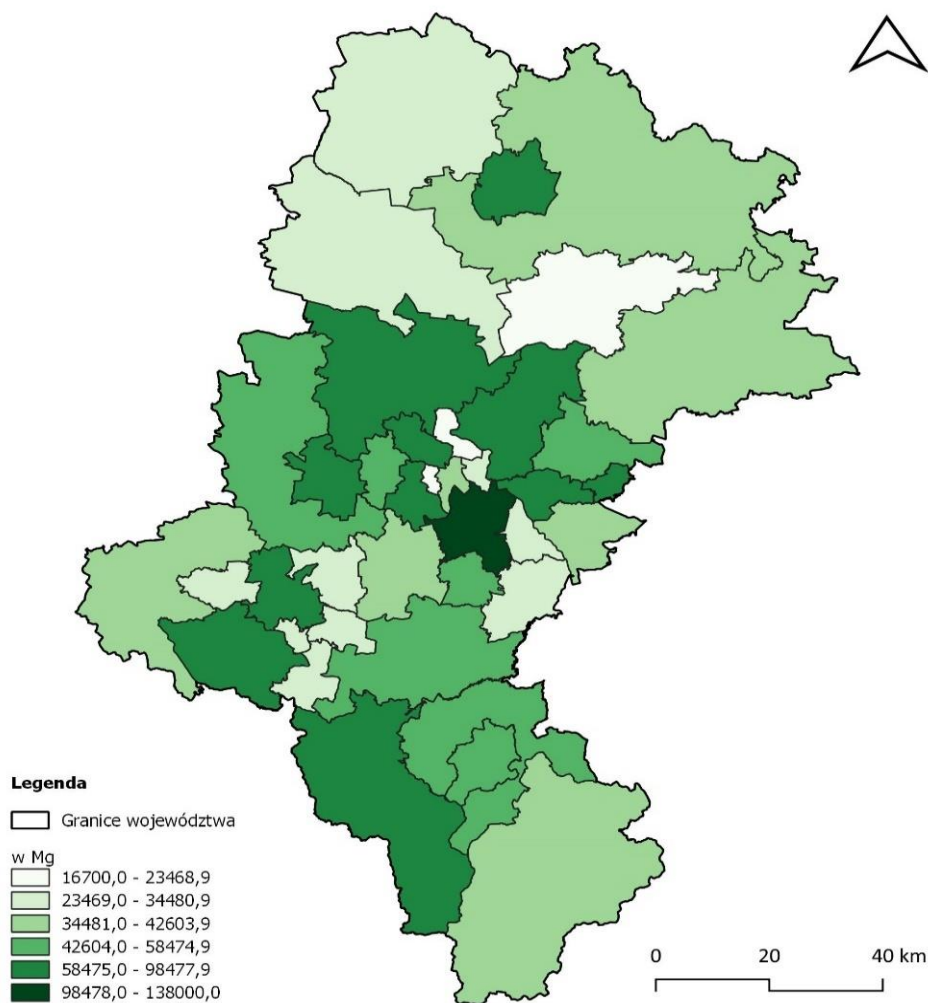
Na Ryc. 13 przedstawiono ilości wytworzonych odpadów komunalnych w podziale na poszczególne powiaty. W 2019 r. najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytworzono na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego – ok. 463 kg/rok, drugi w kolejności był powiat m. Jaworzno – ok. 451 kg/rok⁹⁸.

⁹⁵ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁹⁶ Województwo Śląskie w liczbach⁹, opracowanie z 2021 r., Urząd Statystyczny w Katowicach

⁹⁷ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

⁹⁸ Opracowanie własne na podstawie GUS

Ryc. 13 Odpady komunalne wytworzone w 2019 r. w przekroju powiatowym⁹⁹

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2019 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 30 502,2 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem - 13 647,5 tys. Mg;
- poddano odzyskowi - w inny sposób - 12 698,9 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 427,7 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych - 2 386,5 tys. Mg¹⁰⁰.

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2019 r. wynosiła ok. 8,5 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 4,1 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 201,3 tys. Mg¹⁰¹.

⁹⁹ Opracowanie własne na podstawie GUS

¹⁰⁰ Opracowanie własne na podstawie GUS, kategoria: Stan i Ochrona Środowiska, grupa: Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) z wyłączeniem odpadów komunalnych. podgrupa: Odpady wytworzone w ciągu roku

¹⁰¹ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

Stan na 2020 r.

Odpady komunalne

W 2020 r. na obszarze województwa śląskiego zebrano ogółem 994,2 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 838,9 tys. Mg pochodziło z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 786,3 tys. Mg odpadów komunalnych¹⁰².

W zakresie gospodarowania odebranymi/zebranymi odpadami komunalnymi w 2020 r. odpady trafiały do:

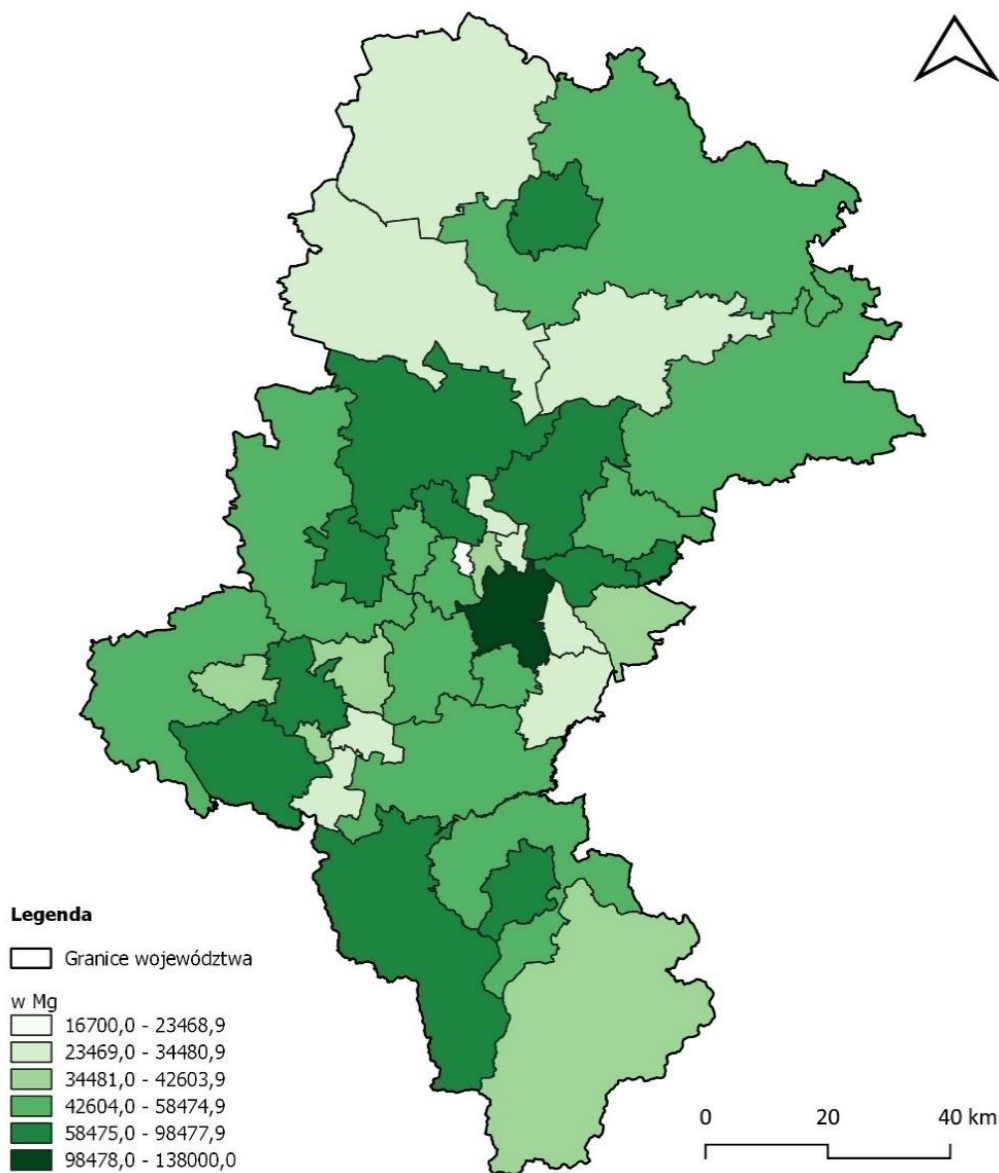
- recyklingu z wyłączeniem recyklingu organicznego – ok. 29,3% zebranych/odebranych;
- recyklingu organicznego – ok. 22% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów – z odzyskiem energii – ok. 0,3% zebranych/odebranych;
- termicznego przekształcania w spalarniach i/lub współspalarniach odpadów – bez odzysku energii – ok. 0,1% zebranych/odebranych;
- unieszkodliwiania z wyłączeniem składowania – ok. 0,5% zebranych/odebranych;
- składowania – ok. 4,8% zebranych/odebranych¹⁰³.

Na Ryc. 14 przedstawiono ilości wytworzonych odpadów komunalnych w powiatach. W 2020 r. najwięcej odpadów wytworzono na terenie powiatu tarnogórskiego – ok. 493 kg/rok, drugi w kolejności był powiat m. Katowice – ok. 482 kg/rok¹⁰⁴.

¹⁰² „Województwo Śląskie w liczbach”, opracowanie z 2022 r., Urząd Statystyczny w Katowicach

¹⁰³ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022

¹⁰⁴ Opracowanie własne na podstawie GUS

Ryc. 14 Odpady komunalne wytworzone w 2020 r. w przekroju powiatowym¹⁰⁵

Odpady inne niż odpady komunalne

W zakresie odpadów innych niż odpady komunalne w 2020 r. na terenie województwa wytworzono łącznie 27 616,6 tys. Mg, w tym:

- poddano odzyskowi razem - 14 072,5 tys. Mg;
- poddano odzyskowi - w inny sposób - 13 181,2 tys. Mg;
- unieszkodliwiono razem – 2 271,1 tys. Mg;
- unieszkodliwiono - składowano w obiektach własnych - 2 264,9 tys. Mg¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Opracowanie własne na podstawie GUS

¹⁰⁶ Opracowanie własne na podstawie GUS, kategoria: Stan i Ochrona Środowiska, grupa: Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) z wyłączeniem odpadów komunalnych. podgrupa: Odpady wytworzone w ciągu roku

W zakresie odpadów zawierających azbest masa odpadów wytworzonych w 2020 r. wynosiła ok. 10,0 tys. Mg. Unieszkodliwiono ok. 2,8 tys. Mg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia pozostało ok. 211,8 tys. Mg¹⁰⁷.

2.3.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 17 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Gospodarka odpadami (GO)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
<p>Cel strategiczny: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii</p>		
<p>Cel operacyjny: GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury</p>		
GO 1.1.	Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	JST
GO 1.2.	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2016 r. nie więcej niż 45%, w 2019 r. nie więcej niż 40%	JST
GO 1.3.	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych	JST
GO 1.4.	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	JST
GO 1.5.	Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	Podmioty odpowiedzialne
GO 1.6.	Promowanie, wykorzystanie i analiza środowiskowa technologii odzysku energii z odpadów (w tym osadów ściekowych)	Przedsiębiorstwa, jednostki naukowo badawcze (IChPW)
GO 1.7.	Opracowanie narzędzi i procedur formalno-prawnych do wprowadzania stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa („energia z odpadów”)	Przedsiębiorstwa, jednostki naukowo badawcze (IChPW)
<p>Cel operacyjny: GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania</p>		

¹⁰⁷ Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
GO 2.1.	Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych	Podmioty odpowiedzialne
GO 2.2.	Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie, do 2016 r. i w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych	Przedsiębiorstwa
GO 2.3.	Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok	JST, podmioty odpowiedzialne
GO 2.4.	Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”	JST
GO 2.5.	Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	Podmioty odpowiedzialne
Cel operacyjny: GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem		
GO 3.1.	Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014	Podmioty odpowiedzialne

2.3.2.1. Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

2.3.2.1.1.GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.

GO1.1 Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zobowiązane są do zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie i tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania w zakresie zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 17 instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych o statusie RIPOK. Moc przerobowa wspomnianych instalacji w sprawozdawanych latach była stała i wynosiła:

- w części mechanicznej ok. 1 168 tys. Mg/rok;
- w części biologicznej ok. 573 tys. Mg/rok.

W wskazanych latach ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych wynosiła:

- w 2017 r. - 954,2 tys. Mg;
- w 2018 r. - 957,7 tys. Mg.

Moce przerobowe instalacji były wystarczające do zagospodarowania wszystkich wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych na obszarze województwa śląskiego, w związku z czym, zadanie uznaje się za zrealizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Od września 2019 r. zniesiono regionalizację w zakresie przetwarzania odpadów. Instalacje komunalne (IK) zastąpiły RIPOK-i, przy czym została jednocześnie zmieniona definicja IK, która nie obejmowała już instalacji do przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych.

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 w raportowanych latach funkcjonowało 17 IK do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

W 2019 r. moc funkcjonujących instalacji była wystarczająca do przetworzenia odebranych zmieszanych odpadów komunalnych z terenu województwa i wynosiła:

- w części mechanicznej ok. 1 168,25 tys. Mg/rok;
- w części biologicznej ok. 572,9 tys. Mg/rok.

W 2020 r. zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022 w województwie funkcjonowało 17 instalacji komunalnych (MBP) przeznaczonych do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych o łącznej mocy przerobowej:

- w części mechanicznej ok. 1 168,25 tys. Mg/rok;
- w części biologicznej ok. 599,7 tys. Mg/rok.

W wskazanych latach ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych wynosiła:

- w 2019 r. - 984,4 tys. Mg;
- w 2020 r. - 972,6 tys. Mg.

Moce przerobowe instalacji były wystarczające do zagospodarowania wszystkich wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych na obszarze województwa śląskiego, w związku z czym, zadanie uznaje się za zrealizowane.

GO1.2 Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:

w 2016 r. nie więcej niż 45%,

w 2019 r. nie więcej niż 40%.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. poz. 2412) w latach 2017-2020 gminy były zobowiązane do osiągnięcia następujących poziomów:

- w 2017 r. – 45%;
- w 2018 r. – 40%;
- w 2019 r. – 40%
- w 2020 r. – 35%.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie ze Sprawozdaniem Marszałka Województwa Śląskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2017 r. 153 gminy osiągnęły wymagany poziom redukcji

masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, natomiast w 2018 r. wymagany poziom ograniczenia osiągnęło 158 gmin.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- działania edukacyjne – kampanie informacyjne, biuletyny informacyjne, ulotki dla mieszkańców;
- wdrażanie systemów kompostowników przydomowych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Częstochowa, Rybnik, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Będzin, Cieszyn, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Rydułtowy, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Kłobuck, Pilica, Skoczów, Toszek, Siewierz, Strumień, Żarki, Bobrowniki, Dębowiec, Gilowice, Godów, Kobiór, Konopiska, Krzyżanowice, Jejkowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Świerklany, Ujszoły, Suszec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie ze Sprawozdaniami Marszałka Województwa Śląskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi:

- w 2019 r. 155 gmin osiągnęło wymagany poziom redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, natomiast;
- w 2020 r. 156 gmin osiągnęło wymagany poziom redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją w latach 2019-2020 gminy prowadziły działania mające na celu ograniczenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie:

- działania edukacyjne – kampanie informacyjne, biuletyny informacyjne, ulotki dla mieszkańców;
- wdrażanie systemów kompostowników przydomowych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Rybnik, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Zabrze, Będzin, Cieszyn, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Rydułtowy, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Kłobuck, Pilica, Skoczów, Toszek, Siewierz, Strumień, Żarki, Bobrowniki, Dębowiec, Gilowice, Godów, Kobiór, Konopiska, Krzyżanowice, Jaworze, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Świerklany, Ujszoły, Suszec.

GO1.3 Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych gminy były zobowiązane do osiągnięcia następujących poziomów recyklingu i ponownego użycia:

- w 2017 r. – 20%;
- w 2018 r. – 30%;
- w 2019 r. – 40%;
- w 2020 r. – 50%.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W raportowanym okresie gminy dążyły do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów.

Zgodnie ze Sprawozdaniami Marszałka Województwa Śląskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi:

- w 2017 r. 166 gmin osiągnęło wymagany poziom;
- w 2018 r. 157 gmin osiągnęło wymagany poziom.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- edukacja mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła;
- rozbudowa systemów gospodarowania odpadami komunalnymi;
- optymalizacja procesu przetwarzania odpadów w celu poprawy efektywności odzysku odpadów i jakości strumienia;
- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji odpadów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Częstochowa, Będzin, Cieszyn, Knurów, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Kłobuck, Pilica, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Toszek, Żarki, Bobrowniki, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Godów, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rudnik, Suszec, Świerklany, Ujszoły.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z Sprawozdaniami Marszałka Województwa Śląskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi:

- w 2019 r. 129 gmin osiągnęło wymagany poziom;
- w 2020 r. 105 gmin osiągnęło wymagany poziom.

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, w ramach niniejszego zadania mającego na celu dążenie do osiągnięcia poziomów wskazanych w rozporządzeniu gminy przeprowadzały następujące działania:

- edukacja mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła;
- rozbudowa systemów gospodarowania odpadami komunalnymi;
- zapewnienie odpowiednich warunków do selektywnej zbiórki – udostępnianie mieszkańcom worków i pojemników do segregacji odpadów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Częstochowa, Będzin, Cieszyn, Knurów, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Blachownia, Kłobuck, Pilica, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Toszek, Żarki, Bobrowniki, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Godów, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rudnik, Suszec, Świerklany, Ujszoły.

GO1.4 Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.

Selektywne zbieranie oznacza zbieranie, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia określonego sposobu przetwarzania, uwzględnia tylko i wyłącznie rodzaje odpadów charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takim samym charakterem. W przypadku selektywnie zebranych odpadów komunalnych obowiązuje zakaz ich mieszania ze zmieszanyimi odpadami komunalnymi odbieranymi od właścicieli nieruchomości. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji wynika z nałożonego na gminy ustawowego obowiązku zapewnienia selektywnego zbierania odpadów tej frakcji zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Do intensyfikacji działań w ramach selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji przyczynia się również obowiązek osiągania wymaganych poziomów ograniczenia

masy odpadów komunalnych tej frakcji przekazywanych do składowania, wynikający z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Wszystkie gminy znajdujące się w województwie śląskim prowadzą selektywną zbiórkę odpadów. Większość z gmin osiągnęła wymagane poziomy ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie – dokładny stan w tym zakresie został opisany w zadaniu GO1.2.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- działania informacyjne i edukacyjne promujące i zachęcające do kompostowania odpadów;
- zakup kompostowników;
- odbiór bioodpadów z terenu nieruchomości.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Częstochowa, Rybnik, Bielsko-Biała, Bytom, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Żarki, Suszec, Rybnik, Będzin, Cieszyn, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Rydułtowy, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Pilica, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Toszek, Bobrowniki Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Lipowa, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Świerklany, Ujszoły.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Wszystkie gminy znajdujące się w województwie śląskim prowadzą selektywną zbiórkę odpadów. Większość z gmin osiągnęła wymagane poziomy ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie – dokładny stan w tym zakresie został opisany w zadaniu GO1.2.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- działania informacyjne i edukacyjne promujące i zachęcające do kompostowania odpadów;
- zakup kompostowników;
- odbiór bioodpadów z terenu nieruchomości.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Częstochowa, Rybnik, Bielsko-Biała, Bytom, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Żarki, Suszec, Rybnik, Będzin, Cieszyn, Łaziska Górne, Pyskowice, Racibórz, Rydułtowy, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Pilica, Przyrów, Siewierz, Skoczów, Strumień, Toszek, Bobrowniki, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Lipowa, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Świerklany, Ujszoły.

GO1.5 Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014.

Większość zadań wyznaczonych w PGO WŚ 2014 było zadaniami ciągłymi.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019¹⁰⁸ wskazano następujące zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi:

- budowa 3 nowych PSZOK;
- rozbudowa/modernizacja 2 PSZOK;
- budowa 1 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów;

¹⁰⁸ Opis realizacji zadania odnosi się do okresu sprawozdawanego w wskazanym Sprawozdaniu tj. 2017-2019

- rozbudowa/modernizacja 2 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów;
- budowa 2 instalacji do recyklingu odpadów;
- rozbudowa/modernizacja 1 instalacji do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
- rozbudowa/modernizacja 2 regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych;
- budowa 1 instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych;
- rozbudowa/modernizacja 1 składowiska odpadów komunalnych o statusie RIPOK;
- rozbudowa/modernizacja 1 innej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- rekultywacja 2 składowisk odpadów komunalnych;
- częściowa rekultywacja 1 składowiska odpadów komunalnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prawidłowe prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach;
- likwidacja „dzikich wysypisk”;
- wykonywanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi,
- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami;
- uzyskiwanie wymaganych poziomów selektywnego zbierania/odzysku;
- budowa PSZOK.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bielsko-Biała, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Częstochowa, Będzin, Cieszyn, Lubliniec, Pyskowice, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wojkowice, Blachownia, Skoczów, Strumień, Włodowice, Bobrowniki, Dębowiec, Godów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Kornowac, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Porąbka, Suszec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022¹⁰⁹ wskazano następujące zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi:

- budowa 9 nowych PSZOK;
- rozbudowa/modernizacja 8 PSZOK;
- rozbudowa/modernizacja 1 instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, dodatkowo 2 instalacje w trakcie rozbudowy/modernizacji;
- rozbudowa/modernizacja 4 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów;
- rozpoczęto rozbudowę/modernizację 1 instalacji do recyklingu odpadów;
- rozbudowa/modernizacja 1 instalacji do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
- rozbudowa/modernizacja 3 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych;
- rozbudowa/modernizacja 2 składowisk odpadów komunalnych;
- budowa 1 innej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- rekultywacja 10 składowisk odpadów komunalnych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- prawidłowe prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach;
- likwidacja „dzikich wysypisk”;
- wykonywanie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi;

¹⁰⁹ Opis realizacji zadania odnosi się do okresu sprawozdawanego w wskazanym Sprawozdaniu tj. 2020-2022

- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami;
- uzyskiwanie wymaganych poziomów selektywnego zbierania/odzysku;
- budowa PSZOK.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Będzin, Cieszyn, Lubliniec, Pyskowice, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wojkowice, Blachownia, Skoczów, Strumień, Włodowice, Bobrowniki, Dębowiec, Godów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Kornowac, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Porąbka, Bielsko-Biała, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Zabrze, Częstochowa, Suszec.

GO 1.6 Promowanie, wykorzystanie i analiza środowiskowa technologii odzysku energii z odpadów (w tym osadów ściekowych).

Zgodnie z definicją przedstawioną w ustawie o odpadach poprzez odzysk energii rozumie się termiczne przekształcanie odpadów w celu odzyskania energii. Termiczne przekształcanie, w celu odzysku energii dotyczy następujących grup odpadów:

- odpadów opakowaniowych;
- odpadów innych niż niebezpieczne;
- stałych odpadów komunalnych w spalarniach odpadów przeznaczonych do przetwarzania stałych odpadów komunalnych, których efektywność energetyczna jest co najmniej równa wartościom określonym w załączniku nr 1 do ustawy;
- odpadów, o których mowa w art. 163.

Procesem odzysku wskazanym w ustawie w zakresie termicznego przekształcania, w celu odzysku energii jest proces R1 - Wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii, wymieniony w załączniku nr 1 do ustawy.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W zakresie odzysku energii z odpadów w Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 wykazano realizację budowy 1 instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych prowadzoną przez Fortum Silesia S.A.

Masa odpadów selektywnie odebranych i zebranych przekazanych do termicznego przekształcenia z odzyskiem energii w 2017 r. wynosiła 0,3 tys. Mg, natomiast w 2018 r. ilość odpadów przekazanych do termicznego przekształcania zwiększyła się do 0,8 tys. Mg.

W zakresie komunalnych osadów ściekowych poddanych termicznemu przekształcaniu w 2017 r. do termicznego przekształcania przekazano 2 562,60 Mg, natomiast w 2018 r. 3 084,12 Mg¹¹⁰.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją IChPW w Zabrze w latach 2017-2018 realizował następujące działania/projekty:

- Municipal polygeneration system fired with biomass and waste (Polygen) (2016-2019);
- Wysokosprawna biorafineria wykorzystująca połączenie technologii HTL oraz FT, przekształcająca mokre i stałe organiczne odpady przemysłowe w biopaliwa drugiej generacji (Heat-to-Fuel) (2017-2021);
- Doskonalenie technologii zgazowania biomasy oraz odpadów w generatorze gazu GAZELA;
- EkoRDF – Innowacyjna technologia wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych dla elektrowni i elektrociepłowni – kluczowym elementem systemu gospodarki odpadami w Polsce (2015-2017);
- Efekty środowiskowe zgazowania zużytych podkładów kolejowych dla produkcji energii elektrycznej;

¹¹⁰ W Sprawozdaniu podano daną bez rozróżnienia czy stosowano odzysk energii.

- Ku zwiększeniu zastosowania odpadów komunalnych jako paliw w energetyce zawodowej (Waste to Energy) (2017-2019);
- Badania procesów współspalania mieszanki paliwa alternatywnego (wytworzonego w WPO Alba S.A. Wrocław) z biomasą w instalacji doświadczanej IChPW symulującej warunki pracy kotła ze złożem fluidalnym pęcherzykowym;
- Cost effective conversion of lignite and waste to liquid fuels (LIG2LIQ) (2018-2021);
- Ocena efektów środowiskowych zgazowania zużytych podkładów kolejowych dla produkcji energii elektrycznej.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Masa odpadów selektywnie odebranych i zebranych przekazanych do termicznego przekształcenia z odzyskiem energii w 2019 r. wynosiła 2,5 tys. Mg, natomiast w 2020 r. ilość odpadów przekazanych do termicznego przekształcania zwiększyła się do 2,7 tys. Mg.

W zakresie komunalnych osadów ściekowych do termicznego przekształcania w 2019 r. przekazano 1 798,16 Mg, natomiast w 2020 r. 2,35 Mg s.m.¹¹¹.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją IChPW w Zabrze w latach 2019-2020 realizował następujące działania/projekty:

- Cost effective conversion of lignite and waste to liquid fuels (LIG2LIQ) (2018-2021);
- Municipal polygeneration system fired with biomass and waste (Polygen) (2016-2019);
- Wysokosprawna biorafineria wykorzystująca połączenie technologii HTL oraz FT, przekształcająca mokre i stałe organiczne odpady przemysłowe w biopaliwa drugiej generacji (Heat-to-Fuel) (2017-2021);
- Ku zwiększeniu zastosowania odpadów komunalnych jako paliw w energetyce zawodowej (Waste to Energy) (2017-2019);
- Eksperymentalna weryfikacja możliwości zgazowania RDF w reaktorze z cyrkulującym złożem fluidalnym w celu produkcji gazu procesowego dla kotła wodnego EC Gorlice Sp. z o.o.;
- Wykonanie badań laboratoryjnych właściwości fizykochemicznych RDF, a także pomiarów składu gazu procesowego oraz spalin generowanych podczas pracy instalacji zgazowania RDF;
- Doskonalenie technologii zgazowania biomasy oraz odpadów w reaktorach ze złożem stałym i ze złożem fluidalnym (GAZELA, IZPS, IZOP);
- Odzysk energii z odpadów – doskonalenie technologii oczyszczania spalin.

GO 1.7 Opracowanie narzędzi i procedur formalno-prawnych do wprowadzania stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa („energia z odpadów”).

Wprowadzanie stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa jest szansą na wykorzystanie energii zawartej w odpadach. Ich potencjał daje wymierne efekty ekonomiczne i ekologiczne. W celu określenia jednolitych standardów jakościowych opracowane zostały polskie normy. Opracowanie kolejnych narzędzi i procedur formalno-prawnych może zwiększyć możliwość wykorzystania paliw alternatywnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją IChPW w Zabrze w latach 2017-2018 realizował następujące działania/projekty:

- Uzupełnienie memorandum pt. „Technologie pirolizy i zgazowania sposobem na zwiększenie efektywności i wykorzystania niskojakościowych nośników energii w postaci pre-RDF'u, mułów razem z miałami węglowymi”;

¹¹¹ W Sprawozdaniu podano daną bez rozróżnienia czy stosowano odzysk energii.

- Monitorowanie uregulowań prawnych krajowych i wspólnotowych oraz działania wspierające samorządy oraz przemysł w zakresie ochrony środowiska;
- Wykonanie studium analizy potencjału Tonsmeier i Veolii w obszarze podaży i możliwości zagospodarowania frakcji energetycznej odpadów komunalnych i przemysłowych oraz wypracowanie wariantowych koncepcji rozwiązań z określeniem lokalizacji i analizami opłacalności;
- Opracowanie opinii dotyczącej możliwości energetycznego wykorzystania odpadów o kodzie 07 02 08* oraz odpadów innych niż niebezpieczne generowanych w Kronospan HPL Pustków;
- Analiza rynku RDF i uwarunkowań prawno-administracyjnych jego wykorzystania w istniejących kotłach energetycznych Tauron Wytwarzanie S.A. – lokalizacje Jaworzno II i Siersza;
- Monitorowanie uregulowań prawnych krajowych i wspólnotowych oraz działania wspierające samorządy oraz przemysł w zakresie ochrony środowiska;
- Analiza warunków formalno-prawnych zgazowania RDF i wprowadzenia otrzymanego gazu do kotła energetycznego;
- Analiza rynku RDF i uwarunkowań prawno-administracyjnych jego wykorzystania w istniejących kotłach energetycznych Tauron Wytwarzanie S.A. – lokalizacje Jaworzno II i Siersza. Etap I: Analiza rynku RDF w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem śląska i małopolski;
- Wykonanie weryfikacji studium wykonalności budowy na terenie kotłowni PEC Lubań Sp. z o.o. instalacji do spalania paliwa RDF pod kątem przyjętych założeń, wyników i rekomendacji;
- Rynek paliw alternatywnych w Polsce w kontekście transgranicznego przemieszczania odpadów.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją IChPW w Zabrze w latach 2019-2020 realizował następujące działania/projekty:

- Rynek paliw alternatywnych w Polsce – wytwarzanie i przetwarzanie na cele energetyczne;
- Ocena zastosowanej technologii w ciepłowni na biomasę i paliwo alternatywne w instalacji projektowanej przez Beskid Żywiec Sp. z o.o. z Żywca w świetle obowiązujących przepisów prawa oraz ocena projektowanych instalacji pod kątem wykorzystania procesów i metod, które zostały skutecznie zastosowane w skali przemysłowej;
- Karta informacyjna przedsięwzięcia polegającego na modernizacji EC Gorlice poprzez budowę instalacji zgazowania RDF dla istniejącego bloku parowego;
- Analiza i wniosku dla raportu o oddziaływaniu na środowisko opracowanego dla przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa ciepłowni w Zamościu w oparciu o gospodarkę obiegu zamkniętego”.

2.3.2.1.2. GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania

GO2.1 Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Procedury postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi oraz ich selektywna zbiórka wynika z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

Selektywna zbiórka wraz z właściwą klasyfikacją odpadów medycznych i weterynaryjnych jest kluczowa w aspekcie wyboru metody unieszkodliwiania.

Miejsca świadczenia usług medycznych bądź weterynaryjnych mają obowiązek magazynowania odpadów w sposób selektywny w specjalistycznych pojemnikach zgodnie z wewnętrznymi

regulaminami uwzględniającymi ww. regulacje prawne. Podmioty wytwarzające odpady medyczne mają obowiązek prowadzenia ewidencji wytworzonych odpadów.

Głównym sposobem unieszkodliwiania dla zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych jest proces D10 – unieszkodliwienie przez termiczne przekształcanie.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na terenie województwa funkcjonowały 3 spalarnie, w których przetwarzano odpady medyczne i weterynaryjne o łącznej mocy przerobowej ok. 55 tys. Mg/rok, w tym 2 przekształcające wyłącznie odpady medyczne i weterynaryjne.

W 2017 r. wytworzono:

- 7 016,45 Mg odpadów medycznych;
- 67,36 Mg odpadów weterynaryjnych.

W 2018 r. wytworzono:

- 8 219,77 Mg odpadów medycznych;
- 55,98 Mg odpadów weterynaryjnych.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, PSZOK zobowiązany jest do odbioru przeterminowanych leków, co przyczynia się do podniesienia efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- zapewnienie i obsługę pojemników na przeterminowane lekarstwa i odpady medyczne w aptekach oraz przychodniach;
- edukacja w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Siemianowice Śląskie, Cieszyn, Łaziska Górne, Tarnowskie Góry, Ustroń, Blachownia, Strumień, Bobrowniki, Dębowiec, Kornowac, Krzyżanowice, Miedźna, Poczesna, Suszec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na terenie województwa funkcjonowały 3 spalarnie, w których przetwarzano odpady medyczne i weterynaryjne o łącznej mocy przerobowej ok. 55 tys. Mg/rok, w tym 2 przekształcające wyłącznie odpady medyczne i weterynaryjne.

W 2019 r. wytworzono:

- 2 617,48 Mg odpadów medycznych;
- 50,59 Mg odpadów weterynaryjnych.

W 2020 r. wytworzono:

- 10 573,44 Mg odpadów medycznych;
- 52,97 Mg odpadów weterynaryjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach PSZOK zobowiązany jest do odbioru przeterminowanych leków, co przyczynia się do podniesienia efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- zapewnienie i obsługę pojemników na przeterminowane lekarstwa i odpady medyczne w aptekach oraz przychodniach;
- edukacja w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Siemianowice Śląskie, Cieszyn, Łaziska Górne, Tarnowskie Góry, Ustroń, Blachownia, Strumień, Bobrowniki, Dębowiec, Kornowac, Krzyżanowice, Miedźna, Poczesna, Suszec.

GO2.2 Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie, do 2016 r. i w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów przerośnych w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przerośnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie rocznych poziomów zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów przerośnych (Dz. U. Nr 215, poz. 1671) zostały ustalone roczne poziomy zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów przerośnych do osiągnięcia w 2016 r. i w kolejnych latach wynosił on 45%.

Informacje w zakresie postępowania i obowiązków związanych z zużytymi bateriami i akumulatorami zostały ujęte w ustawie z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1113 z późn. zm.).

Głównym działaniem zapobiegającym powstawaniu zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów jest stosowanie urządzeń o przedłużonym czasie eksploatacji i lepszej jakości. Do zwiększenia poziomu zbierania zużytych baterii i urządzeń przyczynia się również możliwość selektywnego zbierania ww. urządzeń za pośrednictwem PSZOK.

Wykaz miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub akumulatory, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach, udostępniany jest przez marszałka województwa. Na podstawie aktualnego wykazu¹¹² na terenie województwa śląskiego funkcjonuje:

- 10 punktów zbierania zużytych baterii i akumulatorów;
- 777 miejsc odbioru zużytych baterii i akumulatorów.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 w 2017 r. na obszarze województwa funkcjonowało:

- 6 instalacji do odzysku zużytych baterii i akumulatorów o łącznej mocy przerobowej ok. 247,47 tys. Mg/rok (w tym 4 instalacje recyklingu, o łącznej mocy przerobowej ok. 244 tys. Mg/rok);
- 1 instalacja unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów o mocy przerobowej ok. 10 tys. Mg/rok.

W 2018 r. na obszarze województwa funkcjonowało:

- 8 instalacji do odzysku zużytych baterii i akumulatorów funkcjonujących o łącznej mocy przerobowej ok. 210,83 tys. Mg/rok (w tym 6 instalacji recyklingu, których łączna moc przerobowa wynosiła ok. 207,41 tys. Mg/rok);
- 2 instalacje unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów o mocy przerobowej ok. 55 tys. Mg/rok.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 oraz za lata 2020-2022 w 2019 r. na obszarze województwa funkcjonowała:

- 1 instalacja do odzysku zużytych baterii i akumulatorów o mocy przerobowej ok. 100,00 tys. Mg/rok, będącą jednocześnie instalacją recyklingu.

W 2020 r. na obszarze województwa funkcjonowały:

- 3 instalacje do recyklingu zużytych baterii i akumulatorów o łącznej mocy przerobowej ok. 172 tys. Mg/ rok, będące jednocześnie instalacjami do odzysku.

¹¹² Dane pozyskane z wykazu miejsc odbioru i zbierania udostępnionym na stronie BIP Urzędu Samorządu Województwa Śląskiego

GO2.3 Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok.

Selektywne zbieranie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego reguluje ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1622 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Odpady komunalne w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego mogą zostać przekazane do PSZOK.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 na terenie województwa śląskiego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny został:

- w 2017 r.:
 - zebrany 15 966,72 Mg;
 - poddany odzyskowi 8 483,00 Mg;
 - unieszkodliwiony 58,02 Mg.
- w 2018 r.:
 - zebrano 13 235,16 Mg;
 - poddano odzyskowi 3 576,49 Mg;
 - unieszkodliwiono 35,77 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W zakresie instalacji do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie województwa funkcjonowało:

- w 2017 r.:
 - 14 zakładów przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 409,19 tys. Mg/rok;
 - 13 zakładów recyklingu/odzysku o łącznej mocy przerobowej 109,19 tys. Mg/rok;
 - 1 instalacja do unieszkodliwiania o mocy przerobowej 300,00 tys. Mg.
- w 2018 r.:
 - 13 zakładów przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 374,48 tys. Mg/rok;
 - 12 zakładów recyklingu/odzysku o łącznej mocy przerobowej 74,48 tys. Mg/rok;
 - 1 instalacja do unieszkodliwiania o mocy przerobowej 300,00 tys. Mg.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- odbiór zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego o większych gabarytach z terenów nieruchomości;
- zapewnianie mieszkańcom możliwości oddania elektroodpadów do PSZOK;
- organizowanie zbiórek elektroodpadów w szkołach;
- akcje edukacyjne i informacyjne zachęcające do selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Częstochowa, Żarki, Łaziska Górne, Pyskowice, Rydułtowy, Ustroń, Blachownia, Strumień, Bobrowniki, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Jaworze, Kornowac, Krzyżanowice, Lipowa, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Psary.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 oraz za lata 2020-2022 na terenie województwa śląskiego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny został:

- w 2019 r:
 - zebrany 10 332,98 Mg;
 - poddany odzyskowi 1 935,26 Mg;
 - unieszkodliwieniu 19,80 Mg.
- w 2020 r:
 - zebrany 19 900,24 Mg;
 - poddano odzyskowi 12 285,23 Mg;
 - unieszkodliwiono 7,76 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W zakresie instalacji do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie województwa funkcjonowało¹¹³:

- w 2019 r.
 - 7 zakładów przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 28,19 tys. Mg/rok;
- w 2020 r.
 - 11 zakładów przetwarzania o łącznej mocy przerobowej 58,96 tys. Mg/rok.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- odbiór zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego o większych gabarytach z terenów nieruchomości;
- zapewnianie mieszkańcom możliwości oddania elektroodpadów do PSZOK;
- organizowanie zbiórek elektroodpadów w szkołach;
- kampanie edukacyjne i informacyjne zachęcające do selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Częstochowa, Żarki, Łaziska Górne, Pyskowice, Rydułtowy, Ustroń, Blachownia, Strumień, Bobrowniki, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Jaworze, Kornowac, Krzyżanowice, Lipowa, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Psary.

GO2.4 Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”.

Nadrzędnym celem „Programu usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” jest intensyfikacja działań związanych z oczyszczeniem terenu województwa z azbestu.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 na terenie województwa śląskiego w 2017 r.:

- wytworzono 10 227,95 Mg;
- unieszkodliwiono 4 516,14 Mg;
- pozostało do unieszkodliwienia 176 617,62 Mg odpadów zawierających azbest.

W 2018 r. na terenie województwa śląskiego:

- wytworzono 9 843,95 Mg;
- unieszkodliwiono 6 466,62 Mg;
- pozostało do unieszkodliwienia 182 515,24 Mg odpadów zawierających azbest.

¹¹³ W Sprawozdaniu wykorzystano dane z BDO, które mogą być niekompletne

Odpady zawierające azbest zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi unieszkodliwiano w procesie D5 - składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany.

W latach 2017-2018 na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych było 6 instalacji do unieszkodliwiania azbestu. Pozostała pojemność składowisk/kwater odpadów przyjmujących azbest na koniec 2018 r. wynosiła 217 535 m³.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- udzielanie dofinansowań do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest oraz do wymiany pokryć dachowych;
- odbieranie azbestu z nieruchomości;
- inwentaryzowanie wyrobów zawierających azbest;
- realizowanie założeń gminnych Programów usuwania wyrobów zawierających azbest – głównie poprzez demontaż materiałów zawierających azbest z dachów/elewacji budynków zlokalizowanych na terenie gminy oraz utylizację otrzymanego po demontażu azbestu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Częstochowa, Gliwice, Racibórz, Rybnik, Będzin, Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wisła, Wojkowice, Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Koniecpol, Krzanowice, Pilica, Siewierz, Skoczów, Strumień, Szczekociny, Toszek, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Jasienica, Jaworze Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lyski, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rędziny, Rudnik, Suszec, Świerklany, Ujszoły, Żarnowiec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 i za lata 2020-2022 na terenie województwa śląskiego:

- w 2019 r.:
 - wytworzono 8 457,06 Mg;
 - unieszkodliwiono 4 113,80 Mg;
 - pozostało do unieszkodliwienia 201 327,33 Mg odpadów zawierających azbest.
- w 2020 r.:
 - wytworzono 10 025,91 Mg;
 - unieszkodliwiono 2 766,70 Mg;
 - pozostało do unieszkodliwienia 211 758,26 Mg odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające azbest zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi unieszkodliwiano w procesie D5 - składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany.

W latach 2019-2020 na terenie województwa śląskiego zidentyfikowano 5 instalacji do unieszkodliwiania azbestu. Pozostała pojemność składowisk/kwater odpadów przyjmujących azbest na koniec 2020 r. wynosiła 209 155 m³.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- udzielanie dofinansowań do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest oraz do wymiany pokryć dachowych;
- odbieranie azbestu z nieruchomości;
- inwentaryzowanie wyrobów zawierających azbest;
- realizowanie założeń gminnych Programów usuwania wyrobów zawierających azbest - inwestycje polegały głównie na demontażu materiałów zawierających azbest z dachów/elewacji budynków mieszkalnych bądź gospodarczych zlokalizowanych na terenach gmin wraz z utylizacją azbestu.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bielsko-Biała, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Tychy, Częstochowa, Gliwice, Racibórz, Rybnik, Będzin, Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Racibórz, Sławków, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Wisła, Wojkowice Blachownia, Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Koniecpol, Krzanowice, Pilica, Siewierz, Skoczów, Strumień, Szczekociny, Toszek, Żarki, Bobrowniki, Boronów, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Krzyżanowice, Lelów, Lipowa, Lyski, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Nędza, Ornontowice, Poczesna, Porąbka, Psary, Rędziny, Rudnik, Suszec, Świerklany, Ujsoły, Żarnowiec.

GO2.5 Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014.

W ramach PGO WŚ 2014 zostały wyznaczone 23 zadania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Znaczna część zadań została zrealizowana w latach poprzednich, pozostałe z zadań są zadaniami ciągłymi.

Zgodnie z Sprawozdaniem z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019 oraz 2020-2022 WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole:

- organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE;
- instalacji do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;
- punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu pojazdów;
- podmiotów wytwarzających odpady medyczne oraz spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. zostało skontrolowanych:

- 17 zakładów przetwarzania ZSEE - wydano 8 zarządzeń pokontrolnych, udzielono 4 pouczeń i wymierzono jedną karę pieniężną;
- 23 stacje demontażu pojazdów - wydano 7 zarządzeń pokontrolnych, udzielono 8 pouczeń oraz wystawiono 5 mandatów, wszczęto jedno postępowanie administracyjne, a także skierowano 5 wystąpień do innych organów;
- 2 podmioty wytwarzające odpady medyczne - wydano 2 zarządzenia pokontrolne, udzielono 3 pouczeń oraz wystawiono 1 mandat. W jednym przypadku zidentyfikowano unieszkodliwianie zakaźnych odpadów medycznych poza obszarem województwa na którym zostały utworzone;
- 1 instalację do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych – wydano 1 zarządzenie pokontrolne.

W 2018 r. przeprowadzono:

- 20 kontroli, w tym organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE, w tym: 15 zakładów przetwarzania ZSEE, 1 przetwarzającego ZSEE, 2 wprowadzających ZSEE, 2 zbierających ZSEE – wynikiem było wydanie 11 zarządzeń pokontrolnych, w 16 przypadkach zastosowano postępowanie mandatowe, w 15 przypadkach udzielono pouczeń oraz wydano 6 decyzji o karach pieniężnych;
- 3 kontrole instalacji do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;
- 24 kontrole stacji demontażu pojazdów - w 12 kontrolach stwierdzono nieprawidłowości, wystawiono 5 mandatów, udzielono 12 pouczeń, wydano 12 zarządzeń pokontrolnych oraz 3 decyzje o karach pieniężnych, wystosowano 3 wystąpienia;
- 4 kontrole przedsiębiorców, którzy wystąpili z wnioskiem o uzyskanie pozwolenia na prowadzenie stacji demontażu pojazdów – 3 z nich uzyskało decyzję bezpośrednio po kontroli;
- 3 kontrole podmiotów nie umieszczonych w wykazie Marszałka Województwa, a podejrzanych o prowadzenie demontażu pojazdów - w 2 przypadkach stwierdzono prowadzenie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji poza instalacjami, bez wymaganych uregulowań prawnych; wydano stosowne zarządzenia pokontrolne oraz wszczęto postępowanie

administracyjne w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, wystosowano także 6 wystąpień do innych organów.

Izba Administracji Skarbowej w Katowicach, przeprowadziła następujące kontrole:

- w 2017 r.: 13 kontroli organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE (zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny);
- w 2018 r.: 6 kontroli organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE (zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny) oraz 2 kontrole punktów zbierania pojazdów /stacji demontażu pojazdów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- przyjmowanie odpadów niebezpiecznych w PSZOK;
- prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi;
- organizowaniu zbiórek odpadów niebezpiecznych w tym środków ochrony roślin, materiałów chemicznych oraz pozostałości po chemikaliach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Ruda Śląska, Zabrze, Częstochowa, Rybnik, Będzin, Pyskowitz, Ustroń, Blachownia, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Dębowice, Jaworze, Miedźna, Miedźno, Ornontowice, Poczesna, Suszec.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. przeprowadzono:

- 24 kontrole podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE, w tym: 15 dotyczyło podmiotów przetwarzających ZSEE; wydano 12 zarządzeń, 5 mandatów, 12 pouczeń, 2 wystąpienia, 6 decyzji karnych;
- 7 kontroli podmiotów prowadzących instalacje do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów w tym prowadzących nielegalne przetwarzanie - wydano 5 pouczeń, 1 mandat, 2 zarządzenia, 2 wystąpienia, 2 decyzje;
- 13 kontroli podmiotów prowadzących stacje demontażu pojazdów, w tym 8 legalnych stacji demontażu pojazdów, 3 nielegalne demontaże, 1 strzępiarkę i 1 podmiot zbierający pojazdy wycofane z eksploatacji - wydano 13 decyzji karnych, 3 decyzje wstrzymujące działalność, 7 zarządzeń pokontrolnych, 11 wystąpień, 8 pouczeń, 4 mandaty, 1 wniosek do organów ścigania;
- 2 kontrole szpitali - wydano 2 zarządzenia, 3 pouczenia, 2 wystąpienia;
- 1 kontrolę spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Izba Administracji Skarbowej w Katowicach, przeprowadziła następujące kontrole:

- w 2019 r.: 3 kontrole organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz instalacji do przetwarzania ZSEE.

W 2020 r. przeprowadzono:

- 13 kontroli instalacji do przetwarzania ZSEE;
- 3 kontrole zakładów zbierających ZSEE;
- 5 kontroli instalacji do przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;
- 12 kontroli stacji demontażu pojazdów;
- 3 kontrole przedsiębiorców;
- 9 kontroli podmiotów nie umieszczonych w wykazie marszałka województwa, a podejrzanych o prowadzenie demontażu pojazdów, 1 strzępiarki;
- 6 kontroli podmiotów wytwarzających odpady medyczne, w tym 2 spalarnie odpadów medycznych.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy realizowały zadanie poprzez:

- przyjmowanie odpadów niebezpiecznych w PSZOK;
- prowadzeniu kampanii informacyjnych w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi;
- organizowanie zbiórek odpadów niebezpiecznych w tym środków ochrony roślin, materiałów chemicznych oraz pozostałości po chemikaliach.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania takie prowadziły gminy: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Ruda Śląska, Zabrze, Częstochowa, Rybnik, Będzin, Pyskowice, Ustroń, Blachownia, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Dębowiec, Jaworze, Miedźna, Miedźno, Ornontowice, Poczesna, Suszec.

2.3.2.1.3.GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

GO3.1 Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014.

W ramach PGO WŚ 2014 zostało wyznaczonych 13 zadań w zakresie gospodarki odpadami z sektora przemysłowego. Znaczna część zadań została zrealizowana w latach poprzednich, pozostałe z zadań są zadaniami realizowanymi na bieżąco.

Jako zadanie ciągłe Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska aktualizują spis zamkniętych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Obiekty te nie zmieniały się przez okres 2017-2019 i obejmowały:

- Składowisko odpadów pogórnich „Waleska” w Łaziskach Górnych, ul. Wyrka, ul. M. Waleska;
- Obiekt Unieszkodliwiania Odpadów Wydobywczych "Borynia - Jar - Zbiornik 6a" w Świerklanach, ul. Stawowa 4;
- Obiekt Unieszkodliwiania Odpadów Wydobywczych "Pochwacie" w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Rybnicka 6;
- Obiekt Unieszkodliwiania Odpadów Wydobywczych "Kościelniok" zachodnia strona w Pawłowicach, ul. Orla;
- Hałda pogórnicza w Bytomiu, na wschód od Miechowic;
- Hałda poflotacyjna w Bytomiu, ul. Jana Nowaka-Jeziorańskiego;
- Hałda poflotacyjna w Bytomiu, ul. Siemianowicka;
- Hałda poflotacyjna w Bytomiu, ul. Siemianowicka.

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach przeprowadziła 1 kontrolę w zakresie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w 2017 r. - skontrolowano Centralne Składowisko Odpadów Górniczych w Knurowie zarządzane przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. KWK Budryk. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

WIOŚ w Katowicach prowadził następujące działania kontrolne w zakresie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych:

- w 2017 r. nie przeprowadzano kontroli w ww. zakresie;
- w 2018 r. skontrolowano jeden zamknięty obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych i wydano 1 zarządzenie.

W latach 2017-2018 WIOŚ prowadził monitoring i kontrolę prawidłowego postępowania z odpadami, zadanie jest realizowane jako ciągłe.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W latach 2020-2022 WIOŚ prowadził monitoring i kontrolę prawidłowego postępowania z odpadami:

- w 2019 r. skontrolowano jeden zamykany obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych i wydano 1 pouczenie i 1 zarządzenie;
- w 2020 r. WIOŚ skontrolował 1 obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w fazie zamknięcia, w czasie kontroli udzielono pouczenia.

2.3.3. Podsumowanie

Dla Gospodarki odpadami (GO) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

Obszar związany z gospodarką odpadami był realizowany w ramach 3 celów operacyjnych obejmujących 13 zadań:

- GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury;
- GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania;
- GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 13 zadań.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 13 zadań.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że przedstawione cele operacyjne były realizowane, co wskazuje na dobrą tendencję zmian.

2.4. OCHRONA PRZYRODY (OP)

2.4.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

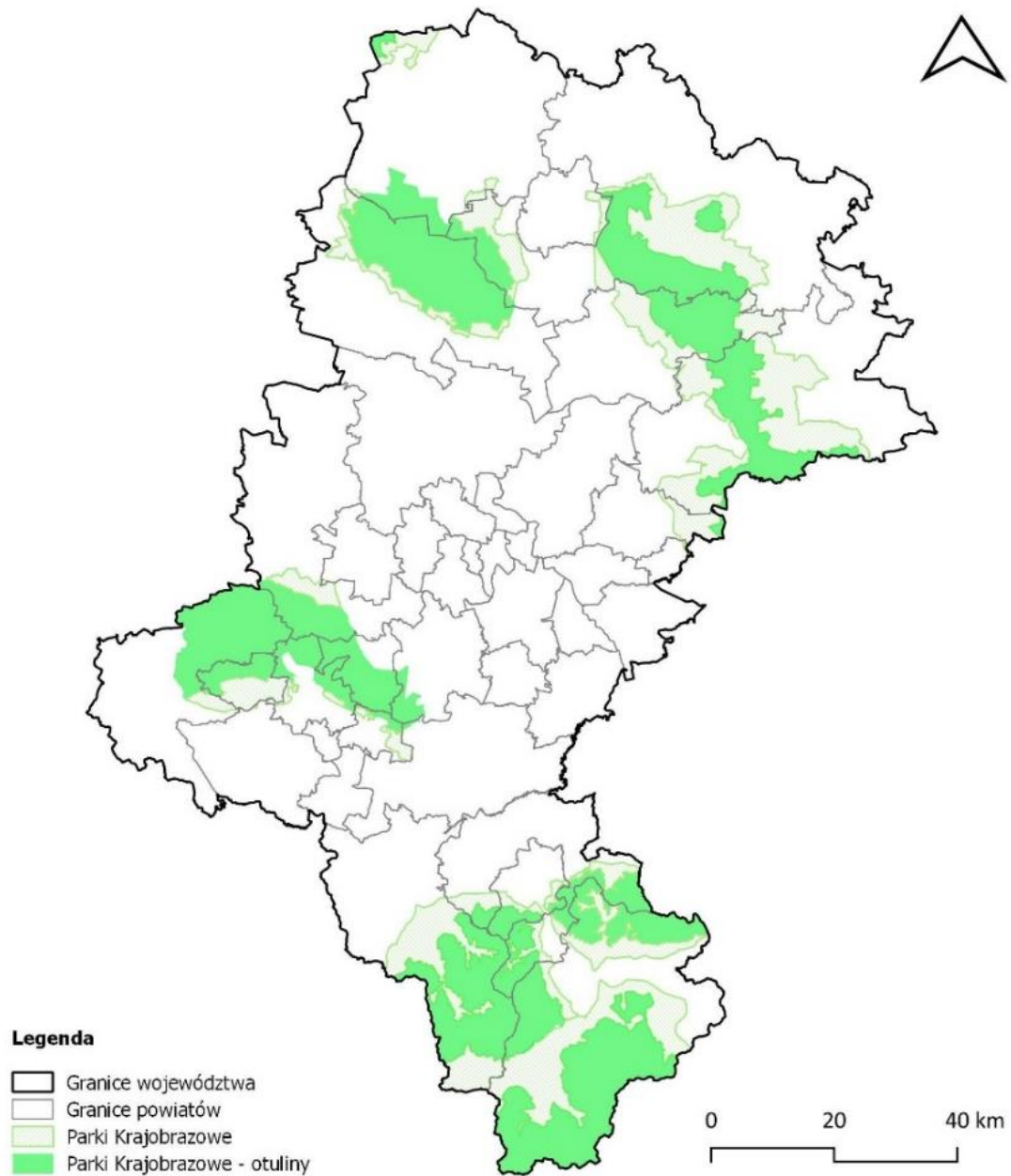
Na terenie województwa śląskiego obszary chronione zajmują powierzchnię 272 865,45 ha co stanowi ponad 22% powierzchni całego województwa. Najcenniejsze przyrodniczo obszary zlokalizowane są w południowej części województwa, dlatego też większość form ochrony przyrody (szczególnie obszary Natura 2000) znajduje się w tym rejonie.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez GDOŚ, na terenie województwa spotykamy następujące formy ochrony przyrody:

- 8 parków krajobrazowych;
- 66 rezerwatów;
- 15 obszarów chronionego krajobrazu;
- 47 obszarów Natura 2000;
- 16 stanowisk dokumentacyjnych;

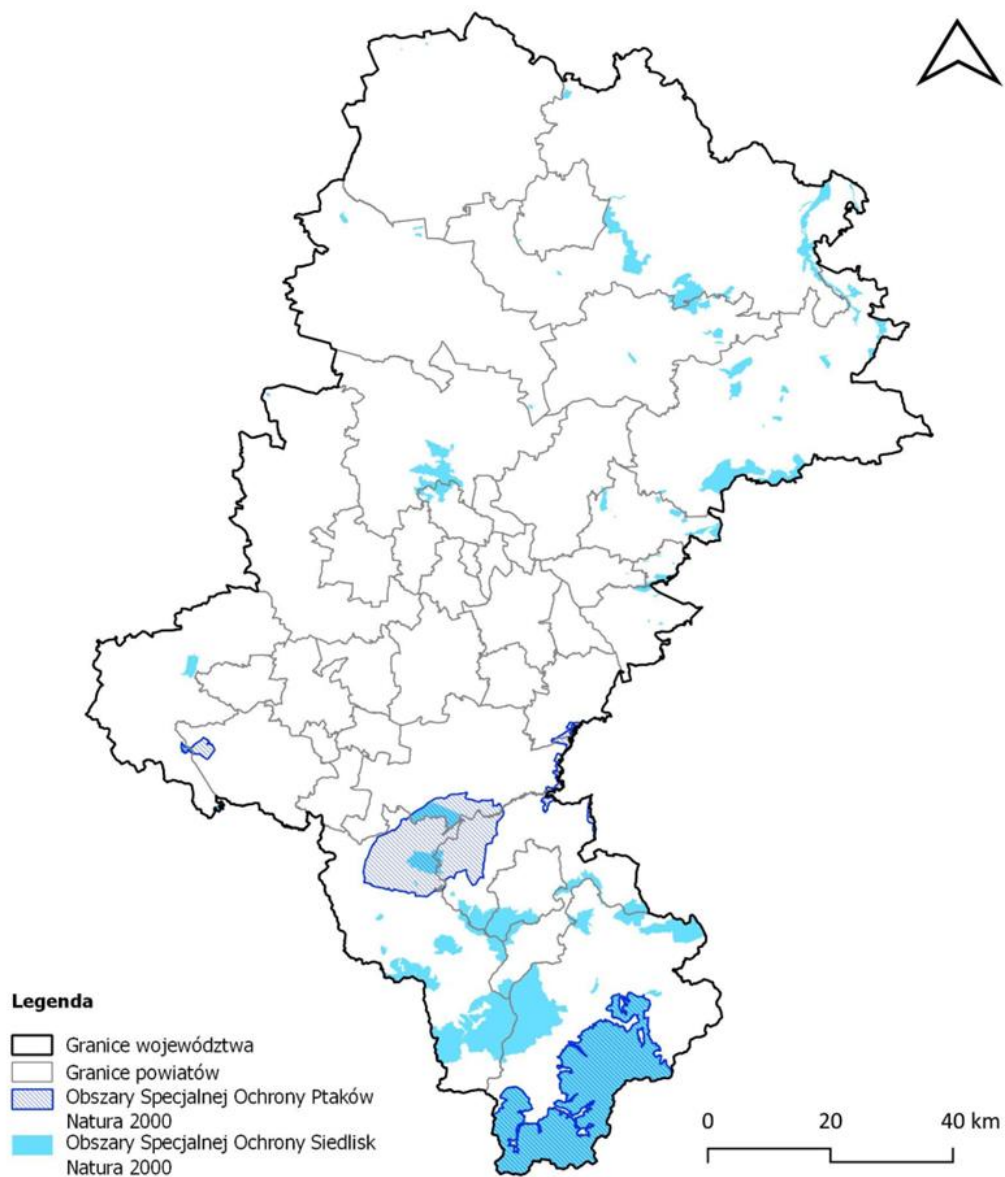
- 95 użytków ekologicznych;
- 28 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- 1465 pomników przyrody.

Rozmieszczenie poszczególnych form ochrony przyrody zostało zobrazowane na poniższych rycinach.

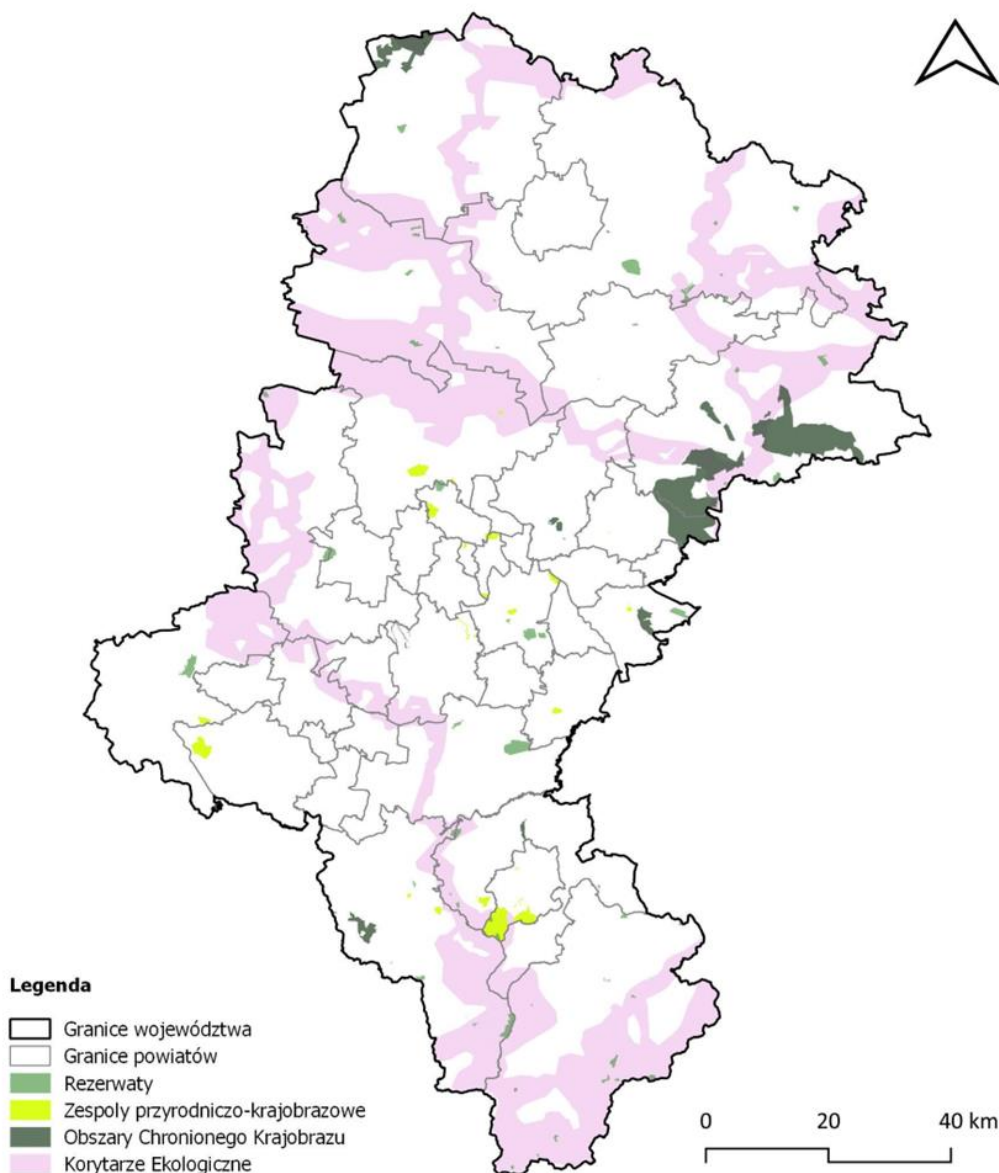
Ryc. 15 Rozmieszczenie parków krajobrazowych wraz z otulinami na terenie województwa śląskiego¹¹⁴

¹¹⁴ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

Ryc. 16 Rozmieszczenie obszarów Natura 2000 na terenie województwa śląskiego¹¹⁵

¹¹⁵ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

Ryc. 17 Rozmieszczenie obszarów chronionych (bez parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000) oraz korytarzy ekologicznych na terenie województwa śląskiego¹¹⁶

Na terenie województwa powierzchnia lasów wynosi 396 633,32 ha¹¹⁷ i zajmuje ok. 32% powierzchni regionu. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która zajmuje zdecydowanie największe powierzchnie leśne. Wśród pozostałych gatunków drzew tworzących ekosystemom leśnym należy wymienić buka i świerka jednak ich udział jest ok. 4,5 razy mniejszy niż sosny¹¹⁸.

Stan na 2017 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2017 r. wynosiła 271803,48 ha i zmniejszyła się o 68,22 ha w stosunku do 2016 r. Powierzchnia użytków ekologicznych i stanowisk dokumentacyjnych wzrosła w raportowanym okresie w porównaniu do roku

¹¹⁶ <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

¹¹⁷ GUS stan na 2022 rok

¹¹⁸ GUS stan na 2022 rok

poprzedniego odpowiednio o 2,86 ha i 5,78 ha. Powierzchnia lasów w 2017 r. wzrosła o 769,11 ha w stosunku do 2016 r. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w 2017 r. o 839,22 ha w stosunku do 2016 r. W raportowanym roku nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych, powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu oraz powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków w stosunku do roku poprzedniego. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych wraz z porównaniem ich do wartości z 2016 r.

Tabela 18 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2017 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego¹¹⁹

Oceniana wartość	2016 r.	2017 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	271 871,70	271 803,48	Zmniejszenie powierzchni o 68,22 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 426,40	4 426,35	Zmniejszenie powierzchni o 0,05 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,30	36 987,3	Bez zmian
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 128,30	1 131,16	Zwiększenie powierzchni o 2,86 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	19	24,78	Zwiększenie powierzchni o 5,78 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 601,80	4 524,92	Zmniejszenie powierzchni o 76,88 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 531	1 530	Zmniejszenie ilości o 1szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w (ha)	62 362,50	62 362,5	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 086,40	92 086,3	Zmniejszenie powierzchni o 0,10 ha
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	9 520,05	90 33,69	Zmniejszenie powierzchni o-486,36 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	394 032,9	394 802,01	Zwiększenie powierzchni o 769,11 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	3 372,6	2 533,38	Zmniejszenie powierzchni o 839,22 ha

¹¹⁹ Opracowanie własne na podstawie GUS

Stan na 2018 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2018 r. wynosiła 271928,39 ha i zwiększyła się o 124,91 ha w stosunku do 2017 r. W raportowanym roku wzrosła powierzchnia: rezerwatów o 2,07 ha, użytków ekologicznych o 12,75 ha, stanowisk dokumentacyjnych o 0,09 ha oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 110,00 ha w porównaniu z rokiem poprzednim. Powierzchnia lasów w 2018 r. spadła o 28,92 ha. Zwiększyła się natomiast powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w 2018 r. o 153,01 ha w stosunku do 2017 r. Nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych w 2018 r. wraz z porównaniem ich do wartości z 2017 r.

Tabela 19 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2018 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego¹²⁰

Oceniana wartość	2017 r.	2018 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	271 803,48	271 928,39	Zwiększenie powierzchni o 124,91 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 426,35	4 428,42	Zwiększenie powierzchni o 2,07 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,3	Bez zmian
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 131,16	1 143,91	Zwiększenie powierzchni o 12,75 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	24,78	24,87	Zwiększenie powierzchni o 0,09 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 524,92	4 634,92	Zwiększenie powierzchni o 110,00 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 530	1 492	Zmniejszenie ilości o 38 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) (ha)	62 362,5	62 362,5	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 086,3	92 086,3	Bez zmian
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	9 033,69	9 117,15	Zwiększenie powierzchni o 83,46 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	394 802,01	394 773,09	Zmniejszenie powierzchni o-28,92 ha

¹²⁰ Opracowanie własne na podstawie GUS

Stan na 2019 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2019 r. wynosiła 272 535,52 ha i zwiększyła się o 607,13 ha w stosunku do 2018 r. W raportowanym roku wzrosła powierzchnia: obszarów chronionego krajobrazu o 383,68 ha, użytków ekologicznych o 57,33 ha, stanowisk dokumentacyjnych o 12,00 ha oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 155,10 ha w porównaniu z 2018 r. Powierzchnia lasów w 2019 r. wzrosła o 963,27 ha. Zwiększyła się również powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych w roku 2019 o 407,15 ha. Nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych, obszarów specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych w 2019 r. wraz z porównaniem ich do wartości z 2018 r.

Tabela 20 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2019 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego¹²¹

Oceniana wartość	2018	2019	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	271 928,39	272 535,52	Zwiększenie powierzchni o 607,13 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 428,42	4 427,44	Zmniejszenie powierzchni o 0,98 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	37 370,98	Zwiększenie powierzchni o 383,68 ha
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 143,91	1 201,24	Zwiększenie powierzchni o 57,33 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	24,87	36,87	Zwiększenie powierzchni o 12,00 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 634,92	4 790,02	Zwiększenie powierzchni o 155,10 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 492	1 468	Zmniejszenie ilości o 24 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) (ha)	62 362,5	62 362,5	Bez zmian
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 086,3	92 086,3	Bez zmian
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	9 117,15	8 956,44	Zmniejszenie powierzchni o 160,71 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	394 773,09	395 736,36	Zmniejszenie powierzchni o 963,27 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	2 686,39	3 093,54	Zmniejszenie powierzchni o 407,15 ha

¹²¹ Opracowanie własne na podstawie GUS

Stan na 2020 r.

Powierzchnia wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa śląskiego w 2020 r. wynosiła 272535,44 ha i zwiększyła się o 0,08 ha w stosunku do 2019 r. W raportowanym roku wzrosła powierzchnia: rezerwatów przyrody o 2,76 ha, użytków ekologicznych o 1,75 ha. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia: stanowisk dokumentacyjnych o 1,92 ha, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o 0,56 ha, specjalnych obszarów ochrony siedlisk o 0,2 ha oraz obszarów specjalnej ochrony ptaków o 11,0 ha w porównaniu z rokiem 2019. Powierzchnia lasów w 2020 r. wzrosła o 40,14 ha. Zwiększyła się również powierzchnia zalesień i odnowień wykonanych o 94,28 ha. W raportowanym roku nie zmieniła się powierzchnia parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu. W poniższej tabeli zestawiono poszczególne wartości dotyczące zasobów przyrodniczych w 2020 r. wraz z porównaniem ich do wartości z 2019 r.

Tabela 21 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2020 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego¹²²

Oceniana wartość	2019 r.	2020 r.	Różnica w stosunku do roku poprzedniego
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	272 535,52	272 535,44	Zwiększenie powierzchni o 0,08 ha
Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 427,44	4 430,20	Zwiększenie powierzchni o 2,76 ha
Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	Bez zmian
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	3 7370,98	37370,98	Bez zmian
Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	1 201,24	1 202,99	Zwiększenie powierzchni o 1,75 ha
Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	36,87	34,95	Zmniejszenie powierzchni o 1,92 ha
Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 790,02	4 789,46	Zmniejszenie powierzchni o 0,56 ha
Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 468	1 466	Zmniejszenie ilości o-2 szt.
Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w (ha)	62 362,5	62 362,3	Zmniejszenie powierzchni o 0,2 ha
Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) (ha)	92 086,3	92 075,3	Zmniejszenie powierzchni o 11,0 ha
Udział parków, zieleni i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (ha)	8 956,44	9 085,8	Zwiększenie powierzchni o 129,31 ha
Powierzchnia lasów ogółem (ha)	39 5736,36	39 5776,50	Zwiększenie powierzchni o 40,14 ha
Zalesienia i odnowienia ogółem (ha)	3 093,54	3 187,82	Zwiększenie powierzchni o 94,28 ha

¹²² Opracowanie własne na podstawie GUS

2.4.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 22. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Ochrona przyrody (OP)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel strategiczny: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu		
Cel operacyjny: OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej		
OP 1.1.	Budowa regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP i bazami GIOŚ	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, GIOŚ
OP 1.2.	Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem grup organizmów, zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych o niewystarczającym rozpoznaniu	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
OP 1.3.	Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody (w szczególności inwazyjnych gatunków obcych oraz przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000) oraz ekologii krajobrazu	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
OP 1.4.	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturalnych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych	JST, CDPGŚ, Lasy Państwowe, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, organizacje pozarządowe
OP 1.5.	Prowadzenie bazy danych o czynnej ochronie przyrody	UMWŚ, CDPGŚ
OP 1.6.	Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych	UMWŚ, CDPGŚ, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze
Cel operacyjny: OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo		
OP 2.1.	Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	UMWŚ, JST, CDPGŚ, Lasy Państwowe, RDOŚ, ZPK, ZS ŚOB, uczelnie wyższe i instytucje badawcze, wszystkie instytucje, których działalność wpływa na stan przyrody (np. RZGW, SZMiUW)
OP 2.2.	Systematyczna aktualizacja wojewódzkiej bazy danych przyrodniczych w ramach modułu „Przyroda”, komponentu Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego (ORSIP)	UMWŚ, CDPGŚ, ZS ŚOB, RDOŚ, ZPK, Uniwersytet Śląski

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
OP 2.3.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	RDOŚ
OP 2.4.	Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony parków krajobrazowych	ZPK
OP 2.5.	Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	UMWŚ, JST
OP 2.6.	Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw)	Lasy Państwowe
OP 2.7.	Opracowanie i wdrożenie planów gospodarowania zasobami wodnymi w lasach nizinnych	Lasy Państwowe
OP 2.8.	Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020	UMWŚ, JST, ZPK, organizacje pozarządowe
OP 2.9.	Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP	UMWŚ, CDPGŚ, JST, organizacje pozarządowe
OP 2.10.	Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych	UMWŚ, JST, RDOŚ, ZPK,
OP 2.11.	Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów	JST, RDOŚ, ZPK, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny: OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności		
OP 3.1.	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych
OP 3.2.	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych	ZPK
OP 3.3.	Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia	Lasy Państwowe
OP 3.4.	Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych	Rolnicy, ODR
OP 3.5.	Prowadzenie wolierowej hodowli głuszca w nadleśnictwie Wiśła	Lasy Państwowe

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
OP 3.6.	Prowadzenie ośrodka hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór	Lasy Państwowe
OP 3.7.	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt - leśne pogotowie w Nadleśnictwie Katowice	Lasy Państwowe
OP 3.8.	Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych	JST, zarządzający obszarem, organizacje pozarządowe
OP 3.9.	Usuwanie roślinności inwazyjnej	JST, zarządzający obszarem

2.4.2.1. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

2.4.2.1.1.OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.

OP1.1 Budowa regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP i bazami GIOŚ.

W raportowanym okresie CDPGŚ we współpracy z WODGiK utrzymywał i rozwijał bazę danych BIOGEO w ramach trwałości projektu "Ogólnodostępna baza danych bio- i georóżnorodności województwa śląskiego – integralna część Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej BIOGEO-SILESIA ORSIP" (zbieranie i zakup danych, import danych do bazy).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w 2017 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy wynosiła 2481;
- w 2018 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy wynosiła 778.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- W 2019 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy wynosiła 743;
- W 2020 r. liczba pozyskanych rekordów do bazy wynosiła 762.

OP1.2 Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem grup organizmów, zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych o niewystarczającym rozpoznaniu.

Inwentaryzowanie zasobów przyrody stanowi podstawę do dalszej ochrony cennych gatunków czy siedlisk. Dlatego niezmiernie ważne jest prowadzenie badań terenowych, mających na celu rozpoznanie istniejących zasobów oraz zamieszczanie tych danych w odpowiednich bazach danych, które w przyszłości będą umożliwiały planowanie odpowiednich zabiegów ochronnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska realizowało następujące działania:

- rozpoznawanie i dokumentowanie wartości stanu przyrody poprzez budowanie baz danych na temat: glonów, porostów, grzybów, roślin, zwierząt bezkręgowych i kręgowych, zbiorowisk roślinnych, obszarów i obiektów przyrodniczych chronionych i godnych ochrony:

- w 2017 r. wprowadzono 109 992 rekordów;
- w 2018 r. wprowadzono 111 521 rekordów;
- badania o charakterze inwentaryzacyjnym lub monitoringowym wybranych gatunków:
 - roślin - badania prowadzono na 9 stanowiskach;
 - zwierząt kręgowych w 2017 r. przeprowadzono 78 kontrole, w 2018 r. 32 kontrole;
 - zwierząt bezkręgowych w 2017 r. przeprowadzono 23 kontrole, w 2018 r. 3 kontrole;
- projekt pn. "Rezerваты przyrody - czas na comeback" (stworzenie współczesnej koncepcji rozwoju ochrony rezerwatowej w Polsce) - opracowanie listy obszarów proponowanych do objęcia ochroną rezerwatową w województwie śląskim. Projekt realizowany był we współpracy z Klubem Przyrodników:
 - w 2017 r. zweryfikowano 50 obiektów;
 - w 2018 r. zweryfikowano 33 obiekty;
- projekt pn. Georóżnorodność naszym skarbem - inwentaryzacja terenowa cennych obiektów przyrody nieożywionej oraz rozwój bazy danych:
 - w 2018 r. zinwentaryzowano 23 obiekty;
- projekt pn. Szlak Przyrody Województwa Śląskiego - inwentaryzacja terenowa obiektów:
 - w 2018 r. zinwentaryzowano 20 obiektów;
- inwentaryzacje terenowe obszarów chronionego krajobrazu w celu aktualizacji aktów prawnych:
 - w 2017 r. zinwentaryzowano 3 OChK;
- monitoring przyrodniczy skutków realizacji "Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej - Owca Plus do roku 2020" prowadzony we współpracy z Departamentem Terenów Wiejskich UMWS oraz ZPKWS:
 - w 2017 r. przeprowadzono 3 monitoringi ogólne i 9 monitoringów szczegółowych;
 - w 2018 r. przeprowadzono 18 monitoringów ogólnych i 11 monitoringów szczegółowych.

ZPKWS realizował następujące działania:

- gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródłkowych na obszarze ZPKWS:
 - w 2017 r. przeprowadzono 47 kontrole na 41 obiektach;
 - w 2018 r. przeprowadzono 35 kontrole na 32 obiektach;
- gromadzenie dokumentacji dotyczącej wychodni skalnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
 - w 2017 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 37 wychodni skalnych;
 - w 2018 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 25 wychodni skalnych.
- udział w dekadzie spisu nietoperzy, opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
 - w 2017 r. na terenie BPK przeprowadzono 14 kontrole, na terenie PKOG przeprowadzono 24 kontrole, na terenie PK CKKRW przeprowadzono 11 kontrole;
 - na terenie PK CKKRW przeprowadzono inwentaryzację w piwnicach ruin zamku w Tworkowie;

- w 2018 r. na terenie BPK przeprowadzono 11 kontroli, na terenie PKOG przeprowadzono 27 kontroli;
- w Jaskini Malinowskiej stwierdzono obecność 14 hibernujących nietoperzy z rodziny mroczkowatych;
- na terenie PK CKKRW przeprowadzono inwentaryzację w piwnicach ruin zamku w Tworkowie;
- kontrola stanowisk bobra europejskiego:
 - w 2017 r. wykonano 63 kontrole na 28 stanowiskach;
 - w 2018 r. dokonano 58 kontroli na 28 stanowiskach;
- ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWŚ:
 - w 2017 r. dokonano 17 kontroli na 10 stanowiskach;
 - w 2018 r. dokonano 13 kontroli na 12 stanowiskach.
- czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania:
 - na terenie PK LnGL :
 - w 2017 r. przeprowadzono 2 kontrole (potok Kochanowicki);
 - w 2018 r. przeprowadzono 2 kontrole (potok Kochanowicki);
 - na terenie PKOG:
 - w 2017 r. kontrole przeprowadzono na rzece Białka Zdowska w rejonie Kostkowic oraz rzece Kozyrke w Przyrowie;
 - w 2018 r. oględzinom poddano zbiornik śródpolny w Otoli Małej k. Żarnowca. Zaobserwowano samca i samice raka szlachetnego;
 - na terenie PK CKKRW:
 - w 2017 r. przeprowadzono odłowy kontrolne na 2 stanowiskach;
 - w 2018 r. przeprowadzono odłowy kontrolne na 3 stanowiskach: potok Raczok pomiędzy Jankowicami Rudzkimi a Rudą Kozielską, potok Wierzbnik pomiędzy Rudami a Przeryciem i rzeka Ruda w Rudach;
 - na terenie BPK:
 - w 2018 r. przeprowadzono 8 kontroli;
- kontrola gniazd bociana białego w czasie gniazdowania ptaków w okresie lęgowym. Uzyskanie informacji o potrzebie ustawienia platform podgniazdowych - opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony. Na terenie ZPKWŚ dokonano:
 - w 2017 r. skontrolowano 101 gniazd;
 - w 2018 r. skontrolowano 93 gniazda, z czego w 39 odnotowano sukces lęgowy;
- kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej:
 - w 2017 r. dokonano 10 kontroli na 4 stanowiskach. Kontrolowany był również poziom wody oraz temperatura w źródłisku Centurii;
 - w 2018 r. dokonano 6 kontroli na 3 stanowiskach. Kontrolowany był również poziom wody oraz temperatura w źródłisku Centurii. Ilość stanowisk endemitów nie zmieniła się w stosunku do lat poprzednich;
- monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (helmiatka, rybitwa rzeczna):
 - w 2017 r. przeprowadzono 4 obserwacje ornitologiczne helmiatki w rezerwacie Łęczczok. Podczas jednej z kontroli zaobserwowano 17 osobników;
 - w 2018 r. przeprowadzono 3 obserwacje ornitologiczne w rezerwacie Łęczczok;
- przywrócenie optymalnych warunków środowiskowych dla kosańca syberyjskiego przy jednoczesnym zachowaniu miejsca lęgowego gatunków ptaków takich jak: bekas kszyc i podróżniczek:

- w 2017 r. dokonano oględzin 2 stanowisk pod kątem występowania kosańca syberyjskiego;
- w 2018 r. skontrolowano 1 stanowisko pod kątem występowania kosańca syberyjskiego na użytku ekologicznym łąka trzęślicowa;
- przeprowadzono inwentaryzacje nieczynnych wyrobisk Beskidzkich Parków Krajobrazowych jako terenów zdenaturalizowanych:
 - w 2017 r. przeprowadzono inwentaryzację 2 kamieniołomów;
 - w 2018 r. przeprowadzono 1 inwentaryzację kamieniołomu;
- w 2017 r. przeprowadzono konsultacje przyrodnicze w zakresie prowadzenia czynnej ochrony w obrębie Bagien Błędowskich;
- w 2017 r. wykonano ocenę stanu powierzchni objętych działaniami ochrony czynnej;
- wykonano opracowanie naukowe związane z inwentaryzacją populacji rybitwy rzecznej na zalewie Gzel wraz z obrączkowaniem piskląt;
- w 2017 r. przeprowadzono łącznie 17 kontroli platformy podgniazdowej dla rybitwy rzecznej na zalewie Gzel a w 2018 r. przeprowadzono 12 takich kontroli;
- w 2018 r. przedstawiono założenia metodyczne w zakresie prowadzenia działań związanych z czynną ochroną raka szlachetnego na terenie województwa śląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem terenów parków krajobrazowych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska realizowało następujące działania:

- rozpoznawanie i dokumentowanie wartości stanu przyrody poprzez budowanie baz danych na temat: glonów, porostów, grzybów, roślin, zwierząt bezkręgowych i kręgowych, zbiorowisk roślinnych, obszarów i obiektów przyrodniczych chronionych i godnych ochrony:
 - w 2019 r. wprowadzono 135 166 rekordów;
 - w 2020 r. wprowadzono 142 479 rekordów;
- badania o charakterze inwentaryzacyjnym lub monitoringowym wybranych gatunków:
 - roślin – badania prowadzono na 9 stanowiskach;
 - zwierząt kręgowych w 2019 r. przeprowadzono 61 kontroli, w 2020 r. 51 kontroli;
 - zwierząt bezkręgowych w 2019 r. przeprowadzono 6 kontroli, w 2020 r. 4 kontrole;
- projekt pn. "Rezerваты przyrody - czas na comeback" (stworzenie współczesnej koncepcji rozwoju ochrony rezerwatowej w Polsce) - opracowanie listy obszarów proponowanych do objęcia ochroną rezerwatową w województwie śląskim. Projekt realizowany był we współpracy z Klubem Przyrodników:
 - w 2019 r. zweryfikowano 12 obiektów;
- projekt pn. Georóżnorodność naszym skarbem - inwentaryzacja terenowa cennych obiektów przyrody nieożywionej oraz rozwój bazy danych:
 - w 2019 r. zinwentaryzowano 29 obiektów, stan bazy wynosił 57 rekordów;
 - w 2020 r. zinwentaryzowano 28 obiektów, stan bazy wynosił 95 rekordów;
- projekt pn. Szlak Przyrody Województwa Śląskiego - inwentaryzacja terenowa obiektów:
 - w 2019 r. zinwentaryzowano 2 obiekty;
- inwentaryzacje terenowe obszarów chronionego krajobrazu w celu aktualizacji aktów prawnych:
 - w 2019 r. zinwentaryzowano 8 OChK;
 - w 2020 r. zinwentaryzowano 2 OChK;

- monitoring przyrodniczy skutków realizacji "Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej - Owca Plus do roku 2020" prowadzony we współpracy z Departamentem Terenów Wiejskich UMWS oraz ZPKWS:
 - w 2019 r. przeprowadzono monitoring szczegółowy na 8 obiektach;
 - w 2020 r. przeprowadzono 65 monitoringów ogólnych i 13 monitoringów szczegółowych.

ZPKWS realizował następujące działania:

- gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródłkowych na obszarze ZPKWS:
 - w 2019 r. przeprowadzono 42 kontrole na 39 obiektach;
 - w 2020 r. przeprowadzono kontrole na 25 obiektach;
- gromadzenie dokumentacji dotyczącej wychodni skalnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych:
 - w 2019 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 10 wychodni skalnych;
 - w 2020 r. przeprowadzono oględziny oraz sporządzono opisy i dokumentację fotograficzną wraz z ustaleniem lokalizacji 17 wychodni skalnych;
- udział w dekadzie spisu nietoperzy, opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
 - w 2019 r. na terenie BPK przeprowadzono 12 kontroli;
 - w 2019 r. na terenie PKOG przeprowadzono oględziny 29 obiektów;
 - w 2019 r. na terenie PK CKKRW przeprowadzono inwentaryzację w piwnicach ruin zamku w Tworkowie;
 - w 2020 r. w jaskini w Boraczej w rejonie Redykalnego Wierchu (Żywiecki Park Krajobrazowy) stwierdzono obecność hibernującego nocka dużego;
 - w 2020 r. na terenie PKOG przeprowadzono oględziny 23 obiektów;
- kontrola stanowisk bobra europejskiego:
 - w 2019 r. dokonano łącznie 66 kontroli 33 stanowisk (BPK – 8 stanowisk, PK LnGL – 16 stanowisk, PKOG oraz PK Stawki – 2 stanowiska, PK CKKRW – 3 stanowiska);
 - w 2020 r. przeprowadzono 11 kontroli na 4 stanowiskach;
- ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWS:
 - w 2019 r. przeprowadzono 17 kontroli na 15 stanowiskach;
 - w 2020 r. przeprowadzono 15 kontroli na 14 stanowiskach;
- czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania:
 - na terenie BPK w 2019 r. przeprowadzono 5 kontroli (beziemienny dopływ Soły, gm. Radziechowy-Wieprz, pow. żywiecki 4 kontrole, Potok Łązki, gm. Gilowice, pow. żywiecki – 1 kontrola);
 - w 2020 r. przeprowadzono kontrole występowania raka szlachetnego na stanowisku Łązki w wyniku której nie odłowiono żadnego osobnika. Na stanowisku Wieprz, odłowiono 3 osobniki raka szlachetnego;
- na terenie PK LnGL:
 - w 2019 r. przeprowadzono 2 kontrole (potok Kochanowicki). Nie stwierdzono występowania raka szlachetnego;
 - w 2020 r. przeprowadzono 11 kontroli potencjonalnych stanowisk. Podczas kontroli nie stwierdzono występowania raka szlachetnego;

- na terenie PKOG:
 - w 2019 r. kontroli poddano zbiornik śródpolny w Otoli Małej k. Żarnowca. Zaobserwowano samca i samice raka szlachetnego;
 - w 2020 r. kontroli poddano ciek Centuria i stwierdzono brak osobników. W zbiorniku śródpolnym w Otoli Małej k. Żarnowca w trakcie kontroli zaobserwowano samca i samice raka szlachetnego;
- na terenie PK CKKRW:
 - w 2019 r. przeprowadzono odłowy kontrolne na 3 potencjalnych stanowiskach: potok Raczek pomiędzy Jankowicami Rudzkimi a Rudą Kozielską, potok Wierzbnik pomiędzy Rudami a Przeryciem, rzeka Sumina (gmina Lyski). Odnotowano występowanie 1 osobnika gatunku raka szlachetnego w rzece Sumina;
 - w 2020 r. przeprowadzono badania na ciekach: Sumina, Raczek, Wierzbnik oraz potok z Kamienia, w którym zidentyfikowano 1 osobnika. W cieku Wierzbnik występuje inwazyjny gatunek obcy – rak sygnałowy;
- kontrola gniazd bociana białego w czasie gniazdowania ptaków w okresie lęgowym. Uzyskanie informacji o potrzebie ustawienia platform podgniazdowych - opracowanie wyników i zaleceń do czynnej ochrony:
 - w 2019 r. skontrolowano 91 gniazd, z czego w 44 odnotowano sukces lęgowy;
 - w 2020 r. skontrolowano 87 gniazd, z czego w 40 odnotowano sukces lęgowy;
- kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej:
 - w 2019 r. dokonano 10 kontroli;
 - w 2020 r. dokonano 8 kontroli;
- monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (hełmiatka, rybitwa rzeczna):
 - w 2019 r. przeprowadzono jednorazowe oględziny terenowe w rezerwacie „Łęczczok”- zaobserwowano populację liczącą 19 osobników;
 - w 2020 r. przeprowadzono dwukrotne oględziny terenowe w rezerwacie „Łęczczok”- zaobserwowano populację liczącą 27 osobników;
- przywrócenie optymalnych warunków środowiskowych dla kosańca syberyjskiego przy jednoczesnym zachowaniu miejsca lęgowego gatunków ptaków takich jak: bekas kszyc i podróżniczek:
 - w 2019 r. dokonano oględzin 2 stanowisk pod kątem występowania kosańca syberyjskiego;
 - w 2020 r. przeprowadzono oględziny 1 stanowiska pod kątem występowania kosańca syberyjskiego;
- przeprowadzenie inwentaryzacji nieczynnych wyrobisk na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych – jako terenów zdenaturalizowanych:
 - w 2019 r. przeprowadzono inwentaryzację Kamieniołomu Czantoria;
 - w 2020 r. przeprowadzono oględziny 3 obiektów: Średni Grojec, Ochodzita, Olszówka;
- inwentaryzacja i czynna ochrona popielicowatych na wybranych obszarach ZPKWŚ:
 - w 2020 r. przeprowadzono oględziny terenowe w PKOG i PK LnGL;
- w 2019 roku dokonano oceny realizacji zadań: „Prowadzenie wypasu zwierząt gospodarskich (owiec i kóz) w obrębie siedlisk nieleśnych” oraz „Wykaszanie wraz z usunięciem biomasy Łąk Niegowonickich”. W ramach projektu dokonano oceny stanu zachowania powierzchni

objętych działaniami czynnej ochrony przyrody oraz sformułowano wskazania dalszych działań ochronnych;

- w 2019 r. dokonano oceny realizacji zadania „Usuwanie rdestowca sachalińskiego na obszarze Doliny Wodącej”;
- w 2019 r. opracowano wskazania do prowadzenia czynnej ochrony popielicowatych na terenie parków krajobrazowych w woj. śląskim;
- kontynuowano prace polegające na wykonaniu opracowania naukowego związanego z inwentaryzacją populacji rybitwy rzecznej na zalewie Gzel;
- w 2019 r. przeprowadzono 10 kontroli platformy podgniazdowej dla rybitwy rzecznej na zalewie Gzel, natomiast w 2020 r. wykonano 9 kontroli. W 2020 r. opracowano wskazania do czynnej ochrony wybranych gatunków i siedlisk na terenie parków krajobrazowych województwa śląskiego.

Ponadto w latach 2017-2020 gmina Sławków we współpracy z Nadleśnictwem i RDOŚ prowadziła prace związane z budową i aktualizacją baz danych z zakresu zasobów przyrodniczych.

OP1.3 Wspieranie i rozwój badań z zakresu ochrony przyrody (w szczególności inwazyjnych gatunków obcych oraz przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000) oraz ekologii krajobrazu.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach rozpoczęła w 2018 roku realizację Projektu "LIFE16 NAT/PL/000766 Ochrona siedlisk ptaków wodno-błotnych w Dolinie Górnej Wisły" (akronim: LIFE.VISTULA.PL) na lata 2018-2024, którego celem jest ochrona i poprawa stanu siedlisk ptaków wodno-błotnych, w szczególności ślepowrona i rybitwy rzecznej. Działania prowadzone były w czterech obszarach Natura 2000, zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego i małopolskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W ramach realizacji zadania CDPGŚ prowadził reintrodukcję marsylii czterolistnej na stanowiskach zastępczych:

- w 2017 liczba stanowisk wynosiła 2;
- w 2018 liczba stanowisk wynosiła 4.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W ramach realizacji zadania CDPGŚ prowadził reintrodukcję marsylii czterolistnej na stanowiskach zastępczych:

- w 2019 liczba stanowisk wynosiła 2;
- w 2020 liczba stanowisk wynosiła 2.

W 2020 r. ZPKWŚ prowadził kontrolę stanowiska rdestowca sachalińskiego (w Dolinie Wodącej, w rejonie Skały Biśnik).

OP1.4 Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturalnych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych.

Edukację ekologiczną prowadzono w oparciu o propagowanie idei ochrony przyrody, dóbr kultury i krajobrazu poprzez: publikacje naukowe i popularno-naukowe, prowadzenie serwisów internetowych, organizację konkursów, zajęć warsztatowych, imprez tematycznych itp. oraz zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych do Ośrodków Edukacyjno-Ekologicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

CDPGS prowadził następujące działania:

- program edukacyjny "Przyroda wokół nas";
- prowadzenie serwisu "Śląskie. Przyroda!";

- działalność wydawnicza;
- dystrybucja i udostępnianie wydawnictw CDPGŚ.

ZPKWŚ prowadził następujące działania:

- wydanie publikacji pt. „Przyroda parków krajobrazowych województwa śląskiego” – zestaw ulotek;
- prowadzenie Biuletynu Informacyjnego pn. "Beskidzkie Parki Krajobrazowe";
- przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjną pn. „Przyroda – lubię, szanuję, obserwuję”;
- przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjną pn. „Stawiam na Przyrodę”.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego, które prowadziły takie działania jak:

- prowadzenie warsztatów dla szkół, spacerów dydaktyczne, konkursy edukacyjne, imprezy plenerowe związane z ekologią, leśnictwem i lokalną fauną i florą;
- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej m.in. izby edukacyjno-przyrodniczej oraz ścieżek edukacyjnych;
- prowadzenie Leśnego Ośrodka Edukacyjno Ekologicznego w Wiśle.

Ponadto zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania edukacyjno-ekologiczne prowadziły również gminy z terenu województwa śląskiego. W raportowanym okresie powstały nowe ośrodki edukacji ekologicznej m.in.:

- Centrum Edukacji Ekologicznej ARKA w Żywcu;
- Kompleks Edukacyjno-Ekologiczny w Wiśle;
- budowa parku miejskiego oraz plenerowego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w ramach projektu pn. Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy Gmina Siewierz” w Siewierzu.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

CDPGŚ prowadził następujące działania:

- program edukacyjny "Przyroda wokół nas";
- prowadzenie serwisu "Śląskie. Przyroda!";
- udostępnianie wydawnictw CDPGŚ w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (kolekcje "Biblioteka CDPGŚ" oraz "Natura Silesiae");
- przygotowanie publikacji naukowych i popularno-naukowych przez CDPGŚ.

ZPKWŚ prowadził następujące działania:

- publikacja pt. „Parki krajobrazowe województwa śląskiego w pigułce, czyli zeszyt młodego przyrodnika”;
- publikacja pokonferencyjna z XXIX Sympozjum Jurajskiego;
- publikacja "Witaj w Parku, czyli wycieczki przyrodnicze po parkach krajobrazowych województwa śląskiego" oraz "Skalny świat Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego”;
- przeprowadzenie „Kampanii edukacyjno-informacyjnej pn. „Bliskie spotkania z przyrodą”;
- organizacja Konferencji "Park Krajobrazowy Beskidu Małego”;
- utworzenie 2 mini ogrodów botanicznych pn. "Edukacyjny Park Flory Polskiej" w 2019 r. oraz "Zielona wyspa drzew i krzewów nagonasiennych" w 2020 r.;
- zorganizowano wystawę pt. #zaPARKujMY!;
- przeprowadzono kampanię pt. "Chrońmy zasoby wody” zrealizowana we współpracy z Departamentem Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było również przez nadleśnictwa położone na terenie województwa śląskiego, które prowadziły takie działania jak:

- prowadzenie warsztatów dla szkół, spacerów dydaktycznych, konkursów edukacyjnych, imprezy plenerowe związane z ekologią, leśnictwem i lokalną fauną i florą;
- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej m.in. izby edukacyjno-przyrodniczej oraz ścieżek edukacyjnych. prowadzenie Leśnego Ośrodka Edukacyjno- Ekologicznego w Wiśle.

Ponadto zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją działania edukacyjno-ekologiczne prowadziły również gminy z terenu województwa śląskiego. Ponadto w raportowanym okresie kontynuowano budowę:

- Centrum Edukacji Ekologicznej ARKA w Żywcu, wraz z utworzeniem ścieżek edukacyjnych na obszarze ok. 7 ha.; Kompleksu Edukacyjno-Ekologicznego w Wiśle; parku Miejskiego oraz plenerowego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w ramach projektu pn. „Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy o Brynicy Gmina Siewierz” w Siewierzu.

OP1.5 Prowadzenie bazy danych o czynnej ochronie przyrody.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

CDPGŚ na bieżąco dokonywało aktualizacji wykazu obiektów i realizowanych działań w bazie danych o czynnej ochronie przyrody.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W raportowanym okresie zadanie nie było realizowane.

OP1.6 Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych.

RDOŚ w Katowicach przeprowadził inwentaryzacje i ekspertyzy przyrodnicze dla obszarów Natura 2000.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- inwentaryzacja SOOS Suchy Młyn PLH240016 pow. 524.27 ha;
- inwentaryzacja SOOS Łęgi w lasach nad Liswartą PLH240027 pow. 234.68 ha.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- inwentaryzacja SOOS Suchy Młyn PLH240016 pow. 524.27 ha;
- inwentaryzacja SOOS Łęgi w lasach nad Liswartą PLH240027 pow. 234.68 ha.

W 2020 r. RDOŚ w Katowicach rozpoczął realizację następujących projektów:

- opracowanie ekspertyzy pn. „Rozpoznanie możliwości, metod i kosztów zachowania/przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony SOOS Białka Lelowska PLH240031”;
- opracowanie ekspertyzy pn. „Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie ekologii populacji darniówki tatrzańskiej w SOOS Beskid Żywiecki PLH240006”;
- opracowanie ekspertyzy pn. „Weryfikacja występowania 12 gatunków ptaków jako przedmiotów ochrony SOOS Beskid Żywiecki PLB 240002”;
- opracowanie ekspertyzy pn. Inwentaryzacja obiektów sakralnych i innych na terenie województwa śląskiego jako miejsc występowania nietoperzy i ptaków (sów i pustułki).

2.4.2.1.2.OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo

OP2.1 Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego.

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego ukierunkowana jest na zachowaniu i odtwarzaniu dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego. Zrównoważonego korzystania z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego na obszarze parków, uwzględniające

potrzeby przyszłych pokoleń oraz nie naruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących z terenami parków.

Głównym celem Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego realizowanym przez ZPKWŚ jest:

- cel I zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom;
- cel II - zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego;
- cel III - tworzenia zintegrowanego systemu zarządzania środowiskiem i przestrzenią;
- cel IV – podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców w ich ochronę.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ZPKWŚ prowadziło następujące działania:

- prowadzenie bazy danych o przyrodzie i krajobrazie np. potencjalne obszary wypasowe w ramach programu „Owca Plus”, wyniki monitoringu w ramach projektu LIFE;
- popularyzację informacji o cennych przyrodniczo obiektach i obszarach;
- tworzenie programów regionalnej edukacji ekologicznej, realizowanie działań edukacyjnych na rzecz rozumienia krajobrazu, jako dobra publicznego i promowania walorów krajobrazu;

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizacja zadania przez ZPKWŚ była tożsama z działaniami prowadzonymi w latach 2017-2018.

OP2.2 Systematyczna aktualizacja wojewódzkiej bazy danych przyrodniczych w ramach modułu „Przyroda”, komponentu Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Śląskiego (ORSIP).

W ramach realizacji zadania w latach 2017-2020 CDPGŚ przygotowało i przekazało kompozycje mapowe do ORSIP-u w celu jej udostępnienia w dziale „Przyroda” geoportalu. Zadanie realizowane było we współpracy z Śląskim Centrum Społeczeństwa Informacyjnego i WODGiK w Katowicach

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. CDPGŚ przygotowało i przekazało jedną kompozycję mapową.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. CDPGŚ przygotowało i przekazało dwie kompozycje mapowe.

OP2.3 Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 ustanawia regionalny dyrektor ochrony środowiska. Dokument ten tworzony jest w celu utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono dany obszar Natura 2000¹²³.

Sporządzenie Planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 poprzedzone jest wykonaniem inwentaryzacji przyrodniczej wraz z oceną stanu przedmiotów ochrony.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

RDOŚ w Katowicach realizował prace związane z opracowaniem Planów Zadań Ochronnych dla 10 obszarów Natura 2000:

- Przełom Warty koło Mstowa PLH240026;

¹²³ <https://www.gov.pl/web/gdos>

- Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037;
- Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039;
- Łąki w Sławkowie PLH240043;
- Łąki w Jaworznie PLH240042;
- Łąki Dąbrowskie PLH240041;
- Bagno w Korzonku PLH240029;
- Torfowisko przy Dolinie Kocinki PLH240025;
- Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035;
- Torfowisko Sosnowiec- Bory PLH240038.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

RDOŚ w Katowicach realizował prace związane z opracowaniem Planów Zadań Ochronnych dla 10 obszarów Natura 2000:

- Przełom Warty koło Mstowa PLH240026;
- Lipienniki w Dąbrowie Górniczej PLH240037;
- Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039;
- Łąki w Sławkowie PLH240043;
- Łąki w Jaworznie PLH240042;
- Łąki Dąbrowskie PLH240041;
- Bagno w Korzonku PLH240029;
- Torfowisko przy Dolinie Kocinki PLH240025;
- Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035;
- Torfowisko Sosnowiec- Bory PLH240038.

OP2.4 Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony parków krajobrazowych.

Plany Ochrony dla parków krajobrazowych sporządza dyrektor parku krajobrazowego lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych. Sejmik województwa po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustanawia, plan ochrony w drodze uchwały¹²⁴.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ZPKWŚ rozpoczął "Opracowanie projektu planu ochrony dla Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą".

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

ZPKWŚ kontynuował prace nad realizacją projektu pn.: "Opracowanie projektu planu ochrony dla Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą"

OP2.5 Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.

W raportowanym okresie JST realizowały zadanie głównie poprzez wprowadzanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy zapisów zapewniających właściwą ochronę bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych. W uchwalanych MPZP wyznaczane były tereny zieleni (zieleni parkowej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej, itp.) oraz ustalenia dotyczące warunków zagospodarowania i ochrony przed zabudową lub znaczne ograniczenie zabudowy (w przypadku zieleni urządzonej).

¹²⁴ <https://www.gov.pl/web/gdos/plany-ochrony-i-zadania-ochronne>

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Cieszyn, Knurów, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Bobrowniki, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kobiór.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Cieszyn, Knurów, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice, Skoczów, Strumień, Wilamowice, Bobrowniki, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kobiór.

OP2.6 Zapewnienie właściwej ochrony przyrody na terenach leśnych poprzez odpowiednie zapisy w planach urządzenia lasu (programy ochrony przyrody dla nadleśnictw).

Program ochrony przyrody stanowi część planu urządzenia lasu i określa on zadania związane z ochroną przyrody wraz z odpowiednimi metodami prowadzenia działań ochronnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Sporządzenie Planu Urządzenia Lasu dla poszczególnych nadleśnictwa wraz z Programem Ochrony Przyrody realizowały:

- Nadleśnictwo Bielsko;
- Nadleśnictwo Gidle;
- Nadleśnictwo Herby;
- Nadleśnictwo Rybnik;
- Nadleśnictwo Ustroń;
- Nadleśnictwo Wiśla.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Sporządzenie Planu Urządzenia Lasu dla poszczególnych nadleśnictwa wraz z Programem Ochrony Przyrody realizowały:

- Nadleśnictwo Katowice;
- Nadleśnictwo Koszęcin;
- Nadleśnictwo Kłobuck;
- Nadleśnictwo Lubliniec;
- Nadleśnictwo Siewierz.

OP2.7 Opracowanie i wdrożenie planów gospodarowania zasobami wodnymi w lasach nizinnych.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach realizowała projekt pn. „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” w latach 2016-2022. Celem projektu było wzmocnienie odporności lasów nizinnych na zachodzące zmiany klimatu.

W ramach projektu realizowane były zadania, które polegały na:

- budowie, przebudowie lub odbudowie zbiorników małej retencji;
- budowie, przebudowie lub odbudowie małych urządzeń piętrzących;
- adaptacji istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych;
- zabezpieczeniu obiektów infrastruktury leśnej przed skutkami nadmiernej erozji wodnej;

- przebudowie i rozbiórce obiektów hydrotechnicznych niedostosowanych do wód wezbraniowych¹²⁵.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w latach 2017-2020 Nadleśnictwo Kobiór realizowało zadanie pn. Odbudowa stawu Piasek Mały, budowa punktu czerpania wody oraz utworzenie obszaru mokradłowego.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- w latach 2017-2020 Nadleśnictwo Kobiór realizowało zadanie pn. Odbudowa stawu Piasek Mały, budowa punktu czerpania wody oraz utworzenie obszaru mokradłowego;
- w 2019 r. na terenie Nadleśnictwa Wisła wykonano zabudowę przeciwoerozyjną nieużywanym szlaków zrywkowych zlokalizowanych w Leśnictwie Malinka;
- w latach 2019-2021 nadleśnictwo Kobiór realizowało zadanie pn. Przebudowa i remont stawu „Żebro”. Zwiększenie retencji poprzez przebudowę i przywrócenie pierwotnej pojemności istniejącego stawu „Żebro”;
- w 2020 r. na terenie Nadleśnictwa Koszęcin w ramach realizacji projektu pn. „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych zbudowano 12 zastawek piętrzących wodę na rowach leśnych na terenie 5 leśnictw (Piłka, Zielona, Koszęcin, Brusiek, Strzebiń).

OP2.8 Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020.

ZPKWŚ prowadzi działania czynnej ochrony w obrębie zbiorowisk nieleśnych. Jednym z zabiegów zapewniającym zachowanie cennych przyrodniczo zbiorowisk jest prowadzenie wypasu.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ZPKWŚ przeprowadzał:

- wypas zwierząt gospodarskich (owiec i kóz) w półnaturalnych siedliskach otwartych;
- czynną ochronę muraw na terenie PKOG;
- weryfikację terenową wybranych powierzchni objętych działaniami w ramach Programu Owca Plus. Kontrolowano efekty prowadzonego wypasu, stanu istniejącej infrastruktury pasterskiej (szałasy, koszary, poidła) oraz oznakowano tablicami informującymi o realizacji Programu.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

ZPKWŚ przeprowadzał:

- czynną ochronę muraw na terenie PKOG;
- realizację projektu pn. „Siedliska nieleśne pod ochroną! – czynna ochrona biocenozy ciepłolubnych w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd”;
- wypas owiec i kóz na wzgórzu Kyciowa Skała (gmina Wolbrom) w ramach utrzymania trwałości Projektu;
- terenową weryfikację wybranych powierzchni w ramach Programu Owca Plus pod kątem prowadzonego wypasu, istniejącej infrastruktury pasterskiej (szałasy, koszary, poidła) oraz oznakowania tablicami informującymi o realizacji Programu.

¹²⁵https://www.katowice.lasy.gov.pl/polis/-/asset_publisher/4Q4Y6U9v1IH1/content/kompleksowy-projekt-mrn2

OP2.9 Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP.

CDPGŚ prowadziło bazę danych o przyrodniczych ścieżkach dydaktycznych (ścieżka, przystanki, zagadnienia) i ośrodkach edukacji ekologicznej oraz inwentaryzacje terenowe ścieżek:

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w 2017 r. liczba rekordów w bazie wynosiła 3910;
- w 2018 r. liczba rekordów w bazie wynosiła 4802.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- w 2019 r. liczba rekordów w bazie wynosiła 5948;
- w 2020 r. liczba rekordów w bazie wynosiła 7214.

OP2.10 Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych.

Zgodnie art. 115 pkt 1. z ustawy o ochronie przyrody na obrzeżach lub w pobliżu form ochrony przyrody, umieszcza się tablice informujące o nazwie form ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ZPKWŚ wykonywał oznakowanie obszarów chronionych, głównie granic parków krajobrazowych.

- w 2017 r. wykonano przegląd tablic urzędowych znakujących granice Parków Krajobrazowych. Wykonano renowację tablic informacyjnych oraz wykonano 9 nowych tablic;
- w 2018 r. zamontowano 16 nowych tablic.

RDOŚ w Katowicach wykonał i zamontował:

- w 2017 r. 17 szt. tablic informacyjnych;
- w 2018 r. 40 szt. tablic urzędowych oraz 31 szt. tablic informacyjnych dla rezerwatów.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy: Bielsko-Biała, Ruda Śląska, Cieszyn, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Pilica, Siewierz, Kobiór, Koszęcin, Poczesna zamontowały tablice oznaczające granice użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych oraz pomników przyrody.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

ZPKWŚ wykonał i zamontował:

- w 2019 r. 16 tablic na terenie PKBS (2 szt.), ŻPK (1 szt.), PK Beskidu Małego (3 szt.), PK LnGL (3 szt.), PKOG (7 szt.);
- w 2020 r. wykonano 27 tablic.

RDOŚ w Katowicach w raportowanym okresie wykonał i zamontował:

- w 2020 r. 68 szt. tablic oznaczających granice rezerwatów oraz 26 szt. tablic oznaczających granice stref ochrony ostoi gatunków.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją gminy: Bielsko-Biała, Sławków, Tarnowskie Góry, Pilica, Kobiór, Koszęcin, Nędza zamontowały tablice oznaczające granice użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych oraz pomników przyrody.

OP2.11 Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów.

ZPKWŚ określa obszary leżące na terenach Parków które, są udostępniane dla celów turystycznych i rekreacyjnych. Tematyka ta ujęta jest w planie ochrony parku, w opracowanych dokumentacjach do planów ochrony, jak również w zadaniach związanych z bieżącym opiniowaniem inwestycji planowanych do realizacji na terenach Parków. ZPKWŚ opiniuje projekty zagospodarowania turystycznego zlokalizowane na terenie poszczególnych Parków.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- w 2017 r. prowadzona była ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd (utrzymanie trwałości projektu): Przekazanie obiektów infrastruktury turystycznej wybudowanych w 2014 i 2016 r. podmiotom, które zobowiązały się do ich utrzymywania;
- w 2018 r. wykonana została naprawa pomostu na użytku ekologicznym Brzoza. Wykonany został remont i konserwacja ścieżek dydaktycznych położonych na terenie Bagien Błędownskich w Dąbrowie Górniczej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały również gminy poprzez:

- prowadzenie na terenie Bytomia działań mających na celu uporządkowanie ruchu turystycznego na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Żabie Doły;
- projekt pn. "Wzbogacenie oferty turystycznej Euroregion" poprzez budowę ścieżki edukacyjnej na terenie Jasienicy;
- udostępnienie Jaskini Malinowską w Wiśle dla turystów;
- rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych w Sławkowie.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020:

ZPKWŚ realizował następujące działania:

- w 2019 r. wykonano remont i konserwację ścieżek dydaktycznych położonych na terenie Bagien Błędownskich w Dąbrowie Górniczej;
- w 2020 r. prowadzono działania mające na celu przeciwdziałanie antropopresji w obszarach cennych przyrodniczo – ukierunkowanie ruchu turystycznego w obszarach chronionych – wykonanie prac naprawczych na ścieżce edukacyjnej w Dolinie Wodącej.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały również gminy:

- w 2019 r gmina Dąbrowa Górnicza zrealizowała zadanie polegające na utworzeniu ścieżki edukacyjno-przyrodniczej pn. „Bagna w Antoniewie”;
- rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych w Sławkowie (kontynuacja).

2.4.2.1.3.OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

OP3.1 Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody.

Działania związane z wdrażaniem działań ochronnych dla cennych siedlisk oraz gatunków fauny i flory które stanowią przedmioty ochrony na terenie rezerwatów oraz obszarów Natura 2000 określone są w planach ochrony lub też w planach zadań ochronnych. Za realizację działań z zakresu ochrony przyrody na terenie województwa śląskiego odpowiedzialna jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, która realizowała projekty oraz prowadziła działania z zakresu ochrony biernej oraz czynnej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

RDOŚ w Katowicach realizował następujące działania:

- projekt pn. ochrona siedlisk ptaków wodno-błotnych w Dolinie Górnej Wisły LIFE16 NAT/PL/000766 LIFE.VISTULA.PL;
- identyfikacja źródeł zanieczyszczeń wpływających na skład chemiczny wód w obszarze Natura 2000 Cieszyńskie Źródła Tufowe PLH240001,
- ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt przed antropopresją w rejonie Pilska;
- ochrona nietoperzy i jaskiń w Beskidach;
- rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń istniejących i potencjalnych oraz określenie warunków ochrony i zakresu monitoringu najlepiej zachowanych płatów siedlisk leśnych na obszarze Natura 2000: Beskid Żywiecki PLH240006, Beskid Śląski PLH240005 i Beskid Mały PLH240023;
- reintrodukcja jęczycy syberyjskiej na historyczne stanowisko;
- rozpoznanie obszarów występowania, stanu ochrony, identyfikacja zagrożeń istniejących i potencjalnych oraz określenie działań ochronnych i zakresu monitoringu pachnicy dębowej będącej przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000 Las koło Tworkowa i Graniczny Meander Odry;
- rozpoznanie miejsc występowania, określenie stanu ochrony, identyfikacja zagrożeń istniejących i potencjalnych, działań ochronnych i zakresu monitoringu siedlisk przyrodniczych, a także gatunków bezkręgowców oraz kręgowców i ich siedlisk w obszarze Natura 2000 Stawy Łęczczok PLH24001. Weryfikacja występowania gatunków: minóg strumieniowy i głowacz białopłetwy w obszarze Natura 2000 Suchy Młyn;
- zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo w południowej części województwa śląskiego w tym:
 - inwentaryzacja nielegalnych ujęć wody zlokalizowanych w płatach roślinności torfowiskowej w obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006;
 - ochrona dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia w obszarach Natura 2000: Beskid Żywiecki PLH240006, Beskid Śląski PLH240005 i Beskid Mały PLH240023;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia w Beskidzie Małym i Beskidzie Śląskim;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie pachnicy dębowej i kozioroga dębosza w Beskidzie Śląskim;
 - monitoring ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002;
- ochrona schronień letnich nietoperzy na Pogórzu Śląskim i w Beskidzie Śląskim;
- zabiegi czynnej ochrony w rezerwach przyrody w tym:
 - wykaszanie łąk w rezerwacie Łęczczok na powierzchni 3,3 ha;
 - usunięcie roślinności wysokiej porastającej 9 małych wysp na stawach Salm Duży i Babiczak Północny w rez. Łęczczok;
 - wykonanie czyszczeń w gnieździe jodłowym na pow. 0,25 ha w rez. Hubert;
 - wykonanie 2 barier na wejściach do rezerwatu nielegalną ścieżką;
 - wykonanie zabiegów związanych z zapewnieniem właściwych warunków rozwoju dla cisów w rez. Cisy koło Sierakowa (pow. 8,05 ha);
- realizacja działań wynikająca ze sprawowania nadzoru nad obszarami Natura 2000:
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie występowania nietoperzy na obszarach sieci Natura 2000: Ostoja Olsztyńsko-Mirowska, Ostoja Kroczycka, Ostoja Środkowojurajska;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie siedlisk nieleśnych na obszarach sieci Natura 2000: Ostoja Olsztyńsko-Mirowska, Ostoja Kroczycka, Ostoja Środkowojurajska;

- poszukiwanie skutecznych metod ograniczania penetracji drapieżników (jenota, norki amerykańskiej i lisa) na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
- monitoring ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
- czynna ochrona siedlisk ptaków w cofce Zbiornika Goczałkowickiego na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
- monitoring i uzupełnienie stanu wiedzy o siedliskach w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
- działania wynikające z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000:
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej mającej na celu wykonanie monitoringu siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny na terenie obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej mającej na celu wykonanie monitoringu zimowego nietoperzy oraz kontrola stanu zachowania korytarzy w obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003;
 - wymiana kraty przy wlocie nietoperzy dla sztolni Blachówka Zachodnia na terenie obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003;
 - badania genetyczne języczki syberyjskiej na terenie obszaru Natura 2000 Suchy Młyn;
 - usuwanie gatunków inwazyjnych i ekspansywnych, monitoring siedlisk 9103, 9170, 91E0 na terenie obszaru Natura 2000 Źródła Tufowe PLH240001.
- działania ochronne w obszarach Natura 2000 i rezerwach przyrody:
 - przerzedzenie podrostu bukowego na stanowiskach śnieżyczki przebiśnieg w rez. Dziobaki;
 - usuwanie podrostu drzew na stanowiskach storczyków w rez. Góra Chełm;
 - wykaszanie łąk w rez. Łęczczok oraz usuwanie podrostu drzew i krzewów wraz z karczowaniem pni;
 - wykoszenie runa leśnego w ogrodzeniu cisowym w rez. Cisy nad Liswartą;
 - wykonanie zabiegów związanych z zapewnieniem właściwych warunków rozwoju dla cisów w rez. Cisy Przybynowskie;
 - odtworzenie i utrzymanie muraw na działce nr 330/2 w rez. Góra Zborów;
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów w województwie śląskim:
 - inwentaryzacja bobra europejskiego w województwie śląskim;
 - renowacja gniazd bociana białego w województwie śląskim;
 - monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w obszarze Natura 2000 Suchy Młyn PLH240016;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w obszarze Natura 2000 Poczesna koło Częstochowy PLH240030;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w obszarze Natura 2000 Walaszczyki w Częstochowie PLH240028;
 - inwentaryzacja cietrzewia w województwie śląskim.
 - ochrona siedlisk ptaków w Dolinie Górnej Wisły, w tym zabezpieczenie wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

RDOŚ w Katowicach realizował następujące działania:

- realizacja projektu pn. ochrona siedlisk ptaków wodno-błotnych w Dolinie Górnej Wisły LIFE16 NAT/PL/000766 LIFE.VISTULA.PL;
- ochrona czynna w rezerwach przyrody i na obszarach Natura 2000 poprzez:
 - wykoszenie łąk na powierzchni 2,5 ha w rez. Łęczczok;
 - wykonanie remontu ogrodzenia wokół powierzchni 0,45 ha w rez. Góra Grojec;
 - usunięcie podrostów drzew i krzewów w ogrodzeniu cisowym na powierzchni 0,2 ha, wraz z usunięciem drzew ograniczających rozwój dojrzałych cisów w rez. Cisy nad Liswartą;
 - usunięcie 6 szt. drzew ograniczających rozwój dojrzałych cisów w rez. Cisy w Łębkach o powierzchni 55,45 ha;
 - wykoszenie runa, usunięcie podrostów drzew i krzewów w ogrodzeniach cisowych na powierzchni 0,07 ha, w rez. Cisy Przybynowskie;
 - odtworzenie i utrzymanie 1,7 ha muraw kserotermicznych poprzez usuwanie odrośli drzew i krzewów oraz koszenie roślin ekspansywnych w rez. Góra Zborów.
- zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo w południowej części województwa śląskiego w tym:
 - inwentaryzacja nielegalnych ujęć wody zlokalizowanych w płatach roślinności torfowiskowej w obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006;
 - ochrona dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia w obszarach Natura 2000: Beskid Żywiecki PLH240006, Beskid Śląski PLH240005 i Beskid Mały PLH240023;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia w Beskidzie Małym i Beskidzie Śląskim;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie pachnicy dębowej i kozioroga dębosza w Beskidzie Śląskim;
 - monitoring ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002;
 - ochrona schronień letnich nietoperzy na Pogórzu Śląskim i w Beskidzie Śląskim;
- realizacja działań wynikająca ze sprawowania nadzoru nad obszarami Natura 2000 w tym:
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie występowania nietoperzy na obszarach sieci Natura 2000: Ostoja Olsztyńsko-Mirowska, Ostoja Kroczycka, Ostoja Środkowojurajska;
 - opracowanie ekspertyzy przyrodniczej w zakresie siedlisk nieleśnych na obszarach sieci Natura 2000: Ostoja Olsztyńsko-Mirowska, Ostoja Kroczycka, Ostoja Środkowojurajska;
 - poszukiwanie skutecznych metod ograniczania penetracji drapieżników (jenota, norki amerykańskiej i lisa) na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
 - monitoring ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
 - czynna ochrona siedlisk ptaków w cofce Zbiornika Goczałkowickiego na obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
 - monitoring i uzupełnienie stanu wiedzy o siedliskach w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001;
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów w województwie śląskim w tym:
 - inwentaryzacja bobra europejskiego w województwie śląskim;
 - renowacja gniazd bociana białego w województwie śląskim;

- monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony SOOS Beskid Żywiecki PLH240006;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w SOOS Suchy Młyn PLH240016;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w SOOS Poczesna koło Częstochowy PLH240030;
 - działania ochrony czynnej wraz z monitoringiem na siedliskach nieleśnych w SOOS Walaszczyki w Częstochowie PLH240028;
 - inwentaryzacja cietrzewia w województwie śląskim;
 - działania ochronne w obszarze SOOS Cieszyńskie Źródła Tufowe - akcja informacyjna zawierająca: wydanie ulotek, wydanie plakatu, wykonanie i montaż tablic, publikacje materiałów w prasie oraz publikacje materiałów w Internecie;
 - wykoszenie łąk na powierzchni 2,5 ha w rezerwacie Łęczczok;
 - usunięcie podrostów jawora, graba i lipy, w ogrodzeniu jodłowym na powierzchni 0,25 ha oraz wymiana tego ogrodzenia w rezerwacie Hubert;
 - wykoszenie runa leśnego w ogrodzeniu cisowym na powierzchni 0,2 ha w rezerwacie Cisy nad Liswartą;
 - wykoszenie runa leśnego w ogrodzeniu cisowym na powierzchni 0,11 ha w rezerwacie Cisy w Łebkach;
 - monitoring przedmiotów ochrony w OSOP Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003;
 - monitoring przedmiotów ochrony w SOOS Las koło Tworkowa PLH240040;
 - monitoring przedmiotów ochrony w SOOS Lemańskie Jodły PLH240045;
 - monitoring przedmiotów ochrony w SOOS Graniczny Meander Odry PLH240013;
 - monitoring przedmiotu ochrony w SOOS Pierściec PLH240022;
 - monitoring przedmiotów ochrony w SOOS Kościół w Radziechowach PLH240007;
 - monitoring przedmiotów ochrony w SOOS Kościół w Górkach Wielkich PLH240008;
 - współpraca przy wykonaniu działania w SOOS Kościół w Górkach Wielkich PLH240008;
- ochrona siedlisk ptaków w Dolinie Górnej Wisły w tym:
 - zabezpieczenie wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim.

OP3.2 Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych.

W raportowanym okresie Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego realizował zadanie polegające zachowaniu lub odtwarzaniu właściwego stanu zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, poprzez realizację zapisów planu ochrony dla Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. PKOG na bieżąco brał udział w opiniowaniu projektów SUIKZP i MPZP gmin leżących na terenie Parku.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w 2017 r. PKOG wydał 71 opinii dla opracowywanych SUIKZP i MPZP natomiast w 2018 r. 53 opinie);
- w 2018 r. usuwano podrost drzew i krzewów z cennych przyrodniczo i krajobrazowo powierzchni oraz wykoszono 16,6 ha PKOG.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- PK OG PKOG wydał 56 dla opracowywanych SUIKZP i MPZP natomiast w 2020 r. 41 opinii;
- w 2019 r. czynna ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów realizowana była na terenie Gór Towarnych, Skalek Małych i Skalek Dużych, Ostrej Górki oraz Cegielni na terenie Gminy Olsztyn. Usunięto samosiew drzew i krzewów na obszarze 20 ha;

- w 2020 r. na obszarze: Wzgórza Kromołowiec, Wzgórza Szwejcera, Wzgórza Kazubiec, Piaseczno i Morsko usunięto samosiew drzew i krzewów oraz wykoszono 16,7 ha powierzchni na ternie PK OG.

OP3.3 Przebudowa drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia.

Nadleśnictwa województwa Śląskiego prowadziły przebudowę drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem. Celem działania było zrównoważone zarządzanie lasami poprzez m.in. zwiększenie różnorodności gatunkowej, poprawę struktury wiekowej oraz ochronę przed szkodnikami i chorobami. Działania obejmowały selektywną wycinkę, nasadzenia nowych gatunków charakterystycznych dla regionu oraz monitorowanie stanu zdrowotnego lasów. Przebudowa miała na celu poprawę ekosystemu leśnego, zwiększenie jego odporności na zmiany klimatyczne oraz dostosowanie do zrównoważonej gospodarki leśnej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadania realizowały: Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Bielsko, Nadleśnictwo Katowice, Nadleśnictwo Kobiór, Nadleśnictwo Koszęcin, Nadleśnictwo Świerklaniec, Nadleśnictwo Ujsoły, Nadleśnictwo Wisła.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowały: Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Bielsko, Nadleśnictwo Katowice, Nadleśnictwo Kobiór, Nadleśnictwo Koszęcin, Nadleśnictwo Świerklaniec, Nadleśnictwo Ujsoły, Nadleśnictwo Wisła.

OP3.4 Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych.

Zadanie realizowane było przez rolników, którzy mogli ubiegać się o dofinansowanie na jego realizację w ramach PROW udzielanych przez ARiMR.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w 2017 r. ARiMR.¹²⁶ udzielił wsparcia finansowego 893 beneficjentom;
- w 2018 r. ARiMR. udzielił wsparcia finansowego 859 beneficjentom.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- w 2019 r. ARiMR. udzielił wsparcia finansowego 922 beneficjentom;
- w 2020 r. ARiMR. udzielił wsparcia finansowego 941 beneficjentom.

OP3.5 Prowadzenie wolierowej hodowli głuszca w nadleśnictwie Wisła.

Nadleśnictwo Wisła prowadzi wolierową hodowlę głuszca od 2002 r.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. odchowane zostały 54 pisklęta, a w 2018 r. 55 piskląt.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nadleśnictwo Wisła w 2019 r. wybudowało nową wolierę dla głuszca. W 2019 r. odchowane zostały 44 pisklęta, a w 2020 r. 71 piskląt.

OP3.6 Prowadzenie ośrodka hodowli żubrów w nadleśnictwie Kobiór.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Nadleśnictwo Kobiór zadanie realizowało.

¹²⁶ Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nadleśnictwo Kobiór zadanie realizowało.

OP3.7 Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt - leśne pogotowie w Nadleśnictwie Katowice.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Nadleśnictwo Katowice zadanie realizowało.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nadleśnictwo Katowice zadanie realizowało.

OP3.8 Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych.

Gminy prowadziły działania związane z ochroną przyrody zarówno ożywionej jak i nieożywionej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- w 2018 r. starostwo powiatowe Tarnowskie Góry realizowało zadanie pn. Ochrona parku zabytkowego przy Zespole Szkół Artystyczno-Projektowych w Tarnowskich Górach;
- Siemianowice Śląskie organizowało akcję sprzątnięcia odpadów z terenów o cennych walorach przyrodniczych w rejonie rzeki Brynicy w dzielnicy Przełajka;
- w latach 2018-2019 zespół pracowników naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego przystąpił do prac związanych z aktualizacją i poszerzeniem inwentaryzacji przyrodniczej obszaru Częstochowy na wyznaczonych stanowiskach. Badania objęły prawie wszystkie ważniejsze grupy taksonomiczne roślin, zwierząt i grzybów, występujących w siedliskach wodnych i lądowych, położonych w granicach Częstochowy;
- w 2017 r. gmina Strumień przeprowadziła inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą terenów prawego brzegu Wisły w rejonie Strumienia i Zabłocia dla potrzeb ochrony obszarów nawodnych. Prowadzono kampanie informacyjno-edukacyjne Wykonano modernizację niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w ramach projektu pn. „Zagospodarowanie terenu prawego brzegu Wisły w rejonie Strumienia i Zabłocia”;
- w latach 2017-2019 na terenie gminy Sławków wykonano inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- w 2019 r. starostwo powiatowe Tarnowskie Góry realizowało projekty w zakresie ochrona parku zabytkowego usytuowanego na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Brynku oraz w Nakle Śląskim. Dokonano inwentaryzacji drzewostanu przy zespole pałacowo-parkowym w Brynku oraz opracowano mapy dendrologiczne drzew i krzewów;
- miasto Siemianowice Śląskie organizowało akcję sprzątnięcia odpadów z terenów o cennych walorach przyrodniczych w rejonie rzeki Brynicy w dzielnicy Przełajka;
- w latach 2018-2019 zespół pracowników naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego przystąpił do kontynuacji prac związanych z aktualizacją i poszerzeniem inwentaryzacji przyrodniczej obszaru Częstochowy na wyznaczonych stanowiskach. Badania objęły prawie wszystkie ważniejsze grupy taksonomiczne roślin, zwierząt i grzybów, występujących w siedliskach wodnych i lądowych, położonych w granicach Częstochowy;

- w 2020 r. gmina Ujsoly przeprowadziła reintrodukcję wrześni pobrażnej, dzięki czemu powstało stanowisko unikatowego gatunku, który wyginął w terenach nadbrzeżnych potoku Wody Ujsolskie;
- w 2019 r. gmina Kornowac uchwaliła utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pn. „Bociek”, obszar stanowi korytarz ekologiczny oraz chroni siedliska rzadkich na terenie Płaskowyżu Rybnickiego gatunków roślin i zwierząt;
- w 2020 r. gmina Gilowice realizowała projekt polegający na rewitalizacji i zagospodarowaniu brzegów potoku Łekawka;
- w latach 2017-2019 na terenie gminy Sławków wykonano inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą.

OP.3.9 Usuwanie roślinności inwazyjnej.

Realizacji zadania polegała głównie na usuwaniu barszczy kaukaskich w tym barszczy Sosnowskiego, które stwarzają zagrożenie nie tylko dla bioróżnorodności ale również dla zdrowia człowieka, ponieważ powodują groźne oparzenia skóry. Innymi gatunkami roślin inwazyjnych usuwanych w ramach realizacji projektu były: niecierpek gruczołowaty, rdestowiec ostrokończysty i rudbekia naga.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- usuwanie barszczy kaukaskich prowadziły: gminy Piekary Śląskie, Dąbrowa Górnicza, Częstochowa, Bielsko-Biała, Poczesna, Łodygowice, Jaworze, Dąbrowa Zielona, Wilamowice, Strumień, Skoczów, Pilica, Blachownia, Wisła, Cieszyn.
- gmina Kobiór prowadziła sukcesywne usuwanie topoli obcych gatunków;
- gmina Krzyżanowice prowadziła cykliczne koszenie rdestowca na obszarze Natura 2000 "Meandry rzeki Odry".

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją:

- usuwanie barszczy kaukaskich prowadziły gminy: Piekary Śląskie, Dąbrowa Górnicza, Częstochowa, Bielsko-Biała, Poczesna, Łodygowice, Jaworze, Dąbrowa Zielona, Wilamowice, Strumień, Skoczów, Pilica, Blachownia, Wisła, Cieszyn;
- gmina Kobiór prowadziła sukcesywne usuwanie topoli obcych gatunków;
- gmina Krzyżanowice prowadzi cykliczne koszenie rdestowca na obszarze Natura 2000 "Meandry rzeki Odry";
- gmina Porąbka w ramach realizacji projektu pn. „Zagospodarowanie cieków wodnych w Gminie Porąbka” - usunęła gatunki roślin inwazyjnych takich jak: niecierpek gruczołowaty, rdestowiec ostrokończysty i rudbekia naga z nabrzeża rzeki Soły.

2.4.3.Podsumowanie

Dla ochrony przyrody (OP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

Cel strategiczny realizowany był w ramach 3 celów operacyjnych obejmujących 26 zadań:

- OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.;
- OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo.
- OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 26 zadań;

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 25 zadań;
- nie realizowano jednego zadania.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że 3 spośród 3 celów operacyjnych były realizowane w raportowanych latach, co wskazuje na korzystną tendencję zmian.

2.5.ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH (ZSN)

2.5.1.Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Województwo śląskie wyróżnia się na tle kraju dużą ilością oraz różnorodnością zasobów surowców naturalnych. Pełnią one istotną rolę w gospodarce zarówno regionu jak i całego kraju. Kopaliny znajdujące się na obszarze województwa można podzielić na 4 grupy. Są to: surowce energetyczne (węgiel kamienny), surowce metaliczne (rudę cynku i ołowiu, rudę molibdenowo-wolframowo-miedziowe, pierwiastki współwystępujące w cynku i ołowiu – arsen, gal, german, kadm, siarka, srebro, tal), surowce chemiczne (sól kamienna, surowce ilaste) i inne surowce (dolomity, gliny ceramiczne, piaski formierskie, piaski i żwiry, piaski kwarcowe, piaski podsadzkowe, surowce ilaste, torfy, wapnie i margle).

Stan na 2017 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku węgla kamiennego (wzrost o ok. 3,25%) oraz wapieni i margli (spadek o ok. 3,02%).

W ilości zasobów przemysłowych największe zmiany dotyczyły następujących surowców:

- rudę cynku i ołowiu (spadek o ok. 15,17%);
- piaskowiec (spadek o ok. 11,96%);
- surowce ilaste (spadek o ok. 11,31%).

Wzrost zasobów przemysłowych dotyczył wyłącznie dolomitu (wzrost o ok. 5,29%). Pozostałe zasoby pozostały bez zmian lub ich spadek był mniejszy niż 5%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2016-2017¹²⁷

Lp.	Surowiec	Stan na 2016 r.			Stan na 2017 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	46 869 647	2 682 586	59 173	48 398 810	2 659 640	49 579	1 529 163	-22 946
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	476 922	105 884	2 336	475 415	111 490	2 642	-1 507	5 606

¹²⁷ PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. Stanu na 2016/2017

Lp.	Surowiec	Stan na 2016 r.			Stan na 2017 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys. t]	138 979	5 848	2 172	138 402	4 961	1 711	-577	-887
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	125 038	19 113	624	124 314	16 828	665	- 724	- 2 285
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 699	-	-	50 655	-	-	- 44	-
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	878 823	89 246	9 646	878 823	89 246	9 646	0	0
10.	Piaski kwarcowe [tys. m ³]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m ³]	536 895	17 126	234	536 356	16 591	165	- 539	- 535
12.	Surowce ilaste [tys. t]	96 263	6 852	223	96 156	6 077	149	- 107	- 775
13.	Torfy [tys. m ³]	1 672	38	9	1 703	37	1	31	- 1
14.	Wapnie i margle [tys. t]	783 138	37 871	578	759 517	37 350	543	- 23 621	- 521

Stan na 2018 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku surowców ilastych (wzrost o ok. 6,15%) oraz piaskowca (wzrost o ok. 5,09%). Zasoby węgla kamiennego zwiększyły się o 1,97%. Ponadto nieznacznie zwiększyła się ilość piasków formierskich i piasków podsadzkowych w tej kategorii. Pozostałe surowce pozostały bez zmian lub nastąpił ich spadek mniejszy niż 2%.

W ilości zasobów przemysłowych największe zmiany dotyczyły następujących surowców:

- węgiel kamienny (wzrost o ok. 15,59%);
- wapnie i margle (wzrost o ok. 14,03%);
- rudy cynku i ołowiu (spadek o ok. 11,03%);
- piaski i żwiry (wzrost o ok. 10,79%).

Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 24 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2017-2018¹²⁸

Lp.	Surowiec	Stan na 2017 r.			Stan na 2018 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	48 398 810	2 659 640	49 579	49 350 636	3 074 353	56 959	951 826	414 713
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	475 415	111 490	2 642	472 458	110 136	2 958	- 2957	- 1354
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys. t]	138 402	4 961	1 711	137 942	4 414	1 594	- 460	- 547
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	124 314	16 828	665	130 643	15 391	784	6329	- 1437
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 655	-	-	50 658	1 558	-	3	1 558
9.	Piaski i żwiru [tys. t]	878 823	89 246	9 646	866 039	98 877	10 453	- 12 784	9631
10.	Piaski kwarcowe [tys. m ³]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m ³]	536 356	16 591	165	536 531	16 765	127	175	174
12.	Surowce ilaste [tys. t]	96 156	6 077	149	102 070	5 919	209	5914	- 158
13.	Torfy [tys. m ³]	1 703	-	-	1 703	-	-	0	-
14.	Wapnie i margle [tys. t]	759 517	37 350	543	758 943	42 590	600	- 574	5 240

Stan na 2019 r.

Największe zmiany w ilościach zasobów względem poprzedniego roku stwierdzono w przypadku rud cynku i ołowiu (wzrost o ok. 8,05%) oraz węgla kamiennego (wzrost o ok. 5,86%). Natomiast przyrost zasobów nastąpił tylko w przypadku jednego surowca tj. piasków i żwirów (wzrost o ok. 2,77%). Pozostałe surowce pozostały bez zmian lub spadek ich ilości był mniejszy niż 2%.

¹²⁸ PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg. stanu na 2017/2018

W ilości zasobów przemysłowych jedyny wzrost dotyczył węgla kamiennego, którego ilość w tej kategorii wzrosła o ok. 25,38%. Zasoby pozostałych surowców zmniejszyły się lub pozostały bez zmian. Największy spadek dotyczył następujących surowców:

- piaski formierskie (spadek o ok. 49,68%);
- rudy cynku i ołowiu (spadek o ok. 14,88%).

Dla pozostałych surowców spadek ilości zasobów przemysłowych był mniejszy niż 6%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 25 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2018-2019¹²⁹

Lp.	Surowiec	Stan na 2018 r.			Stan na 2019 r.			Różnica rok do roku	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby bilansowe		Wydobycie	Zasoby bilansowe	Zasoby przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	49 350 636	3 074 353	56 959	52 244 912	4 162 154	56 807	2 894 276	1 087 801
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	-
3.	Dolomit [tys. t]	472 458	110 136	2 958	469 760	107 437	2 589	- 2698	- 2 699
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys. t]	137 942	4 414	1 594	149 070	3 757	1 510	11 128	-657
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-0	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	130 643	15 391	784	129 925	14 673	784	- 718	- 718
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 658	1 558	-	50 644	784	11	14	- 774
9.	Piaski i żwiru [tys. t]	866 039	98 877	10 453	890 063	92 509	8 933	24 024	- 6 368
10.	Piaski kwarcowe [tys. m ³]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m ³]	536 531	16 765	127	535 530	15 774	150	- 1001	- 991
12.	Surowce ilaste [tys. t]	102 070	5 919	209	100 278	5 678	241	- 1792	- 241
13.	Torfy [tys. m ³]	1703	-	-	1677	-	-	- 26	-
14.	Wapnie i margle [tys. t]	758 943	42 590	600	758 564	42 210	395	- 379	- 380

Stan na 2020 r.

Zmiany w ilości zasobów dla wszystkich analizowanych surowców były mniejsze niż 2%. Jedynie w przypadku piasków i żwirów oraz surowców ilastych nastąpił wzrost (odpowiednio zasoby zwiększyły się o ok. 1,10% i 0,52%). Największy spadek dotyczył węgla kamiennego, którego zasoby zmniejszyły się o ok. 1,36%.

Ilość zasobów przemysłowych w ciągu roku wzrosła w przypadku dwóch surowców: piaskowca (wzrost o ok. 67,17%) oraz węgla kamiennego (wzrost o ok. 0,84%). Dla pozostałych analizowanych surowców stwierdzono zmniejszenie ich zasobów przemysłowych. W szczególności zmniejszyły się ilości następujących surowców:

- rudy cynku i ołowiu (spadek o ok. 45,38%);

¹²⁹ PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg. stanu na 2018/2019

- piaski formierskie (spadek o ok. 8,29%);
- piaski podsadzkowe (spadek o ok. 6,12%).

Dla pozostałych surowców spadek ilości zasobów przemysłowych był mniejszy niż 5%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 26 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2019-2020¹³⁰

Lp.	Surowiec	Stan na 2019 r.			Stan na 2020 r.			Różnica w zasobach	
		Zasoby		Wydobycie	Zasoby		Wydobycie	Bilansowe	Przemysłowe
		Bilansowe	Przemysłowe		Bilansowe	Przemysłowe			
1.	Węgiel kamienny [tys. t]	52 244 912	4 162 154	56 807	51 533 112	4 197 296	42 345	- 711 800	35 142
2.	Sól kamienna [tys. t]	2 098 600	-	-	2 098 600	-	-	0	
3.	Dolomit [tys. t]	469 760	107 437	2 589	467 210	104 888	2 457	- 2 550	- 2 549
4.	Rudy cynku i ołowiu [tys. t]	149 070	3 757	1 510	147 904	2 052	1 435	- 1 166	- 1 705
5.	Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe [tys. t]	550 827	-	-	550 827	-	-	0	-
6.	Gliny ceramiczne kamionkowe [tys. t]	1 304	-	-	1 304	-	-	0	-
7.	Piaskowiec [tys. t]	129 925	14 673	784	128 914	24 529	907	- 1 011	9 856
8.	Piaski formierskie [tys. t]	50 644	784	11	50 579	719	63	- 65	- 65
9.	Piaski i żwiry [tys. t]	890 063	92 509	8 933	899 868	88 025	7 557	9 805	- 4484
10.	Piaski kwarcowe [tys. m ³]	4 365	-	-	4 365	-	-	0	-
11.	Piaski podsadzkowe [tys. m ³]	535 530	15 774	150	534 564	14 808	93	- 966	- 966
12.	Surowce ilaste [tys. t]	100 278			100 795	-	-	517	-
13.	Torfy [tys. m ³]	1677	-	-	1677	-		0	-
14.	Wapnie i margle [tys. t]	758 564	42 210	395	758 001	41 648	579	- 563	- 562

¹³⁰ PIG/PIB Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg. Stanu na 2019/2020

2.5.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 27 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zasoby surowców naturalnych (ZSN)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych (ZSN)		
Cel operacyjny: ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych		
ZSN 1.1.	Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu	Marszałek Województwa, Państwowa Służba Geologiczna
ZSN 1.2.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, organy nadzoru górniczego
ZSN 1.3.	Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów	Przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze
ZSN 1.4.	Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu	Przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, Spółki Węglowe)
ZSN 1.5.	Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej	Przedsiębiorstwa, organy koncesyjne, przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, spółki węglowe, kopalnie, IChPW)
ZSN 1.6.	Rozpoznanie struktur geologicznych w tym wolnych przestrzeni po eksploatacji górniczej oraz wspieranie badań dotyczących rozpoznania możliwości budowy podziemnych zbiorników gazu	Jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, Spółki Węglowe)
ZSN 1.7.	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych	Organy administracji geologicznej, przedsiębiorstwa i jednostki naukowo-badawcze, organy nadzoru górniczego, organy ochrony środowiska
ZSN 1.8.	Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin	UMWŚ

2.5.2.1. Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych (ZSN)

2.5.2.1.1. ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych

ZSN 1.1. Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu.

PIG-PIB corocznie przedstawia opracowanie Bilans Perspektywicznych Zasobów Kopalin Polski. Praca ta zawiera informacje o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania złóż, stan rozpoznania geologicznego kraju oraz mapy z umiejscowieniem zasobów. Ponadto podmioty prowadzące działalność wydobywczą realizują prace służące rozpoznaniu złóż surowców w oparciu o posiadane koncesje.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane. W 2019 r. Jastrzębska Spółka Węglowa uzyskała koncesję na rozpoznawanie części złoża węgla kamiennego w miejscowości Ruptawiec¹³¹.

ZSN 1.2. Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli.

Kwestie nielegalnego wydobywania kopalin reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1420 z późn. zm.). Działalność wykonywana bez wymaganej koncesji (tzw. nielegalna eksploatacja kopaliny) albo bez zatwierdzonego czy zgłoszonego projektu robót geologicznych podlega opłacie podwyższonej.

Organem sprawującym kontrolę nad nielegalną eksploatacją kopalin na terenie województwa śląskiego jest dyrektor OUG w Katowicach. Organ ten prowadzi postępowania wyjaśniające w sprawie nielegalnej eksploatacji kopalin a w przypadku potwierdzenia wydobywania kopaliny bez koncesji wymierza w drodze decyzji opłatę podwyższoną za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji.

Informacje o podejrzeniu prowadzenia nielegalnego wydobycia kopalin przekazują do OUG starostowie zgodnie z posiadaną w tym zakresie kompetencją.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

OUG w Katowicach wydał łącznie 10 decyzji w sprawach ustalania opłat podwyższonych za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji:

- 2 decyzje w 2017 r.;
- 8 decyzji w 2018 r.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

OUG w Katowicach wydał łącznie 5 decyzji w sprawach ustalania opłat podwyższonych za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji:

- 4 decyzje w 2019 r.;
- 1 decyzja w 2020 r.

¹³¹<https://bip.mos.gov.pl/koncesje-geologiczne/raporty-i-zestawienia-dotyczace-udzielonych-koncesji-w-tym-zestawienia-otworow-wiertniczych/raporty-i-zestawienia-rok-2019/>

ZSN 1.3. Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów.

Na podstawie operatu ewidencyjnego przedsiębiorca sporządzał roczną informację o zmianach zasobów złoża i w terminie do 15 marca przekazywał ministrowi ds. środowiska oraz państwowej służbie geologicznej.

Główny Geolog Kraju określił wykaz złóż wymagających szczególnej ochrony opracowany na podstawie oceny ich znaczenia dla zabezpieczenia potrzeb i bezpieczeństwa surowcowego kraju jak również możliwości rozwoju gospodarczego i zrównoważonego rozwoju w skali regionalnej.

W dniu 4 września 2018 r. podjęto uchwałę nr 2034/283/V/2018 Zarządu Województwa Śląskiego w sprawie przyjęcia opracowania pn. „Okresowa ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+”. W dokumencie wykazano zmianę zasięgów złóż takich jak: kamienie drogowe i budowlane, kruszywa naturalne, metan towarzyszący pokładom węgla, piaski formierskie, piaski podsadzkowe, rudy cynku i ołowiu, surowce ilaste ceramiki budowlanej, torfy, wapienie i margle, węgle kamienne oraz wody lecznicze.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane na bieżąco.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane na bieżąco.

ZSN 1.4. Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu.

Złoża metanu pokładów węgla (MPW) zostały udokumentowane w złożach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego¹³².

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. udokumentowane zasoby bilansowe wydobywalne MPW występowały w 62 złożach na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i wynosiły 96 947,67 mln m³. Wydobycie metanu w 2017 r. wyniosło 332,14 mln m³.

W 2018 r. udokumentowano 3 nowe złoża metanu. Udokumentowane zasoby w obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego wynosiły 102 021,34 mln m³. Wydobycie metanu w 2018 r. wyniosło 320,94 mln m³⁴. Wg danych pozyskanych od PIG-PIB, w 2018 r. opracowano dokumentację prac geologicznych wykonania stymulacji produktywności metanu z pokładów węgla w otworach wiertniczych Gilowice-1 i Gilowice-2H wraz z testami dopływu metanu (Gilowice, gm. Miedźna, pow. pszczyński).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Udokumentowane zasoby w obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego w 2019 r. wynosiły 109 548,53 mln m³. Wydobycie metanu w 2019 r. wyniosło 336,06 mln m³.

W 2020 r. nie udokumentowano żadnego nowego złoża metanu. Wydobycie metanu w 2020 r. wyniosło 315,09 mln m³. Zasoby przemysłowe, określone dla 33 złóż w 2020 r. wyniosły 11 352,90 mln m³ i są większe w porównaniu z rokiem poprzednim o 921,42 mln m³ (czyli o 8,83%).

Międzynarodowe Centrum Doskonałości ds. Metanu z Kopalń w Polsce pracuje nad nowymi metodami pozyskiwania i wykorzystania metanu oraz poprawą bezpieczeństwa pracy w kopalniach. PIG-PIB (OG w Sosnowcu) od 2017 r. uczestniczy w projektach poświęconych tematyce gospodarczego

¹³² <https://www.pgi.gov.pl/surowce/energetyczne/metan-pokladow-wegla.html>

wykorzystaniu metanu (np. projekt Geo-Metan) oraz prezentuje wyniki badań na konferencjach branżowych.

Grupa Górnicza S.A. oddział KWK Mysłowice-Wesoła prowadzi na bieżąco dokumentację ubytków w zasobach metanu.

ZSN 1.5. Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej.

Czyste technologie węglowe są stosowane już na etapie wydobycia surowca poprzez wdrażanie metod pomagających zwiększyć sprawność uzyskanego urobku węgla. Do technologii tych należą wszystkie procesy i sposoby wykorzystania węgla, mające na celu minimalizację negatywnego wpływu produktów jego spalania na środowisko¹³³.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na przełomie 2018 i 2019 r. zostało podpisane memorandum polsko-japońskie, podpisane między Ministrem Klimatu i Środowiska, a Ministerstwem Gospodarki, Handlu i Przemysłu Japonii, na rzecz promowania nowoczesnych technologii energetycznych, w tym Czystych Technologii Węglowych. Dodatkowymi poruszonymi punktami były niskoemisyjne technologie oraz rozwój działań służących ochronie środowiska¹³⁴.

W latach 2018-2020 GIG realizował program pn. „CoalTech2051”, którego celem było rozpowszechnianie i promowanie wyników projektów realizowanych w ramach Programu RFCS („Research Fund for Coal and Steel”). Założeniem programu była pomoc w ustalaniu przyszłych priorytetów badawczych w programie badawczym RFCS oraz przyśpieszenie ustanowienie Europejskiej Sieci Czystych Technologii Węglowych¹³⁵. Partnerami projektu byli IEA Coal Research Limited, (Wielka Brytania), Association Europeenne Du Charbon Et Du Lignite (EURACOAL), (Belgia), Ethniko Kentro Erevnas Kai Technologikis Anaptyxis (Grecja).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

GIG kontynuował realizację projektu „CoalTech2051”.

ZSN 1.6. Rozpoznanie struktur geologicznych w tym wolnych przestrzeni po eksploatacji górnictwej oraz wspieranie badań dotyczących rozpoznania możliwości budowy podziemnych zbiorników gazu.

Gaz ziemny można magazynować w częściowo wyeksploatowanych złożach gazu ziemnego oraz ropy naftowej, w kawernach solnych, w warstwach wodonośnych, w wyeksploatowanych kopalniach, a także w grotach skalnych. Wymienione miejsca charakteryzują się odpowiednimi właściwościami fizycznymi, które determinują możliwości budowy podziemnych magazynów gazu o określonych parametrach techniczno-eksploatacyjnych pracy¹³⁶.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie niezrealizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie niezrealizowane.

¹³³ <https://repozytorium.ka.edu.pl/server/api/core/bitstreams/41b53e0f-f9a4-4d48-a895-ddbde4e59384/content>

¹³⁴ <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/zaciesnienie-polsko-japonskiej-wspolpracy-w-zakresie-czystych-technologii-weglowych>

¹³⁵ <https://gig.eu/pl/projekty-miedzynarodowe/coaltech2051>

¹³⁶ „Bezpieczeństwo energetyczne – rola podziemnych magazynów gazu ziemnego” Beata Wittmann, Paweł Wilkosz, Kraków 2022.

ZSN 1.7. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych.

Aby ograniczyć presję na środowisko w czasie prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych, a także magazynowania kopalin, należy przestrzegać regulacji prawnych dotyczących pozyskiwania surowców oraz przepisów z zakresu ochrony środowiska¹³⁷.

OUG w Katowicach prowadził nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych w zakresie:

- gospodarki złożem w procesie eksploatacji;
- gospodarki wodno-ściekowej;
- gospodarki odpadami;
- emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- emisją hałasu;
- rekultywacji gruntów¹³⁸.

Działania były prowadzone zgodnie z planem pracy OUG w Katowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane przez OUG w Katowicach.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane przez OUG w Katowicach.

ZSN 1.8. Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

W planach zagospodarowania przestrzennego wyznacza się granice złóż surowców naturalnych w tym węgla kamiennego a zapisy planów zarówno miejscowych jak i wojewódzkich uwzględniają ich ochronę zgodnie z Prawem geologicznym i górnictwem¹³⁹.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13.09.2016 r., poz.4619). W tym dokumencie określono obszary udokumentowanych złóż kopalin wskazując gminy, w których te złoża się znajdują.

Główny Geolog Kraju określił wykaz złóż wymagających szczególnej ochrony opracowany na podstawie oceny ich znaczenia dla zabezpieczenia potrzeb i bezpieczeństwa surowcowego kraju jak również możliwości rozwoju gospodarczego i zrównoważonego rozwoju w skali regionalnej. Samorząd województwa przekazuje tę informację do gmin na etapie sporządzania przez nie miejscowych planów oraz studiów uwarunkowań.

W dniu 4 września 2018 r. podjęto uchwałę nr 2034/283/V/2018 Zarządu Województwa Śląskiego w sprawie przyjęcia opracowania pn. „Okresowa ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+”. W dokumencie wykazano zmianę zasięgów złóż takich jak: kamienie drogowe i budowlane, kruszywa naturalne, metan towarzyszący pokładom węgla, piaski formierskie, piaski podsadzkowe, rudy cynku i ołowiu, surowce ilaste ceramiki budowlanej, torfy, wapienie i margle, węgle kamienne oraz wody lecznicze.

¹³⁷<https://ekoguru.pl/baza-wiedzy/lepiej-sprawniej-bezpieczniej-kierunki-rozwoju-technologii-pozyskiwania-surowcow-mineralnych/>

¹³⁸ https://www.wug.gov.pl/o_nas/zadania_oug

¹³⁹ „Ochrona złóż kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego w świetle prawa geologicznego i górnictwa – uwagi de lege lata i de lege ferenda, Ewelina Anna Kostka – Kancelaria JURIS Sp. z o.o., Warszawa.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w MPZP.

2.5.3. Podsumowanie

Dla Zasobów surowców naturalnych (ZSN) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

Komponent związany z zasobami surowców naturalnych był realizowany w ramach 1 celu operacyjnego obejmującego 8 zadań:

- ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 7 zadań;
- nie realizowano 1 zadania.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 7 zadań;
- nie realizowano 1 zadania.

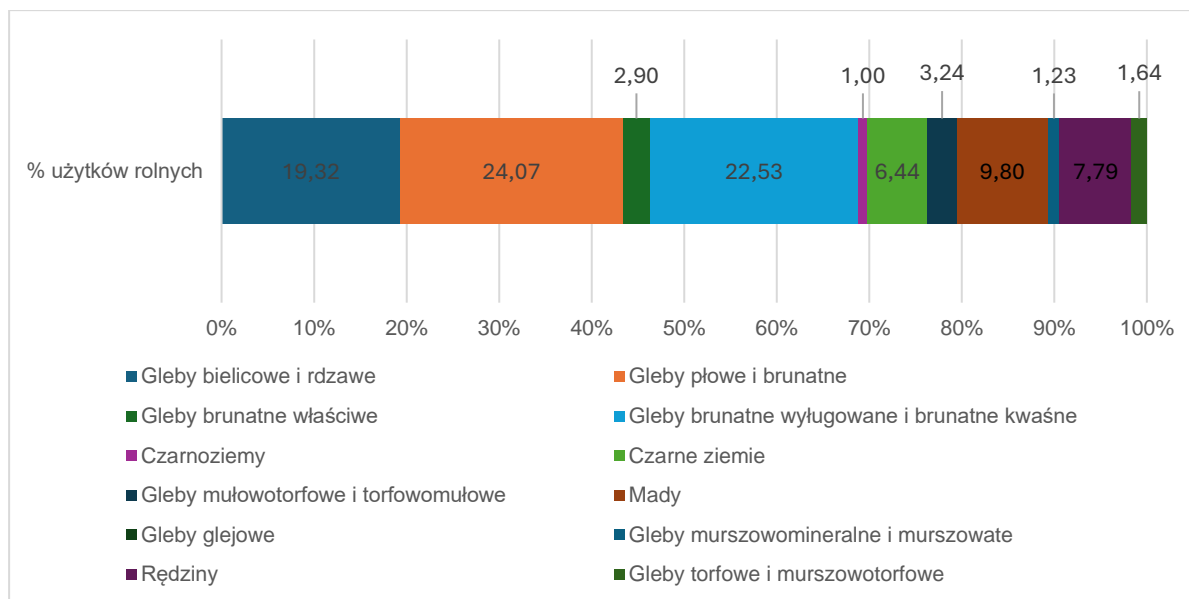
Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że wyznaczony cel strategiczny został zrealizowany.

2.6. GLEBY (GL)

2.6.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zróznicowanie typów gleb na obszarach rolnych województwa śląskiego zależy od wielu czynników takich jak klimat, roślinność, skała macierzysta, rzeźba terenu, warunki wodne, czy działalność człowieka.

Na poniższym wykresie przedstawiono procentowy udział poszczególnych typów gleb w powierzchni użytków rolnych w województwie śląskim.

Ryc. 18 Procentowy udział poszczególnych typów gleb w powierzchni użytków rolnych w województwie śląskim¹⁴⁰

Na obszarach rolnych województwa śląskiego dominują:

- gleby płowe i brunatne – zajmują 24,07% powierzchni użytków rolnych. Gleby te mogą powstawać z utworów takich jak piaski, gliny, ropy, czy też utwory lessowate. Gleby płowe wykształcone z piasków charakteryzują się niską zawartością składników pokarmowych. Gleby płowe wytworzone z glin posiadają lepiej wykształcone cechy genetyczne, co przejawia się większą miąższością poziomu próchnicznego i właściwymi stosunkami wodnymi. Gleby płowe powstałe z ropy są glebami ciężkimi i wadliwymi ze względu na ich przydatność rolniczą, natomiast gleby płowe wytworzone z utworów lessowatych charakteryzują się brakiem występowania węglanów w profilu;
- gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne – zajmują 22,53% powierzchni użytków rolnych. Gleby te mogą powstawać z utworów takich jak piaski, gliny, ropy, pyły czy też utwory lessowate oraz często charakteryzują się niską zawartością składników pokarmowych. Silne zakwaszenie obserwowane jest wyłącznie w górnej części profilu przy odczynie prawie obojętnym na niższych poziomach, jednak niektóre z nich mogą posiadać odczyn słabo kwaśny w całym profilu;
- gleby biellicowe i rdzawe – zajmują 19,32% powierzchni użytków rolnych. Wytworzone są głównie z piasków o zróżnicowanym pochodzeniu geologicznym. W tej grupie wyróżnić można gleby biellicowe właściwe, podmokłe, murszaste oraz torfiaste. Cechą charakterystyczną gleb biellicowych są niekorzystne właściwości rolnicze. Gleby rdzawe powstają natomiast z piasków luźnych lub słabogliniastych oraz piaskowców gruboziarnistych, bezwęglanowych. Ze względu na słabe uwilgotnienie, kwaśny odczyn i niską zawartość próchnicy, gleby rdzawe również wykazują ograniczoną przydatność do celów rolniczych.

Na obszarach leśnych zdecydowanie dominują gleby biellicowe i rdzawe, które zajmują 52,1% ich powierzchni. Kolejnym przeważającym typem gleb są gleby brunatne, płowe oraz rędziny, których występowanie stwierdzono na 30,7% powierzchni leśnych. Ponadto w lasach zidentyfikowano gleby bagienne, glejowe, czarne ziemie i czarnoziemy (16,6% powierzchni) oraz mady (0,6% powierzchni).

Stan środowiska

Badania chemizmu gleb prowadzone są w cyklach 5-letnich, a ich wyniki gromadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Krajowa sieć monitoringu składa się z 216 punktów

¹⁴⁰ Opracowanie własne na podstawie Opracowania ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Katowice, 2015

pomiarowo-kontrolnych, z czego 18 zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego. Wyniki badań gleb w zakresie siarki, metali oraz sumy 13 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (13 WWA) poddawane są również klasyfikacji wg 6-stopniowej skali zanieczyszczenia opracowanej przez IUNG (od 0 do V, przy czym stopień 0 oznacza glebę niezanieczyszczoną, a stopień V glebę bardzo silnie zanieczyszczoną).

Poniżej przedstawiono wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. w zakresie wybranych metali oraz sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)¹⁴¹.

W zakresie metali (kadm, miedź, nikiel, ołów i cynk) otrzymane wyniki porównano z wartościami dopuszczalnymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. poz. 1395). Monitoring chemizmu gleb obejmuje wyłącznie użytki rolnicze, a próbki do badań pobierane są za pomocą sondy glebowej z głębokości 0-20 cm. W związku z powyższym w celach porównawczych przyjęto dopuszczalne zawartości substancji dla grupy II (tereny rolnicze), określone dla głębokości 0,25 m. W celu przypisania badanych próbek do właściwej podgrupy, zgodnie z ww. rozporządzeniem, posłużono się wynikami badań zawartości frakcji granulometrycznej o średnicy zastępczej ziaren poniżej 0,02 mm (tzw. FG02) oraz stężenia pH w zawiesinie KCl.

Tabela 28 Identyfikacja podgrupy gruntów dla próbek badanych w latach 2015-2020¹⁴²

Nr punktu	Lokalizacja	2015			2020		
		FG02 [%]	pH KCl [-]	Podgrupa gruntów	FG02 [%]	pH KCl [-]	Podgrupa gruntów
239	Więcki	16	5,10	II-1	21	5,50	II-2
325	Raszczycy	19	4,30	II-1	27	5,00	II-2
327	Szymocice	9	6,80	II-1	17	4,40	II-1
329	Czernica	24	4,70	II-2	17	5,10	II-1
331	Zawiść	18	5,40	II-1	19	5,50	II-1
333	Mokre	28	5,00	II-2	20	7,10	II-2
335	Piekary Śląskie	50	6,60	II-3	42	7,20	II-3
337	Mykanów	26	5,70	II-3	48	6,20	II-3
339	Rudniki	21	6,30	II-3	19	6,80	II-2
341	Myszków - Papiernia	13	5,30	II-1	13	6,50	II-1
343	Sulików	12	6,90	II-2	23	7,10	II-3
345	Kromolów	16	7,10	II-2	14	6,90	II-2
405	Połomia	43	3,60	II-2	62	7,40	II-3
407	Cieszyn	46	5,20	II-2	19	6,40	II-1

¹⁴¹ Prezentowany zakres danych przyjęto analogicznie do Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

¹⁴² GIOŚ

409	Ćwiklice	43	5,00	II-2	42	7,00	II-3
411	Aleksandrowice	39	6,80	II-3	42	5,00	II-2
413	Cięcina	39	3,40	II-2	17	4,90	II-1
415	Żywiec	33	3,50	II-2	13	4,70	II-1

W zakresie sumy WWA otrzymane wyniki porównano z wartościami dopuszczalnymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359)¹⁴³. Ze względu na lokalizację i głębokość pobierania prób, przyjęto wartości dopuszczalne dla grupy B (użytki rolne), określone dla głębokości 0-0,3 m.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych oznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 29 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – wybrane metale¹⁴⁴

Nr pkt	Wyniki badań [mg/kg]									
	Kadm		Miedź		Nikiel		Ołów		Cynk	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
239	0,23	<0,50	3,18	<2,00	3,83	4,19	11,95	13,10	24,67	25,60
325	0,30	<0,50	7,15	4,62	6,60	6,02	24,99	27,20	45,31	42,70
327	0,51	<0,50	6,93	5,98	4,18	4,20	36,26	31,60	131,04	67,40
329	0,27	<0,50	7,49	7,95	14,78	10,40	14,91	20,20	58,32	53,10
331	0,96	0,96	5,87	4,81	5,45	5,49	40,43	38,60	96,42	93,90
333	1,40	1,97	7,36	6,13	8,26	8,85	42,00	49,70	128,72	147,00
335	67,98	59,4	22,38	19,60	37,47	24,40	491,41	411,00	6668,33	4610,00
337	0,67	<0,50	5,09	5,14	9,43	8,05	18,90	15,90	67,00	41,60
339	0,41	<0,50	3,34	4,17	5,17	6,57	16,81	20,10	37,96	44,00
341	0,51	2,04	3,34	3,55	2,49	13,50	15,59	65,50	41,47	147,00
343	10,85	9,48	7,20	4,24	7,42	6,32	856,61	2100,00	1458,77	281,00
345	1,21	2,45	7,41	10,60	11,91	17,10	49,36	56,60	141,99	195,00
405	0,46	<0,50	11,66	8,73	14,05	16,80	24,60	19,90	69,33	70,50
407	0,58	0,65	14,23	12,30	14,61	14,30	29,67	30,50	85,91	79,70
409	1,01	0,70	8,17	10,70	9,48	8,77	32,84	29,70	108,35	70,30
411	0,87	<0,50	20,13	9,09	14,37	17,70	38,89	13,80	129,64	43,60

¹⁴³ W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (dz. U. Poz. 1395) nie określono wartości dopuszczalnej dla sumy WWA.

¹⁴⁴ GIOŚ

413	0,58	0,91	18,84	23,70	30,23	42,00	43,36	44,00	86,31	123,00
415	0,43	0,64	15,51	15,40	22,01	22,80	23,92	30,50	82,37	94,60
Wart. dopusz.	II-1: 2 mg/kg II-2: 3 mg/kg II-3: 5 mg/kg	II-1: 100 mg/kg II-2: 150 mg/kg II-3: 300 mg/kg	II-1: 100 mg/kg II-2: 150 mg/kg II-3: 300 mg/kg	II-1: 100 mg/kg II-2: 150 mg/kg II-3: 300 mg/kg	II-1: 100 mg/kg II-2: 250 mg/kg II-3: 500 mg/kg	II-1: 300 mg/kg II-2: 500 mg/kg II-3: 1000 mg/kg				

W latach 2015 i 2020 odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych w miejscowościach:

- Piekary Śląskie – w zakresie zawartości kadmu oraz cynku. W obu przypadkach można zaobserwować tendencję spadkową, jednak stopień zanieczyszczenia wg IUNG pozostał na tym samym poziomie – V dla kadmu i IV dla cynku.
- Myszków (Myszków-Papiernia) – w zakresie zawartości kadmu (III stopień zanieczyszczenia), która w 2020 r. wzrosła niemal 4-krotnie w porównaniu do 2015 r.;
- Siewierz (Sulików) – w zakresie zawartości kadmu, ołowiu i cynku. W latach 2015-2020 zanieczyszczenie kadmem zredukowało się jednak z V do III stopnia wg IUNG, w zakresie cynku z III do I stopnia (brak przekroczenia wartości dopuszczalnej w 2020 r.). Negatywny trend występuje w przypadku zanieczyszczenia ołowiem, które zwiększyło się ze stopnia IV do V.

Tabela 30 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – suma WWA¹⁴⁵

Nr punktu	Lokalizacja	Wyniki badań [mg/kg]	
		Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne "13 WWA"	
		2015	2020
239	Więcki	0,29	0,58
325	Raszczycze	0,34	0,21
327	Szymocice	0,45	0,36
329	Czernica	0,50	1,45
331	Zawiść	0,91	2,49
333	Mokre	0,45	0,58
335	Piekary Śląskie	0,75	0,59
337	Mykanów	0,32	0,50
339	Rudniki	0,22	0,11
341	Myszków - Papiernia	0,17	<0,025
343	Sulików	0,48	<0,025
345	Kromotów	0,73	0,78
405	Połomia	0,58	0,03
407	Cieszyn	0,65	0,24

¹⁴⁵ GIOŚ

Nr punktu	Lokalizacja	Wyniki badań [mg/kg]	
		Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne "13 WWA"	
		2015	2020
409	Ćwiklice	0,60	0,66
411	Aleksandrowice	5,54	0,26
413	Cięcina	0,77	0,74
415	Żywiec	0,55	1,04
Wartość dopuszczalna		1 mg/kg	

W latach 2015 i 2020 odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych w miejscowościach:

- Czernica – zawartość WWA w 2020 r. wzrosła niemal 3-krotnie w porównaniu do 2015 r., w wyniku czego wg klasyfikacji IUNG zanieczyszczenie wzrosło ze stopnia I do III;
- Orzesze (Zawiść) – zawartość WWA w 2020 r. wzrosła ponad 2-krotnie w porównaniu do 2015 r., w wyniku czego zanieczyszczenie wzrosło ze stopnia II do III;
- Bielsko-Biała (Aleksandrowice) – w latach 2015-2020 zanieczyszczenie WWA zredukowało się jednak z IV do I stopnia (brak przekroczenia wartości dopuszczalnej w 2020 r.);
- Żywiec – nieznaczne przekroczenie zawartości WWA odnotowano w 2020 r. Stopień zanieczyszczenia wg klasyfikacji IUNG pozostał jednak na tym samym poziomie (stopień I).

2.6.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 31 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Gleby (GL)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel strategiczny: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi		
Cel operacyjny: GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezeruaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego		
GL 1.1.	Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu	WODR
GL 1.2.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	UMWŚ, WODR
GL 1.3.	Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów	WODR
Cel operacyjny: GL2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego		

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
GL 2.1.	Opracowanie wojewódzkiej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem np. poprzez promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego	UMWŚ, WODR
GL 2.2.	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	GIOŚ
GL 2.3.	Zapobieganie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	UMWŚ, WODR
Cel operacyjny: GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych		
GL 3.1.	Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych	Właściciela gruntów
GL 3.2.	Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Właściciele gruntów, RDOŚ
GL 3.3.	Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów w ramach ORSIP	UMWŚ
Cel operacyjny: GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych		
GL 4.1.	Wzrost ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków	UMWŚ, administratorzy cieków
GL 4.2.	Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych	WODR
GL 4.3.	Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	WODR
GL 4.4.	Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych	WODR
Cel operacyjny: GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb		
GL 5.1.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową	JST
GL 5.2.	Zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleb zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zurbanizowanych	UMWŚ
Cel operacyjny: GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom		
GL 6.1.	Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi	PIG
GL 6.2.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	GDDKiA, JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel operacyjny: GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi		
GL 7.1.	Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	UMWŚ
GL 7.2.	Zapobieganie niszczeniu gleb, w tym mieszanemu jej poziomów genetycznych, które nie wynika z upraw gruntów ornych	UMWŚ
GL 7.3.	Zapewnienie racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych oraz zapewnienie racjonalnego wykorzystania warstwy próchnicznej gleb głównie w kierunku ich odtworzenia i ulepszenia i ponownego kształtowania funkcji lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	UMWŚ, WODR

2.6.2.1. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi

2.6.2.1.1. GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezeruaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego

GL1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie (ŚODR) przeprowadził działania polegające na promowaniu rolnictwa ekologicznego:

- szkolenia dotyczące produkcji metodami ekologicznymi, sprzedaży produktów ekologicznych oraz Rolnictwa ekologicznego w ramach PROW 2007-2013, 2014-2020;
- konkurs "Najlepsze gospodarstwo ekologiczne" na terenie województwa śląskiego;
- cykl szkoleń edukacyjnych pn. "Rolnictwo ekologiczne szansą dla rozwoju obszarów wiejskich".

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2017 r. 6 szkoleń, w których udział wzięło 85 uczestników;
- w 2018 r. 5 szkoleń oraz 2 konferencje, w których udział wzięło 385 uczestników.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 r. 1 szkolenie oraz 1 konferencję, w których udział wzięło 66 uczestników;
- w 2020 r. 3 szkolenia dla 31 uczestników.

GL1.2. Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne.

W ramach zadania ŚODR prowadził szkolenia dotyczące zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, obejmujące zagadnienia zawarte w dyrektywie azotanowej i ramowej dyrektywie wodnej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2017 r. 2 szkolenia dla 29 uczestników;
- w 2018 r. 18 szkoleń dla 475 uczestników.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 r. 72 szkolenia dla 1239 uczestników;
- w 2020 r. 41 szkoleń dla 594 uczestników.

GL1.3. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności.

Działania związane z promocją zdrowej żywności realizowane były przez stowarzyszenia, organizacje i producentów działających na terenie województwa śląskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W listopadzie 2017¹⁴⁶ i 2018 r.¹⁴⁷ w Bielsku Białej odbyły się Międzynarodowe Targi Ekostyl „Zdrowa żywność- Styl życia- EKORodzina”, organizowane przez Biuro Promocji i Wystaw Astra.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W listopadzie 2019¹⁴⁸ r. w Bielsku Białej odbyły się Międzynarodowe Targi Ekostyl „Zdrowa żywność- Styl życia- EKORodzina”. W 2020 r. targi nie odbyły się ze względu na pandemię COVID-19.

2.6.2.1.2. GL2. Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego

GL2.1. Opracowanie wojewódzkiej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem np. poprzez promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Nie opracowano wojewódzkiej strategii ochrony gleb.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Nie opracowano wojewódzkiej strategii ochrony gleb.

GL2.2. Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb.

Prowadzony monitoring chemizmu gleb ornych Polski stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleby i ziemi. Celem programu jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, zachodzących pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

¹⁴⁶ <https://www.czwa.odr.net.pl/54-kategoria/dzialy/dzia%C5%82-rolnictwa-ekologicznego-i-ochrony-%C5%9Brodowiska/2453-5-mi%C4%99dzynarodowe-targi-ekostyl-2017.html>

¹⁴⁷ <https://www.czwa.odr.net.pl/54-kategoria/dzialy/dzia%C5%82-rolnictwa-ekologicznego-i-ochrony-%C5%9Brodowiska/2976-targi-ekostyl-2018.html>

¹⁴⁸ <https://www.bielsko.info/wiadomosci/21309-7-miedzynarodowe-targi-ekostyl-2019-zdrowej-zywnosci-stylu-zycia-bielsko-biala>

Na terenie województwa śląskiego w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowanych jest 18 punktów pomiarowo-kontrolnych.

Wszystkie wyniki badań prowadzonych w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski udostępniane są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Ze względu na 5-letni cykl monitoringu, w latach 2017-2018 nie były prowadzone badania gleb w ramach PMŚ. W 2017 r. w ramach piątej tury monitoringu, która przypadła na lata 2015-2017 dokonano analizy wyników badań przeprowadzonych w 2015 r. na tle danych uzyskanych w poprzednich latach, opracowano syntezę badań w postaci raportu, dostępnego na stronie internetowej GIOŚ.

Dodatkowo gmina Sławków w 2017 roku wykonała pomiary właściwości fizyko-chemicznych gleb.

W 2018 r. Starostwa Powiatowe w Gliwicach, Raciborzu i Tarnowskich Górach prowadziły badania gleby w ramach identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2020 r. w ramach monitoringu gleb, która przypadła na lata 2020-2022 dokonano poboru 18 próbek gleby z warstwy 0-20 cm z terenu województwa śląskiego.

W 2020 r. Starostwa Powiatowe w Raciborzu i Tarnowskich Górach prowadziły badania gleby w ramach identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

GL2.3. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin.

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie (ŚODR) przeprowadził działania polegające na:

- przeprowadzeniu szkoleń obejmujących wdrażanie zasad integrowanej ochrony roślin;
- opracowaniu ulotki oraz broszury na temat: „Zasad przygotowania, przechowywania i stosowania ŚOR” oraz „Odnawialne źródła energii. Przykłady-finansowanie-podstawy prawne”.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2017 r. 12 szkoleń dla 192 uczestników oraz wydał 500 sztuk ulotek;
- w 2018 r. 18 szkoleń dla 185 uczestników, wydał 300 sztuk ulotek oraz 2500 broszur.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 roku 8 szkoleń dla 126 uczestników, wydał 1000 sztuk ulotek;
- w 2020 roku 10 szkoleń dla 177 uczestników, wydał 500 sztuk ulotek.

2.6.2.2. GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych

GL3.1. Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych.

Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych stanowi element rekultywacji gruntów, przez którą należy rozumieć nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych. Rekultywacja gruntów może być realizowana poprzez odtworzenie gleb, a także właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Do rekultywacji gruntów na własny koszt zobowiązane są osoby powodujące utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów. W przypadku gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalone osoby, w wyniku klęsk żywiołowych lub

ruchów masowych ziemi, rekultywacji dokonuje właściwy organ, tj. dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych (w przypadku gruntów leśnych) lub starosta (w przypadku pozostałych gruntów)¹⁴⁹.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. na terenie województwa śląskiego zrekultywowano 42 ha gruntów, w tym 16 ha na cele rolnicze i 2 ha na cele leśne.

W 2018 r. rekultywacji poddano 39 ha gruntów, w tym 5 ha na cele rolnicze i 9 ha na cele leśne¹⁵⁰.

Na terenie gminy Blachownia, w 2017 roku rozpoczęto rekultywację w kierunku leśnym gruntów położonych w miejscowości Cisie, podlegających eksploatacji złoża piasków budowlanych "Herby" przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Uslugowe "BUD-LAS".

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. na terenie województwa śląskiego zrekultywowano 168 ha gruntów, w tym 21 ha na cele rolnicze i 28 ha na cele leśne.

W 2020 r. rekultywacji poddano 88 ha gruntów, w tym 22 ha na cele rolnicze i 24 ha na cele leśne¹⁵⁰.

Na terenie gminy Blachownia, w latach 2019-2020 kontynuowano rekultywację w kierunku leśnym gruntów położonych w miejscowości Cisie, podlegających eksploatacji złoża piasków budowlanych "Herby" przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Uslugowe "BUD-LAS".

GL3.2. Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach w zakresie usuwania skutków zagrożeń w środowisku prowadzi:

- postępowania administracyjne na wniosek w sprawie uzgodnienia warunków prowadzenia działań naprawczych oraz w sprawie ustalenia planu remediacji;
- postępowania w sprawie wydania decyzji nakazujących przeprowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- działania zapobiegawcze lub naprawcze oraz przeprowadza remediacje.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2017 r. RDOŚ w Katowicach wydał 41 rozstrzygnięć administracyjnych dotyczących szkód w środowisku lub historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi¹⁵¹. W 2018 r. zakończono 30 postępowań administracyjnych związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków¹⁵².

W 2017 r. wydano m.in.:

- decyzję ustalającą plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie Bazy Paliw nr 3 w Boronowie;
- decyzję ustalającą plan remediacji powierzchni ziemi na terenie, na którym prowadzona jest instalacja do produkcji surówki żelaza lub stali surowej, pierwotny lub wtórny wytop łącznie z ciągłym odlewaniem stali o zdolności produkcyjnej ponad 2,5 tony na godzinę, należąca do ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o. z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kucelińskiej 22.

¹⁴⁹ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82).

¹⁵⁰ Dane GUS

¹⁵¹ Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2017

¹⁵² Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2018

W 2018 r. wydano m.in.: decyzję ustalającą plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na działkach o nr ewidencyjnych 23/1, 23/3, 23/4 i 23/5 (obręb 0055, Dolne Przedmieście 55) położonych w Bielsku – Białej przy ul. Gazowniczej 38¹⁵³.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W 2019 r. RDOŚ w Katowicach przeprowadził 55 postępowań administracyjnych związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków w zakresie szkód w środowisku i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi¹⁵⁴. W 2020 r. zakończono natomiast 176 procedur związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom środowiska oraz usuwaniem ich skutków¹⁵⁵.

W 2019 r. wydano m.in.:

- decyzję ustalającą plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie zakładu produkcyjnego CSF Poland Sp. z o.o., zlokalizowanego przy ul. Legionów 244 w Częstochowie,
- decyzję ustalającą plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie działki nr ewid. 6644, obręb 0009 Sosnowiec, położonej przy ul. Baczyńskiego 2 w Sosnowcu;
- decyzję orzekającą zwolnić gminę Katowice z obowiązku przeprowadzenia remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na działkach położonych przy ul. Korczaka w Katowicach;
- decyzję orzekającą zwolnić WPC REIT ROCK Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Garażowej 5A w Warszawie z obowiązku przeprowadzenia remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na działkach położonych przy ul. Krakowskiej i ul. Roździeńskiej w Katowicach.

W 2020 r. wydano m.in.:

- decyzję ustalającą plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi w obrębie działki o numerze ewidencyjnym 136, obręb 0002 Dzielnica Bogucice-Zawodzie, zlokalizowanej przy ul. Górniczej w Katowicach;
- decyzję ustalającą plan remediacji powierzchni ziemi na terenie stacji transformatorowej GPZ GOCZA przy ul. Aleja 1 w Goczałkowicach Zdroju na działce nr 4245/72 o łącznej powierzchni 0,4918 ha;
- decyzję ustalającą plan remediacji powierzchni ziemi na terenie Zakładu METALPOL-Węgierska Górka w Węgierskiej Górcie przy ul. Kolejowej 6;
- decyzję ustalającą plan remediacji powierzchni ziemi na terenie nieczynnej bazy magazynowej przy ul. Robotniczej 2 Rybniku - Kamieniu (były Zakład Produktów Naftowych nr 10)- obszar położony na dz. nr 1249/312, 1250/312, 1251/312, 1252/312, 1862/312, 1863/312 (obręb 0112 - Kamień);
- decyzję ustalającą plan remediacji powierzchni ziemi na terenie Bazy Magazynowej nr 42 w Katowicach-Ligocie przy ul. Piotrowickiej 94.

GL3.3. Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów w ramach ORSIP.

Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów stanowiła element systemu OPI-TPP.

¹⁵³ <https://wykaz.ekoportal.pl/CardList.seam>

¹⁵⁴ Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2019

¹⁵⁵ Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2020

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane było poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane było poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

2.6.2.2.1. GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych

GL4.1. Wzrost ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków.

Główną funkcją zadrzewień śródpolnych w kontekście ochrony gleb jest zapobieganie wywiewaniu mineralnych i organicznych frakcji gleby, poprawa stosunków wodnych oraz zapobieganie jej erozji¹⁵⁶.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie to realizują właściciele gruntów w ramach realizacji dobrej praktyki rolniczej.

Zadanie realizowały również gminy poprzez wprowadzanie do MPZP zapisów zapewniających zachowanie zadrzewień w dużym zagęszczeniu na użytkach rolnych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Realizacja zadania jest tożsama z działaniami prowadzonymi w latach 2017-2018.

GL4.2. Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2017 r. 19 szkoleń dla 371 uczestników;
- w 2018 r. 12 szkoleń dla 188 uczestników.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 r. 9 szkoleń dla 81 uczestników;
- w 2020 r. 4 szkolenia dla 43 uczestników.

GL4.3. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2018 r. 3 szkolenia dla 29 uczestników.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 r. 8 szkoleń dla 128 uczestników;
- w 2020 r. 7 szkoleń dla 148 uczestników.

¹⁵⁶ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Zakładanie zadrzewień śródpolnych w ramach wspólnej polityki rolnej, Warszawa 2022

GL.4.4. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych.

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie realizował zadanie w zakresie edukacyjnym, tj. poprzez organizację szkoleń pn.: „Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.103 ust.1 ustawy Prawo wodne”. Zadanie to prowadziły również gospodarstwa rolne w ramach stosowania dobrej praktyki rolniczej i programów rolnośrodowiskowych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził w 2018 r. 3 szkolenia dla 29 uczestników.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie przeprowadził:

- w 2019 r. 8 szkoleń dla 128 uczestników;
- w 2020 r. 7 szkoleń dla 148 uczestników.

2.6.2.3. GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb

GL5.1. Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową.

Zadanie jest realizowane poprzez wprowadzanie do uchwalanych MPZP oraz SUIKZP zapisów dotyczących m.in. wskaźników zagospodarowania terenów, w tym maksymalnego wskaźnika powierzchni zabudowy oraz minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej. W uchwalanych MPZP wskazano także obszary z zakazem zabudowy.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUIKZP zapisów dotyczących zagospodarowania terenów.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUIKZP zapisów dotyczących zagospodarowania terenów.

GL5.2. Zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleb zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zurbanizowanych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane w ramach GL5.1.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane w ramach GL5.1.

2.6.2.4. GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

GL6.1. Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwsuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi.

Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) realizował Etap III projektu SOPO, który polega na opracowaniu map osuwisk i terenów zagrożonych (MOTZ) w skali 1:10 000 dla jednostek administracyjnych w układzie gminnym oraz powiatowym.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Państwowy Instytut Geologiczny wykonał MOTZ:

- w 2017 r. dla 1 gminy;
- w 2018 r. dla 3 gmin.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Państwowy Instytut Geologiczny wykonał MOTZ:

- w 2019 r. dla 4 powiatów;
- w 2020 r. dla 2 powiatów.

GL6.2. Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- powiat cieszyński, który we współpracy z firmą Mondelez Polska Production Sp. z o.o. oraz gminą Golezów wykonał:
 - dokumentację geologiczno-inżynierską rozpoznającą warunki geologiczno-inżynierskie na potrzeby ustalenia metod stabilizacji osuwiska w rejonie ul. Błogockiej w Cieszynie;
 - dokumentację geologiczno-inżynierską dla posadowienia zabezpieczenia osuwiska zagrażającego budynkowi zakładu produkcyjnego Mondelez Polska oraz dla posadowienia dwóch wentylatorów przy ulicy Liburnia 15 w Cieszynie, działki nr 10/1, 12/1, 13/1, obręb 31, Cieszyn;
 - dokumentację geologiczno-inżynierską dla określenia geologiczno-inżynierskich warunków podłoża w celu zabezpieczenia aktywnego i okresowo aktywnego osuwiska nr 99787, zlokalizowanego w Lesznej Górnej, gmina Golezów;
- gminę Cieszyn, gdzie wykonano zabezpieczenie i stabilizację kompleksu osuwiskowego przy ul. Błogockiej w Cieszynie wraz z wykonaniem dokumentacji projektowo-budowlanej. Prace rozpoczęto w 2018 r.;
- gminę Racibórz – stabilizacja osuwiska w Raciborzu-Brzeziu oraz naprawa infrastruktury.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Gmina Cieszyn w 2019 r. zakończyła prace związane z zabezpieczeniem i stabilizacją kompleksu osuwiskowego przy ul. Błogockiej w Cieszynie oraz wykonaniem dokumentacji projektowo-budowlanej.

2.6.2.5. GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

GL7.1. Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi stanowi element ochrony gleb. Zadanie realizowane jest na bieżąco poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów do dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego (SUiKZP oraz MPZP).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

GL7.2. Zapobieganie niszczeniu gleb, w tym mieszaniu jej poziomów genetycznych, które nie wynika z upraw gruntów ornych

Zadanie realizowane jest poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów do dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego (SUiKZP oraz MPZP), a także do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących zapobieganiu zanieczyszczeniu gleb.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Jednostki samorządu terytorialnego realizowały zadanie poprzez wprowadzanie do MPZP oraz SUiKZP odpowiednich zapisów dotyczących zapobieganiu zanieczyszczeniu gleb.

GL7.3. Zapewnienie racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych oraz zapewnienie racjonalnego wykorzystania warstwy próchnicznej gleb głównie w kierunku ich odtworzenia i ulepszania i ponownego kształtowania funkcji lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zadanie realizowane w ramach GL7.1. oraz GL7.2.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane w ramach GL7.1. oraz GL7.2.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane w ramach GL7.1. oraz GL7.2.

2.6.3. Podsumowanie

Dla gleb (GL) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Komponent związany z glebami realizowany był w ramach 7 celów operacyjnych obejmujących 20 zadań. W latach 2017-2020 realizowano 18 spośród 20 wyznaczonych zadań.

Należy zaznaczyć, iż część zadań realizowana była przez osoby fizyczne i przedsiębiorców, wobec czego postęp w ich realizacji jest trudny do określenia w skali województwa.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że wyznaczony cel strategiczny został zrealizowany.

2.7. TERENY POPRZEMYSŁOWE (TP)

2.7.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Tereny przemysłowe są to obszary zdegradowane, które ze względu na obecność substancji niebezpiecznych nie nadają się do ponownego zagospodarowania.

Stan w 2017 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2017 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 5 259 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,426% powierzchni województwa), w tym:

- 1 084 ha gruntów zdegradowanych;
- 4 715 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wzrosła o 369 ha w porównaniu do 2016 r.

Stan w 2018 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2018 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 5 269 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,427% powierzchni województwa), w tym:

- 1 087 ha gruntów zdegradowanych;
- 4 182 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wzrosła o 10 ha w porównaniu do 2017 r.

Stan w 2019 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2019 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 4 982 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,404% powierzchni województwa), w tym:

- 1 418 ha gruntów zdegradowanych;
- 3 564 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zmniejszyła się o 618 ha w porównaniu do 2018 r.

Stan w 2020 r.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2020 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 4 937 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji (0,400% powierzchni województwa), w tym:

- 1 426 ha gruntów zdegradowanych;
- 3 511 ha gruntów zdewastowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zmniejszyła się o 45 ha w porównaniu do 2019 r.

2.7.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 32 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Tereny przemysłowe (TP)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel strategiczny: Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno- ekonomicznymi		
Cel operacyjny: TP1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych		
TP 1.1.	Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)	UMWŚ, JST
TP 1.2.	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Właściciele gruntów, przedsiębiorstwa
TP 1.3.	Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Właściciele gruntów, przedsiębiorstwa, starostowie

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
TP 1.4.	Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej	JST

2.7.2.1. Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi

2.7.2.1.1. TP1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

TP1.1. Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP).

Zadanie było realizowane poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych. Baza zawierała informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach pogórnich i przemysłowych, elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Celem portalu była poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na terenie województwa śląskiego funkcjonowała baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na terenie województwa śląskiego funkcjonowała baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (OPI-TPP).

TP1.2. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi.

Rekultywacja terenów przemysłowych to proces przywracania wartości użytkowej i przyrodniczej obszarom, które były wcześniej eksploatowane przez różne gałęzie przemysłu. Rekultywacja terenów przemysłowych obejmuje szereg działań, mających na celu odtworzenie właściwości gleby, przywrócenie różnorodności biologicznej, a także poprawę warunków estetycznych i społeczno-gospodarczych. Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji¹⁵⁷.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowano były zgodnie z gminnymi programami rewitalizacyjnymi.

- w 2017 r. programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w 85 gminach;

¹⁵⁷ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

- w 2018 r. w 42 gminach¹⁵⁸.

Na terenie gminy Blachownia, w 2017 roku rozpoczęto rekultywację w kierunku leśnym gruntów położonych w miejscowości Cisie, podlegających eksploatacji złoża piasków budowlanych "Herby" przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Uslugowe "BUD-LAS".

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- w 2019 r. programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte w 18 gminach;
- w 2020 r. w 15 gminach¹⁵⁸.

Na terenie gminy Blachownia, w latach 2019-2020 kontynuowano rekultywację w kierunku leśnym gruntów położonych w miejscowości Cisie, podlegających eksploatacji złoża piasków budowlanych "Herby" przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Uslugowe "BUD-LAS".

TP1.3. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi.

Badania chemizmu gleb w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) prowadzone są w cyklach 5-letnich. Krajowa sieć monitoringu składa się z 216 punktów pomiarowo-kontrolnych, z czego 18 zlokalizowanych jest na terenie województwa śląskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Ze względu na 5-letni cykl monitoringu, w latach 2017-2018 nie były prowadzone badania gleb w ramach PMŚ. W 2017 r. dokonano analizy wyników badań przeprowadzonych w 2015 r. na tle danych uzyskanych w poprzednich latach, opracowano syntezę badań w postaci raportu, dostępnego na stronie internetowej GIOŚ.

Na terenie powiatu rybnickiego Polska Grupa Górnicza S.A. Oddział KWK „ROW” Ruch Jankowice wykonywała badania wód powierzchniowych i podziemnych prowadzonych w ramach monitoringu lokalnego środowiska gruntowo – wodnego w rejonie przeznaczonym pod rekultywację tj. w rejonie obiektu Północ oraz Szybu VI.

Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach realizowało projekt pn. "Właściwe zarządzanie środowiskiem gwarantem bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu tarnogórskiego" w zakresie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych.

W 2018 r. Starostwa Powiatowe w Gliwicach, Raciborzu i Tarnowskich Górach prowadziły badania gleby w ramach identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W ramach PMŚ badania przeprowadzono w 2020 r. we wszystkich 18 punktach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Wyniki badań przedstawiono w rozdziale 2.6.1.

Na terenie powiatu rybnickiego Polska Grupa Górnicza S.A. Oddział KWK „ROW” Ruch Jankowice kontynuowała badania wód powierzchniowych i podziemnych prowadzonych w ramach monitoringu lokalnego środowiska gruntowo – wodnego w rejonie przeznaczonym pod rekultywację tj. w rejonie obiektu Północ oraz Szybu VI.

Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach kontynuowało projekt "Właściwe zarządzanie środowiskiem gwarantem bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu tarnogórskiego" w zakresie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych.

W 2020 r. Starostwa Powiatowe w Raciborzu i Tarnowskich Górach prowadziły badania gleby w ramach identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

TP1.4. Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej.

¹⁵⁸ https://rpo.slaskie.pl/czytaj/wykaz_prog_rewi

Zadanie realizowane było głównie poprzez opracowanie i wdrażanie Gminnych Programów Rewitalizacji z uwzględnieniem wsparcia udzielanego im przez samorząd województwa, w ramach RPO WSL 2014–2020.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z wykazem programów rewitalizacji, prowadzonym przez UMWŚ¹⁵⁹, w 2017 r. programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte uchwałą w 85 gminach, w 2018 r. w 42 gminach¹⁶⁰.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z wykazem programów rewitalizacji, prowadzonym przez UMWŚ, w 2019 r. programy rewitalizacji lub ich aktualizacje zostały przyjęte uchwałą w 18 gminach, w 2020 r. w 15 gminach¹⁶⁰.

2.7.3. Podsumowanie

Dla komponentu – Tereny poprzemysłowe (TP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi.

Cel realizowany był w ramach 1 celu operacyjnego obejmującego 4 zadania:

- TP1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych.

W latach 2017-2020 realizowano wszystkie 4 wyznaczone zadania. Zatem cel operacyjny został zrealizowany.

2.8. HAŁAS (H)

2.8.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. W tym celu ustawodawca wyodrębnia tereny o określonym rodzaju przeznaczenia, obejmując je ochroną akustyczną, poprzez ustalenie dla nich dopuszczalnych norm hałasu, obowiązujących w porze zarówno dziennej, jak i nocnej.

Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w środowisku, zależnie od źródła hałasu, sposobu zagospodarowania i funkcji badanego terenu, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

¹⁵⁹ UMWŚ jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programów.

¹⁶⁰ https://rpo.slaskie.pl/czytaj/wykaz_prog_rewi

Tabela 33 Poziomy dopuszczalne hałasu

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe objekty i działalność będące źródłem hałasu	
		L_{AeqD} pora dnia przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom	L_{AeqN} pora nocy przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom	L_{AeqD} pora dnia przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom	L_{AeqN} pora nocy przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom
1	a. Obszary A ochrony uzdrowskiej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe d. Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	60	50	55	45
4	a. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

Źródłem hałasu jest hałas drogowy, szynowy, lotniczy i przemysłowy. Wzmószona emisja hałasu powoduje negatywne skutki dla zdrowia ludzi pogarsza także warunki bytowania dziko występujących gatunków zwierząt.

Tendencje wzrostowe hałasu komunikacyjnego, obserwowane w województwie śląskim, odnoszą się przede wszystkim do hałasu drogowego, szynowego oraz hałasu lotniczego. Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem liczby samochodów na terenie województwa. W przypadku hałasu lotniczego obserwuje się trendy wzrostu poziomu hałasu wskutek przejmowania przez lokalne, intensywnie rozbudowywane lotniska części ruchu, w tym międzynarodowego. Ponadto następuje wzrost połączeń krajowych przez linie dysponujące niewielkimi samolotami i śmigłowcami¹⁶¹.

Głównym źródłem hałasu przemysłowego w województwie śląskim to przedsiębiorstwa związane z przemysłem górniczym, energetycznym czy metalurgicznym. Wskazane branże charakteryzują się bowiem dużą koncentracją urządzeń i instalacji stanowiących źródło hałasu.

Stan na 2017 r.

W województwie śląskim w 2017 r. długość eksploatowanych linii kolejowych wynosiła 1943 km z czego ponad 84% stanowiły linie zelektryfikowane. Gęstość linii kolejowych na 100 km² wyniosła

¹⁶¹ Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2020, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2019, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2018, Raport o stanie województwa śląskiego za rok 2017

15,8 km i była najwyższa w kraju. Według stanu na dzień 31 XII 2017 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 148,6 tys. (przed rokiem było to 3 061,8 tys. pojazdów). W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,3%) stanowiły samochody osobowe - ich liczba wyniosła 2 559,0 tys.¹⁶².

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach w 2017 r. był wyższy (o 12,0%) od zanotowanego w 2016 r. Liczba lotów krajowych linii lotniczych była wyższa o 9,6%, a liczba lotów zagranicznych linii o 13,2% w stosunku do roku poprzedniego. Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 30,1 tys. (wzrost o 12,6% w porównaniu z 2016 r.), a lotnictwa ogólnego – 4,6 tys. (wzrost o 8,4%)¹⁶³.

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska WIOŚ w Katowicach w 2017 r. wykonał pomiary hałasu drogowego. Na terenie każdej z gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego: Jaworzno, Racibórz, Lelów wyznaczono po 5 punktów referencyjnych. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 34 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2017 r. na terenie województwa śląskiego¹⁶⁴

Rejon badań		Wskaźnik L _{DWMN} [dB]		Wskaźnik L _N [dB]		Wskaźnik L _{AeqD} [dB]		Wskaźnik L _{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1	Jaworzno, ul. Katowicka	68,8	68,0	59,7	59,0	68,1	65,0	64,2	56,0
PR2	Jaworzno, ul. Energetyków	-	-	-	-	58,6	65,0	56,5	56,0
PR3	Jaworzno, ul. Traugutta/Radwańskich	-	-	-	-	54,6	61,0	51,0	56,0
PR4	Jaworzno, ul. Hetmańska	-	-	-	-	57,9	65,0	53,7	56,0
PR5	Jaworzno, ul. Moniuszki	-	-	-	-	66,9	65,0	59,0	56,0
PR1	Racibórz, ul. Gliwicka	70,3	64,0	61,9	59,0	68,6	61,0	63,4	56,0
PR2	Racibórz, ul. Kozielska	-	-	-	-	67,9	61,0	63,2	56,0
PR3	Racibórz, ul. Hulczyńska	-	-	-	-	68,5	61,0	63,3	56,0
PR4	Racibórz, ul. Opawska	-	-	-	-	66,8	65,0	60,2	56,0
PR5	Racibórz, ul. Bosacka	-	-	-	-	68,1	65,0	61,3	56,0
PR1	Lelów, ul. Szczekocińska	64,3	68,0	56,3	59,0	65,0	65,0	58,6	56,0
PR2	Lelów, ul. Sportowa	-	-	-	-	53,2	65,0	48,6	56,0
PR3	Lelów, Drochlin DW 794	-	-	-	-	63,0	65,0	55,8	56,0
PR4	Lelów, ul. Krakowska	-	-	-	-	62,7	65,0	57,5	56,0
PR5	Lelów, Ślężany DK 46	-	-	-	-	64,8	65,0	59,9	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, była również linia kolejowa nr 158 na odcinkach przebiegających przez miasto Wodzisław Śląski oraz gminę Gorzyce. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 35 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2017 r. na terenie województwa śląskiego¹⁶⁵

Rejon badań	Wskaźnik L _{AeqD} [dB]	Wskaźnik L _{AeqN} [dB]
-------------	---------------------------------	---------------------------------

¹⁶² GUS stan na 2017 rok

¹⁶³ GUS stan na 2017 rok

¹⁶⁴ Stan środowiska w województwie śląskim w 2017 roku

¹⁶⁵ Stan środowiska w województwie śląskim w 2017 roku

	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
gm. Gorzyce, Osiny, LK 158	62,7	61,0	1,7	63,1	56,0	7,1
Wodzisław Śląski, ul. Kopernika LK 158	62,0	65,0	-	61,7	56,0	5,7
Wodzisław Śląski, ul. Marklowicka LK 158	58,6	65,0	-	58,1	56,0	2,1

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu drogowego oraz kolejowego przeprowadzonych w 2017 r. stwierdzić należy, iż w świetle obowiązujących standardów akustycznych, tylko w części badanych punktów wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził w 2017 r. 114 kontroli, których celem było ograniczenie uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu do środowiska.

Stan na 2018 r.

W województwie śląskim w 2018 r. długość i gęstość linii kolejowych nie uległy zmianie w stosunku do roku poprzedniego i wynosiły odpowiednio 1943 km (z czego linie zelektryfikowane nadal stanowiły ponad 84%) i 15,8 km na 100 km² powierzchni.

Według stanu na dzień 31 XII 2018 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 259,8 tys. i była o 3,5% wyższa niż w 2017 r. W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,3%) stanowiły samochody osobowe, ich liczba wyniosła 2 650,3 tys. (w 2017 r. było to 2 559,0 tys.)¹⁶⁶.

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice w Pyrzowicach w 2018 r. wyniósł 4 838,149 tys. był wyższy o około 20,0% od zanotowanego w 2017 r.¹⁶⁷.

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska WIOŚ w Katowicach, w 2018 roku wykonał pomiary hałasu drogowego. Na terenie każdej z gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego tj. Łazy, Radzionków i Czernichów, wyznaczono po 5 punktów referencyjnych. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 36 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2018 r. na terenie województwa śląskiego¹⁶⁸

Rejon badań		Wskaźnik L _{DWMN} [dB]		Wskaźnik L _N [dB]		Wskaźnik L _{AeqD} [dB]		Wskaźnik L _{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1	Łazy, ul. Konstytucji 3-go Maja	64,7	64,0	55,2	59,0	66,0	61,0	56,4	56,0
PR2	Mitřęga, ul. Pilicka	-	-	-	-	67,5	61,0	62,4	56,0
PR3	Chruszczobród, ul. Powiatowa	-	-	-	-	61,7	61,0	52,9	56,0
PR4	Rokitno Szlacheckie, ul. Kościuszki	-	-	-	-	66,3	61,0	62,8	56,0
PR5	Turza, ul. 1-go Maja	-	-	-	-	71,2	61,0	67,3	56,0

¹⁶⁶ GUS stan na 2018 rok

¹⁶⁷ GUS stan na 2018 rok

¹⁶⁸ Ocena stanu środowiska w województwie śląskim w 2018 roku

PR1	Radzionków, ul. Męczenników Oświęcimia	65,1	68,0	56,4	59,0	64,3	65,0	58,0	56,0
PR2	Radzionków, ul. Jana Kuźaja	-	-	-	-	67,9	61,0	64,4	56,0
PR3	Radzionków, ul. C.K. Norwida	-	-	-	-	64,8	65,0	57,9	56,0
PR4	Radzionków, ul. Szymały	-	-	-	-	61,3	65,0	55,3	56,0
PR5	Radzionków, ul. św. Wojciecha	-	-	-	-	65,3	65,0	59,2	56,0
PR1	Czernichów, ul. Żywiecka	67,7	68,0	58,5	59,0	67,9	65,0	61,1	56,0
PR2	Tresna, ul. Nad jeziorem	-	-	-	-	67,9	65,0	61,1	56,0
PR3	Międzybrodzie Żywieckie, ul. Beskidzka	-	-	-	-	53,2	61,0	53,8	56,0
PR4	Międzybrodzie Bialskie, ul. Bielska	-	-	-	-	62,8	61,0	57,1	56,0
PR5	Międzybrodzie Bialskie, ul. Żywiecka	-	-	-	-	69,8	61,0	62,2	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych były również linie kolejowe nr 131, 91, 1 na odcinkach przebiegających przez gminy: Kłomnice, Bestwina, Czechowice-Dziedzice i Wręczyca Wielka. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 37 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2018 r. na terenie województwa śląskiego¹⁶⁹

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]			Wskaźnik L_{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
Wręczyca Wielka, ul. Kolejowa, LK 131	59,5	61,0	0	59,6	56,0	4,6
Borowe ul. Sportowa, LK 131	67,0	61,0	6,0	68,2	56,0	12,2
Bestwinka, ul. Sportowa, LK 93	60,8	65,0	-	58,5	56,0	2,5
Czechowice-Dziedzice ul. Pocztowa, LK 93	66,7	65,0	1,7	60,1	56,0	4,1
Kłomnice ul. Dworcowa. LK 1	62,7	65,0	-	63,8	56,0	8,8

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu drogowego oraz kolejowego przeprowadzonych w 2018 r. stwierdzić należy, iż w świetle obowiązujących standardów akustycznych, tylko w części badanych punktów wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu.

Stan na 2019 r.

W województwie śląskim w 2019 r. długość eksploatowanych linii kolejowych nieznacznie spadła w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 1925 km (z czego 86,6% stanowiło linie

¹⁶⁹ Ocena stanu środowiska w województwie śląskim w 2018 roku

zelektryfikowane). W ślad za powyższym, gęstość linii kolejowych na 100 km² również zmalała i wyniosła 15,6 km¹⁷⁰.

Według stanu w dniu 31 XII 2019 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 369,3 tys. i była wyższa o około 3,4% niż w poprzednim roku. W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,3%) stanowiły samochody osobowe, ich liczba wyniosła 2 738,6 tys. (w 2018 r. było to 2650,3 tys.)¹⁷¹.

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach w 2019 r. wyniósł 4 843,889 tys. był wyższy od zanotowanego w 2018 r. o około 1,5%¹⁷².

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska WIOŚ w Katowicach, w 2019 r. wykonał pomiary hałasu drogowego. Na terenie każdej z gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego: Myszków, Psary, Suszec wyznaczono po 5 punktów referencyjnych. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 38 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2019 r. na terenie województwa śląskiego¹⁷³

Rejon badań		Wskaźnik L _{DWMN} [dB]		Wskaźnik L _N [dB]		Wskaźnik L _{AeqD} [dB]		Wskaźnik L _{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1	Myszków, ul. Wolności	67,1	68,0	56,4	59,0	62,3	65,0	59,8	56,0
PR2	Myszków, ul. Kościuszki DW 793	-	-	-	-	68,6	65,0	67,1	56,0
PR3	Myszków, ul. Krasickiego DW791	-	-	-	-	65,8	65,0	60,2	56,0
PR4	Myszków, ul. Słowackiego	-	-	-	-	67,1	65,0	58,3	56,0
PR5	Myszków, ul. Jedwabna	-	-	-	-	64,9	61,0	56,9	56,0
PR1	Sarnów, ul. Wiejska	64,7	64,0	55,2	59,0	64,4	61,0	57,2	56,0
PR2	Strzyżewice, ul. 1-go Maja	-	-	-	-	63,8	61,0	57,2	56,0
PR3	Strzyżewice, ul. Szosowa	-	-	-	-	67,9	61,0	61,9	56,0
PR4	Dąbie, ul. Poczтовая	-	-	-	-	61,5	65,0	58,9	56,0
PR5	Grodków, ul. Grodziecka	-	-	-	-	59,9	61,0	53,7	56,0
PR1	Suszec, ul. Pszczyńska DW935	73,2	64,0	65,1	59,0	71,8	61,0	67,3	56,0
PR2	Rudziczka, ul. Woszczyka	-	-	-	-	58,1	61,0	51,7	56,0
PR3	Kryry, ul. Wyzwolenia	-	-	-	-	62,1	61,0	56,9	56,0
PR4	Mizerów, ul. Wyzwolenia	-	-	-	-	61,5	61,0	66,7	56,0
PR5	Kobielice, ul. Jana Pawła II	-	-	-	-	60,4	61,0	56,5	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były również linie kolejowe nr 137, 140, 191 na odcinkach przebiegających przez gminy: Świętochłowice, Nędza i Ustroń. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniżej tabeli.

¹⁷⁰ GUS stan na 2019 rok

¹⁷¹ GUS stan na 2019 rok

¹⁷² GUS stan na 2019 rok

¹⁷³ Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego, listopad 2023

Tabela 39 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2019 r. na terenie województwa śląskiego¹⁷⁴

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]			Wskaźnik L_{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
Nędza, ul. Leśna LK 140	65,2	61,0	4,2	61,4	56,0	5,4
Świętochłowice, ul. Górnicza LK 137	61,4	65,0	-	61,4	56,0	5,4
Ustroń, ul. Sportowa LK 191	58,0	61,0	-	48,5	56,0	-

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu drogowego oraz kolejowego przeprowadzonych w 2019 r. stwierdzić należy, iż w świetle obowiązujących standardów akustycznych, tylko w części badanych punktów wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu.

Stan na 2020 r.

W województwie śląskim w 2020 r. długość linii kolejowych eksploatowanych ponownie zmniejszyła się i wynosiła 1912 km z czego linie zelektryfikowane stanowiły ponad 90,6%. Gęstość linii kolejowych na 100 km² wyniosła 15,5 km¹⁷⁵.

Według stanu na dzień 31 XII 2020 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników wynosiła 3 452,0 tys. i była wyższa o około 2,5% niż w 2019 r. W ogólnej liczbie pojazdów samochodowych i ciągników największy udział (81,2%) stanowiły samochody osobowe, ich liczba wyniosła 2 803,2 tys. (w 2019 r. było to 2 738,6 tys.)¹⁷⁶.

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach w 2020 r. wyniósł 1 445,781 tys. był znacznie niższy od zanotowanego w latach poprzednich¹⁷⁷.

W ramach realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska WIOŚ w Katowicach, w 2020 r. wykonał pomiary hałasu drogowego. Na terenie każdej z gmin objętych monitoringiem hałasu drogowego: Włodowice, Żarnowiec, Żywiec wyznaczono po 5 punktów referencyjnych. W poniżej tabeli przedstawiono wyniki powyższych badań wraz z porównaniem wartości dopuszczalnych.

Tabela 40 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2020 r. na terenie województwa śląskiego¹⁷⁸

Rejon badań		Wskaźnik L_{DWMN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1	Rzędkowice, ul. Jurajska	63,8	64,0	54,3	59,0	63,2	61,0	55,8	56,0
PR2	Włodowice, ul. Żarecka	-	-	-	-	61,0	61,0	55,0	56,0
PR3	Parkoszowice, ul. Krakowska	-	-	-	-	61,6	61,0	52,4	56,0

¹⁷⁴ Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego, listopad 2023

¹⁷⁵ GUS stan na 2020 rok

¹⁷⁶ GUS stan na 2020 rok

¹⁷⁷ GUS stan na 2020 rok

¹⁷⁸ Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego, listopad 2023

Rejon badań		Wskaźnik L _{DWMN} [dB]		Wskaźnik L _N [dB]		Wskaźnik L _{AeqD} [dB]		Wskaźnik L _{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR4	Rudnik, ul. Kościuszki	-	-	-	-	68,1	61,0	61,6	56,0
PR5	Hucisko, ul. Skalny Widok	-	-	-	-	61,0	61,0	54,0	56,0
PR1	Żarnowiec, ul. Krakowska	67,4	64,0	58,5	59,0	67,1	61,0	61,0	56,0
PR2	Wola Libertowska	-	-	-	-	64,8	65,0	57,8	56,0
PR3	Korczany	-	-	-	-	60,3	61,0	54,4	56,0
PR4	Łany Wielkie	-	-	-	-	62,6	65,0	53,6	56,0
PR5	Jeziorowice	-	-	-	-	62,8	65,0	56,5	56,0
PR1	Żywiec, ul. Krakowska	68,8	64,0	60,7	59,0	66,3	61,0	61,4	56,0
PR2	Żywiec, ul. Sienkiewicza	-	-	-	-	66,4	61,0	57,7	56,0
PR3	Żywiec, ul. Piłsudskiego	-	-	-	-	57,4	65,0	50,0	56,0
PR4	Żywiec, ul. Moszczanicka	-	-	-	-	63,3	61,0	49,4	56,0
PR5	Żywiec DW 946	-	-	-	-	55,5	61,0	52,9	56,0

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były również linie kolejowe nr 90, 139, 140 oraz 190 na odcinkach przebiegających przez gminy Cieszyn, Czerwionka-Leszczyzny i Żywiec. Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 41 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w roku 2020 na terenie województwa śląskiego¹⁷⁹

Rejon badań	Wskaźnik L _{AeqD} [dB]			Wskaźnik L _{AeqN} [dB]		
	Wynik	Norma	Przekroczenie	Wynik	Norma	Przekroczenie
Cieszyn, ul. Michejdy LK 90 i LK 190	49,3	61,0	-	45,9	56,0	-
Czerwionka-Leszczyzny, ul. Plebiscytowa LK 140	63,6	65,0	-	59,0	56,0	3,0
Żywiec, ul. Zacisze LK 139	52,3	61,0	-	49,1	56,0	-

Na podstawie analizy wyników pomiarów monitoringowych hałasu drogowego oraz kolejowego przeprowadzonych w 2020 r. stwierdzić należy, iż w świetle obowiązujących standardów akustycznych, tylko w części badanych punktów wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu.

¹⁷⁹Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego, listopad 2023

2.8.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 42 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Hałas (H)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel strategiczny: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska		
Cel operacyjny: H1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas		
H 1.1.	Realizacja działań zgodnie z priorytetami nadanymi im w programach ochrony środowiska przed hałasem, sporządzonych przez Marszałka Województwa Śląskiego oraz Prezydentów Miast powyżej 100 tys. mieszkańców	Zarządzający drogami i liniami kolejowymi, przedsiębiorstwa
H 1.2.	Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg	Zarządcy dróg
H 1.3.	Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: - rozwój zintegrowanego transportu publicznego, - wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, - wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych	UMWŚ, Zarządcy dróg, JST
H 1.4.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	Zarządzający drogami i liniami kolejowymi
H 1.5.	Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH	Zarządzający liniami kolejowymi
H 1.6.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ, przedsiębiorstwa, starostowie
H 1.7.	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Przedsiębiorstwa
H 1.8.	Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)	Przedsiębiorstwa, zarządcy budynków, zarządzający źródłami hałasu
H 1.9.	Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku technicznych możliwości)	UMWŚ
H 1.10.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	UMWŚ, JST
Cel operacyjny: H2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas		
H 2.1.	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	WIOŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
H 2.2.	Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach	JST, Zarządzający drogami, liniami kolejowymi i lotniskami
H 2.3.	Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem	UMWŚ, JST

2.8.2.1. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska

2.8.2.1.1.H1 Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas

H 1.1 Realizacja działań zgodnie z priorytetami nadanymi im w programach ochrony środowiska przed hałasem, sporządzonych przez Marszałka Województwa Śląskiego oraz Prezydentów Miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Od podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań wyznaczonych w ramach programu ochrony środowiska przed hałasem wymagane jest sporządzanie i przedkładanie marszałkowi województwa raportu z postępu realizacji Programu za rok ubiegły w terminie do 31 marca każdego roku.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowano.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowano.

H 1.2 Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały podmioty:

- PZD Bieruń - bieżące utrzymanie dróg powiatowych w powiecie bieruńsko-lędzińskim;
- PZD Pszczyna - przebudowa dróg powiatowych powiatu pszczyńskiego o łącznej długości 17,593 km;
- powiat lubliniecki - prowadzenie remontów/przebudowy odcinków dróg;
- GDDKiA W Katowicach przeprowadziła remonty nawierzchni:
 - DK91 na odcinkach Chorzenice – Rudniki o długości 1,900 km i Lipicze – Kłomnice o długości 1,810;
 - DK45 odcinek w miejscowości Bieńkowice o długości 2,000 km;
 - DK78 odcinek w Tarnowskich Górach o długości 4,03 km;
 - DK 46 odcinek w Lisowicach o długości 1,000 km oraz na odcinek Gwoździany – Pawonków (m. Skrzydłowice) o długości 1,000 km;
 - DK1 odcinek w Pszczynie o długości 0,606 km;
 - S1 odcinek w Kamesznicy o długości 0,945 km;
 - DK46 odcinek w Lisowicach o długości 1,276 km.

W programach ochrony środowiska dla powiatów wyznaczono odcinki dróg do przebudowy lub remontu. Zadanie to realizowały m.in.:

- PZD w Rogoźniku:

- przebudowa skrzyżowania dróg powiatowych 4714S;
 - przebudowa ul. Piłsudskiego w Będzinie łącznie z ul. Rafała Sznajdera i ul. Sierżanta Załogi;
 - przebudowa drogi powiatowej nr 4707 S ul. Marii Dąbrowskiej w Bobrownikach – etap III;
 - przebudowa drogi powiatowa nr 4768 S ul. Kościuszki w Dobieszowicach;
 - droga powiatowa nr 4707 S–ul. Piaski w Wojkowicach;
 - droga powiatowa nr 4719 S–ul. Gzichowska w Będzinie;
 - droga powiatowa nr 4719 S–ul. Małobądzka w Będzinie – etap V;
 - droga powiatowa nr 1716 S – ul. Długa w Siewierzu – etap II;
- PZD w Cieszynie:
 - w 2017 r. 18 inwestycji;
 - w 2018 r. 20 inwestycji;
 - ZDW w Katowicach:
 - 5 inwestycji w Cieszynie, Hażlachu oraz Jasnowicach;
 - droga wojewódzka nr 941 na odcinku od obwodnicy w miejscowości Ustroń do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 942 w Wiśle;
 - obwodnica Buczkowic;
 - ZDP w Bielsko-Białej:
 - droga powiatowej nr 4426S w Czechowicach-Dziedzicach;
 - ul. Traugutta w Czechowicach-Dziedzicach;
 - rondo w Bestwinie;
 - ul. Przecznia w Kozach;
 - zatoki autobusowych w Czechowicach-Dziedzicach i w Wilkowicach;
 - droga Stara Wieś-Heczmarowice-Kęty;
 - droga Bestwina-Stara Wieś;
 - droga powiatowa nr 4404S w Szczyrku i Buczkowicach;
 - droga powiatowa w Zasolu Bielańskim;
 - ul. Prusa w Czechowicach – Dziedzicach;
 - powiat tarnogórski realizował zadania z zakresu bieżących remontów/przebudowy nawierzchni istniejących odcinków dróg;
 - PZD w Zawierciu prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych;
 - PZD w Żywcu prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały podmioty:

- PZD Bieruń prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych;
- PZD Pszczyzna – przebudowa dróg powiatowych o łącznej długości 8,958 km;
- powiat lubliniecki – bieżące utrzymanie dróg powiatowych.

W programach ochrony środowiska dla powiatów wyznaczono odcinki dróg do przebudowy lub remontu. Zadanie to realizowały m.in:

- PZD w Rogoźniku:
 - „Budowa mostu drogowego nad rzeką Mitręga w ciągu drogi powiatowej 4706 S (ul. Zagłębiowska) w Siewierzu;
 - droga powiatowa 4708 S – ul. Czesława Miłosza w Będzinie – (etap II);
- PZD w Cieszynie w 2019 r. - 11 inwestycji;

- ZDW w Katowicach droga wojewódzka nr 941 na odcinku od obwodnicy w miejscowości Ustroń do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 942 w Wiśle;
- powiat tarnogórski prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych;
- PZD w Zawierciu prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych;
- PZD w Żywcu prowadził bieżące utrzymanie dróg powiatowych.

H 1.3 Ograniczenie hałasu drogowego poprzez:

- **rozwój zintegrowanego transportu publicznego,**
- **wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska,**
- **wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych.**

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- budowę zintegrowanego punktu przesiadkowego w Siewierzu;
- remonty/przebudowy i budowy dróg gminnych i powiatowych przez gminy: Szczekociny, Dąbrowa Górnicza, Zabrze, Siemianowice Śląskie, Cieszyn oraz powiaty: częstochowski, i gliwicki;
- rozbudowę i modernizację ścieżek rowerowych przez gminy: Godów, Częstochowa, Zabrze, Żarki, Katowice, Cieszyn oraz powiat lubliniecki a także PZD Bieruń;
- przebudowę liniowej infrastruktury tramwajowej w Częstochowie;

Na podstawie danych z programów ochrony środowiska dla poszczególnych powiatów zadanie realizowano poprzez działania takie jak:

- rozbudowa oraz modernizacja ścieżek rowerowych przez powiaty: tarnogórski, bielski, będziński, bieruńsko-lędziński, cieszyński, częstochowski, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, myszkowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, zawierciański, żywiecki;
- remonty/przebudowa i budowa dróg powiatowych, realizowane przez powiaty: tarnogórski, bielski, będziński, bieruńsko-lędziński, cieszyński, częstochowski, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, myszkowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, zawierciański, żywiecki.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowano poprzez:

- opracowanie „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego” przez Czechowice – Dziedzice;
- remonty/przebudowa i budowa dróg gminnych przez gminy: Szczekociny, Dąbrowa Górnicza, Żarnowiec, Bytom, Cieszyn, Siemianowice Śląskie oraz powiaty: częstochowski i gliwicki;
- projekt budowy parkingów Park&Ride przy dworcu PKP w Kobiórze;
- przebudowa drogi gminnej nr 647049S w Szczekocinach;
- wspieranie rozbudowy oraz modernizacja ścieżek rowerowych realizowane przez gminy: Godów, Częstochowa, Katowice, Tychy, Zabrze, Żarki jak również powiat lubliniecki oraz PZD Bieruń;
- budowa dróg oraz chodników przez miasto Zabrze;
- przebudowa liniowej infrastruktury tramwajowej w Częstochowie (odcinek 1,2,3,4,5a,6) oraz zakup 10 szt. tramwajów PESA typu 2010 N zrealizowane przez miasto Częstochowa;
- rozbudowa przez Centrum Inwestycji w Rybniku centrów przesiadkowych przy Dworcu Komunikacji Miejskiej: przy ul. Budowlanych w Rybniku, dworcu kolejowym Rybnik – Paruszowice oraz dworcu kolejowym Rybnik przy ul. T. Kościuszki;
- montaż 22 wyświetlaczy prędkości w gminie Czerwionka-Leszczyny oraz Gaszowice celem zmniejszenia prędkości poruszających się pojazdów i zmniejszenia emisji hałasu drogowego

do środowiska w 2019 r. a w 2020 r. zakup i montaż 4 dodatkowych wyświetlaczy – zadanie prowadzone przez powiat rybnicki.

Na podstawie danych z programów ochrony środowiska poszczególnych powiatów zadanie realizowane było przez działania takie jak:

- rozbudowa oraz modernizacja ścieżek rowerowych przez powiaty: tarnogórski, bielski, będziński, bieruńsko-lędziński, cieszyński, częstochowski, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, myszkowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, zawierciański, żywiecki;
- remonty/przebudowa i budowa dróg powiatowych przez powiaty: tarnogórski, bielski, będziński, bieruńsko-lędziński, cieszyński, częstochowski, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, myszkowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, zawierciański, żywiecki.

H 1.4 Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- PKP Polskie Linie Kolejowe poprzez budowę zabezpieczeń przeciwhałasowych:
 - na linii kolejowej nr 133 DG Ząbkowice - Kraków Główny w rejonie ul. Narutowicza w Dąbrowie Górniczej;
 - na linii kolejowej nr 133 DG Ząbkowice - Kraków Główny w rejonie ul. Narutowicza w Dąbrowie Górniczej.
- GDDKiA W Katowicach poprzez budowę zabezpieczeń przeciwhałasowych:
 - wzdłuż DK 44 w ciągu ul. Beskidzkiej w Mikołowie, km 24+598 - 25+800 (długość ekranów akustycznych 684 m);
 - wzdłuż DK 81 na odcinku w Orzeszu - Zawięści, km 19+650 - 20+350 (długość ekranów akustycznych 593 m);
 - wzdłuż DK 1 na odcinku Piasek - Pszczyna, km 579+219,6 - 518+223,7 (długość ekranów akustycznych 3029,90 m);
 - wzdłuż drogi krajowej nr 81 w Warszowicach i Pawłowicach na odcinku od km 37+600 do km 41+250 (długość ekranów akustycznych 3331 m);
 - wzdłuż drogi krajowej nr 1 w Czechowicach - Dziedzicach, km 597+724,4 - 598+434,8, długość ekranów akustycznych 7018,8 m oraz wzdłuż S52 (dawniej S1) w ciągu obwodnicy miasta Skoczów, km 616+797 - 622+241 (długość ekranów akustycznych 3191 m).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- PKP Polskie Linie Kolejowe poprzez budowę zabezpieczeń przeciwhałasowych:
 - na linii kolejowej nr 133 DG Ząbkowice - Kraków Główny w rejonie ul. Narutowicza w Dąbrowie Górniczej;
 - na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa – Poraj.
- GDDKiA W Katowicach poprzez budowę zabezpieczeń przeciwhałasowych:
 - wzdłuż DK 81 w m. Łaziska Górne, km 17+910 - 18+700 (długość ekranów akustycznych 502 m);
 - wzdłuż DK 81 na odcinku Drogomyśl – Harbutowice, km 55+248,88 - 61+007 (długość ekranów 9110 m);
 - wzdłuż DK 44 w Mikołowie na odcinku muru oporowego, km 24+989 - 25+029 (długość ekranów akustycznych 36 m);

- wzdłuż DK 45 (ul. Starowiejska) na odcinku od skrzyżowania z ul. Ocicką do skrzyżowania z ul. Czarnieckiego, km 20+781 - 21+205 w Raciborzu (długość ekranów akustycznych 338 m);
- wzdłuż DK 1 w Wrzosowej, km 482+963 - 483+120 (długość ekranów akustycznych 214 m);
- wzdłuż DK 81 w Warszawicach i Pawłowicach, km 37+600 - 41+250 (długość ekranów akustycznych 3331 m);
- wzdłuż DK 1 w Czechowicach - Dziedzicach, km 597+724,4 - 598+434,8 (długość ekranów 7018,8 m) oraz wzdłuż S52 (dawniej S1) w ciągu obwodnicy miasta Skoczów, km 616+797 - 622+241 (długość ekranów akustycznych 3191 m).

Na podstawie danych z programów ochrony środowiska poszczególnych powiatów GDDKiA na autostradzie A1 od węzła Blachownia do węzła Zawodzie oraz od węzła Blachownia do węzła Rząsawa zamontowała 83 sztuki ekranów akustycznych.

H 1.5 Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane było przez PKP PLK S.A. i obejmowało:

- modernizację linii kolejowej nr 139 Czechowice Dziedzice – Bielsko Biała – Zwardoń;
- modernizację linii kolejowej Bielsko Biała Lipnik – Wilkowice Bystra;
- rewitalizację linii kolejowych na odcinku Chybie - Żory - Rybnik - Nędza/Turze (prace obejmowały m.in. 60 km linii, 10 stacji i przystanków i 91 obiektów inżynierskich).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane przez PKP PLK S.A. poprzez:

- kontynuację rewitalizacji linii kolejowych na odcinku Chybie - Żory - Rybnik - Nędza/Turze;
- modernizację linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa – Zawiercie;
- modernizację linii kolejowej nr 62 Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy;
- modernizację linii kolejowej C-E 65 na odcinku Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo.

H 1.6 Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych.

W rozpatrywanym okresie przeprowadzono kontrole planowe, pozaplanowe oraz interwencyjne, których celem było sprawdzenie dotrzymywania dopuszczalnych norm emisji hałasu do środowiska emitowanego z urządzeń technicznych i instalacji. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające na kierowaniu wystąpień do właściwych organów w celu wydania decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu w środowisku oraz zobowiązania określonych podmiotów do podjęcia działań naprawczych mających na celu zmniejszenie emisji hałasu do środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Kontrola podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych dotyczących emisji hałasu do środowiska prowadzona była przez WIOŚ w Katowicach oraz starostwa powiatowe.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Kontrola podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przestrzegania przepisów i decyzji administracyjnych dotyczących emisji hałasu do środowiska prowadzona była przez WIOŚ w Katowicach oraz starostwa powiatowe.

H 1.7. Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne).

Podmioty naruszające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zobligowane są do realizacji inwestycji mających na celu redukcję ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska. Inwestycje polegają m.in. na zastosowaniu izolacji akustycznych, tłumików czy też barier dźwiękochłonnych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowane było przez:

- Arcelor Mittal Poland: wyciszenie odcinków przenośnika taśmowego przy ul. Anny 42;
- KWK Pniówek: modernizacja nagrzewnic w szybie Ludwik;
- KWK Pniówek: zabudowa tłumików akustycznych na wlotach powietrza wentylatorów nagrzewnic szybu Ludwik, wentylatorów układu chłodzenia maszyny wyciągowej oraz na wyrzutniach powietrza na zbiornikach węgla surowego.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją w latach 2019 – 2020 kontynuowano działania podjęte w 2018 r.

H 1.8. Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie częściowo realizowane w ramach zadań H 1.3. oraz H 1.4.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie częściowo realizowane w zadaniach H1.3. oraz H.1.4.

H1.9 Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku technicznych możliwości).

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Sejmik Województwa Śląskiego w latach 2017-2018 nie utworzył obszaru ograniczonego użytkowania na terenie województwa śląskiego.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Sejmik Województwa Śląskiego w latach 2019-2020 nie utworzył obszaru ograniczonego użytkowania na terenie województwa śląskiego. Rada Miasta Częstochowy uchwałą nr 438.XXXII.2020 r. z dnia 27 sierpnia 2020 r. utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla „Przebudowy DK-91 w Częstochowie – ulica Warszawska i ulica Rędziańska wraz z budową węzła DK-91 z DK-1”.

H 1.10 Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska.

Obszarami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny przeznaczone pod zabudowę związaną z pobytem dzieci i młodzieży oraz tereny przeznaczone na cele mieszkaniowo-usługowe. Odpowiednie poziomy dopuszczalnego hałasu dla poszczególnych jednostek określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., tj., poz. 112). Ponadto w uchwalanych MPZP stosowano odpowiednie rozwiązania planistyczne polegające np. na strefowaniu funkcji lub zastosowaniu pasów zieleni izolacyjnej. Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały gminy: Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Rydułtowy, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Czechowice–Dziedzice, Skoczów, Dębowice, Goczałkowice Zdrój, Goleszów, Jasienica, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Ornontowice, Plichowice, Poczesna, Psary, Świerklany, Ujszoły, Bielsko–Biała, Gliwice, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie oraz powiat częstochowski.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie to realizowały gminy: Cieszyn, Knurów, Lubliniec, Racibórz, Sławków, Tarnowskie Góry, Ustroń, Wisła, Wojkowice, Czechowice–Dziedzice, Siewierz, Skoczów, Goczałkowice Zdrój, Goleszów, Kobiór, Konopiska, Koszęcin, Ornontowice, Plichowice, Psary, Ujszoły, Bielsko–Biała, Gliwice, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie oraz powiat częstochowski.

2.8.2.1.2.H2 Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas

H 2.1 Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zadania w ramach Państwowego monitoringu środowiska od 2019 r. prowadzi Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ), którego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- WIOŚ w Katowicach prowadził badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Lelów, Racibórz, Jaworzno, Czernichów, Radzionków i Łazy oraz hałasu kolejowego na terenie gmin: Wodzisław Śląski, Gorzyce oraz Czernichów;
- w 2017 r. wykonano pomiary na 18 punktach referencyjnych natomiast w 2018 r. pomiary wykonano na 20 punktach referencyjnych.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, prowadził badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Suszec, Myszków, Psary, Żarnowiec, Żywiec, Włodowice oraz hałasu kolejowego na terenie gmin: Nędza, Ustroń, Cieszyn, Żywiec, Czerwionka-Leszczyny. W 2019 r. w Świętochłowicach przeprowadzono monitoring hałasu tramwajowego a w 2020 r. dokonano monitoringu hałasu na lotnisku w Rędzinach.
- W 2019 r. wykonano pomiary na 18 punktach referencyjnych, natomiast w 2020 r. pomiary wykonano na 20 punktach referencyjnych.

H2.2 Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Program ochrony środowiska przed hałasem sporządzany jest na potrzeby zarządzania emisją i skutkami hałasu, w tym jego ograniczeniem. Głównym celem takich programów jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie. Podstawą do opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem są mapy akustyczne.

Akustyczne mapy hałasu są podstawowym źródłem:

- informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem;
- opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska;
- tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem;
- planowania strategicznego oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W latach 2017-2018 opracowano lub zaktualizowano „Mapy akustycznej dla dróg wojewódzkich w województwie śląskim o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów na rok” oraz mapy akustyczne (w ramach III tury mapowania). Zadania te realizowane były przez:

- 11 miast (aglomeracji) powyżej 100 tys. mieszkańców: Ruda Śląska, Zabrze, Sosnowiec, Bielsko–Biała, Katowice, Częstochowa, Gliwice, Bytom, Rybnik, Tychy, Dąbrowa Górnicza;
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach dla 22 odcinków dróg o nr: 945, 933, 934 035, 908, 928, 796, 911, 910, 942, 925, 941, 919, 937, 793, 791, 921, 906, 946, 938, 932, 901;
- GDDKiA dla 113 odcinków dróg krajowych o łącznej długości 623,975 km wchodzących w skład 15 tras drogowych, w tym dwóch autostrad (A1, A4), trzech dróg ekspresowych (S1, S52, S86) oraz 10 dróg krajowych (DK1, DK11, DK43, DK44, DK46, DK52, DK78, DK81, DK86, DK94) wraz z terenem przyległym w pasie po 800 m z każdej strony drogi;
- Stalexport Autostrada Małopolska S.A. dla fragmentu płatnej autostrady A4 w województwie śląskim na odcinku od km 341+640 do km 365+580;
- miasto Świętochłowice dla Drogowej Trasy Średnicowej;
- Jaworzno dla DK 79;
- Siemianowice Śląskie dla wszystkich dróg głównych o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów na rok;
- Jastrzębie-Zdrój poprzez opracowanie akustycznej mapy hałasu drogowego;
- PKP S.A. jako zarządca głównych szlaków kolejowych opracował mapy akustyczne dla 6 linii kolejowych o natężeniu ruchu większym niż 30 000 pociągów rocznie.

W omawianym okresie na terenie województwa śląskiego opracowano również aktualizację jednego Programu ochrony przed hałasem, który przyjęty został uchwałą nr PR.0007.161.2018 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 20 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Aktualizacji "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Ruda Śląska na lata 2018-2023".

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

W omawianym okresie na terenie województwa śląskiego opracowano aktualizacje programów ochrony środowiska przed hałasem dla 2 miast, które następnie przyjęto odpowiednimi uchwałami:

- uchwała nr XIII/148/19 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie przyjęcia "Aktualizacji Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Bytom na lata 2019-2024";
- uchwała nr XVII/288/2019 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Dąbrowy Górniczej.

H 2.3 Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem.

Programy ochrony środowiska przed hałasem opracowywane były na podstawie map akustycznych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na terenie województwa śląskiego opracowano 6 programów ochrony środowiska przed hałasem:

- uchwała nr XLVIII/897/17 Rady Miasta Katowice z dnia 26 października 2017 r. w sprawie przyjęcia "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Katowice na lata 2017-2022";
- uchwała nr 21.III.2018 Rady Miasta Częstochowy z dnia 6 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla miasta Częstochowy na lata 2018-2023;
- uchwała nr XLI/903/2018 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 8 listopada 2018 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Gliwice na lata 2018-2022;
- uchwała nr XLV/893/2018 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 25 października 2018 r. w sprawie przyjęcia "Programu ochrony środowiska przed hałasem w mieście Bielsku-Białej";

- uchwała nr LX/718/18 Rady Miasta Zabrze z dnia 17 września 2018 r. w sprawie przyjęcia "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Zabrze na lata 2018-2023";
- uchwała nr 797/L/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 13 września 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika na lata 2018-2023”.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na terenie województwa śląskiego opracowano 3 programy ochrony środowiska przed hałasem:

- uchwała nr VIII/104/2019 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Dąbrowy Górniczej;
- uchwała nr V/109/19 Rady Miasta Tychy z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Tychy do roku 2022”;
- uchwała nr XXI/506/20 Rady Miasta Katowice z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie przyjęcia "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Katowice na lata 2019-2024";

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr VI/12/8/2019 z dnia 26 sierpnia 2019 r. przyjął „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”.

2.8.3.Podsumowanie

Dla komponentu – Hałas (H) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Cel realizowany był w ramach 2 działań operacyjnych, które obejmowało łącznie 13 zadań:

- H 1 Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas;
- H 2 Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 12 zadań;
- nie zrealizowano jednego zadania.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano wszystkie z 13 zadań.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że cele operacyjne były realizowane w raportowanym okresie.

2.9.PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)

2.9.1.Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska polami elektromagnetycznymi w środowisku rozumie się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz. Zjawisko to występuje w naturze podczas burzy gdy następują wyładowania elektromagnetyczne oraz może być pochodzenia sztucznego. Źródłem sztucznego promieniowania jest każde urządzenie bądź instalacja, w której następuje przepływ prądu, np. linie elektroenergetyczne czy instancje radiokomunikacyjne. Wielkość promieniowania różni się zależnie od stopnia uprzemysłowienia danego obszaru. Zazwyczaj na terenach zurbanizowanych występują najwyższe poziomy promieniowania. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Promieniowanie elektromagnetyczne monitorowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska poprzez okresowe pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego. Analiza przeprowadzana jest w trzyletnich cyklach pomiarowych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2311). Przeprowadzane są badania dla poszczególnych rodzajów terenu:

- duże miasta powyżej 50 tys. mieszkańców;
- pozostałe miasta;
- tereny wiejskie.

Priorytetem przeprowadzanych badań jest ochrona ludności przed przekroczeniami wartości dopuszczalnych promieniowania elektromagnetycznego, które zawarte są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Zgodnie z art. 124 GIOŚ prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności.

Stan na 2017 r.

W 2017 r. określono średni poziom PEM na podstawie 45 punktów pomiarowych, który wyniósł 0,41 V/m. Najwyższy średni pomiar został odnotowany na terenie Kołbuska i był równy 1,59 V/m. W 2017 r. przeprowadzone przez WIOŚ w Katowicach pomiary na terenie województwa śląskiego pozwoliły określić brak przekroczeń dopuszczalnych norm.

Poniższa tabela przedstawia dane z monitoringu dla 2017 r.

Tabela 43 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2017 r. na terenie województwa śląskiego¹⁸⁰

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Rybnik	18.08.2017	0,52	0,49
2	Katowice	29.06.2017	0,46	
3	Bytom	28.08.2017	0,98	
4	Sosnowiec	15.09.2017	0,55	
5	Będzin	21.08.2017	0,43	
6	Zabrze	28.06.2017	0,2	
7	Częstochowa	14.09.2017	0,29	

¹⁸⁰ WIOŚ w Katowicach

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
8	Bielsko Biała	30.08.2017	0,38	
9	Mysłowice	09.06.2017	0,28	
10	Jastrzębie-Zdrój	10.08.2017	1,16	
11	Gliwice	29.06.2017	0,4	
12	Chorzów	19.06.2017	0,21	
13	Siemianowice Śląskie	03.07.2017	0,15*	
14	Dąbrowa Górnicza	26.09.2017	0,54	
15	Tychy	31.05.2017	0,87	
Pozostałe miasta				
16	Siewierz	08.08.2017	0,19	0,38
17	Lubliniec	17.10.2017	0,17*	
18	Kłobuck	13.09.2017	1,2	
19	Rydułtowy	16.08.2017	0,68	
20	Wisła	04.07.2017	0,14*	
21	Mikołów	21.04.2017	0,4	
22	Woźniki	11.08.2017	0,27	
23	Szczekociny	07.06.2017	0,22	
24	Radzionków	17.08.2017	0,38	
25	Żywiec	28.08.2017	0,16*	
26	Pilica	14.06.2017	0,17*	
27	Knurów	10.07.2017	0,67	
28	Cieszyn	24.04.2017	0,57	
29	Myszków	13.06.2017	0,25	
30	Konieczpol	12.10.2017	0,31	
Tereny wiejskie				
31	Koniaków	14.06.2017	0,29	0,35
32	Koszęcin	31.10.2017	0,15*	
33	Mstów	28.06.2017	0,28	
34	Herby	04.08.2017	0,18*	
35	Rudy	02.08.2017	0,19	

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
36	Kroczyce	23.06.2017	0,28	
37	Korbielów	26.06.2017	0,37	
38	Przyrów	02.08.2017	0,29	
39	Pilchowice	07.07.2017	0,89	
40	Popów	04.07.2017	0,33	
41	Rudziniec	05.07.2017	0,16*	
42	Bieńkowice	12.06.2017	0,10*	
43	Wręczyca Wielka	29.08.2017	0,38	
44	Lelów	07.07.2017	0,2	
45	Łodygowice	20.06.2017	1,18	

* - pomiar poniżej progu czułości sondy EF0391 (0,185 V/m)

Stan na 2018 r.

W 2018 r. określono średni poziom PEM na podstawie 46 punktów pomiarowych, który wynosił 0,54 V/m. W 2018 r. najwyższy wynik odnotowano dla miasta Szczyrk 2,07 V/m. W 2018 r. przeprowadzone przez WIOŚ w Katowicach pomiary na terenie województwa śląskiego pozwoliły określić brak przekroczeń dopuszczalnych norm. Poniższa tabela przedstawia wyniki badań monitoringowych.

Tabela 44 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2018 r. na terenie województwa śląskiego¹⁸¹

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Będzin	26.07.2018	<0,5	0,566
2	Racibórz	30.05.2018	0,47	
3	Tarnowskie Góry	11.07.2018	<0,5	
4	Tarnowskie Góry	29.08.2018	<0,5	
5	Wodzisław Śl.	23.07.2018	0,84	
6	Zawiercie	16.07.2018	1	
7	Bielsko Biała	16.08.2018	<0,2	
8	Częstochowa	02.07.2018	0,62	
9	Katowice	12.09.2018	0,54	
10	Mysłowice	02.07.2018	0,55	

¹⁸¹ WIOŚ w Katowicach

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
11	Piekary Śląskie	21.08.2018	0,61	
12	Ruda Śląska	21.06.2018	0,32	
13	Sosnowiec	28.08.2018	1,6	
14	Świętochłowice	12.07.2018	0,52	
15	Żory	12.04.2018	0,57	
Pozostałe miasta				
16	Czeladź	05.07.2018	0,25	0,678
17	Wojkowice	19.09.2018	1,1	
18	Czechowice-Dziedzice	01.06.2018	1,79	
19	Szczyrk	20.09.2018	2,07	
20	Ustroń	22.06.2018	0,33	
21	Skoczów	08.06.2018	0,87	
22	Krzepice	29.06.2018	0,61	
23	Łaziska Górne	10.07.2018	<0,2	
24	Koziegłowy	26.09.2018	<0,5	
25	Żarki	04.07.2018	<0,5	
26	Kuźnia Raciborska	04.06.2018	0,45	
27	Bieruń	27.06.2018	0,81	
28	Imielin	03.04.2018	0,34	
29	Radlin	06.06.2018	0,3	
30	Poręba	09.07.2018	0,65	
Tereny wiejskie				
31	Mierzęcice	20.08.2018	<0,5	0,3775
32	Zebrzydowice	05.11.2018	1,32	
33	Brenna	26.06.2018	<0,2	
34	Złoty Potok	24.07.2018	<0,5	
35	Dąbrowa Zielona	21.09.2018	<0,5	
36	Mykanów	22.08.2018	<0,5	
37	Olsztyn	13.07.2018	<0,5	
38	Ciasna	20.09.2018	<0,5	

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
39	Kobiór	09.04.2018	0,24	
40	Bełk	03.07.2018	<0,2	
41	Bełk	03.07.2018	<0,7	
42	Zbrostawice	09.10.2018	<0,5	
43	Tworóg	30.08.2018	<0,5	
44	Żarnowiec	27.09.2018	0,66	
45	Czernichów	31.07.2018	0,2	
46	Miłówka	12.07.2018	1,07	

Stan na 2019 r.

W 2019 r. określono średni poziom PEM na podstawie 45 punktów pomiarowych, który wyniósł 0,47 V/m. Najwyższy średni pomiar został odnotowany na terenach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. W 2019 r. przeprowadzone przez WIOŚ w Katowicach pomiary na terenie województwa śląskiego pozwoliły określić brak przekroczeń dopuszczalnych norm.

Poniższa tabela przedstawia wyniki badań monitoringowych.

Tabela 45 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r. na terenie województwa śląskiego¹⁸²

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Bielsko-Biała	15.10.2019	1,11	0,67
2	Bytom	06.09.2019	0,5	
3	Chorzów	08.08.2019	0,4	
4	Częstochowa	20.08.2019	<0,5	
5	Dąbrowa Górnicza	20.09.2019	0,57	
6	Gliwice	10.09.2019	1,53	
7	Jastrzębie-Zdrój	01.04.2019	<0,2	
8	Jaworzno	23.09.2019	0,6	
9	Katowice	17.04.2019	0,66	
10	Ruda Śląska	02.04.2019	0,53	
11	Rybnik	25.06.2019	0,6	

¹⁸² WIOŚ w Katowicach

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
12	Siemianowice Śląskie	26.08.2019	1,18	
13	Sosnowiec	22.08.2019	<0,5	
14	Tychy	17.05.2019	0,48	
15	Zabrze	13.08.2019	1,36	
Pozostałe miasta				
16	Sławków	22.07.2019	<0,5	0,47
17	Wilamowice	09.04.2019	0,94	
18	Błachownia	23.08.2019	0,93	
19	Sośnicowice	19.09.2019	<0,5	
20	Toszek	08.08.2019	<0,5	
21	Pyskowice	29.08.2019	<0,5	
22	Orzesze	12.06.2019	0,87	
23	Pszczyna	20.11.2019	0,2	
24	Krzanowice	18.04.2019	<0,2	
25	Czerwionka-Leszczyń	07.05.2019	<0,2	
26	Miasteczko Śląskie	25.07.2019	<0,5	
27	Lędziny	16.04.2019	0,78	
28	Pszów	11.06.2019	0,65	
29	Ogrodzieniec	28.08.2019	<0,5	
30	Łazy	27.08.2019	0,93	
Tereny wiejskie				
31	Jaworze	20.05.2019	<0,2	0,27
32	Chybie	31.05.2019	0,71	
33	Kruszyna	17.07.2019	<0,5	
34	Kłomnice	16.07.2019	<0,5	
35	Hutki	09.08.2019	<0,5	
36	Opatów	06.08.2019	<0,5	
37	Panki	26.08.2019	<0,5	
38	Miedzno	18.07.2019	<0,5	
39	Psary	04.09.2019	<0,5	

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
40	Niegowa	12.08.2019	<0,5	
41	Suszec	29.08.2019	0,58	
42	Pietrowice Wielkie	21.05.2019	0,22	
43	Ujsoly	27.11.2019	<0,2	
44	Ślemień	19.07.2019	0,27	
45	Rycerka Górna	10.04.2019	<0,2	

Stan na 2020 r.

W 2020 r. określono średni poziom PEM na podstawie 45 punktów pomiarowych, który wyniósł 0,57 V/m. W 2020 r. najwyższe natężenie zmierzono w Jastrzębiu-Zdroju. W 2020 r. przeprowadzone przez WIOŚ w Katowicach pomiary na terenie województwa śląskiego pozwoliły określić brak przekroczeń dopuszczalnych norm. Poniżej tabeli przedstawiono wyniki badań monitoringowych.

Tabela 46 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r. na terenie województwa śląskiego¹⁸³

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Będzin	31.08.2020	0,56	0,60
2	Bielsko-Biała	08.04.2020	0,64	
3	Bytom	12.11.2020	0,9	
4	Chorzów	08.12.2020	0,27	
5	Częstochowa	09.07.2020	<0,5	
6	Dąbrowa Górnicza	11.08.2020	0,52	
7	Gliwice	17.12.2020	0,9	
8	Jastrzębie-Zdrój	02.04.2020	1,95	
9	Katowice	22.07.2020	<0,5	
10	Mysłowice	15.09.2020	0,45	
11	Rybnik	01.04.2020	0,62	
12	Siemianowice Śląskie	01.07.2020	0,22	
13	Sosnowiec	23.07.2020	0,8	

¹⁸³ WIOŚ w Katowicach

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
14	Tychy	17.09.2020	0,62	
15	Zabrze	18.09.2020	<0,2	
Pozostałe miasta				
16	Swierz	06.07.2020	<0,5	0,41
17	Wisła	03.06.2020	<0,2	
18	Cieszyn	08.12.2020	0,6	
19	Koniecpol	30.06.2020	<0,5	
20	Knurów	20.11.2020	1,06	
21	Kłobuck	13.07.2020	0,64	
22	Lubliniec	15.07.2020	<0,5	
23	Woźniki	12.08.2020	<0,5	
24	Mikołów	17.03.2020	0,4	
25	Myszków	05.10.2020	<0,5	
26	Radzionków	20.08.2020	0,64	
27	Rydułtowy	05.10.2020	0,69	
28	Szczekociny	07.07.2020	<0,5	
29	Pilica	18.08.2020	<0,5	
30	Żywiec	20.08.2020	0,24	
Tereny wiejskie				
31	Koniaków	19.05.2020	0,28	0,40
32	Mstów	25.08.2020	<0,5	
33	Przyrów	23.06.2020	<0,5	
34	Lelów	04.06.2020	<0,5	
35	Pilchowice	18.11.2020	1,21	
36	Rudziniec	09.12.2020	0,25	
37	Popów	08.07.2020	<0,5	
38	Wręczyca Wielka	25.06.2020	<0,5	
39	Koszęcin	21.08.2020	<0,5	
40	Herby	13.08.2020	<0,5	

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnia
41	Rudy	27.03.2020	0,35	
42	Bieńkowice	19.11.2020	<0,2	
43	Kroczyce	26.06.2020	<0,5	
44	Korbielów	10.11.2020	0,42	
45	Łodygowice	09.11.2020	1,42	

2.9.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 47 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
1	2	3
Cel strategiczny: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach		
Cel operacyjny: PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych		
PEM 1.1.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	WIOŚ
PEM 1.2.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	JST, przedsiębiorstwa

2.9.2.1. Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach

2.9.2.1.1. PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

PEM 1.1. Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku.

Promieniowanie elektromagnetyczne monitorowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska poprzez okresowe pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego. GIOŚ prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Na terenie województwa śląskiego wykonywano:

- pomiary okresowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – WIOŚ Katowice;
- badania uzupełniające PEM analizatorem widma NARDA SRM 3006 – WIOŚ Katowice;
- prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku – WIOŚ Katowice;
- kontrole instalacji w zakresie promieniowania elektromagnetycznego – WIOŚ Katowice;
- analizy sprawozdań z badań pól elektromagnetycznych – WIOŚ Katowice.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Na terenie województwa śląskiego wykonywano:

- pomiary okresowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – GIOŚ;
- badania uzupełniające PEM analizatorem widma NARDA SRM 3006 – WIOŚ Katowice;
- prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku – GIOŚ;
- kontrole instalacji w zakresie promieniowania elektromagnetycznego – WIOŚ Katowice;
- analizy sprawozdań z badań pól elektromagnetycznych – WIOŚ Katowice.

PEM 1.2. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- W MPZP wprowadzono zapisy w zakresie zmniejszenia oddziaływania pól elektromagnetycznych. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Jasienica, Sławków, Wojkowice, Kobiór, Koszęcin, Świerklany, Częstochowa, Rybnik;
- Dąbrowa Górnicza wydała 8 postanowień o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć emitujących pola elektromagnetyczne;
- Katowice w sposób ciągły realizują zadanie poprzez integrację na platformie cyfrowej informacji oraz rejestrów dotyczących źródeł promieniowania elektromagnetycznego, zwłaszcza o wysokiej częstotliwości oraz danych o PEM w ujęciu przestrzennym.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- W MPZP wprowadzono zapisy w zakresie zmniejszenia oddziaływania pól elektromagnetycznych. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Sławków, Wojkowice, Kobiór, Częstochowa, Rybnik;
- Katowice w sposób ciągły realizują zadanie poprzez integrację na platformie cyfrowej informacji oraz rejestrów dotyczących źródeł promieniowania elektromagnetycznego, zwłaszcza o wysokiej częstotliwości oraz danych o PEM w ujęciu przestrzennym.

2.9.3. Podsumowanie

Dla komponentu Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.

Cel realizowany był w ramach 1 celu operacyjnego obejmującego 2 zadania:

- PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 2 zadania.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 2 zadania.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że cel operacyjny został zrealizowany.

2.10. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM (PPAP)

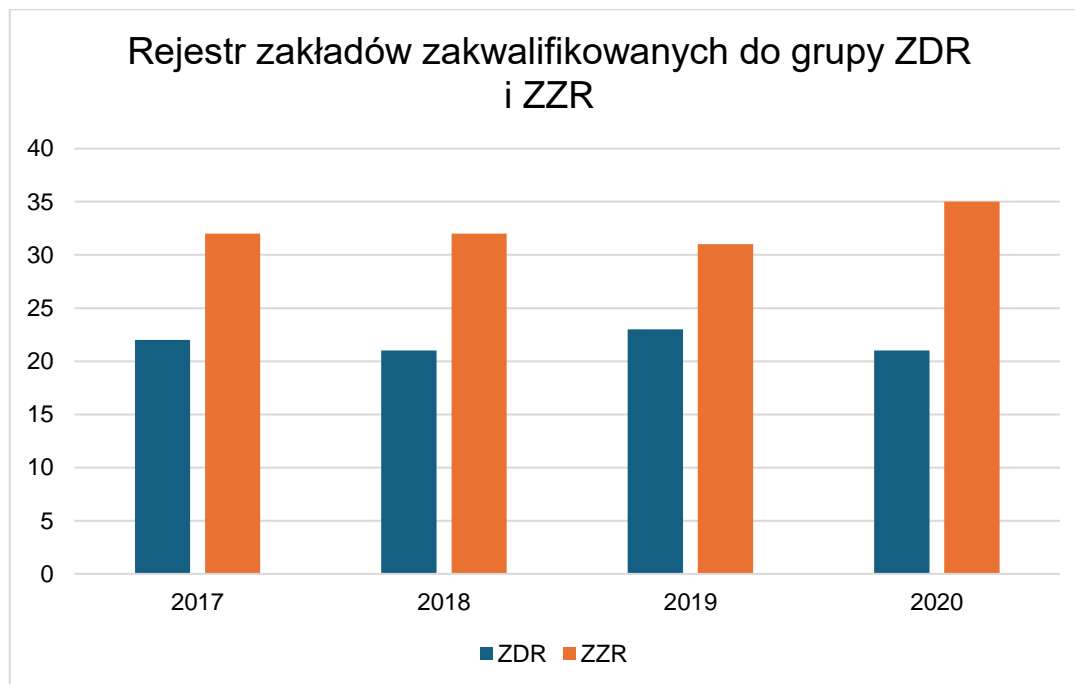
2.10.1. Diagnoza stanu środowiska z uwzględnieniem tendencji zmian zachodzących w czasie realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za poważną awarią rozumie się zdarzenie zazwyczaj emisję, pożar lub eksplozję, które powstało w wyniku procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji. Poważne awarie prowadzą do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zakład, który potencjalnie może być źródłem takiej

awarii jest identyfikowany jako zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku w zależności od rodzaju, kategorii i ilości niebezpiecznych substancji obecnych w zakładzie.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070 z późn. zm.) do zadań WIOŚ należą takie działania jak: przeciwdziałanie poważnym awariom oraz sprawowanie nadzoru nad usuwaniem ich skutków. Dla Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR) oraz Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR) sporządzany jest rejestr, który prowadzony jest przez WIOŚ w Katowicach i jest on ilościowo oraz jakościowo zgodny z rejestrem Komendy Wojewódzkiej PSP w Katowicach.

Poniższy wykres przedstawia ilość zakładów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, które znajdują się w rejestrze zakładów o dużym ryzyku (ZDR) oraz zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR).

Ryc. 19 Rejestr zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku oraz grupy o zwiększonym ryzyku z podziałem na lata 2017-2020¹⁸⁴

Stan na 2017 r.

W 2017 r. w rejestrze widniało 125 zakładów z terenu województwa śląskiego, z czego:

- 22 zakłady zakwalifikowano do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR);
- 32 zakłady zakwalifikowano do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR);
- 71 zakładów zakwalifikowano do mogących spowodować poważne awarie (magazynujące substancje niebezpieczne w ilościach podprogowych).

Względem 2016 r. liczba przedsiębiorstw, które mogą spowodować poważne awarie zwiększyła się o jeden zakład.

W 2017 r. do WIOŚ w Katowicach zgłoszono 1 poważną awarię przemysłową:

- wybuch w trakcie prac remontowo-budowlanych w obiekcie mieszalnika D-1b zlokalizowanego w Krupskim Młynie na terenie zakładu NITROERG S.A.

¹⁸⁴ GIOŚ

Stan na 2018 r.

W 2018 r. zmalała liczba przedsiębiorstw, które mogą spowodować poważne awarie o jeden zakład.

W 2018 r. do WIOŚ w Katowicach zgłoszono 2 poważne awarie przemysłowe:

- wyciek kwasu fluorowodorowego w ilości ok. 20dm³ w Częstochowie;
- emisję gazu wielkopieczowego w Dąbrowie Górniczej w ilości ok. 1830 Mg.

Stan na 2019 r.

W 2019 w rejestrze widniało 121 zakładów z terenu województwa śląskiego, z czego:

- 23 zakłady zakwalifikowano do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR);
- 31 zakładów zakwalifikowano do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR);
- 67 zakładów zakwalifikowano do mogących spowodować poważne awarie (magazynujące substancje niebezpieczne w ilościach podprogowych).

W 2019 r. zgłoszono 2 awarie, które nie spełniały kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2003 Nr 5, poz. 58).

Stan na 2020 r.

W 2020 r. w rejestrze widniało 121 zakładów z terenu województwa śląskiego, z czego:

- 21 zakładów zakwalifikowano do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR);
- 35 zakładów zakwalifikowano do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR);
- 65 zakładów zakwalifikowano do mogących spowodować poważne awarie (magazynujące substancje niebezpieczne w ilościach podprogowych).

W 2020 r. spośród 5 zdarzeń tylko jedno z nich spełniało kryteria rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2003 Nr 5, poz. 58). Zdarzenie dotyczyło przedostania się do rzeki Mała Panew ok. 0,5 m³ mieszaniny emulsji Nitroretu50 z wodą chłodniczą (z czego sama substancja stanowiła ok. 300 kg).

2.10.2. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 48 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Przeciwdziałanie poważnym awariom (PPAP)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków		
Cel operacyjny: PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii		
PPAP 1.1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, przedsiębiorstwa
PPAP 1.2.	Badanie przyczyn poważnych awarii w rejonach zmian warunków hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górnictwem	Nadzór górniczy, GIG, WIOŚ

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
PPAP 1.3.	Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku na terenie województwa	Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii
PPAP 1.4.	Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom	WIOŚ
PPAP 1.5.	Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	KW PSP
PPAP 1.6.	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	KW PSP, KP PSP, OSP
PPAP 1.7.	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii	WIOŚ
PPAP 1.8.	Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię	WIOŚ
PPAP 1.9.	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Sprawcy awarii
PPAP 1.10.	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego	RDOŚ
PPAP 1.11.	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	UMWŚ, Zarządcy dróg, JST
Cel operacyjny: PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych		
PPAP 2.1.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	UMWŚ, JST, Policja, PSP, WIOŚ

2.10.2.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

2.10.2.1.1. PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

PPAP 1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii).

Przeciwdziałanie poważnym awariom w zakładach wymaga wielopłaszczyznowego podejścia, które obejmuje m.in. kontrolę zakładów, szkolenia personelu oraz prowadzenie badań pozwalających na znalezienie przyczyny awarii. Regularne przeglądy sprzętu, maszyn i instalacji mogą pomóc w wykryciu wczesnych oznak awarii oraz wdrożeniu odpowiednich działań. Istotne jest również szkolenie pracowników w zakresie procedur bezpieczeństwa, obsługi sprzętu oraz reakcji na sytuacje awaryjne.

W latach 2017-2020 WIOŚ w sposób ciągły prowadził następujące działania:

- kontrola zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych;
- udział w ćwiczeniach wewnętrznych i zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR);
- opiniowanie Raportów o bezpieczeństwie zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR);
- instruktaże dla prowadzących zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji zakładów ryzyka i ich sąsiedztwa.

Zakład Ocynkownia Śląsk w Częstochowie w 2017 r. zgłosiła się jako zakład o zwiększonym ryzyku. Opracowano plan zapobiegania poważnym awariom oraz przeprowadzono szkolenie pracowników w zakresie przeciwdziałania awariom.

PPAP 1.2. Badanie przyczyn poważnych awarii w rejonach zmian warunków hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górniczą.

W przypadku wystąpienia awarii należy przeprowadzić analizę w celu ustalenia przyczyny tej w awarii. Pozwoli to w przyszłości uniknąć sytuacji kryzysowych oraz zaplanować działania zapobiegawcze. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 425) badanie przyczyn powstawania poważnych awarii należy do Inspekcji Ochrony Środowiska. W ramach realizacji zadania WIOŚ w sposób ciągły (w przypadku wystąpienia poważnej awarii) badał przyczyny wystąpienia poważnych awarii.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

PPAP.1.3. Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku na terenie województwa.

Zgodnie z art. 253 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie raportu o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku (Dz.U. poz. 287) prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania raportu o bezpieczeństwie.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Raporty o bezpieczeństwie sporządziły zakłady:

- Huta Cynku Miasteczko Śląskie, ul. Hutnicza 17, 42-610 Miasteczko Śląskie;
- Raben Logistics Polska Sp. z o.o., Oddział w Sosnowcu, ul. Inwestycyjna 4, 41-208 Sosnowiec;
- BATERPOL S.A. Zakład Ołowiu w Katowicach, ul. Obrońców Westerplatte 108, 40-335 Katowice.

Zmiany w raportach o bezpieczeństwie sporządziły:

- AmeriGas Polska Sp. z o.o., Rozlewnia Gazu Sławków, ul. Groniec 1, 41-260 Sławków;
- Terminal Polski Gaz S.A., Oddział w Sosnowcu, ul. Kolonia Wągródka, 41-217 Sosnowiec;
- ALKAT Sp. z o.o., Al. Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza;
- PERN S.A., Baza Paliw nr 14 w Strzemieszycach, ul. Składowa 13, 42-530 Dąbrowa Górnicza;
- PERN S.A., Baza Paliw Nr 3 w Boronowie, ul. Sienkiewicza 12, 42-283 Boronów;
- Centrala Obrotu Towarami Masowymi DAW -BYTOM Sp. z o.o., ul. Koksownicza 66, 41- 800 Zabrze.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Raport o bezpieczeństwie sporządziła Grupa Azoty Zakłady Azotowe Chorzów S.A., ul. Narutowicza 15, 41-503 Chorzów.

Zmiany w raportach o bezpieczeństwie sporządziły:

- Lotos Terminale S.A, Terminal Paliw w Czechowicach-Dziedzicach, ul. Łukasiewicza 2, 43-502 Czechowice-Dziedzice;
- PPG Cieszyn S.A., ul. Chemików 16, 43-400 Cieszyn;
- GUARDIAN Częstochowa Sp. z o.o., ul. W. Korfańtego 31/35, 42-200 Częstochowa;
- PERN S.A., Baza Paliw Nr 3 w Boronowie, ul. Sienkiewicza 12, 42-283 Boronów;
- TanQuid Polska Sp. z o.o., ul. Z. Nałkowskiej 51, 41-922 Radzionków;
- NITROERG S.A., ul. Zawadzkiego 1, 42-693 Krupski Młyn.

PPAP 1.4. Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzić kontrole w terenie w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących przeciwdziałania awarii przemysłowej.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

- WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole w:
 - 38 zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
 - 21 zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
 - 23 pozostałych zakładach mogących spowodować poważne awarie;
- w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych wydano:
 - 1 decyzję w zakresie poważnej awarii;
 - 25 zarządzeń pokontrolnych;
 - 13 pouczeń;
 - 3 mandaty;
 - 10 wystąpień do innych organów.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

- WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole w:
 - 38 zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
 - 27 zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
 - 9 pozostałych zakładach mogących spowodować poważne awarie;
- w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych wydano:
 - 1 decyzję w zakresie poważnej awarii;
 - 23 zarządzenia pokontrolne;
 - 16 pouczeń;
 - 6 mandatów;
 - 18 wystąpień do innych organów.

PPAP 1.5. Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Podmioty prowadzące zakłady o wysokim ryzyku są zobowiązane do sporządzenia wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. W przypadku wystąpienia zagrożenia awarią przemysłową lub samej awarii, muszą niezwłocznie przystąpić do jego realizacji. Dodatkowo, podmioty te zobligowane są do

dostarczenia niezbędnych informacji Komendantowi Wojewódzkiemu PSP, aby ten mógł opracować zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zewnętrzne Plany Operacyjno-Ratownicze opracowały zakłady:

- Terminal Polski Gaz S.A., Oddział w Sosnowcu, ul. Kolonia Wągródka, 41-217 Sosnowiec;
- Lotos Terminale S.A, Terminal Paliw w Czechowicach-Dziedzicach, ul. Łukasiewicza 2, 43-502 Czechowice-Dziedzice;
- GUARDIAN Częstochowa Sp. z o.o., ul. W. Korfańskiego 31/35, 42-200 Częstochowa.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zewnętrzne Plany Operacyjno-Ratownicze opracowały zakłady:

- PPG Cieszyn S.A., ul. Chemików 16, 43-400 Cieszyn;
- Raben Logistics Polska Sp. z o.o., Oddział w Sosnowcu, ul. Inwestycyjna 4, 41-208 Sosnowiec.

Odstąpiono od sporządzenia planu dla:

- Huta Cynku Miasteczko Śląskie, ul. Hutnicza 17, 42-610 Miasteczko Śląskie;
- BATERPOL S.A. Zakład Ołowiu w Katowicach, ul. Obrońców Westerplatte 108, 40-335 Katowice.

PPAP 1.6. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom.

W ramach tego zadania zapewniono jednostkom straży pożarnej niezbędny sprzęt i narzędzia umożliwiające skuteczne działania w sytuacjach awaryjnych związanych z zagrożeniem wystąpienia poważnych awarii. Wśród zakupionego sprzętu znalazły się pojazdy ratowniczo-gaśnicze, specjalistyczne zestawy do analiz chemicznych, sprzęt do ratownictwa, czy też sprzęt do monitorowania środowiska i oceny skutków ekologicznych.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Komenda Wojewódzka PSP otrzymała dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach na zakup 11 samochodów specjalistycznych. Dodatkowo ze środków WFOŚiGW sfinansowano zakup sprzętu i wyposażenia indywidualnego strażaka, środków chemicznych oraz specjalistycznego sprzętu konserwacji, sprawdzenia oraz utrzymania w gotowości aparatów ochrony dróg oddechowych. Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej otrzymał dofinansowanie na zakup 59 samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu oraz wyposażenie indywidualne strażaka.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Komenda Wojewódzka PSP otrzymała dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach na zakup 18 samochodów specjalistycznych. Dodatkowo ze środków WFOŚiGW sfinansowano zakup sprzętu i wyposażenia indywidualnego strażaka, środków chemicznych oraz specjalistycznego sprzętu konserwacji, sprawdzenia oraz utrzymania w gotowości aparatów ochrony dróg oddechowych. W ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych przy wsparciu Funduszu, zakupiono 84 specjalistyczne samochody ratowniczo-gaśnicze.

PPAP 1.7. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 425). prowadzi rejestr poważnych awarii.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

PPAP 1.8. Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię.

GIOŚ prowadzi ogólnodostępną bazę danych o zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej dostępnej po adresie <https://inspire.gios.gov.pl/imap/#gpmmap=gpmmapSEVESO>.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane na bieżąco.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane na bieżąco.

PPAP 1.9. Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku.

Podmiotem zobowiązanym do usuwania skutków poważnych awarii w środowisku jest prowadzący zakład i Państwowa Straż Pożarna.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Usunięto 3 awarie.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Usunięto 7 awarii.

PPAP 1.10. Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego.

W przypadku nieustalenia podmiotu, który spowodował zanieczyszczenie środowiska właściwy organ usuwa skutki tego zanieczyszczenia.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

RDOŚ nie realizował działań w danym zakresie.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

RDOŚ nie realizował działań w danym zakresie.

PPAP 1.11. Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe.

Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w przypadku wyprowadzenia transportu substancji niebezpiecznych ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa publicznego oraz środowiska. Wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe przeprowadza się z zastosowaniem znaku drogowego B-13a oraz budowę obwodnic.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie zrealizowano.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie zrealizowano.

2.10.2.1.2. PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

PPAP 2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.

Działania w zakresie kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia z tytułu poważnych awarii kierowanych do społeczeństwa prowadzono poprzez m.in. działania informacyjno-edukacyjne, wydawanie broszur, informacji zamieszczonych na stronach internetowych. Dodatkowo

organizowano również turnieje, konkursy wiedzy, spotkania edukacyjne czy szkolenia w zakresie postępowania w sytuacjach wystąpienia zagrożeń. Prowadzone działania mają za zadanie przygotować społeczeństwo na sytuacje awaryjne wywołane poważnymi awariami.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Rybnik, Cieszyn, Blachownia, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kornowac, Koszęcin, Porąbka, Świerklany, Żarnowiec, Suszec, Komenda Powiatowa PSP w Będzinie, Komenda Miejska Policji w Gliwicach.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją zadanie realizowały gminy: Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Rybnik Cieszyn, Blachownia, Skoczów, Strumień, Bobrowniki, Goczałkowice Zdrój, Godów, Kornowac, Koszęcin, Porąbka, Świerklany, Żarnowiec, Suszec, Komenda Powiatowa PSP w Będzinie, Komenda Miejska Policji w Gliwicach.

2.10.3. Podsumowanie

Dla Przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym (PPAP) wyznaczono 1 cel strategiczny:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cel realizowany był w ramach 2 celów operacyjnych obejmujących 12 zadań:

- PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii;
- PPAP 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

W latach 2017-2018:

- zrealizowano 11 zadań;
- nie realizowano 1 zadania.

W latach 2019-2020:

- zrealizowano 11 zadań;
- nie realizowano 1 zadania.

Analiza wyznaczonych w Programie zadań wskazuje, że wyznaczony cel strategiczny został zrealizowany.

2.11. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE (ZS)

2.11.1. Analiza i wykaz zadań zrealizowanych

Tabela 49. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zagadnienia Systemowe (ZS)

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZS1.	Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)	UMWŚ, GIG
ZS2.	Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystem	UMWŚ, JST

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny
ZS3.	Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	UMWŚ, JST
ZS4.	Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego	UMWŚ, JST

2.11.1.1.1. ZS1. Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)

Informacje o elementach środowiska prezentowane są w ramach Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP). Ogólnodostępna Platforma Informacji o Środowisku (OPIŚ) jest integralną częścią Geoportalu ORSIP. Platforma zawiera dane o obszarach chronionych i cennych przyrodniczo oraz innych komponentach środowiska¹⁸⁵.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Za prowadzenie Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP) odpowiadało Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego (ŚCSI).

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Za prowadzenie Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP) odpowiadało Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego (ŚCSI).

Od 1.07.2020 r. zadanie to przejął WODGiK.

2.11.1.1.2. ZS2. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego

Koncepcja usług ekosystemowych została uwzględniona w Regionalnej Polityce Miejskiej Województwa Śląskiego (RPMWŚ). Zapewnienie dostępu do usług ekosystemowych stanowi element celu operacyjnego 1. „Miasta odporne, zrównoważone, zdolne do adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych”. Jednym z wyznaczonych działań jest wzmocnienie usług ekosystemowych w miastach oraz ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, obejmujące m.in.:

- kształtowanie powiązanej przestrzennie sieci obszarów świadczących usługi ekosystemowe;
- podejmowanie działań zwiększających w społeczeństwie poziom świadomości i wiedzy o usługach ekosystemowych w miastach, w tym m.in. w ramach proekologicznej puli Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego;
- wypracowanie konsensusu wokół kwestii związanych z usługami ekosystemowymi oraz różnorodnością biologiczną i georóżnorodności, zarówno w relacjach z administracją rządową, jak i wewnątrzregionalnie.

W ramach ponadlokalnych projektów flagowych wspierających rozwój obszarów miejskich przewidziano usługi ekosystemowe na obszarach zurbanizowanych. Zakres przedsięwzięcia obejmował:

- promocję idei tworzenia parków miejskich w obszarach zurbanizowanych;
- regionalne studium w zakresie obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na terenach miejskich;

¹⁸⁵ <https://geoportal.orsip.pl/gis/apps/experiencebuilder/experience/?id=ee8bd83acb0448dc9933f019a2f5bf4e>

- inwentaryzację terenów brownfield¹⁸⁶, z wykorzystaniem narzędzi rozwijanych w ramach projektu OPI TPP 2.0 oraz studium możliwości ich zagospodarowania;
- opracowanie miejskich planów zazielenienia z uwzględnieniem terenów przemysłowych i zdegradowanych;
- finansowanie pozwalające na tworzenie, utrzymanie oraz uatrakcyjnianie terenów zapewniających usługi ekosystemowe na obszarach zurbanizowanych;
- promocję idei łąk kwietnych wzdłuż dróg oraz na innych dostępnych terenach;
- „Zieloną kopertę” w ramach Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego.

Zamierzonym efektem ww. działań było zwiększenie potencjału usług ekosystemowych na terenach silnie zurbanizowanych, dzięki lepszej koordynacji działań i zwiększeniu puli dostępnych zasobów wiedzy¹⁸⁷.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

W 2018 r. przystąpiono do prac nad opracowaniem RPMWŚ¹⁸⁸.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zarząd Województwa Śląskiego kontynuował opracowywanie RPMWŚ.

2.11.1.1.3. ZS3. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

Warunki udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, w szczególności w podejmowaniu decyzji oraz w opracowywaniu dokumentów, określone są w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.). Zgodnie z ww. ustawą, organy administracji właściwe do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów, zapewniają możliwości udziału społeczeństwa, przed ich wydaniem/ przyjęciem lub zmianą. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu realizowano poprzez kampanie edukacyjno-informacyjne.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie realizowane było przez JST, które podczas opracowywania dokumentów zapewniały udział społeczeństwa w procesie konsultacyjnym na zasadach określonych w ww. ustawy.

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (UMWŚ) w 2017 r. zorganizował kampanię „Mogę zatrzymać smog”. Celem akcji było budowanie świadomości związanej ze zjawiskiem smogu oraz motywowanie lokalnej społeczności do przeciwdziałania temu zagrożeniu. Przygotowano kompendium wiedzy i informacji na temat m.in. jak zachować się w trakcie alarmu smogowego oraz jak dokonać wymiany źródła ogrzewania. Kampania była prowadzona za pomocą filmu, animacji edukacyjnych, infografik, reklam prasowych, plakatów oraz broszur. Materiały były publikowane w Internecie, mediach społecznościowych oraz w prasie. Wszystkie informacje dotyczące kampanii znajdują się na stronie powietrze.slaskie.pl.

UMWŚ w 2018 r. zorganizował kampanię pn. „Śląskie. Odzyskana energia.” Głównym celem przedsięwzięcia było umożliwienie gminom województwa śląskiego przeprowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców, dotyczących sensu i potrzeby stosowania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz promocji mniej konsumpcyjnego stylu życia. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzone przez gminy z wykorzystaniem przygotowanych materiałów

¹⁸⁶ Tereny przemysłowe zlokalizowane w pobliżu centrów miast.

¹⁸⁷ Uchwała nr 2703/297/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 15.12.2021 roku w sprawie: przyjęcia Regionalnej Polityki Miejskiej Województwa Śląskiego

¹⁸⁸ Uchwała nr 1880/278/V/2018 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie: przyjęcia „Szczegółowego opisu aktualizacji strategii” oraz prowadzenia prac nad aktualizacją lub opracowaniem dokumentów strategicznych.

miały przyczynić się do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz poprawienia świadomości mieszkańców w kwestii ponownego użycia i ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, a także ograniczenia marnotrawienia żywności.

W ramach realizowanego zadania zorganizowano konferencję prasową oraz 3 spotkania dla gmin.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie realizowane było przez JST, które podczas opracowywania dokumentów zapewniały udział społeczeństwa w procesie konsultacyjnym na zasadach określonych w ww. ustawie.

UMWŚ prowadził II edycję kampanii edukacyjno-informacyjnej pod nazwą „MOGĘ! Zatrzymać SMOG – Przedszkolaku złap oddech”. Celem kampanii było podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa śląskiego, w szczególności dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów w zakresie wpływu zanieczyszczonego powietrza na zdrowie. Przedszkola biorące udział w kampanii otrzymały oczyszczacze powietrza.

Województwo śląskie kontynuowało działania edukacyjne, których celem było budowanie świadomości na temat zjawiska smogu oraz utrzymywanie i propagowanie właściwych postaw. Kampania „ROBIMY POZYTYWNAJĄ ATMOSFERĘ” zachęcała do aktywnego włączenia się w walkę ze smogiem wszystkich mieszkańców województwa. W ramach kampanii stworzono materiały takie jak video explainery, infografiki, scenariusze lekcji, artykuły tematyczne oraz cykl postów publikowanych w portalach społecznościowych.

2.11.1.1.4. ZS 4. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego

W ramach prowadzonych spotkań dotyczących planów, programów z zakresu ochrony środowiska, przedsiębiorcy biorący w nich udział byli informowani o prowadzeniu przedsięwzięć na zasadach zgodnych z przepisami prawa ochrony środowiska, a także o możliwości wprowadzenia w zakładzie procedur zarządzania środowiskiem. Jednym z takich systemów jest unijny system certyfikacji środowiskowej EMAS. Rejestracja w systemie EMAS oznacza spełnienie przez organizację wymagań ochrony środowiska w zakresie zarządzania i wykorzystania zasobów.

Opis realizacji zadania w latach 2017-2018

Zadanie było realizowane.

Opis realizacji zadania w latach 2019-2020

Zadanie było realizowane.

2.11.2. Podsumowanie

W latach 2017-2020 realizowane były wszystkie zadania wyznaczone w ramach obszaru „Zagadnienia systemowe”.

3. Przegląd i weryfikacja priorytetów ochrony środowiska zawartych w Programie

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 określono cel nadrzędny Programu, który brzmi: „Województwo Śląskie regionem innowacyjnej gospodarki i wysokiej jakości życia przy zachowaniu dobrego stanu środowiska przyrodniczego”. Wyznaczając cel nadrzędny Programu opracowano cele strategiczne w obszarach priorytetowych określonych dla Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, które brzmią:

- Obszar A – NOWOCZESNA GOSPODARKA: „Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność”;
- Obszar B – SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW: „Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie”;

- Obszar C – PRZESTRZEŃ: „Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni”;
- Obszar D – RELACJE Z OTOCZENIEM: „Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy”.

W Programie wyznaczono 11 komponentów środowiska, które określone zostały jako priorytety. W każdym komponentcie określono cele strategiczne (długoterminowe) oraz cele operacyjne (krótkoterminowe). Informacje zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 50 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w poszczególnych komponentach

Lp.	Komponent	Cel strategiczny	Cel operacyjny
1.	Powietrze atmosferyczne	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych	PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych
			PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
			PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
			PA4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających
			PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza, szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania
			PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza
		Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii
			PA8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego
			PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii
2.	Zasoby wodne	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju
			ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu
			ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą
3.	Gospodarka odpadami	Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której	GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury

		<p>priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii</p>	<p>GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania</p> <p>GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem</p>
4.	Ochrona przyrody	<p>Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu</p>	<p>OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej</p> <p>OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo</p> <p>OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności</p>
5.	Zasoby surowców naturalnych	<p>Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych (ZSN)</p>	<p>ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych</p>
6.	Gleby	<p>Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi</p>	<p>GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego</p> <p>GL2. Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego</p> <p>GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych</p> <p>GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych</p> <p>GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb</p> <p>GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom</p> <p>GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi</p>
7.	Tereny przemysłowe	<p>Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami</p>	<p>TP1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych</p>

		społeczno – ekonomicznymi	
8.	Hałas	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	H1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas
			H2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas
9.	Promieniowane elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych
10	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
11.	Zagadnienia systemowe	-	-

Cele wymienione w tabeli powinny być przeanalizowane w ramach prac prowadzonych przy aktualizacji Programu. Powinny uwzględniać aktualny stan środowiska.

Sumaryczna ocena realizacji zadań opisanych w Raporcie została przedstawiona w tabeli.

Tabela 51 Sumaryczna ocena realizacji zadań opisanych w Raporcie

Lp.	Komponent	Lata 2017-2018		Lata 2019-2020	
		Liczba zrealizowanych zadań	Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji	Liczba zrealizowanych zadań	Liczba nierealizowanych zadań lub brak informacji o realizacji
1.	Powietrze atmosferyczne	25	3	25	3
2.	Zasoby wodne	26	2	26	2
3.	Gospodarka odpadami	13	0	13	0
4.	Ochrona przyrody	26	0	25	1
5.	Zasoby surowców naturalnych	7	1	7	1
6.	Gleby	18	2	18	2
7.	Tereny poprzemysłowe	4	0	4	0
8.	Hałas	12	1	13	0
9.	Promieniowane elektromagnetyczne	2	0	2	0
10.	Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	11	1	11	1

11.	Zagadnienia systemowe	4	0	4	0
-----	-----------------------	---	---	---	---

4. Ocena spójności zadań wyznaczonych do realizacji w powiatowych programach ochrony środowiska z zadaniami wyznaczonymi w Programie

Analiza spójności wykazywanych do realizacji zadań wskazuje na:

- zgodność celów obu poziomów programów ochrony środowiska ze względu na zamierzony efekt, jakim jest poprawa stanu jakości środowiska;
- rozbieżności w sposobie zapisu poszczególnych zadań pomiędzy programami wojewódzkimi i powiatowymi.

Ministerstwo Środowiska w 2015 r. opracowało „Wytuczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” oraz zmieniono zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska, które zobowiązały do prowadzenia polityki ochrony środowiska na podstawie strategii rozwoju, programów branżowych oraz dokumentów programowych. W związku z tym spójność programów ochrony środowiska i realizacji zadań powinna ulec poprawie.

5. Opis barier w realizacji poszczególnych zadań

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją główne bariery w realizacji zadań przewidzianych w programach ochrony środowiska to:

- trudności finansowe, które są spowodowane niewystarczającą ilością środków przeznaczonych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska (dotyczy wszystkich wyznaczonych komponentów);
- niewystarczający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym brak wiedzy o środowisku oraz niskie poczucie potrzeby poprawy jego stanu;
- trudności w pozyskaniu informacji w trakcie prowadzenia badania ankietowego;
- brak pełnego rejestru danych mieszkańców posiadających np. zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków czy wyroby zawierające azbest;
- wynikające z pandemii COVID, która ograniczyła w 2020 r. realizację zadań związanych, m.in. z prowadzeniem termomodernizacji, akcji ekologicznych, kontroli nieruchomości w zakresie przestrzegania zapisów tzw. uchwały antyśmogowej;
- prawne z uwagi na czas procedowania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska;
- organizacyjne polegające na braku wystarczającej ilości pracowników mogących realizować politykę ochrony środowiska.

6. Ocena monitoringu wdrażania ww. Programu na terenie województwa śląskiego

Monitoring wdrażania Programu został oparty na wskaźnikach monitorowania jakości środowiska. W ramach niniejszej oceny przeanalizowano system monitoringu pod kątem dostępności danych, aktualności założeń do wskaźników oraz zgodności wyznaczonych wskaźników z celami ujętymi w Programie.

Aby odzwierciedlić zmiany zachodzące w środowisku, istotne jest odniesienie się do danych z poprzedniego okresu obowiązywania Programu. Wartości odniesienia umożliwiają określenie wpływu realizowanych działań na poszczególne obszary środowiskowe. W Programie wyznaczono 37 wskaźników, wartość bazowa została przyjęta dla 2013 roku. W przypadku kilku wskaźników na przestrzeni lat obowiązywania Programu zmieniały się podmioty odpowiedzialne za realizację zadania – przykładowo w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jako źródło danych o wskaźnikach z tego obszaru podany jest WIOŚ, obecnie podmiotem realizującym jest GIOŚ.

W zakresie komponentów powietrze atmosferyczne, zasoby wodne, ochrona przyrody, zasoby surowców naturalnych, gleby oraz przeciwdziałanie poważnym awariom nie zidentyfikowano problemu z dostępnością danych dla wyznaczonych wskaźników.

Tabela 52 przedstawia wskaźniki środowiskowe Programu dla roku bazowego (2013) oraz dla lat objętych raportem za lata 2017-2020. Wartości wskaźników środowiskowych określono głównie na podstawie danych GUS (Roczniki statystyczne, raporty z serii Ochrona środowiska, BDL i inne) i GIOŚ oraz dokumentów pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Tabela 52 Wartości wskaźników środowiskowych w latach 2017-2020

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Powietrze atmosferyczne								
1.	Ilość stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza z przekroczeniem wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu osobno dla: ·pyłu zawieszonego PM10 (klasa C)* ·pyłu zawieszonego PM10 (klasa C)**; ·pyłu zawieszonego PM2,5 (klasa C,C1)**; ·dwutlenku azotu (klasa C)**; ·dwutlenku siarki (klasa C)*. - benzo(a)pirenu (klasa C)** - ozonu (klasa C)*** -ozonu (klasa D2)***	-	5 5 5 1 0 5 1 3	5 5 5,5 1 1 5 2 5	5 3 5,5 1 0 5 1 5	4 3 4,4 1 0 5 2 5	4 0 1,4 1 0 0 0 5	Roczna ocena jakości powietrza
2.	Ilość stref jakości powietrza z przekroczeniem wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu.	-	5	5	5	5	5	Roczna ocena jakości powietrza
3.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych aglomeracji górnośląskiej w stosunku do roku poprzedniego.	%	Zmniejszyły się na stanowiskach: Gliwice o 3%, Tychy o 5%, Zabrze i Sosnowiec o 9%, Katowice o 12%, Dąbrowa Górnicza o 23% oraz o 4% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach	Zwiększenie na stanowiskach: Tychy i Sosnowiec o 14%, Zabrze o 12%, Katowice o 9%, Dąbrowa Górnicza o 5% oraz o 11% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach, a zmniejszenie na stanowisku w Gliwicach o 4%	Zmniejszyły się na stanowiskach: Sosnowiec o 10%, Zabrze o 21%, Katowice o 6%, Tychy o 7%, Gliwice o 9% oraz o 10% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach, a zwiększyła stanowisku Dąbrowa Górnicza o 5%	Zmniejszyły się na stanowiskach: Sosnowiec o 22%, Katowice o 15%, Tychy o 16%, Gliwice o 18%, Dąbrowa Górnicza 21% oraz o 13% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach, a zwiększyła	Zmniejszyły się na stanowiskach: Sosnowiec o 7%, Zabrze 21%, Katowice 15%, Dąbrowa Górnicza o 12%, Tychy o 19%, Gliwice o 15% oraz o 17% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska 21	Roczna ocena jakości powietrza

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
						stanowisku Zabrze o 3%		
4.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych aglomeracji rybnicko – jastrzębskiej w stosunku do roku poprzedniego.	%	Zmniejszenie o 3% w Rybniku i 5% w Żorach	Zmniejszenie o 2% w Żorach i zwiększenie o 9% w Rybniku	Zwiększenie o 10% w Żorach. Nie uległy zmianie w Rybniku.	Zmniejszenie o 20% w Żorach i 14% w Rybniku.	Zmniejszenie o 25% w Rybniku i 17% w Żorach.	Roczna ocena jakości powietrza
5.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych strefy śląskiej w stosunku do roku poprzedniego.	%	Zmniejszenie na stanowiskach: Myszków o 16%, Złoty Potok o 13%, Knurów o 5%, Zawiercie i Żywiec ul. Słowackiego o 3% Zwiększenie na stanowiskach: Lublińcu o 7%, Pszczynie o 28%, Godowie o 11%, Tarnowskich Górach o 2%	Zmniejszenie na stanowiskach: Myszków o 4%, Zawiercie o 5%, Godów o 7%. Zwiększenie na stanowiskach: Żywcu o 9%, Ustroniu o 9%, Wodzisławiu o 4%, Pszczynie o 10%, Cieszynie o 6%, Nie uległy zmianie na stanowisku w Tarnowskich Górach i Lublińcu	Zmniejszenie na stanowiskach: Żywcu o 2%, Wodzisławiu o 2%, Pszczynie o 2%. Zwiększenie na stanowiskach: Godowie o 18%, Tarnowskich Górach o 3%, Myszkowie o 7%, Cieszynie o 6%. Nie uległy zmianie na stanowiskach w Lublińcu i Ustroniu	Zmniejszenie na stanowiskach: Żywcu o 28%, Ustroniu o 28%, Wodzisławiu o 17%, Pszczynie 20%, Tarnowskich Górach 13%, Cieszynie 29%, Złotym Potoku 15%. Na stanowisku w Lublińcu stężenie nie uległo zmianie	Zmniejszenie na stanowiskach w: Żywcu o 3%, Ustroniu o 17%, Wodzisławiu o 20%, Lublińcu o 17%, Godowie o 18%, Pszczynie o 14%, Knurowie o 17%, Tarnowskich Górach o 15%, Złotym Potoku o 9%.	Roczna ocena jakości powietrza
6.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych Częstochowy i Bielska Białej w stosunku do roku poprzedniego.	%	Zmniejszenie o 3% w Bielsku Białej i 14% w Częstochowie	Zwiększenie o 6% w Bielsku Białej i 9% w Częstochowie	Zmniejszenie o 3% w Bielsku Białej i o 5% w Częstochowie	Zmniejszenie o 24% w Bielsku Białej i o 17% w Częstochowie	Zmniejszenie o 11% w Bielsku Białej i o 10% w Częstochowie	Roczna ocena jakości powietrza
7.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych.	Mg/rok	10 601	8 597	7 874	5 566	4 392	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych.	Mg/rok	41 222 470	39 662 941	36 290 054	32 432 440	29 210 535	GUS
9.	Zużycie energii elektrycznej w roku w sektorach: - przemysł; - gospodarstwa domowe; - transport; - rolnictwo.	GWh	7390 3557 469 153	8754 3530 315 164	9 107 3 520 469 180	8 599 3 541 475 180	8 083 3 592 410 179	GUS
10.	Sprzedaż energii ciepłej w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie.	GJ/dam ³	128	95	117	*189	*189	GUS
Zasoby wodne								
11.	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód.	%	28,4	0 ¹⁹⁰			GIOŚ	
12.	% punktów pomiarowych wód podziemnych, dla których wykazano dobry stan chemiczny wód.	%	79,6	23,4	26,3	30,7	26,6	GIOŚ
13.	Stosunek objętości ścieków wymagających oczyszczenia, ale odprowadzonych do środowiska jako nieoczyszczone do objętości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczenia ogółem.	%	12,2	15,69	15,48	14,92	3,32	GUS
14.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności).	%	76,9	80,8	81,1	81,7	81,1	GUS

¹⁸⁹ Wskaźnik określany dla lat 2003-2018

¹⁹⁰ Na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska, przeprowadzonego w latach 2016-2021, przedstawiono Ocenę stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych. Spośród 254 JCWP znajdujących się na obszarze woj. śląskiego 240 charakteryzuje się złym stanem wód, dla 14 stwierdzono brak możliwości wykonania oceny.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
15.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów.	%	69,5	74,4	74,5	74,8	74,1	GUS
16.	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca.	m3/rok	84,3	83,6	82,1	80,2	81,8	GUS
Gospodarka odpadami								
17.	Masa odebranych odpadów komunalnych – ogółem.	[tys. Mg]	1348 (GUS)	1749	1862	1938	2004	Sprawozdania gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi/GUS (rok bazowy)
18.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie.	[tys. Mg]	186 (GUS)	795	904	953	1031	GUS
19.	Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne.	[tys. Mg]	1162 (GUS)	954	958	984	973	Sprawozdania gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi
20.	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne.	szt.	29	17	17	17	17	UMWŚ
21.	Liczba instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.	szt.	5	17	17	17	17	UMWŚ
Ochrona przyrody								
22.	Liczba i powierzchnia obszarów chronionych.	szt., ha	241 b.d.	249 271 803,48	251 271 928,39	254 272 535,52	256 272 535,44	CRFOP/GUS
23.	Powierzchnia lasów.	ha	392 960,09	394 802,01	394 773,09	395 736,36	395 776,50	GUS
24.	Powierzchnia terenów zielonych.	ha	25 934,88	25 642,87	25 848,04	25 688,84	26 059,77	GUS
Zasoby surowców naturalnych								
25.	Udokumentowane zasoby bilansowe ważniejszych surowców występujących na terenie województwa [% zasobów krajowych]:	m ³ , Mg, [%]	85 432,57 mln m ³ [100%] 41 464 795 Mg [80,6%]	96 947,67 mln m ³ [100%] 48 398,81 mln t	102 021,34 mln m ³ [100%] 49 350,64 mln Mg [80,3%]	109 548,53 mln m ³ [100%] 52 244,91 mln Mg [81,2%]	107 229,25 mln m ³ [100%] 51 533,11 mln Mg [79,99%]	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce – PIG

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	- metan pokładów węgla (MPW) [% zasobów krajowych]; - węgiel kamienny; - rudy cynku i ołowiu; - dolomity; - surowce ilaste ceramiki budowlanej; - wapień i margle przemysłu; cementowego; - kamienie łamane i bloczne; - piaski formierskie; - piaski podsadzkowe; - piaski i żwiry; - torfy; - wody lecznicze zmineralizowane, wody termalne.		74 293 Mg [100%] 299,2 mln Mg [89,4%] 195,7 mln Mg [4,8%] 784 65 Mg [4,3%] 477 77 Mg [4,5%] 53 67 Mg [18,2%] 789,61 mln Mg [18,8%] 860 27 Mg [4,8%] 1 669,14 m ³ [2,1%] 428,93 m ³ /h [1,1%]	[80%] 53,98 mln Mg [64,3%] 475,42 mln Mg [90,2%] 96,16 mln m ³ [4,99%] 758,94 mln Mg [5,96%] 759,52 mln Mg [5,95%] 533,51 mln Mg [4,77%] 50,66 mln Mg [16,7%] 536,36 mln m ³ [21,3%] 878,82 mln Mg [4,6%] 1,70 mln m ³ [1,9%] 428,93 m ³ /h [1,1%]	53,98 mln Mg [64,3%] 472,46 mln Mg [94,1%] 102,07 mln Mg [4,99%] 758,94 mln Mg [5,96%] 536,67 mln Mg [4,7%] 50,6 mln Mg [16,8%] 536,53 mln Mg [21,3%] 866,04 mln Mg [4,5%] 1,7 mln m ³ [1,9%] 428,93 m ³ /h [1,1%]	56,92 mln Mg [61,8%] 469,76 mln Mg [94,1%] 100,2 mln m ³ [4,9%] 758,56 mln Mg [5,97%] 551,88 mln Mg [4,7%] 50,644 mln Mg [16,8%] 535,53 mln m ³ [21,3%] 890,06 mln Mg [4,5%] 1,68 mln m ³ [1,83%] 428,93 m ³ /h [1,1%]	56,925 mln Mg [62,56%] 467,21 mln Mg [94,2%] 100,13 mln m ³ [4,9%] 758 mln Mg [6,6%] 544,17 mln Mg [4,7%] 50,58 mln Mg [16,9%] 534,56 mln m ³ [21,3%] 899,8 mln Mg [4,5%] 1,68 mln m ³ [1,83%] 428,93 m ³ /h [1,1%]	
Gleby								
26.	Powierzchnia gruntów rolnych.	ha	274 405	628 031	627 442	625 074	622 981	GUS, Rocznik statystyczny rolnictwa
27.	Powierzchnia upraw wieloletnich.	ha	3 494	2 853	4 365	1 710	2 822	GUS
28.	Powierzchnia łąk i pastwisk.	ha	90 588	83 575	81 704	79 758	90 202	GUS
29.	Łączna powierzchnia użytków rolnych.	ha	382 552	371 445	371 897	362 310	390 214	GUS
Tereny poprzemysłowe								
30.	Grunty zrehabilitowane - powierzchnia.	ha	58	42	39	168	88	GUS
31.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji - ilość; - powierzchnia.	szt., ha	689 11 022,2	baza danych funkcjonowała	baza danych funkcjonowała	baza danych funkcjonowała	baza danych funkcjonowała	ORSIP OPI-TPP
32.	Grunty wymagające rekultywacji.	ha	4 779	5 259	5 269	4 982	4 937	GUS
Hałas								
33.	Liczba punktów monitoringu hałasu, w których stwierdzono	[szt.]	b.d.	b.d.	b.d.	-pora dnia - 10 -pora nocy - 14	-pora dnia - 7 -pora nocy - 7	GIOŚ

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok bazowy 2013	2017	2018	2019	2020	Źródło danych o wskaźniku
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	przekroczenia poziomów dopuszczalnych ¹⁹¹ .							
34.	Drogi o nawierzchniach „cichych”.	[km]	b.d.	20 505,0	20 469,5	20 835,3	21 280,4	zarządzający drogami
Promieniowanie elektromagnetyczne								
35.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa śląskiego uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ: - centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców > 50 tys. (Siemianowice Śląskie); - centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców < 50 tys. (Blachownia); - tereny wiejskie (Ogrodzieniec).	[V/m]	1,44 1,31 0,59	0,49 ¹⁹² 0,36 0,33	0,57 0,68 0,38	0,67 0,47 0,27	0,60 0,41 0,40	GIOŚ
Przeciwdziałanie poważnym awariom								
36.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii.	[szt.]	ZDR- 19 ZZR- 27 Pozostałe - 79	ZDR- 22 ZZR- 32 Pozostałe - 71	ZDR- 21 ZZR- 32 Pozostałe - b.d.	ZDR- 23 ZZR- 31 Pozostałe - b.d.	ZDR- 20 ZZR- 35 Pozostałe - b.d.	GIOŚ
37.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie województwa.	[szt.]	6	6	6	2	5	GIOŚ

¹⁹¹ Uwzględniono liczbę punktów monitoringu hałasu kolejowego i drogowego, na podstawie ocen stanu akustycznego środowiska województwa.

¹⁹² Podane wyniki dla poszczególnych lat 2017-2020 stanowią średnią arytmetyczną dla poszczególnych obszarów

Pozytywne zmiany odnotowano w 23 wskaźnikach na 37 analizowanych. Wśród komponentów analizowanych w ramach Programu nie zidentyfikowano komponentu, dla którego wszystkie wyznaczone wskaźniki miały negatywny trend. W przypadku 9 wskaźników nie można było ocenić trendu zachodzących zmian w środowisku. Negatywne zmiany odnotowano w przypadku 5 wskaźników.

7. Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych w ww. Programie

Ocena sposobów i źródeł finansowania zadań wyznaczonych do realizacji w Programie została wykonana na podstawie informacji z ankiet otrzymanych od 179 podmiotów. W analizie uwzględniono 12 źródeł finansowania, które przedstawiono z podziałem na lata 2017-2018 i 2019-2020 (Tabela 53 i Tabela 54).

Ocena sposobów i źródeł finansowania w latach 2017-2018

Środki pochodzące z gminnych budżetów stanowiły ok. 41% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział odnotowano w komponentach gleby, gospodarka odpadami, ochrona przyrody, powietrze atmosferyczne, promieniowanie elektromagnetyczne oraz zasoby wodne. Drugim istotnym źródłem finansowania były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły ok. 20% poniesionych kosztów we wszystkich komponentach. Największy ich udział był w komponentach powietrze atmosferyczne oraz tereny przemysłowe. Inne źródła finansowania odpowiadały za ok. 11% wszystkich pozostałych źródeł. Do innych źródeł finansowania należały m.in. dotacje celowe, lokalne fundusze, środki własne, fundusze remontowe, kredyty inwestycyjne, bank gospodarstwa krajowego, fundusz leśny itp.

Realizacja zadań z zakresu powietrza atmosferycznego finansowana była głównie ze środków budżetów miast i gmin i stanowiły 46% kosztów. Drugim źródłem finansowania były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły ponad 21% wszystkich wydatkowanych środków. Największe koszty prawie 40% poniesiono na realizację celu PA.7. tj. wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii.

Głównymi źródłami finansowania zadań z zakresu zasobów wodnych stanowiły środki własne gmin lub miast ok. 29%, środki własne przedsiębiorstw ponad 22% oraz inne środki prawie 22%. Ponad 85% środków przeznaczono na realizację celu ZW.3. tj. ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

W gospodarce odpadami głównym źródłem finansowania zadań były środki własne gmin, które stanowiły przeszło 95% wszystkich wydatkowanych środków. Większość środków przeznaczono na realizację zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W ochronie przyrody realizacja zadań finansowana była z środków pochodzących z budżetu gmin w ponad 50%. Drugim znaczącym źródłem finansowania był Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020, który stanowił ponad 27%. Przeszło 80% środków przeznaczono na zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją cel operacyjny ZSN1. dotyczący ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów kopalni oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalni i prowadzeniem prac poszukiwawczych był finansowany w całość ze środków samorządu województwa.

Zadania w komponentcie zagadnienia systemowe były finansowane ze środków samorządu województwa. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją całość określonych kosztów, przypadła na realizację zadania ZS.3. tj. opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Zadania realizowane w komponentcie gleby finansowane były w 56% z budżetów gminnych i w 44% z budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego. Największe środki

przeznaczone zostały na realizację zadań w ramach celu operacyjnego GL.6. tj. zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Realizacja zadań w komponencie tereny przemysłowe finansowana była w ponad 75% ze środków własnych przedsiębiorstw. Drugim źródłem finansowania był Regionalny Program Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, z którego pozyskano 12% wszystkich wydatkowanych środków. Całość kosztów przypadła na realizację celu operacyjnego TP.1.tj. rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

W hałasie środki przeznaczone na realizację zadań pochodziły z budżetu powiatów ok. 32%, miast lub gmin ok. 22% oraz innych środków ok. 29%. Pozostałe źródła finansowania stanowiły środki własne przedsiębiorstw, z budżetu państwa oraz dotacje unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Na zadania dotyczące ograniczenia liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas na terenie województwa przeznaczono 80% środków.

W komponencie promieniowanie elektromagnetyczne realizacja zadań finansowana była z środków własnych gmin 78% oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 22%. Całość kosztów przypadła na realizację jednego wyznaczonego celu operacyjnego PEM.1. tj. monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom finansowana była w 16% z środków budżetu gminy lub miasta a w 79% z innych źródeł. W Większość środków została przeznaczona na realizację celu operacyjnego PPAP.1. zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

W tabeli 53 przedstawiono informacje dotyczące poniesionych kosztów na realizację zadań w podziale na priorytety, cele operacyjne oraz źródło finansowania.

Tabela 53 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2017-2018 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania¹⁹³

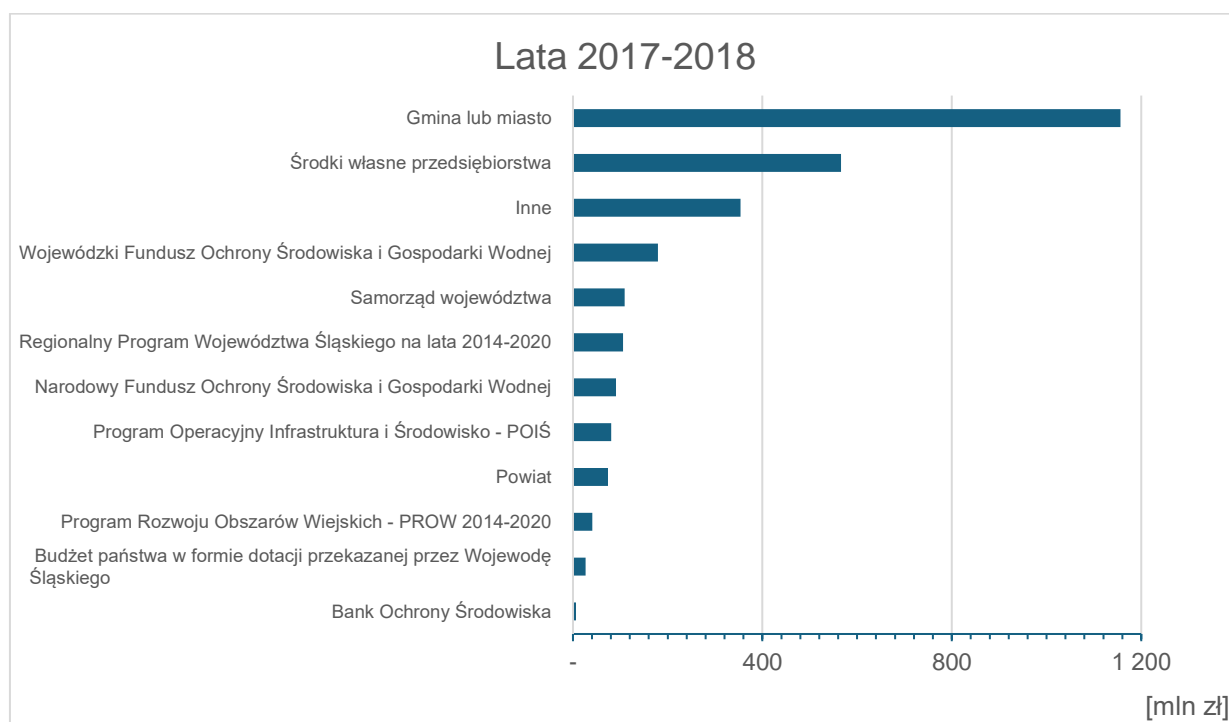
Komponent	Cel operacyjny	Samorząd województwa [zł]	Powiat [zł]	Gmina lub miasto [zł]	Bank Ochrony Środowiska [zł]	Budżet państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego [zł]	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - POIS [zł]	Regionalny Program Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 [zł]	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020 [zł]	Inne [zł]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Gleby	GL.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.3	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.5	0	0	156 089	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.6	0	0	124 808	0	228 650	0	0	0	0	0	0	0
	SUMA	0	0	286 897	0	228 650	0	0	0	0	0	0	0
Gospodarka odpadami	GO.1	0	0	85 447 815	20 390	0	118 695	78 881	0	0	90 982	0	9 395
	GO.2	126 071	180 885	26 097 032	239 635	0	963 366	120 617	0	0	0	0	173 057
	GO.3	0	0	0	0	0	0	0	4 101 000	0	0	0	0
	SUMA	126 071	180 885	111 544 847	260 025	0	1 082 061	199 498	4 101 000	0	90 982	0	182 452
Hałas	H.1	0	17 735 990	14 847 719	0	5 998 684	0	0	4 553 454	0	5 763 554	0	25 052 460
	H.2	0	11 525 887	5 109 212	0	0	3 600	0	0	0	0	0	1 405 922
	SUMA	0	29 261 877	19 956 931	0	5 998 684	3 600	0	4 553 454	0	5 763 554	0	26 458 382
Ochrona Przyrody	OP.1	394 087	130 493	98 942	0	52 055	337 979	556 541	490 663	343 812	536 000	0	1 089 731
	OP.2	3 490 215	0	1 992 908	0	2 330	513 429	11 750	722 420	0	6 545	71 445	0
	OP.3	0	0	30 223 879	30 240	223 827	849 578	180 819	3 384 625	766 039	1 665 478	14 367 649	1 442 954
	SUMA	3 884 302	130 493	32 315 729	30 240	278 212	1 700 986	749 110	4 597 708	1 109 851	2 208 023	14 439 094	2 532 685
	PA.1	168 488	35 916	145 899 800	612 116	282 858	20 679 182	214 000	7 858 028	2 001 389	0	0	5 298 292

¹⁹³ Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Komponent	Cel operacyjny	Samorząd województwa [zł]	Powiat [zł]	Gmina lub miasto [zł]	Bank Ochrony Środowiska [zł]	Budżet państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego [zł]	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - POIS [zł]	Regionalny Program Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 [zł]	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020 [zł]	Inne [zł]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Powietrze atmosferyczne	PA.2	0	26 540 887	176 539 960	0	7 171 157	10 251 825	0	1 454 425	4 376 480	44 831 923	907 438	53 697 677
	PA.3	0	51 500	922 276	571 153	820 000	7 865 500	0	10 363 067	0	1 763 441	16 368 218	16 639 565
	PA.4	0	0	0	0	0	1 300 000	75 268 492	142 601 074	0	994 250	0	1 236 500
	PA.5	98 752	0	0	0	0	0	0	0	0	11 083	0	254 699
	PA.6	96 796	39 830	840 211	10 000	0	184 738	0	4 469	0	0	0	297 731
	PA.7	420 000	10 886 990	406 383 718	3 726 155	4 332 272	31 812 498	100 000	89 916 342	1 812 663	34 362 921	838 009	51 428 077
	PA.8	0	0	4 698 442	0	1 721 754	30 807	0	219 321	118 449	12 750	766 325	479 878
	PA.9	0	113 273	585 957	0	0	58 804 824	0	86 831 068	26 782 682	0	0	359 000
	SUMA	784 037	37 668 396	735 870 365	4 919 424	14 328 040	130 929 372	75 582 492	339 247 795	35 091 663	81 976 369	18 879 989	129 691 419
Promieniowane elektromagnetyczne	PEM.1	0	0	13 020	0	0	3 600	0	0	0	0	0	0
Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	PPAP.1	200 000	0	926 940	0	98 928	0	0	0	0	0	0	4 679 945
	PPAP.2	0	0	17 350	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUMA	200 000	0	944 290	0	98 928	0	0	0	0	0	0	4 679 945
Tereny poprzemysłowe	TP.1	0	88 720	1 240 500	1 017 212	290 221	0	0	15 964 784	0	2 466 882	0	0
Zasoby surowców naturalnych	ZSN.1	0	0	145 050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasoby wodne	ZW.1	0	0	5 278 681	0	0	0	309 000	300 552	0	0	0	365 079
	ZW.2	103 181 381	5 906 376	189 455 569	0	1 479 698	39 728 683	14 005 252	192 164 744	44 690 886	13 247 744	7 371 382	140 086 268
	ZW.3	494 272	534 560	59 214 045	0	3 778 091	5 600 316	-	5 111 616	0	0	0	49 773 015
	SUMA	103 675 653	6 440 936	253 948 295	0	5 257 789	45 328 999	14 314 252	197 576 913	44 690 886	13 247 744	7 371 382	190 224 361
Zagadnienia systemowe	ZS	118 080	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Komponent	Cel operacyjny	Samorząd województwa [zł]	Powiat [zł]	Gmina lub miasto [zł]	Bank Ochrony Środowiska [zł]	Budżet państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego [zł]	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [zł]	Środki własne przedsiębiorstwa [zł]	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - POIS [zł]	Regionalny Program Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 [zł]	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020 [zł]	Inne [zł]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
SUMA		108 906 223	108 906 223	73 771 307	1 156 120 874	6 226 900	26 480 524	179 048 618	90 845 352	566 041 653	80 892 399	105 753 554	40 690 465

Na rysunku przedstawiono poniesione koszty na realizację zadań wyznaczonych w Programie w latach 2017-2018 w podziale na źródła ich finansowania.

Ryc. 20 Poniesione koszty w latach 2017-2018 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania¹⁹⁴

Ocena sposobów i źródeł finansowania w latach 2019-2020

Środki pochodzące z gminnych budżetów stanowiły prawie 32% wszystkich nakładów finansowych. Największy ich udział poniesiono na zadania z zakresu gospodarki odpadami, powietrza atmosferycznego, promieniowania elektromagnetycznego, terenów przemysłowych oraz zasoby wodne. Kolejnymi istotnymi źródłami finansowania były środki własne przedsiębiorstw ponad 22% oraz środki zaklasyfikowane jako inne, które stanowiły ponad 21%. Do innych źródeł finansowania należały m.in. dotacje celowe, lokalne fundusze, środki własne, fundusze remontowe, kredyty inwestycyjne, bank gospodarstwa krajowego, fundusz leśny itp.

Prawie 32% kosztów realizacji zadań w zakresie powietrza atmosferycznego pochodziły z budżetów gmin. Drugim źródłem finansowania były środki własne przedsiębiorstw ponad 21%. Największe koszty poniesiono na realizację celu operacyjnego PA.2. wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza i stanowiły one ponad 41% wszystkich kosztów poniesionych w tym komencie.

Głównymi źródłami finansowania zadań dotyczących zasobów wodnych były środki własne przedsiębiorstw ok. 31%, inne środki ok. 25% oraz środki gmin ponad 21%. Prawie 84% środków przeznaczono na realizację celu operacyjnego ZW.2. rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

W gospodarce odpadami głównym źródłem finansowania zadań były środki własne gmin, które stanowiły ponad 97% wszystkich wydatkowanych środków. Większość środków przeznaczono na zadania związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

¹⁹⁴ Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na realizację zadań z zakresu ochrony przyrody 50% środków pochodziło z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Drugim źródłem finansowania był Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020, z którego pochodziło ponad 20% środków. 59% środków przeznaczono na realizację zadań w ramach celu operacyjnego OP.1. tj. podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.

Zadania realizowane w zakresie zasobów surowców naturalnych były finansowane w 100% ze środków gmin. Całość kosztów przeznaczona została na realizację jedyne go wyznaczone go celu operacyjnego ZSN.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Zadania dotyczące gleb finansowane były: w ok. 41% z budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego, w ok. 33% z budżetu gmin oraz w ok. 26% z innych środków. Największe środki przeznaczone zostały na realizację zadań w ramach celu operacyjnego GL.6. zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Zadania z obszaru tereny przemysłowe realizowane były w ponad 43% ze środków gmin. Drugim źródłem finansowania były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły 27% wszystkich wydatkowanych środków. Całość kosztów przypadła na realizację jedyne go wyznaczone go celu operacyjnego tj. TP.1. rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

W zakresie hałasu środki przeznaczone na realizację wyznaczone go zadania pochodziły w 75% z innych źródeł. Najwięcej środków przeznaczono na zadania mające na celu zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas czyli cel operacyjny H.1.

W obszarze promieniowanie elektromagnetyczne realizacja zadań była finansowana z środków własnych gminy lub miasta ok. 63% oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ok. 38%. Całość kosztów przypadła na realizację jedyne go wyznaczone go celu operacyjnego tj. PEM.1. monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

Środki wydatkowane w komponencie przeciwdziałania poważnym awariom w 13% stanowiły środki budżetów gmin, natomiast 73% pochodziły z innych źródeł. Prawie wszystkie środki zostały przeznaczone na realizację celu operacyjnego PPAP.1. zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Nie uzyskano informacji dotyczących kosztów realizacji zadań należących do komponentu zagadnienia systemowe.

W tabeli 54 przedstawiono informacje dotyczące poniesionych kosztów na realizację zadań w podziale na komponenty, cele operacyjne oraz źródło finansowania.

Tabela 54 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2019-2020 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania¹⁹⁵

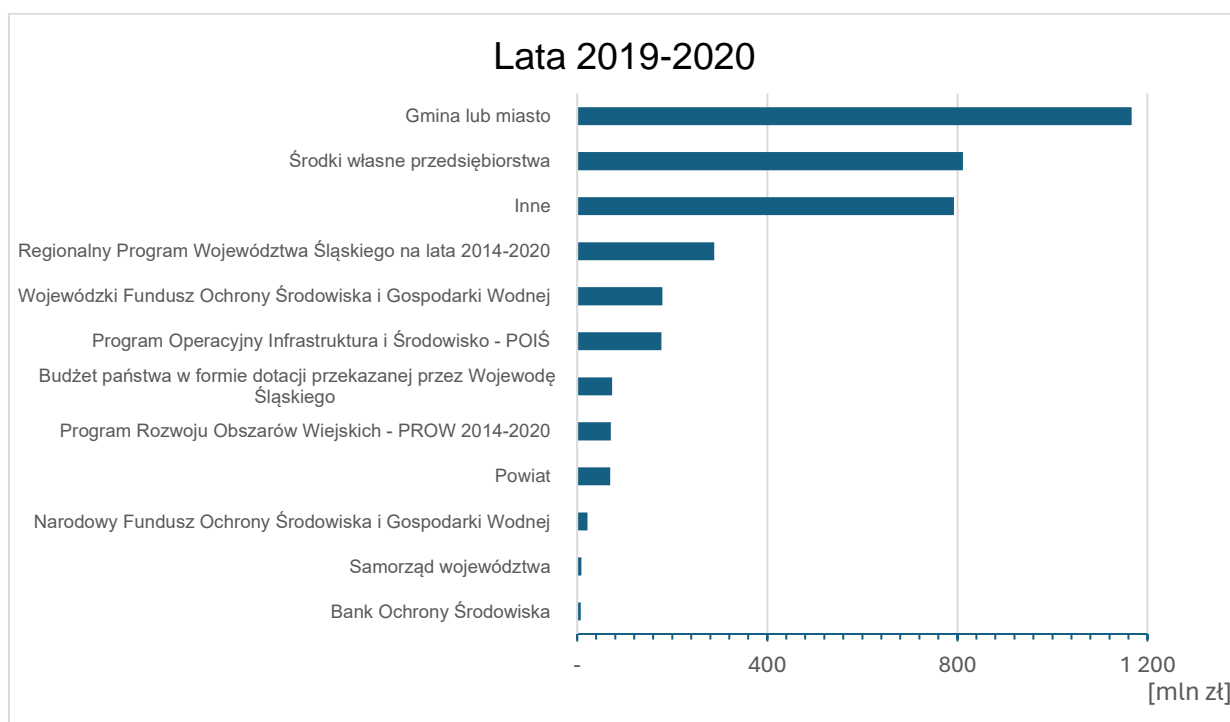
Komponent	Cel operacyjny	Samorząd województwa	Powiat	Gmina lub miasto	Bank Ochrony Środowiska	Budżet państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Śląskiego	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Środki własne przedsiębiorstwa	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - POIS	Regionalny Program Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW 2014-2020	Inne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Gleby	GL.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.3	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GL.5	0	0	177 970	0	0	0	0	0	0	0	0	19 350
	GL.6	0	0	0	0	228 650	0	0	0	0	0	0	124 292
	SUMA	0	0	183 970	0	228 650	0	0	0	0	0	0	143 642
Gospodarka odpadami	GO.1	0	0	159 987 375	0	523 944	118 695	157 762	182 696	404 061	0	0	13 910
	GO.2	5 493	135 659	71 510 035	186 491	0	963 366	191 062	0	0	631 465	437 093	690 161
	GO.3	0	0	0	0	0	0	0	1 656 000	0	0	0	0
	SUMA	5 493	135 659	231 497 410	186 491	523 944	1 082 061	348 824	1 838 696	404 061	631 465	437 093	704 071
Hałas	H.1	0	5 870 260	10 349 239	0	2 723 841	0	0	12 961 280	0	0	0	98 005 504
	H.2	0	298 398	267 323	0	0	3 600	0	0	0	0	0	0
	SUMA	0	6 168 658	10 616 562	0	2 723 841	3 600	0	12 961 280	0	0	0	98 005 504
Ochrona Przyrody	OP.1	925 541	370 949	1 333 186	0	62 114	337 979	63 882	3 160 647	228 474	38 618 765	0	581 873
	OP.2	1 165 622	2 400	1 049 268	0	6 479	513 429	0	1 163 895	447 722	0	0	0

¹⁹⁵ Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

	OP.3	0	0	5 373 973	17 280	122 652	849 578	62 277	3 123 661	1 328 826	566 750	15 855 460	151 677
	SUMA	2 091 163	373 349	7 756 427	17 280	191 245	1 700 986	126 159	7 448 203	2 005 021	39 185 515	15 855 460	733 550
Powietrze atmosferyczne	PA.1	252 985	0	39 199 448	628 775	52 747 452	20 679 182	340 000	6 486 201	0	4 843 336	0	14 671 260
	PA.2	2 402 774	22 461 028	456 870 873	0	4 160 138	10 251 825	99 015	22 065 634	79 485 164	20 045 370	132 938	264 646 191
	PA.3	2 072 380	5 863 575	230 288	70 000	0	7 865 500	0	13 331 085	3 723	7 904 223	28 123 121	12 511 001
	PA.4	0	0	0	0	0	1 300 000	12 506 584	237 882 443	0	0	0	0
	PA.5	254 314	0	0	0	0	0	0	87 325	0	766 384	0	89 277
	PA.6	252 985	9 489	1 180 788	0	0	184 738	0	87 325	0	821 586	0	89 277
	PA.7	0	30 753 977	178 627 563	6 396 888	5 328 697	31 812 498	14 936	112 415 779	12 523 066	110 516 706	14 152 043	129 857 335
	PA.8	0	0	1 756 920	0	0	30 807	0	440 583	88 275	5 391 078	0	1 194 595
	PA.9	0	92 168	7 096 982	0	0	58 804 824	0	67 196 465	15 849 135	0	0	1 342 743
		SUMA	5 235 438	59 180 237	684 962 862	7 095 663	62 236 287	130 929 372	12 960 535	459 992 840	107 949 362	150 288 684	42 408 102
Promieniowane elektromagnetyczne	PEM.1	0	0	6 000	0	0	3 600	0	0	0	0	0	0
Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym	PPAP.1	205 000	0	713 239	0	267 692	0	275 000	0	0	0	0	4 147 991
	PPAP.2	3 100	0	40 662	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUMA	208 100	0	753 901	0	267 692	0	275 000	0	0	0	0	4 147 991
Tereny poprzemysłowe	TP.1	0	22 835	7 387 644	0	286 176	0	0	4 606 145	0	2 432 501	2 267 182	0
Zasoby surowców naturalnych	ZSN.1	0	0	197 551	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasoby wodne	ZW.1	0	121 451	2 152 501	0	0	0	0	1 852 571	12 100 749	0	0	477 125
	ZW.2	1 135 030	3 176 200	169 574 554	0	6 902 212	39 728 683	7 782 786	300 041 612	54 811 776	96 102 219	9 765 270	192 978 591
	ZW.3	471 806	44 208	51 669 291	0	125 380	5 600 316	0	23 091 658	0	0	0	71 446 465
	SUMA	1 606 836	3 341 859	223 396 346	0	7 027 592	45 328 999	7 782 786	324 985 840	66 912 524	96 102 219	9 765 270	264 902 181

Zagadnienia systemowe	ZS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suma		9 147 030	69 222 597	1 166 758 673	7 299 434	73 485 427	179 048 618	21 493 304	811 833 005	177 270 969	288 640 384	70 733 108	793 038 618

Na rysunku przedstawiono poniesione koszty na realizację zadań wyznaczonych w Programie w latach 2019-2020 w podziale na źródła ich finansowania.

Ryc. 21 Poniesione koszty w latach 2019-2020 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania¹⁹⁶

8. Wnioski

Raport jest wypełnieniem obowiązku monitorowania i sprawdzania efektów realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024. Dokument zawiera analizę realizacji zadań przewidzianych w Programie za lata 2017-2020. Badanie ankietowe wykazało, że w województwie śląskim prowadzone były działania związane z ochroną środowiska, które wpisywały się w realizację wyznaczonych celów. Jednostki i podmioty poprzez swoje działania, inwestycje i podejmowane aktywności, realizowały cele zawarte w Programie. Raport wskazuje, że stan środowiska w województwie śląskim ulega poprawie, co potwierdza analiza wyznaczonych w Programie wskaźników monitoringowych. Cele ochrony środowiska wyznaczone w Programie zostały zrealizowane.

Zgodnie z pozyskanymi informacjami w latach 2017-2018 przeznaczono prawie 2,8 mld zł na realizację zadań wyznaczonych w Programie. Największe nakłady ponad 1,6 mld zł przeznaczono na realizację celów z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego. W latach 2019-2020 kwota przeznaczona na realizację zadań wyznaczonych w Programie była większa o ponad 30% i wynosiła ponad 3,6 mld zł. Również w tym okresie największe nakłady finansowe zostały przeznaczone na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego ponad 2,1 mld zł. W obu analizowanych okresach głównym źródłem finansowania były środki pochodzące z budżetu gmin, środki własne przedsiębiorstw oraz środki określone jako inne.

W Raporcie zidentyfikowano bariery jakie pojawiały się przy realizacji wyznaczonych zadań. Najważniejsze z nich to kwestie finansowe oraz prawne powodujące wydłużenie się procesów inwestycyjnych.

Z danych zawartych w Raporcie należy uznać, że politykę ochrony środowiska województwa śląskiego ocenia się pozytywnie.

¹⁹⁶ Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

9. Wytyczne do ujęcia w projekcie Programu

W rozdziale przedstawione zostały wytyczne, które powinny zostać uwzględnione przy przygotowaniu projektu Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego. Wytyczne wyznaczono na podstawie analizy danych przedstawionych w Raporcie. Przy przygotowaniu ww. projektu należy uwzględnić następujące elementy:

- dostosowanie dokumentu do wytycznych zawartych w opracowaniu pt. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”;
- opracowanie harmonogramu realizacji zadań własnych i monitorowanych zgodnie z załącznikiem do ww. wytycznych;
- dokonać analizy zakresu dotychczas wyznaczonych zadań w kontekście ich szczegółowości;
- dokonać analizy zadań w zakresie podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację;
- dokonać analizy wyznaczonych wskaźników na potrzeby monitoringu Programu;
- dokonać analizy zgodności projektu Programu z celami kierunkowymi Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego;

Projekcie w Programu należy przyjąć następujący schemat terminów: obszar interwencji → cel → kierunek interwencji → zadanie. Wyznaczone w Programie komponenty odpowiadają obszarom interwencji t.j.:

- ochrona klimatu i jakości powietrza;
- zagrożenia hałasem;
- pola elektromagnetyczne;
- gospodarowanie wodami;
- gospodarka wodno-ściekowa;
- zasoby geologiczne;
- gleby;
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- zasoby przyrodnicze;
- zagrożenia poważnymi awariami.

Katalog obszarów interwencji zamieszczony w wytycznych nie jest katalogiem zamkniętym. Tym samym w aktualizacji Programu można uwzględnić również inne obszary interwencji, które będą uzupełnieniem specyfiki polityki ekologicznej województwa.

Mając na uwadze, że poprawa stanu środowiska jest procesem wieloletnim, dotychczasowe priorytety ochrony środowiska nie powinny być zawężane. Szczegółowa analiza priorytetów w zakresie celów strategicznych oraz celów operacyjnych będzie wykonana na etapie przygotowania nowego Programu. Uwzględnione zostaną zarówno informacje zawarte w Raporcie jak i analizy wykonane na potrzeby Programu, ze szczególnym uwzględnieniem analizy SWOT województwa w zakresie ochrony środowiska.

SPIS ŹRÓDEŁ

1. Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl>
2. Bezpieczeństwo energetyczne – rola podziemnych magazynów gazu ziemnego, Paweł Wittman, Paweł Wilkosz, <https://monografie.upjp2.edu.pl>
3. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. Stanu na 2016/2017, PIG/PIB
4. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. Stanu na 2017/2018, PIG/PIB
5. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. Stanu na 2018/2019, PIG/PIB
6. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. Stanu na 2019/2020, PIG/PIB
7. Biuletyn Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego, <https://bip.slaskie.pl>
8. Co to jest ITS?, <https://drogi.gddkia.gov.pl>
9. Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego, <https://dzienniki.slask.eu>
10. Efektywność energetyczna budynków, <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/efektywnosci-energetycznej-budynkow>
11. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, <https://www.pgi.gov.pl>
12. <https://ekoguru.pl>
13. Informacje dotyczące systemu monitoringu jakości powietrza w Polsce, <https://powietrze.gios.gov.pl>
14. Inteligentne monitorowanie sieci wodno-kanalizacyjnych, <https://blog.ecol-unicon.com>
15. Krajowa baza o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji
16. Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych, <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-renaturyzacji-wod-powierzchniowych>
17. Kwestia podziemnego zgazowania węgla w Polsce, Łukasz Wojcieszak, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka”, <https://repozytorium.ka.edu.pl>
18. Lista instalacji komunalnych na terenie województwa śląskiego, Biuletyn Informacji Publicznej Samorządu Województwa Śląskiego
19. Mała retencja nizinna - MRN2, <https://www.katowice.lasy.gov.pl>
20. Metan pokładów węgla, <https://www.pgi.gov.pl>
21. Monitoring jakości wód podziemnych, <https://mjwp.gios.gov.pl>
22. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa śląskiego w roku 2019, RWMS w Katowicach GIOŚ
23. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa śląskiego w roku 2020, RWMS w Katowicach GIOŚ
24. Ocena stanu klimatu akustycznego województwa śląskiego na podstawie map akustycznych wykonanych w ramach III etapu mapowania, WIOŚ w Katowicach
25. Ocena stanu środowiska w województwie śląskim w 2018 roku, RWMS w Katowicach GIOŚ
26. Ochrona złóż kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego w świetle prawa geologicznego i górniczego - uwagi de lege lata i de lege ferenda, Ewelina Kostka, Górnictwo Odkrywkowe, 2014
27. Oficjalna strona Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, <https://www.gov.pl/web/gios>
28. Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Katowice, 2015
29. Plan Gospodarki niskoemisyjnej dla gmin, <https://wfoSIGW.pl>
30. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), <https://www.gov.pl/web/susza/plany-gospodarowania-wodami-na-obszarach-dorzeczy-pgw>
31. Plany Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, <https://www.wody.gov.pl>
32. Portal bielsko.info, <https://www.bielsko.info>
33. Portal jakości wód powierzchniowych, <https://wody.gios.gov.pl/pjwp>
34. Portal Ministerstwa Klimatu i Środowiska, <https://wykaz.ekoportal.pl>
35. Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego, listopad 2023
36. Program małej retencji dla Województwa Śląskiego — aktualizacja 2016, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 2390/155/V/2016 z dnia 24.11.2016 r.
37. Projekt „i-AIR REGION”, <https://powietrze.slaskie.pl>
38. Raport monitoringowy strategii rozwoju systemu transportu województwa śląskiego za lata 2016-2022, Referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego (RCAS), Departament Rozwoju i Transformacji Regionu, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

39. Raport o stanie województwa za 2018 rok, załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 912/40/VI/2019 z dnia 08.05.2019 r.
40. Raport o stanie województwa za 2019 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 937/122/VI/2020 z dnia 29.04.2020 r.
41. Raport o stanie województwa za 2020 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1023/229/VI/2021 z dnia 28.04.2021 r.
42. Raport o stanie województwa za rok 2018, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 912/40/VI/2019 z dnia 2019-05-08
43. Raport o stanie województwa za rok 2019, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 937/122/VI/2020 z dnia 2020-04-29
44. Raport o stanie województwa za rok 2020, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1023/229/VI/2021 z dnia 2021-04-28
45. Raporty i zestawienia dotyczące udzielonych koncesji (w tym zestawienia otworów wiertniczych, <https://bip.mos.gov.pl>)
46. Regionalna Infrastruktura Informacje Przestrzennej Województwa Śląskiego, ORSIP 2.0, <https://geoportal.orsip.pl>
47. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2017, WIOŚ w Katowicach
48. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2018, WIOŚ w Katowicach
49. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2019, RWMS w Katowicach GIOŚ
50. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2020, RWMS w Katowicach GIOŚ
51. Serwis informacyjny prawo.pl, <https://www.prawo.pl>
52. Serwis PGW Wody Polskie, <https://www.wody.gov.pl>
53. Serwis Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, www.katowice.uw.gov.pl
54. Serwis Wydawnictwa Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa Sp. z o.o., <https://inzynierbudownictwa.pl>
55. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2017 rok, WFOŚiGW w Katowicach
56. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2018 rok, WFOŚiGW w Katowicach
57. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2019 rok, WFOŚiGW w Katowicach
58. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2020 rok, WFOŚiGW w Katowicach
59. Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2017-2019
60. Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego za lata 2020-2022
61. Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2018, RDOŚ w Katowicach
62. Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2020, RDOŚ w Katowicach
63. Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2017, RDOŚ w Katowicach
64. Sprawozdanie z wykonania planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach za rok 2019, RDOŚ w Katowicach
65. Stan środowiska w województwie śląskim w 2017 roku, WIOŚ w Katowicach
66. Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Górnośląski Związek Metropolitalny, marzec 2016
67. Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/49/7/2014 z dnia 7 kwietnia 2014
68. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, <https://www.gov.pl/web/gdos>
69. Strona internetowa Grupy Kapitałowej JSW, <https://www.jsw.pl>
70. Strona internetowa Ministerstwa Aktywów Państwowych, <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe>
71. Strona internetowa Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, <https://www.czwa.odr.net.pl>

72. Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, <https://www.gov.pl/web/wios-katowice>
73. Strona internetowa Wyższego Urzędu Górniczego, <https://www.wug.gov.pl>
74. Województwo Śląskie w liczbach, Urząd Statystyczny w Katowicach, <https://katowice.stat.gov.pl>;
75. Wykaz programów rewitalizacji, <https://rpo.slaskie.pl>
76. Zakładanie zadrzewień śródpolnych w ramach wspólnej polityki rolnej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2022
77. Założenia Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Śląskiego wraz z koncepcją sieci regionalnych Tras Rowerowych, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1221/45/VI/2019 z dnia 5.04.2019 r.

SPIS AKTÓW PRAWNYCH

Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. poz. 2412)

Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U. poz. 1975)

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1225)

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2003 nr 5, poz. 58)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. poz. 1395)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., tj., poz. 112)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. poz. 2412)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448)

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914)

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie rocznych poziomów zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych (Dz. U. Nr 215, poz. 1671)

Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359)

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336)

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1622 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządków gminach (Dz.U.2024.0.399 t.j.)
Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.)
Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070 z późn. zm.)
Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.)
Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1113 z późn. zm.)
Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2023 r. poz. 846, 1681)
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54)
Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82)
Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, z późn. zm.)
Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1420 z późn. zm.)
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)
Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)

SPIS TABEL

Tabela 1 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2017	15
Tabela 2 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2017 na terenie województwa śląskiego	16
Tabela 3 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2018	16
Tabela 4 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2018 na terenie województwa śląskiego	18
Tabela 5 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2019	18
Tabela 6 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2018 na terenie województwa śląskiego	19
Tabela 7 Klasy stanu jakości powietrza w województwie śląskim - ocena bieżąca w roku 2020	20
Tabela 8 Liczba zlikwidowanych pozaklasowych kotłów i pieców oraz wielkości redukcji emisji osiągnięte w roku 2020 na terenie województwa śląskiego	21
Tabela 9. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Powietrze atmosferyczne (PA)....	22
Tabela 10 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP	52
Tabela 11 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP	53
Tabela 12 Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP	54
Tabela 13. Klasyfikacja elementów biologicznych oraz fizykochemicznych JCWP	55
Tabela 14 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zasoby wodne (ZW).....	56
Tabela 15 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie z zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	81
Tabela 16 Funkcjonujące na terenie województwa śląskiego instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	84
Tabela 17 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Gospodarka odpadami (GO)	93
Tabela 18 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2017 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	115
Tabela 19 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2018 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	116
Tabela 20 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2019 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	117
Tabela 21 Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w 2020 r. z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	118
Tabela 22. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Ochrona przyrody (OP).....	119
Tabela 23 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2016-2017	143
Tabela 24 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2017-2018.....	145
Tabela 25 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2018-2019.....	146

Tabela 26 Wybrane zasoby surowców występujące na terenie województwa śląskiego w latach 2019-2020.....	147
Tabela 27 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zasoby surowców naturalnych (ZSN)	148
Tabela 28 Identyfikacja podgrupy gruntów dla próbek badanych w latach 2015-2020	155
Tabela 29 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – wybrane metale	156
Tabela 30 Wyniki badań jakości gleb w 2015 oraz 2020 r. – suma WWA	157
Tabela 31 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Gleby (GL)	158
Tabela 32 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Tereny przemysłowe (TP)	169
Tabela 33 Poziomy dopuszczalne hałasu	173
Tabela 34 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2017 r. na terenie województwa śląskiego	174
Tabela 35 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2017 r. na terenie województwa śląskiego	174
Tabela 36 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2018 r. na terenie województwa śląskiego	175
Tabela 37 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2018 r. na terenie województwa śląskiego	176
Tabela 38 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2019 r. na terenie województwa śląskiego	177
Tabela 39 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2019 r. na terenie województwa śląskiego	178
Tabela 40 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2020 r. na terenie województwa śląskiego	178
Tabela 41 Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w roku 2020 na terenie województwa śląskiego	179
Tabela 42 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Hałas (H).....	180
Tabela 43 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2017 r. na terenie województwa śląskiego	190
Tabela 44 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2018 r. na terenie województwa śląskiego	192
Tabela 45 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r. na terenie województwa śląskiego	194
Tabela 46 Wyniki badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r. na terenie województwa śląskiego	196
Tabela 47 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)	198
Tabela 48 Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Przeciwdziałanie poważnym awariom (PPAP)	201
Tabela 49. Kierunki interwencji i zadania w ramach komponentu – Zagadnienia Systemowe (ZS)	207
Tabela 50 Cele strategiczne i operacyjne wyznaczone w poszczególnych komponentach	211
Tabela 51 Sumaryczna ocena realizacji zadań opisanych w Raporcie	213

Tabela 52 Wartości wskaźników środowiskowych w latach 2017-2020	216
Tabela 53 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2017-2018 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania	224
Tabela 54 Zestawienie poniesionych kosztów w latach 2019-2020 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania	229

SPIS RYCIN

Ryc. 1 Ocena jakości wód JCWP znajdujących się na terenie województwa śląskiego	50
Ryc. 2 Ocena stanu wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu	51
Ryc. 3 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2017 r.	52
Ryc. 4 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2018 r.	54
Ryc. 5 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2019 r.	55
Ryc. 6 Ocena klas jakości próbek wody podziemnej pobranych w ramach badań monitoringowych w 2020 r.	56
Ryc. 7 Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie śląskim.....	79
Ryc. 8 Korelacja masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i masy selektywnie zebranych odpadów komunalnych w latach 2017- 2020.....	80
Ryc. 9 Instalacje komunalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.....	83
Ryc. 10 Instalacje komunalne zapewniające składowanie odpadów	85
Ryc. 11 Odpady komunalne wytworzone w 2017 r. w przekroju powiatowym.....	86
Ryc. 12 Odpady komunalne wytworzone w 2018 r. w przekroju powiatowym ⁸¹	88
Ryc. 13 Odpady komunalne wytworzone w 2019 r. w przekroju powiatowym ⁷⁹	90
Ryc. 14 Odpady komunalne wytworzone w 2020 r. w przekroju powiatowym ⁸¹	92
Ryc. 15 Rozmieszczenie parków krajobrazowych wraz z otulinami na terenie województwa śląskiego	112
Ryc. 16 Rozmieszczenie obszarów Natura 2000 na terenie województwa śląskiego	113
Ryc. 17 Rozmieszczenie obszarów chronionych (bez parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000) oraz korytarzy ekologicznych na terenie województwa śląskiego.....	114
Ryc. 18. Procentowy udział poszczególnych typów gleb w powierzchni użytków rolnych w województwie śląskim	154
Ryc. 19 Rejestr zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku oraz grupy o zwiększonym ryzyku z podziałem na lata 2017-2020	200
Ryc. 20 Poniesione koszty w latach 2017-2018 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania	227
Ryc. 21 Poniesione koszty w latach 2019-2020 na realizację zadań w podziale na źródło finansowania	232

